

BEATI AELREDI

RIEVALDIS ABBATIS

OPERUM PARS PRIMA. -- ASCETICA.

SERMONES DE TEMPORE

ET DE SANCTIS.

(D. TISSIER, *Bibliotheca Patr. Cisterc.* tom. V, pag. 162.)

SERMO PRIMUS.

DE ADVENTU DOMINI.

Vos debetis scire, fratres charissimi, quia hoc tempus beatum, quod nos vocamus Adventum Domini, repræsentat duo quædam : et ideo de duabus rebus debet esse gaudium nostrum ; quia et duplex nobis debet conferre commodum. Repræsentat nobis hoc tempus utrumque adventum Domini nostri : et illum scilicet dulcissimum adventum, quo ille speciosus forma præ filiis hominum (*Psal.* XLIV), ille desideratus cunctis gentibus (*Agg.* XI), Dei scilicet Filius, diu expectatam, et ab omnibus patribus ardentem optatam, huic mundo suam visibilem in carne exhibuit præsentiam, id est quando venit in hoc mundo peccatores salvos facere ; et illum nihilominus a nobis solida spe expectandum, et utique cum lacrymis sæpius recolendum, quando idem Dominus noster qui prius in carne venit occultus, veniet in gloria sua manifestus, sicut canitur de eo in Psalmo : *Deus manifeste veniet* (*Psal.* XLIX), id est in die iudicii, quando veniet manifestus judicare. Primus namque adventus ejus præ paucis justis innotuit ; in secundo suo adventu et justis et reprobis manifeste apparebit, Propheta id apertius insinuante, qui ait : *Et videbit omnis caro salutare Dei* (*Psal.* XCVI). Sed tamen proprie, sicut dies ille, quem debemus celebrare paulo post, in memoriam Nativitatis illius, repræsentat natum, id est plus expresse significat illum diem et horam, quando venit in hunc mundum ; ita istud tempus quod celebramus ante illum diem, repræsentat illum desideratum, id est illud desiderium, quod habebant sancti patres, qui fuerunt ante ejus adventum. Pulchre ergo in Ecclesia provisum est, ut hoc tempore eorum verba recitarentur, eorumque desideria recolantur, qui primum Domini præcesserunt adventum. Nec hoc desiderium illorum celebramus uno tantum die, sed quasi longo tempore ; quia hoc solet evenire, ut quod multum desideramus, si

A aliquo tempore differatur, videatur nobis dulcius, quando venerit hoc quod amatur.

Nostrum est ergo, fratres charissimi, sanctorum patrum exempla sectari, eorumque desideria recollere, et sic mentes nostras in amorem et desiderium Christi accendere. Debetis ergo scire quod propter illam causam nobis institutum est celebrare hoc tempus, ut debeamus attendere desiderium, quod sancti patres nostri habuerunt de primo adventu Domini nostri, et per exemplum illorum discamus habere magnum desiderium de secundo illius adventu. Debemus considerare quot bona nobis fecit Dominus noster per suum primum adventum, et quod faciet nobis multo majora per secundum : et per istam considerationem illum primum adventum illius multum amare, et illum secundum multum desiderare. Et si non habemus tam bonam conscientiam, ut audeamus desiderare adventum ejus ; debemus saltem timere adventum ejus, et per illum timorem a vitiis nostris nos corrigere : ut si forte non poterimus hic non timere, saltem quando venerit, tunc non timeamus, sed securi simus.

Et revera, fratres, qui modo sunt solliciti circa seipsos, et timent diem illum iudicii antequam veniat ; sine dubio tunc non timebunt, quando venerit. Et quis est tam durus qui non possit timere diem illum, quando Dominus noster veniet in majestate sua, quando cælum et terra ardebunt, quando patebunt omnia mala, quæ homines fecerunt in ista vita, coram Deo et angelis ejus, et coram diabolo et angelis ejus, et coram toto humano genere ab Adam usque ad novissimum hominem qui erit in mundo ? Sine dubio omnia vitia et peccata, quæ in ista vita non cooperuerit confessio, ibi publicabuntur. Quis non potest timere diem illum, in quo unusquisque recipere debet hoc quod sine fine habebit ? Bonum valde est, fratres, sæpe cogitare ista, et maxime quando tentationes surgunt ; tunc unusquisque qui elegit perfectiorem vitam, quam habent

illi qui sunt in sæculo, debet adhuc conari, ut per bonam conversationem suam acquirat talem conscientiam, ut non timeat pœnam in illa die: sed desideret gloriam et gaudium, quod iusti habebunt in illa die. Et quemadmodum sancti patres desiderabant illum diem, in quo debebant redimi; ita desideret illum diem, in quo omnes sancti debent glorificari. Nam primo venit ille, ut liberaret nos a peccatis nostris; sed in secundo adventu ejus sanabit ille omnes infirmitates nostras. Ideo quidam hortatur animam suam benedicere Dominum, et dicit, quare: *Qui propitiatur, inquit, omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas (Psal. cii).* Unum pertinet ad primum adventum Domini, aliud ad secundum; quia per primum adventum delevit ipse peccata nostra; sed adhuc patimur magnas infirmitates, propter pœnam ipsorum peccatorum. Quis potest enumerare omnes infirmitates hujus vitæ, famem, sitim, labores, dolores, morbos, pigritias, lassitudines? Sed ista pertinent ad corpus. Quantæ sunt infirmitates animæ, quantæ concupiscentiæ, quantæ tentationes!

Istas omnes infirmitates, et alias omnes infirmitates, quas non possumus commemorare, sanabit Dominus per secundum adventum suum, quando implebitur hoc quod ait Apostolus: *Oportet autem corruptibile hoc inducere incorruptelam, etc. (I Cor. xv).* Per primum adventum suscitavit nos Dominus noster tantum in anima, sed per secundum adventum suscitabit nos in corpore; ut sicut modo per utrumque, id est per animam et corpus, servimus Deo, ita tunc et in utroque perfectam beatitudinem habeamus eum Deo. In isto adventu ejus dedit nobis fidem, ut sciamus credere in illum; in secundo adventu ejus perducet nos, ad hoc ut possimus videre illum: non sicut impij videbunt illum in die judicii; quia in die judicii omnes boni et mali videbunt illum in illa similitudine, in qua passiones pertulit pro nobis, et in qua resurrexit, et ascendit in cœlum; sed illo modo videbimus eum, quo illi poterunt videre, qui habebunt mundum cor. Sic enim dicit Dominus: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt (Matth. v),* hoc est, quod et divinitatem ejus videbimus, illam excellentiam et pulchritudinem, quam modo vident angeli; quia nos erimus sicut angeli in cœlo, sed si modo amamus eum, et desideramus, et contemnimus omnes delicias et honores mundi, tunc sine dubio videbimus eum secure in illa similitudine, in qua judicabit vivos et mortuos, et feliciter videbimus eum in illa similitudine, in qua ostendit seipsum tantum bonis, quos ducet secum de judicio ad regnum. Cogitemus modo quantum possumus, quantum gaudium habebimus, et quantam felicitatem, si in illa die quando cœlum et terra ardebunt, quando Dominus veniet cum tanta virtute et potestate, poterimus esse securi: et non solum non timere eum quando venerit, sed multum amare et secure aspicere eum, Et ideo, fratres, si volumus tunc habere istam læ-

titiam et securitatem, studeamus multum amare Dominum nostrum. Et quem debemus tantum amare, quantum illum, qui est Creator et Dominus noster, insuper et Redemptor noster? Sed et hoc, nihil est quod possimus ita secure amare; quia quidquid aliud amamus, sine dubio habemus amittere; et si habemus delectationem in illis rebus, quas debemus amittere, quando venerit hoc ut amittamus illas, utique quantam delectationem prius senserimus, tantam tristitiam postea sentiemus. Et ideo secure amemus illum, qui semper est, et eodem modo semper bonus est, et eodem modo delectabilis est. Ita, fratres, amemus eum modo ut, quando viderimus eum venire de cœlo cum angelis ejus, non timeamus adventum ejus, sed cum magno desiderio statim curramus ad eum, quasi ad familiarissimum amicum.

Videamus quomodo omnes sancti qui fuerunt ante primum adventum ejus desiderabant eum, et sequamur illorum exemplum; non illorum qui diligunt mundum, quæ dicit Scriptura: *Mundus perit, et concupiscentia ejus (I Joan. ii).* Et ideo qui diligunt mundum, quando mundus peribit, et ipsi peribunt cum mundo. Et ut sciamus quantum desiderium antiqui patres habebant videndi Dominum nostrum, audiamus, quia hoc ipse Dominus dicit in Evangelio: *Amen dico vobis, quia multi reges et iusti voluerunt videre, quæ vos videtis, et non viderunt, etc. (Luc. x.)* In ista significatione dicit Scriptura de Salomone: *Cuncti reges terræ desiderabant videre faciem Salomonis, et audire sapientiam ejus (III Reg. x).* Nam sine dubio illi soli reges dicendi sunt, qui desiderant videre faciem Salomonis, et audire sapientiam ejus. Ipsi enim sunt qui bene regunt seipsos, et servant membra sua a macula peccati; quia illi non sunt vere reges, qui habent terram multam et homines multos sub se, sed sunt servi peccatorum; quia, sicut dicit Dominus noster, *omnis qui facit peccatum, servus est peccati (Joan. viii).* Et sine dubio ille non debet appellari rex, qui est servus, et tam vilis servus, ut peccatum ei dominetur. Quapropter, fratres, studeamus bene regere nos ipsos, bene custodire membra nostra: et sic nos quoque erimus reges, et incipiemus desiderare videre faciem veri Salomonis, id est Domini nostri Jesu Christi. Non est necesse, fratres, dicere vobis causam, quare Dominus noster dicitur Salomon. Vos saepe audistis, quod Salomon dicitur in lingua nostra *pacifcus*, et Dominus noster ipse est pacifcus noster, qui fecit pacem inter nos et Deum, et reconciliavit nos Patri suo per proprium sanguinem suum. S. David ipse erat utique unus de illis regibus, qui desiderabant videre faciem veri Salomonis. Quod ipse ostendit aperte quadam vice, quando desiderabat aquam de fonte, qui erat in Bethlehem. Nam, sicut narrat Scriptura, de illa desideravit rex, et ait: *O si quis daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quæ est in porta (II Reg. xii).* Et erant ibi quidam viri, qui putabant, quod ipse desiderabat

aquam illam visibilem de illa cisterna; et cum magno periculo transierunt castra inimicorum suorum, et hauserunt de illa aqua, et portaverunt ad regem. Sed quia ipse voluit ostendere, quod per spiritum prophetiæ hoc dixerat, non propter illam carnalem et vilem aquam, statim fudit eam in terram. Non enim desiderabat illam aquam de illa corporali cisterna, sed aquam de illo fonte, qui natus est in Bethlehem. Unde alibi dixit: *Sititit anima mea ad Deum fontem vivum, etc. (Psal. xli.)* Iste est verus fons, Dominus noster Jesus Christus, qui natus est in Bethlehem Judæ, qui dicit: *Si quis sitit, veniat et bibat; et de ventre ejus fluent aquæ vivæ (Joan. vii)*. Hanc aquam desiderabat sanctus David: ad hunc fontem cum magno desiderio curriebat; sicut statim in ipso versu exposuit. Postquam enim dixit: *Sicut servus desiderat, etc.*, statim subjunxit: *Quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? (Psal. xli.)*

Ecce videmus, fratres, modo, quid ille desiderabat tunc. Natus est ille fons in Bethlehem, et de illo fonte currunt aquæ per universum mundum. Talis sine dubio aqua, unde se lavant qui habent aliquam in se sordem; unde potant illi qui sitiunt; unde etiam coquunt suos crudos cibos qui esuriunt. Aqua ista, fratres, quæ currit de isto fonte, est doctrina Christi, quam ipse docuit in Evangelio. Per istam omnes illi qui ligati sunt peccatis suis et sordidati se lavant, sicut illi fecerunt, quibus dixit Dominus: *Jam vos mundi estis, propter sermonem, quem locutus sum vobis (Joan. xvi)*. Ecce isti mundati erant per doctrinam Christi. Per istam aquam illi etiam qui sitiunt cognitionem Domini nostri, se potant et se inebriant; quia in doctrina Christi possumus illum cognoscere. Si enim cor nostrum non versat carnales cogitationes, si libenter audimus verbum Dei et intelligimus, inde orietur quidam ignis in nobis ut non cogitemus nisi ea quæ pertinent ad amorem Domini nostri. Quando sanctus David, sicut cervus, desideravit tanto desiderio illam aquam, antequam natus esset ille, certe magnus pudor est, si nos, qui fontem istum videmus natum, et jam aliquid gustavimus de aqua, quæ currit de illo fonte, non multum desideramus et amamus. Videmus enim, quod impletum est modo hoc, quod Isaias propheta multum desiderabat, quando dixit: *Utinam, Domine, dirumperes cælos, et descenderes: a facie tua montes defluerent (Isai. lxiiv)*. Quid putamus, quod sanctus propheta desiderabat istis verbis? Primum sine dubio adventum ejus, et hoc cum magno desiderio; et statim dixit causam, quare ita ardentem desiderabat illum: *A facie, inquit, tua montes defluerent (ibid.)*. Videbat enim ille sanctus homo quomodo ille diabolus, qui per superbiam suam cecidit de cælo, possidebat totum genus humanum. Videbat quomodo tumebat et superbiebat quod reges et principes hujus mundi adorabant eum, et quod pene omnes homines qui erant in mundo sequebantur superbiam ejus. Hæc videbat

propheta, et valde dolebat: et sicut ego puto, vix poterat sufferre illum dolorem; maxime quia Dominus tantum tardabat, qui debebat totam ejus superbiam destruere. Ideo cum magno desiderio ait: *Utinam, Domine, dirumperes cælos et descenderes, etc.* Sciebat quod provisum erat illud tempus quo debebat venire; sed tantam moram ille propheta cum magna angustia tolerabat; et ideo desiderabat, ut si fieri posset, præveniret illam horam quam proposuerat, hoc significans illis verbis: *Utinam, Domine, dirumperes cælos, et descenderes!* Quasi diceret: Scio, Domine, quia tu exspectas illud tempus, quod providisti ab initio: exspectas ut primo sint impleta illa omnia quæ sancti dixerunt debere impleri ante tuum adventum. Sed utinam, Domine, dirumperes cælos, id est interrumperes, si fieri posset, illud propositum tuum, quod revelasti cælis, id est sanctis tuis, et venires! Video tantam superbiam diaboli, qui totum humanum genus trahit in potestatem suam: et ecce mittit manum suam ad illam gentem, quam tu elegisti. Jam inter istos Judæos, qui solebant esse tuus populus, regnat superbia, luxuria, omnia vitia. Quare amplius tardas? quid amplius moraris? Nos minamur eis, et dicimus: Veniet Dominus noster, veniet et Christus, qui malos judicabit, et bonos honorabit; et ipsi subsannantes irrident nos, *Manda romana (Isai. xxviii)*. Ecce quot anni transierunt, postquam primo promisisti nobis, quod ille veniret, et adhuc non venit: videtur, quod non fecit, nisi fallere nos.

Hoc dicebant miseri, et quasi securi dederunt semetipsos ad serviendum idolis, et ad omnem superbiam et luxuriam. Sic illi faciebant; sed sancti prophetæ tristabantur, dolebant et flebant, et mirabili desiderio desiderabant adventum ejus. Hinc est ista vox Isaiæ: *Utinam, Domine, dirumperes cælos, et descenderes*. Sed quid egit misericordia Christi? Utique non est passus, sanctum prophetam suum esse diu in illo tanto dolore, sine magna consolatione. Audite enim quid paulo post dicit idem propheta: *Descendisti, et a facie tua montes defluerunt*. Miram rem potestis hic audire. Primo dixit: *Utinam, Domine, descenderes, etc.*, et modo dicit: *Descendisti; et a facie tua montes defluerunt*, quasi jam factum esset quod ipse tantum desiderabat. Quare hoc? Ego puto, quod sanctus Isaias quando erat in illo dolore, et de superbia diaboli, et de nequitia hominum, Dominus noster, ut eum consolaretur, ostendit ei in spiritu hoc quod nos modo videmus; scilicet quod totus mundus erederet in eum, quod reges et principes adorarent eum, quod omnia idola deberent esse destructa: et illi qui erant superbi debebant fieri humiles per adventum Domini. Hæc sine dubio videns propheta in spiritu exultabat et gaudebat; et præ nimia exultatione, quasi jam videret impletum, quod voraciter vidit impleandum, dicebat: *Descendisti, Domine; et a facie tua montes defluerunt*. O fratres charissimi, utinam sentiremus nos tantum gau-

diuni, qui vilem modo hoc esse impletum, quantum ipse sensit, quando vidit esse implendum! Nos modo videmus hoc; nos possumus vertere nos ad Dominum nostrum, et cum magno gaudio dicere: *Domine, descendisti, et a facie tua montes defluerunt*. Impletum est hoc modo, sicut etiam desiderabat David, qui ait: *Tange montes, et fumigabunt* (*Psal. cxliii*). Descendit Dominus noster, tetigit per gratiam sancti Spiritus montes, id est superbos hujus sæculi; et ecce quomodo defluerunt, id est quomodo humiliati sunt. Incipiunt plorare peccata sua; non possunt pati fumum, id est tenebras et obscuritates peccatorum suorum. Nonne videtis hoc, fratres, quotidie? Nonne videtis quotidie superbos hujus sæculi cum magna confusione, cum magno timore, converti ad Dominum, et humiliare se, et flere peccata sua? Certe, fratres, quotidie hoc fit. Nam etsi non fit quotidie hoc ante nos, quotidie tamen hoc fit in sancta Ecclesia. Ideo, fratres charissimi, multo melius et apertius videmus nos, hoc esse impletum, quod sanctus Isaias alibi dicit quam Judæi putant. Dicit enim in quodam loco, ubi ostendit quid evenire deberet in adventu Domini: *Habitabit lupus cum agno, et pardus cum hædo accubabit: vitulus et leo simul pascentur, et puer parvulus minabit eos* (*Isai. xi*). Quid magnum hoc esset, si Deus hoc faceret de multis bestiis, quod et homines faciunt sæpe per ingenium suum, scilicet ut bestię quæ sunt per naturam contrarię, simul sint? Certe nos dicamus cum apostolo Paulo: *Nunquid de bobus cura est Deo?* (*I Cor. ix.*) Si Deus, fratres, non curat eo modo de bobus, ut propter illos aliquid præcipiat in lege; multo minus ei cura est de leonibus aut pardis, ut de illis vellet loqui tanta, per prophetam suum. Si nos voverimus tamen istam congregationem videre, et considerare, possumus videre, istam prophetiam esse multo pulchrius et melius impletam, quam si illę bestię simul essent. Considerate, quomodo vos huc Deus congregavit; de quam diversis regionibus, de quam diversis moribus. Alius vestrum, quando erat in sæculo, quid erat per similitudinem, nisi leo, quando propter superbiam suam et divitias suas despiciebat alios, et se extollebat super alios? Alius vestrum nonne erat quasi lupus, quando vivebat de rapina, et studebat quomodo posset res alterius rapere? Pardus est animal quoddam plenum varietate: tales fuerunt aliqui vestrum, per calliditatem, per deceptionem, per fraudem.

Iterum multi sunt in ista congregatione, qui erant fetidi propter luxuriam. Illi qui tales erant, similes erant hædo; quia hædo est quoddam fetidum animal. Sunt etiam quidam, qui quando fuerunt in sæculo, vivebant innocentes; qui possunt bene comparari agno. Iterum alii, qui propter simplicem vitam, quam ducebant, erant quasi oves. Videte modo, fratres, quanta concordia et pace Deus congregavit omnes istos in una societate. Hic lupus habitat cum agno, manducat et bibit cum agno, et

A non ei nocet, sed multum diligit. Sine dubio enim ille, qui quando fuit in sæculo, fuit lupus, modo est cum magna concordia cum illo, qui fuit innocens sicut agnus. Ille qui fuit superbus sicut leo, modo est cum magna pace et quiete cum illo, qui fuit et est adhuc ovis per simplicitatem. Hic leo non solum manet simul cum vitulo, sed et hoc, quod magis mirum est, leo devenit vitulus. Vos scitis, quod jamdudum in veteri lege solebant offerre vitulos in sacrificium: ideo ille spiritualiter fit vitulus, qui seipsum offert Deo in sacrificium. Hoc modo multi leones fiunt vituli; quia multi crudeliter et rapaces prius, seipsos modo sacrificant Deo per labores et vigiliis, et cætera talia exercitia. Similiter non solum lupus habitat hic cum agno, sed hic lupus factus est agnus. Quam pulchrum est videre aliquos vestrum, qui ita in sæculo erant sapientes, ita potentes, ita superbi et callidi, devenire modo ita simplices et idiotas, quasi nihil scirent. Quare hoc totum evenit, nisi quia descendit Dominus noster, et montes defluerunt a facie ejus? Etsi nos non possemus hoc ostendere in ista congregatione, nunquid ideo non est factum per adventum Domini? Cogitate quomodo Paulus sæviebat sicut lupus, quomodo rapiebat Christianos oves Christi, et spoliabat, et lapidabat. Considerate quam subito est mutatus, et factus est ovis; quam suaviter, quam dulciter, quam benigne postea habitabat cum aliis Christi ovibus; et non solum eas non rapiebat, sed semetipsum tradebat in mortem propter oves Christi. Certe, fratres, si consideremus istam mutationem, majus mirum fecit Dominus in hoc, quam si fecisset illas bestias, lupum et ovem, simul esse. *Et puer parvulus minabit eos*. Quis est iste puer parvulus, nisi ille, de quo ait Isaias: *Puer natus est nobis et parvulus datus est nobis?* (*Isa. xi*). Ipse est sine dubio, qui minavit Paulum, et fecit eum ire ad Ananiam. Ipse est etiam, qui minavit istos lupos et leones, qui in ista societate sunt de sæculo: adhuc minant ante se, ad omnia illa quæ facimus. Necesse est ergo, fratres, ut tandiu minet nos ante se, donec tales simus, ut possimus sequi eum.

Hæc sunt, fratres, duo quædam quæ debemus considerare in esse nostro, initium, quod pertinet ad comminationem, qua ipse nos minat; aliud, quod pertinet ad secutionem, qua sequamur eum. Nam pastor aliquis terrenus illa animalia, quæ nesciunt aut nolunt sequi eum, minat ante se: videmus etiam illa quædam esse domestica, ut etiam sciant sequi pastorem. Consideret modo unusquisque seipsum, utrum ipse sequatur istum nostrum pastorem, an adhuc minet ante se eum. Nam sine dubio primo ipse minavit sanctum Paulum, quando prostravit eum, et quasi vi fecit ire eum ad Ananiam, ut baptizaretur ab eo; sed postea cum magna hilaritate secutus est eum, quando dixit: *Cupio dissolvi et esse cum Christo*, etc. (*Philipp. i.*) Minatio ista, fratres, pertinet ad timorem, secutio ad dilectionem. Tunc minavit nos ante se, quando fecit nos

considerare peccata nostra, malam conversationem nostram; quando fecit nos timere pœnam inferni, et propter hunc timorem fecit nos relinquere sæculum et huc venire. Et adhuc, fratres, quicumque adhuc est hic, et est obediens et humilis, et servat ordinem suum: et hoc facit propter timorem, ne videlicet damnetur; quia scit, quod qui deseruerit hæc quæ incœpit, non poterit salvari: quicumque ista consideratione facit ea quæ præcipiuntur, et quæ pertinent ad ordinem suum, adhuc pastor noster minat eum ante se. Sed ille qui jam sæpe gustavit quam dulcis est Dominus noster, qui cœpit jam diligere eum; qui tale invenit cor suum, quod quamvis nulla alia pœna sequeretur, nisi tantum offensio Domini sui, vel minima diminutio amoris ejus, non desereret quod incœpit: iste jam sequitur; nec est necesse, ut minet eum pastor suus, sed tantum præcedat eum, et ostendat illi viam per quam vult ut sequatur. Iste potest dicere: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum (Psal. cxviii)*: non sicut tunc, quando necesse habuit clamare: *Confige timore tuo carnes meas (ibid.)*. Non adhuc susceperat illud fatum mandatum, quo fuit dilatatum cor ejus, quando cucurrit. Fratres, illos qui erant ante adventum Domini, quia ipsi erant quasi ante eum, merito minavit: et ideo dedit eis timorem, quæ significavit timorem: ad quem sine timore non pertinent adhuc omnes quos minat; quia timore propter timorem benefaciunt, utique ad legem pertinent. Sed quia hoc est initium nostrum, debemus tendere ad hoc, ut transeamus istum statum, et veniamus ad talem ut cum gaudio sequamur: hoc enim pertinet ad charitatem; quæ maxime convenit nobis, qui sumus post adventum Domini, et videmus, quo ipse ante nos ascendit. Et quem debemus ita libenter sequi, quam istum puerum, qui hoc quod puer est pro nobis est? Certe, fratres, non solum sequi, sed etiam currere debemus post eum; quia, quamvis ejus dulcedo non traheret nos, et quodammodo cogeret nos sequi eum, deberet tamen cupiditas illius beatitudinis, illius gaudii, quod est in illo loco, ad quem ille præcessit nos, multum hilarescere nos ad currendum post eum. Non enim ad gaudia caduca et transitoria eum sequimur; sed ad id, quod *oculus non vidit, nec auris audivit, et in cor hominis non ascendit (I Cor. ii)*, id est ad illam beatam patriam, unde dicit Propheta: *Portio mea, Domine, in terra viventium (Psal. cxli)*.

Ideo, fratres charissimi, si volumus ad illam beatitudinem pervenire, oportet nos non solum isto modo quo diximus sequi Dominum nostrum; sed etiam illo modo et sequi et præcedere, quo illi præcesserunt, et secuti sunt, de quibus hodie narrat Evangelium, qui eum in Jerosolymis conduxerunt. Veniente enim Domino Jerosolymis, ut ait Evangelium: *Plurima turba straverunt vestimenta sua in via. Alii autem cædebant ramos de arboribus et clamabant: Hosanna filio David; benedictus qui ve-*

nit in nomine Domini (Matth. xxi). Sæpe audistis, fratres, adventum Domini nostri, quomodo et qualiter venit ad Jerosolymam, id est ad Ecclesiam suam; et ideo non est necesse dicere vobis modum quo ipse venit, maxime quia dies brevis est, et propter Dominicam isto die multum occupamur; et propter communionem sanctam, et propter binam refectionem. Volumus tamen breviter dicere, propter Evangelium, quod hodie legitur in sancta Ecclesia, quomodo ipsa Ecclesia adventum ejus suscepit. Sine dubio alii de Ecclesia præcesserunt adventum ejus, alii subsequuntur. Non solum enim Dei Ecclesia est ista fidelium congregatio, quæ credidit in eum post ejus adventum, sed omnes sancti ab Abel usque ad ultimum justum, qui erit in hoc mundo, pertinent ad sanctam Ecclesiam; et de omnibus illis constat illa una Ecclesia, cui dicitur: *Una est columba mea (Cant. vi)*: sed una pars præcessit adventum ejus, scilicet Abel, Noe, Abraham, David, etc. sancti; post adventum ejus apostoli, martyres, confessores et omnes fideles, inter quos et nos per ejus misericordiam sumus. Sed de his omnibus alii vestimenta prosternunt ante pedes Jesu, alii ramos arborum prosternunt, qui omnem gloriam mundi propter Christum adiciunt. Quid enim sunt divitiæ et gloria istius mundi, nisi ut folia et rami arborum, quæ virescunt in æstate, in hieme arescunt? Quia sine dubio omnis gloria mundi in prosperitate quasi florescit, sed in adversitate, maxime in ista morte hominis, quando supervenit tempestas hiemalis, id est extrema damnatio, vilescit et sordescit. Sed beatus est, qui ea prosternit ante pedes Jesu; distribuendo pauperibus, qui sunt quasi pedes ejus, infirma scilicet membra ejus. Multo autem beator est, qui etiam vestimentum suum potest pro Christo contemnere, et sub pedibus ejus prosternere. Quid enim est vestimentum nostrum, nisi corpus nostrum, quo ipsa anima nostra quodammodo tegitur et operitur? Beatus est, qui ipsa membra sua, ipsum corpus suum potest pro Christo contemnere, et omnia facta corporis sui Dei obsequio mancipare.

Utrumque fecerunt, et illi qui præcedebant adventum Domini, et qui sequebantur. Nam sancti patres in Veteri Testamento divitias mundi et gloriam pro nihilo duxerunt, propter fidem quam habebant in Christi adventu. Multi etiam ipsa corpora sua martyrio subdiderunt, sicut primus martyr Abel, et Isaias, sicut Machabæi martyres, quorum mirabilem passionem ante paucos dies audistis. Et non solum sigillatim homines, sed quot millia hominum hæc omnia fecerunt post adventum ejus, quis potest enumerare? Nam ex illorum numero et vos estis. Vos enim ramos arborum, omnem scilicet pompam mundi, projecistis in obsequium et honorem Christi. Vos, quod majus est, ipsa corpora vestra contempsistis; vos ipsam animam vestram, quod adhuc est amplius, in honorem Christi expendistis, quia propriam voluntatem animæ vestræ

dimisistis. Porro omnes qui præstant, et qui sequuntur, clamabant, dicentes : *Hosanna filio David ; benedictus qui venit in nomine Domini*. Magna fides, et magna confessio, magna laus. *Hosanna* est vox postulantis salutem, quasi diceretur, Salvifica. Sine dubio illum, a quo postulant salutem, confitentur Salvatorem, quod proprie pertinet ad Deum. Vocant eum alium David, quia confitentur eum verum hominem. Benedicunt eum, quia venit in nomine Domini : per quod aperte ostendunt, quod ipse est, quem Deus Pater per prophetas suos promisit esse venturum. In ista fide suscipit sancta Ecclesia adventum Filii Dei. Credit eum verum Deum, verum hominem, verum mundi Salvatorem, a Deo Patre promissum, a sanctis prophetis prænuntiatum. In ista fide et illi qui præcedunt adventum ejus, et qui sequuntur, conveniunt et sociantur, et sunt una Ecclesia. In ista fide utrique salvantur : quicumque sine ista fide sunt extra Ecclesiam sunt, ad illos non venit Christus ; et ideo isti non salvantur in Christo. Hæc de primo adventu.

Scire autem debemus, fratres, quia in ipsa eadem forma, in qua venit primo, ut redimeret Ecclesiam suam, in ipsa eadem venit secundo, ut glorificet Ecclesiam suam : sic enim dixerunt angeli apostolis post Domini Ascensionem : *Sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum (Act. 1)*. Hoc erit, fratres, ad cumulum damnationis impiorum. Non enim sine magna confusione et dolore poterunt videre illum in tanta gloria et potestate, quem contempserunt in humana infirmitate. Isti secundo adventui Domini convenit satis, quod de illa historia alii quoque evangelistæ narrant. Veniente enim Jesu Jerosolymis, pueri Hebræorum acceperunt ramos olivarum, sive palmarum, et venerunt ei obviam. Sic erit in secundo adventu Domini. Cum enim ipse venerit in illa forma, in qua redemit Ecclesiam, ut illam glorificet, et exhibeat sibi eam non habentem maculam aut rugam, aut aliquid ejusmodi ; tunc utique pueri Hebræorum venient obviam ei cum palmis, sive olivarum ramis. Et qui sunt isti pueri, nisi illi, de quibus dicit Propheta : *Laudate, pueri, Dominum (Psal. cxii)* ; et alibi : *Custodiens parvulos Dominus ? (Psal. cxiv.)* Non enim magnos, et elatos, et superbos custodit, sed parvulos, id est humiles. Isti laudant Dominum, si tamen fuerint Hebræi, id est transilientes. Si enim modo sunt humiles, si modo transeunt opera et vitia carnis, si modo sciunt spirituales saltus dare contemplationis, et per bonas cogitationes : tunc sine dubio in die judicii, cum Jesus venerit in potestate sua, ipsi venient obviam ei cum palmis, id est cum signis victoriarum, quas hic conquisierunt de diabolo (palmæ enim signant victoriam) : tunc poterunt quasi cum palmis gloriari, et dicere : *Ubi est, mors, victoria tua ? Ubi est, mors, stimulus tuus ? (I Cor. xv.)* Tunc enim venient cum olivis, quæ significant pacem. Modo enim non habent pacem, quando pugnant cum diabolo, quando pugnant

contra vitia, contra carnem suam. Sed tunc erit perfecta pax, perfecta tranquillitas quia caro non poterit spiritui resistere, nec spiritus Deo, nec diabolus impugnare, nec mors, nec infirmitas gravare. Sed si voluerimus in secundo Domini adventu istam pacem habere, studeamus primum adventum ejus cum fide et dilectione suscipere ; in illis operibus perseveranter manere, quæ nobis per primum suum adventum ostendit, et docuit. Nutriamus verum ejus amorem, et per amorem desiderium, quatenus cum venerit ille desideratus cunctis gentibus, cum omni fiducia videre valeamus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO II.

IN NATALI DOMINI.

Nolite timere : ecce annuntio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo ; quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David (Luc. 11). Rumorem, quem angelus mundo prædicat, charitati vestræ hodie merito debeo commendare. Jam exiti edictum a nostro imperatore Deo, ut totus mundus describatur : orbis subjectus est imperatori nostro, Deo videlicet. Missi sunt legati ejus per universum mundum, ut describatur et censum profiteatur. Legati isti sunt apostoli, et prædicatores sancti quorum sonus exiit in omnem terram, et in fines orbis terræ verba eorum (Rom. x). ut describeretur universus orbis. Sicut terrenus ille imperator describi voluit et præcepit omnem mundum, ut omnes scirent se pertinere ad illam metropolim civitatem Romanam, et omnes ei tributum solverent, id est denarium, in quo ejus erat imago ; sic noster imperator, qui jam acquisivit universum mundum, vult ut omnes scribantur in illa civitate, quæ sursum et libera est : et est mater omnium nostrum : de qua dicit Propheta : *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei (Psal. lxxxvi)*. Hæc civitas merito potest appellari Roma, id est excelsa. Beatus, qui suscipit hoc sui imperatoris edictum, ut scribi possit in civitate ista. Particeps enim gaudii est, quod angelus hodie annuntiat. Auditui ejus Dominus dedit gaudium et lætiam (Psal. 1). Socius enim eorum est, et in sorte hæreditatis eorum invenitur, qui ab ipso, qui natus est hodie Salvator mundi, fons et origo omnis veri gaudii, audierunt : *Gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælis (Luc. x)*. Denarius autem ille, quem noster imperator requirit a nobis, quis est ? Sine dubio anima nostra, quæ habet ejus imaginem in se. Fecit enim nos Deus ad imaginem suam ; sed in anima. Beatus, qui ei hoc tributum reddit, qui hunc denarium solvit, qui suam imaginem ei restituit.

Videtur, fratres, per universum mundum homines currere ad legatos imperatoris nostri, ut digni habeantur scribi in illa gloriosa et excelsa civitate, et ut ei reddant imaginem, hoc est animas suas. Hoc faciunt singuli in sua civitate. Una est civitas, ad quam omnes tendimus, in qua omnes volumus

scribi; sed quandiu sumus in corpore; peregrinamur a Domino (II Cor. v), vigilantes contra hostes nostros. Non omnes sumus in una civitate, nec omnes in uno loco se custodiunt. Licet enim una civitas dicatur et sit sancta Ecclesia, tamen in ipsa diversi sunt ordines, quasi diversæ civitates, in quibus singuli profitentur, id est suam faciunt professionem. Sunt enim multi, qui vel nolunt, vel non possunt, serrare castitatem. Ne ergo isti per libidines et fornicationes, sive immunditias rapiantur ab inimicis suis, necesse habent ut sint in aliqua civitate, ubi se tueantur. Istorum civitas, ubi se custodiunt ab illis vitiis, conjugium est. Ista civitas multos habet incolas, licet infirmos. Sed et continentibus, qui castitatem servare disponunt, alii unam civitatem eligunt, alii aliam. Alii eligunt solitudinem, alii claustrum, alii magis student in jejuniis, alii præcipue in vigiliis, alii per quotidianos labores superbiam carnis edomant; alii cordis contritione et lacrymarum profusione vitia exstinguunt. Videamus nos et nostram civitatem. Munitissima civitas est ordo noster, et vallata undique bonis observantiis, quasi quibusdam muris et turribus, ne hostis noster nos decipiat, ne nos ab exercitu nostri imperatoris avertat. O qualis murus paupertas, quomodo nos defendit contra superbiam mundi, contra vanitates et superfluitates noxias et damnabiles! Quid silentium, quod premit assultum contentionum, dissensionis, et detractionis! Quid obedientia, humilitas, vilitas vestium? quid asperitas ciborum? Muri sunt, turres sunt, contra vitia, contra assultus inimicorum nostrorum. In hac civitate profitemur nos, non Romanos, sed angelicos. Iste enim observantiæ ostendunt nos esse de societate angelorum, non de servis Romanorum. In tempore professionis hujus impletur illud Isaïæ: *Et constabunt gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces (Isa. II)*. Et subdit: *Non levabit gens contra gentem gladium; nec exercebuntur ultra ad prælium (ibid.)*.

Sine dubio, fratres, licet prælia abundant, crebrescant seditiones, et occisiones multiplicentur; impletur modo, quod promittit propheta: *Non levabit gens contra gentem gladium*. Duæ gentes sunt de quibus in ista Scriptura sæpe fit mentio: una electorum, alia reproborum. Illa utique gens reproborum regnum diaboli est, et est divisum istud regnum adversum seipsum; ideo gens ista nunquam habet pacem in seipsa; semper pugnant, se invicem destruunt sive corporaliter, sive spiritualiter. Et gens ista aliquando levabat gladium contra illam aliam gentem, quando scilicet terrena civitas reproborum persequabatur Ecclesiam Dei, et occidebant et trucidabant sanctos martyres Christianos. Hoc modo non fit, cessavit illa aperta persecutio; in multis propter timorem non audebant profiteri. Secure modo qui ad supernam vitam tendunt, et pro eis imperator tempore hoc non

A levat gens contra gentem gladium. Libere videtis multos conflare gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces. Ad litteram quotidie impletur hoc, non in illa perfida gente, quæ pacem non habet, nec habuit, nec habebit; sed in illa generatione iustorum, quæ benedicetur. Nonne videtis homines sæculi nobiles ad conversionem venientes, lanceas et gladios suos dimittere, et quasi rusticos manibus suis cibum suum operari? Sed multo melius, et apertius, atque plenius hoc spiritualiter impleri intelligitur in omni genere hominum, pauperum scilicet et divitum, clericorum et laicorum. Attendamus gladium, de quo dicit Dominus: *Omnis qui acceperit gladium, gladio peribit (Matth. xxvi)*: et illum vomerem, quo scinditur terra cordis nostri, juxta illud: *Scindite corda vestra, et non vestimenta vestra (Joel. II)*: et videbimus innumerabilem multitudinem in hoc tempore mutare gladios suos in vomeres. Gladius iniquitas est. Hoc gladio quisque seipsum prius lædit quam alium, sicut dicit beatus Augustinus: *Omnis, inquit, homo prius in seipsum iniquus est, quam in alium; quia statim ut concipit voluntatem lædendi alium, etiam antequam alium lædat, se lædit: quem gladio iniquitatis occidit*. De hoc gladio dicit Dominus Petro: *Omnis qui acceperit gladium, gladio peribit*. Quam multi, fratres, in tempore isto hunc iniquitatis gladium constant in vomerem compunctionis! Multi, qui prius animam suam gladio peccati occiderunt, modo cor suum per compunctionem penitentiae scindunt; lanceas quoque suas, id est subtilitatem sui ingenii, quæ solebant multos secum trahere ad peccatum, multi hodie mutant in falces, quibus fructus spirituales colligant, ut obviam veniant Domino, portantes manipulos justitiæ et salutis. Merito ergo in die isto et tempore, hunc rumorem, quem angelus annuntiat nobis, commendamus. Et quis est rumor iste? *Natus est vobis hodie Salvator mundi*, ait, *in civitate David*. Merito commendat gaudium, qui prædicat Salvatorem natum. Verum est enim gaudium, gaudium salutis; et gaudium salutis veraciter nobis confert nativitas Salvatoris.

Oportet nos igitur gaudio magno gaudere, pro his, quæ nobis hodie dicuntur ab angelo, scilicet, quia natus est hodie Salvator. Sed, fratres charissimi, non omnibus sapit rumor iste. Non sapuit Herodi, nec Scribis et Phariseis; imo, audito eo, turbati sunt, et multi cum eis. Sed nec modo omnibus sapit. Multis hodie plus sapient corruptibiles deliciae ventris, quam istæ incorruptibiles deliciae mentis. Multi hodie magis gaudent in potatione, quam in Christi Nativitate. Aure audiunt isti rumorem istum, sed non intelligunt. Non enim habent aures interiores, quas requirit, qui dixit: *Qui habet aures audiendi, audiat (Luc. VIII)*. Vobis autem bene dicitur rumor iste, qui et aures ad audiendum, et sanum palatum ad gustandum habetis. Vigilatis namque et vigilas noctis custoditis super gregem vestrum. Illi autem, qui calicibus epotant

dis student, ut inebriantur, et luxurientur, non vigilant in nocte : sunt enim somno inertiae depressi, et vino ebrietatis. *Qui enim dormiunt, sicut ait Apostolus, nocte dormiunt; et qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt (I Thess. v)*. Dies enim eorum nox est, propter opera tenebrarum quae agunt. *Obscuratum est insipiens cor eorum (Rom. 1)*; vos vero circumfusa est claritas Dei, sicut filios diei, imitantes beatos pastores istos, de quibus Evangelium loquitur. Vigilatis quippe, sicut dixi, et vigiliis noctis super gregem vestrum custoditis; caute vos ubique habendo, et omnes actus vestros, ut Deo placeant, intendendo. Et revera sic oportet. Nox enim est, in qua ille *leo rugiens* *irruit ovilia Christi, quærens quem devoret (I Petr. v)*. Si pastores dormientes invenerit, rapit de gregibus eorum; et quod rapuerit ad mortem trahit: proinde custodiamus vigilantes gregem nostrum. Grex noster affectus nostri boni, et bonæ cogitationes. Super hos greges necesse est ut vigilemus, nequando prævaleat inimicus adversus eos, et auferat eos nobis, dissipans et disperdens. Super gregem suum vigilant, qui omnes cogitationes suas, locutiones et opera sollicite conservant, ne in aliquo aliquam offensionem incurrat. Similiter qui sensus suos, id est visum, auditum, gustum, odoratum et tactum, custodit, ne fur ille pessimus eos furetur vel rapiat. Furatur visum, quando per negligentiam incaute per visum peccamus; rapit, quando per vim delectationis nos compellit peccare. Sic et auditum furatur, quando pene nescientes ad vanitates et verba otiosa audienda, nos allicit; rapit, quando ubi delectationis ad vana facienda impellit. Furatur gustum, quando per concupiscentiam gulæ ignorantes decipit; rapit, quando gulæ desiderio scientes vincit.

Hoc ipsum quoque de aliis sensibus intelligendum. De his gregibus dicit in Canticis sponsus sponsæ suæ, Christus scilicet Ecclesiæ, sive cuilibet sanctæ animæ: *Capilli tui sicut grex caprarum (Cant. 1v)*. Capilli animæ nostræ sunt cogitationes subtiles, quæ procedunt de rationali mente, quæ est caput animæ. Sicut nobis nescientibus capilli oriuntur de capite, et iterum nobis nescientibus defluunt, ita sine dubio cogitationes sæpe etiam nobis nescientibus veniunt et recedunt. Et sicut in sectione capillorum nullus dolor sentitur, ita quando superfluas cogitationes abjicimus, gaudemus potius quam dolemus. Comparantur capilli isti in sanctis animalibus gregi caprarum, qui pascitur in montibus, et erecto capite; quia cogitationes sanctorum semper se de cælestibus pascunt, et ad cælestia erigunt se, implentes illud Apostoli: *Quæ sursum sunt quærite, etc. (Colos. 11)*. Porro quod sensus carnis hædorum nomine debeamus accipere, dicitur in eisdem Canticis: *Si ignoras te, o pulchra inter mulieres, egredere et abi post hædos tuos (Cant. 1)*; quia sine dubio qui oculos aufert a seipso, nolens seipsum suam scilicet infirmitatem attendere, sed magis aliorum vitam explorare et judicare; ipse plane egro-

A dictur a consortio ovium Christi, et pascet carnales sensus suos pessima delectatione peccati. Sed quia vos exemplo pastorum istorum gregem vestrum vigilantes custoditis; vobis adhuc hodie dicitur, quod illis tunc dictum est ab angelo, et quod initio sermonis hujus proposuimus vobis. Audite igitur illud, et cum speciali jucunditate percipite: *Nolite timere*. Merito utique vobis dicitur: *Nolite timere*. Sed quid? Utique amate, habetis enim justam et manifestam causam, quare debetis amare, potius quam timere. Ante hunc diem necesse erat timere; ante hunc diem habuimus Creatorem Dominum, judicem Deum, et utique juste eum timuimus; quia Creatorem nostrum, cui nos creatura ejus tantam injuriam fecimus, quod eum in primo homine contempsimus, nolentes esse subjecti; sed ex consilio diaboli tentavimus ei fieri pares. *Eritis, ait, sicut dii scientes bonum et malum (Gen. 11)*. Merito potuimus timere Dominum nostrum, quem sicut mali servi offendimus. Merito enim Dei iudicium potuimus timere, qui nihil dignum habuimus, quo vossemus tantum expiare peccatum.

Non erat ante hunc diem, unde secure gauderet homo, nisi in quantum cognovit vel credidit hunc diem futurum. Hodie autem vobis dicitur: *Nolite timere*, sed amate; nolite tristari, sed gaudete. Ecce angelus de cælo adest, annuntians vobis gaudium magnum. Gaudete ergo pro vobis, gaudete et pro aliis; quia gaudium hoc non solum est vobis, sed omni populo. O quale gaudium, quam magnum, quam dulce, quam desiderabile! Huc usque tristabamini, quia mortui eratis; sed jam gaudete, quia ad vos vita venit, ut vivatis. Tristabamini, propter tenebras vestræ cæcitatibus; sed gaudete, quia hodie *exortum est lumen in tenebris rectis corde (Psal. cx1)*. Tristabamini, quia miseri eratis; sed nobis natus est misericors et miserator, ut vos ad beatitudinem transeat. Tristabamini, quia oppressi eratis mole peccatorum, sed gaudete modo, quia hodie natus est Salvator, qui salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc est gaudium, quod annuntiat Angelus. *Natus est hodie Salvator*. Timuistis huc usque eum qui creavit vos; amodo amate eum, qui sanabit vos. Timuistis huc usque iudicem vestrum; amate amodo Salvatorem vestrum. *Natus est, ait, vobis hodie Salvator*. Quis est iste, vel qualis? Audite. *Qui est Christus Dominus*: chrisma Græce, unctio Latine. Inde Christus, id est unctus. Ecce qualis venit Salvator noster Christus venit, unctus venit. *Ipse enim tanquam sponsus processit de thalamo suo (Psal. xviii)*; et unctus processit, ut magis placeret sponsæ suæ. Sed unde unctus? Audi: *Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ, præ consortibus tuis. Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis (Psal. xliiv)*. Ecce lapis quem unxit oleo sanctus Jacob. Ipse lapis hodie abscissus de monte sine manibus, id est natus de Virgine sine opere virili, processit unctus oleo exultationis. Et bene oleo exultationis, quia *exultavit ut gigas ad*

currendam viam (Psal. xviii); exsultavit et cucurrit. Quod nobis per Apostolum suum præcepit, hoc ipse primitus exhibuit. Dicit Apostolus: *Non ex tristitia, aut ex necessitate, quia hilarem datorem diligit Deus* (II Cor. ix). Sic ipse primo unctus oleo exsultationis, viam qua nos salvavit, non ex tristitia aut ex necessitate, sed sua bona voluntate, et cum magna exsultatione ingressus est. Merito ergo Christus, quia unctus oleo lætitiæ præ consortibus suis. Consortes ejus vocat omnes sanctos, qui ejus nominis participes sunt, vocati a Christo Christiani.

Similiter et sanctos Veteris Testamenti qui, licet hoc nomine non vocarentur, re tamen, quam hoc nomen significat, non fraudantur. Omnes sunt uncti oleo lætitiæ, de quibus dicit Apostolus: *Spe gaudentes* (Rom. xii). Sed quia omnes aliquid inveniunt in seipsis peccati, unde debeant contristari: ipse qui nullum habebat peccatum, digne dicitur unctus oleo lætitiæ præ consortibus suis. *Myrrha, inquit, et gutta, et casia a vestimentis tuis.* O Christe, o uncte, o quantum fragrant hæc vestimenta tua! Vestimenta ejus membra sunt corporis assumpti pro nobis: *Verbum caro factum est* (Joan. i). Ibi myrrha, ibi gutta, ibi casia. O dulcia unguenta uncti nostri! Ille qui in se est vita immortalis, pro nobis mortalis factus est: ideo myrrha. *Ille qui per præsentiam divinitatis omnia implet, pro nobis exinanivit semetipsum, factus sicut aqua effusa: ideo gutta.* Ille quem tremunt angeli, *humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis* (Philip. ii): ideo casia. Myrrha, qua mortua corpora solent inungi, significat mortalitatem. Gutta, quæ per parvas guttas colligitur, significat exinanitionem, quapropter nos minoratus est paulo minus ab angelis. Casia humilis herba vel arbor, sed odorifera, significat humilitatem ejus, cujus odor per totum mundum respersus est. Merito ergo Christus, merito unctus, merito oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentulæ te, quem prius timuerunt, sentientes hunc odorem unguentorum tuorum, dilexerunt. Ergo, fratres, teramus hæc unguenta sedula meditatione in corde. Cogitemus quam dulcis nobis debet esse myrrha mortalitatis ejus, per quam nos ab omni mortalitate liberamur: quam dulcis ejus minoratio, qua nos ad cœlestia sublevamur; quam dulcis ejus humilitas, qua nos exaltamur. Consideremus quantum se Christus inclinavit propter nos. Videte mira. Appropinquante morte, Christus tristatur (Matth. xxvi), et Paulus lætatur (Philip. i). Mortuo amico suo Lazaro, Christus plorat (Joan. xi); et non plorat mulier illa Machabæa, in morte horrenda septem filiorum (I Mac. vii). Venit Joannes Baptista non manducans, neque bibens; venit Christus manducans et bibens, et vorator et potator vini appellatur (Matth. xi). Non sapiunt tibi ista, o Judæe, sive pagane, non tibi sapiunt, nullum hinc sentis odorem. Imo hinc paganus nobis op-

ponit stultitiam, hinc sibi Judæus scandalum sumit. Quare ista tibi non sapiunt, quare non fragrant? Non utique, quod ista sapida non sint et odorifera; sed quia tu insipidus es, et putidus. Mihi certe magis sapit tristitia tua, Domine Jesu, quam omnis mundi lætitia. Magis mihi dulces sunt tuæ lacrymæ, quas fudisti in morte amici; quam illa fortitudo philosophorum, qui sapientem nullo volunt affectu moveri. Dulcius certe mihi olet cibus tuus et potus in medio peccatorum et publicanorum, quam rigida abstinentia Pharisæorum. Certe odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Quomodo mihi sapit, quod cerno Dominum majestatis exhibentem se, quantum ad corporalia exercitia, et humanas affectiones, non secundum modum fortium, sed secundum modum infirmorum! Quantum me confortat hoc in infirmitate mea!

Hæc certe infirmitas Domini mei, sine dubio fortitudo et firmamentum est infirmitatis meæ. Unde monendi estis, qui fortes estis in religione et ad asperitates omnes promptissimi, ut non eos temere judicetis, quos videtis aliquando temperare rigorem suum secundum esse infirmorum. Si enim videro fratrem meum, cujus corporis et animæ curam habeo (non enim totum hominem diligo, si quorumlibet istorum aliquid negligo), si ergo videro eum necessitatem patientem, vel propter asperitatem ciborum, vel laborum, vel vigiliarum; si, inquam, videro eum cruciari corpore et corde tentari (valde difficile est, quando caro nimis affligitur, ut mens non tentetur); si ergo videro eum sic afflictum, et habuero substantiam mundi, et clausero viscera mea ab eo, quomodo charitas Dei manet in me? (I Joan. iii.) Certe, si semper me habeo secundum rigorem fortium, et non aliquando condescendo ad esse infirmorum, non curro in odore unguentorum Christi; sed in duritia Pharisæorum, qui se jactabant de rigore abstinentiæ, et judicabant discipulos Domini, imo ipsum Dominum, vocantes eum voratorem et potatorem vini. Hoc utique cavendum est ne sub specie condescensionis nutriatur mollietas remissionis; sed tenendum est illud B. Gregorii, ut nec districtio rigida, nec pietas sit remissa. Curramus ergo, fratres, curramus in odorem unguentorum istorum, quibus unctus est Christus; curramus eum pastoribus ad unctum nostrum, quia quod eis dictum est, dicitur et nobis; quia videlicet: *Natus est nobis hodie Salvator mundi, qui est Christus Dominus.* Et bene additur. *Dominus.* Si quis propter fetorem vitiorum carnalium non potest sentire odorem istum, nec ideo potest amare unctum, id est Christum; timeat saltem Dominum; quia natus est nobis hodie Salvator mundi, qui est Christus Dominus in civitate David. Ipsa est Bethlechem, ad quam debemus currere, sicut fecerunt pastores, audito rumore isto. Sicut enim cantare soleis: *Gloriam Deo cantaverunt, cucurrerunt in Bethlechem.* Et hoc, ait, vobis

signum. Invenietis infantem pannis involutum et positum in præsepio (Luc. ii). Ecce quod dixi, quia amare debetis. Timetis Dominum angelorum, sed amate infantem parvulum; timetis Dominum majestatis, sed amate involutum pannis; timetis regnantem in cælo, sed amate jacentem in præsepio. Sed quale signum acceperunt pastores? *Invenietis infantem pannis involutum, et jacentem in in præsepio.* Quod ipse est Salvator, quod ipse est Christus, quod ipse est Dominus. Sed quid magnum est involvi pannis, jacere in stabulo? Nonne et alii infantes involvuntur pannis? Quale ergo hoc signum est? Magna certe, si tamen intelligimus. Intelligimus, si non solum istum amorem audimus, sed etiam lucem, quæ cum angelis apparuit, in corde habemus. Ideo cum luce apparuit, quando istum rumorem primo nuntiavit, ut sciamus quia illi soli vere audivit, qui lucem spiritualem in mente habent.

Multa dici possunt de hoc signo; sed quia hora præterit, parum quid inde dicam, et breviter. *Bethlehem domus panis sancta* Ecclesia est, in qua ministratur corpus Christi, verus scilicet panis. Præsepium in Bethlehem, altare in ecclesia. Ibi pascuntur animalia Christi, de quibus dictum est: *Animalia tua habitabunt in ea (Psal. lxxvii).* De hac mensa scriptum est: *Perusti in conspectu meo mensam (Psal. xxii).* In hoc præsepio est Jesus pannis involutus. Involutio pannorum est tegumentum sacramentorum. In hoc præsepio in specie panis et vini est verum corpus et sanguis Christi. Ibi ipse Christus esse creditur; sed involutus pannis, hoc est invisibiliter in ipsis sacramentis. Nullum tam magnum et evidens signum habemus nativitatis Christi, quam quod in sancto altari sumimus quotidie corpus et sanguinem ejus; et quod illum, qui semel pro nobis natus est de virgine, quotidie cernimus pro nobis immolari. Ergo, fratres, ad præsepium Domini festinemus; sed quantum possumus, prius ad accessum hunc nos per gratiam ejus præparemus, quatenus sociati angelis, et corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta (I Tim. i), cantemus Domino in omni vita et conversatione nostra: *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis (Luc. ii).* Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO III.

IN APPARITIONE DOMINI.

Autem dies aliquos intimavimus vobis, fratres, *exortum in tenebris lumen rectis corde (Psal. cxi); exortum illum, quem unxit Deus Pater oleo exultationis, præ consortibus suis (Psal. xliv).* Sed non potuit sermo noster exprimere dulcedinem et virtutem illius unctionis. Talis est virtus Christi, ut nulla lingua possit eam exprimere; nullum cor, ita ut dignum est, cogitare. Sed quod homo non potest verbis, Deus rebus ostendit. Placuit benignitati ejus manifesta rerum exhibitione hodie vobis

potentiam suam intimare. *Mundi hujus sapientes parvas admodum res, scilicet regum victorias, prælia fortium, vel certe siderum cursus, ipsum etiam mundi situm, pulchris et ornatis sermonibus eloquuntur; nostri autem piscatores magna et mirabilia, quæ cognoverunt de Deo, paucis et simplicibus verbis, sed testimonio magnarum rerum ostenderunt.* Sciebant namque se esse debitores, non solum sapientibus, sed etiam insipientibus; non solum ingeniosis, sed etiam idiotis: et ideo simpliciter loquebantur, ut omnes possent intelligere, tam apertis rebus probabant quæ dicebant, ut omnes possent videre. Illos nos imitari oportet; ad utilitatem simplicium aptantes verba nostra, propter gloriam Christi, et ipsorum profectum. Diximus vobis alia vice quod Christus in hunc mundum venit peccatores salvos facere: Christus autem unctus dicitur; virtus autem hujus unctionis hodie palam innotuit. Natus est Christus in Judæa, et statim odorem unctionis illius senserunt illi, qui fuerunt in Chaldæa: et completum est in ipso Domino nostro quod postea Apostolus de se et sui similibus dixit: *Bonus odor sumus Deo in omni loco: aliis odor vita in vitam, aliis odor mortis in mortem (II Cor. ii).*

Hoc hodie factum est de ipso Christo: a quo omnis odor bonus. Quid enim significat bonus odor, nisi bonam famam? Et quæ fama melior aut dulcior quam quod, qui parvulus jacebat in præsepio, Deus esset, et Dominus, et totius mundi salus? Hanc famam audierunt pagani, audierunt et Judæi. Prius vivebant Judæi, et mortui erant pagani: sed statim, quando utrique hunc odorem senserunt, revixerunt pagani et mortui sunt Judæi. Paganis erat odor iste ad vitam, Judæis ad mortem. Statim enim ut isti reges, de quibus loquitur Evangelium, per stellam quam viderant in Oriente, nativitatem Domini cognoverunt, venerunt cum muneribus adorare eum: et mox ut Herodes famam ejus audivit, cum Judæis quæsit ingenium, quomodo occideret illum. Tunc cæpit illa cæcitas esse in Israel, de qua dicit Apostolus: *Cæcitas ex parte contigit in Israel (Rom. xi).* Tunc etiam cæpit oriri illud lumen, quod Dominus per prophetam Ecclesiæ suæ, quam collecturus erat de gentibus, promisit, dicens: *Surge, illumine, Jerusalem, quia venit lumen tuum (Isai. lx).* Hæc est Jerusalem, quam Dominus Jesus, qui pax vera et summa est, ædificat de vivis lapidibus: quæ ad ejus visionem tendit, in ejus visione beatam se futuram certissime credens. Ipsa est sancta Ecclesia, ipsa unaquæque congregatio sancta, ipsa unaquæque anima sancta. *Surge, inquit, illumine, Jerusalem.* Merito ei dicitur, *surge*, quæ jacebat; merito ei dicitur, *illumine*, quæ cæca erat. Jacebat cæca in tenebris, in erroribus, in iniquitatibus. Dicitur ergo ei, *surge*, quia jam se inclinaverat, qui eam erigeret; dicitur, *illumine*, quia jam aderat, qui eam illuminaret. Quid aliud clamat hodie stella nova de cælo, nisi: *Surge, illumine?* Signum

Dominicæ nativitatibus ideo in cœlo apparuit, ut a terrenarum rerum amore surgamus ad cœlum. Et hoc signum ideo in stella, ut per ejus nativitatibus nos illuminandos sciamus. Sed cui hoc clamabat illa stella? Non utique Judæis, qui cæci erant; non Jerusalem sanguinaræ, quæ mox pacis audita præsentia turbata est, et ipsam pacem occidere quærebat pace perditâ, sed sine dubio illi reginæ Jerusalem, quæ festinavit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, qui *pacificus* interpretatur. Et ideo illa est Jerusalem, quæ *visio pacis* interpretatur, quia ad videndum pacificum veniebat. Regina hæc Ecclesiam significat de paganis: nam et ipsa regina pagana erat. Et Ecclesia sine dubio regina est quæ tot gentes et populos regit, de qua dicit David: *Astitit regina a dextris tuis, in vestitu deaurato* (Psal. xlv). Ista Ecclesia hodie cœpit nasci in illis paganis, qui viderunt stellam istam, et ejus significationem intelligebant. Ergo ista regina hodie venit a finibus terræ videre faciem ejus, de quo dicitur: *Ecce plusquam Salomon hic* (Matth. xii). Vere plusquam Salomon, quia ille tantum Salomon, id est pacificus: iste ita est pacificus, ut sit etiam ipsa pax, sicut dicit Apostolus: *Ipsa est pax nostra, qui fecit utraque unum* (Ephes. ii). Et ideo illa nostra regina bene dicitur Jerusalem, id est visio pacis, quia ad ipsam pacem properabat. Et hæc regina contra pulchre etiam dicitur regina Saba. Saba quippe *captivitas* interpretatur. Ecclesia plane est regina Saba; quia componit et regit bene istam captivitatem, in qua peregrinatur ab illo regno, in quo nulla est captivitas, nulla miseria: quod regnum ipsa percipiet in die judicii, dicente Domino: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est*, etc. (Matth. xxv). Hæc regina, id est Ecclesia sancta de gentibus, ante istum diem jacuit; ante istum diem cæca fuit; sed ei hodie dicitur: *Surge, illumina*.

Hodie in istis tribus paganis regibus surrexit de illa pessima consuetudine, de illo immundo lecto, in quo cum dæmonibus fornicabatur, quia idola, et simulacra, et dæmonia adorabat; et cœpit concupiscere illum speciosum *forma præ filiis hominum* (Psal. xlv), faciem scilicet veri Salomonis. Cæca erat ante hunc diem; sed hodie erigens oculos ad illam mirabilem stellam, quasi audiens: *Accedite ad eum, et illuminamini* (Psal. xxxiii), cœpit quærere illum verum lumen, quod *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum* (Joan. i). Videtur mihi hodie Deum dicere: *Fiat lux: et facta est lux* (Genes. i). Creaverat prius cœlum et terram; sed terra erat inanis et vacua, et tenebræ erant super faciem abyssi. Cœlum erat S. Simeon, qui Dominum agnovit infantem; cœlum S. Anna prophetissa; cœlum Zacharias et Elizabeth, et cæteri spirituales, qui erant inter Judæos. Terra adhuc erant isti tres reges, in quibus sanctam Ecclesiam diximus significatam. Terra erant: nihil nisi terram sapiebant.

A Terra autem hæc erat inanis et vacua: inanis veritate; vacua ab omni bono opere. Tenebræ quoque erant super faciem abyssi. Abyssus anima est, propter nimiam naturæ suæ profunditatem; facies abyssi ipsa mens. Super hanc faciem abyssi tenebræ erant: tenebræ erroris, tenebræ gentilitatis, tenebræ horrendæ infidelitatis. Sed hodie eis dicitur: *Surge*, qui terra erant; *illumina*, his, quibus tenebræ erant super faciem abyssi. Hoc est, *Fiat lux*, quod est, *illumina*. Cum fide et cognitione Dei gentiles illuminantur, lux fluit, et audiunt a Paulo: *Fuistis aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino* (Ephes. v). Sed unde illis hoc lumen? *Surge*, ait, *illumina*, *Jerusalem, quia venit lumen tuum*. Hæc est tota causa, quare illuminatur sancta Ecclesia: primo in illis tribus regibus, et postea in omnibus gentibus. Hæc est tota causa, quæ ei dicitur per prophetam: *Quia venit lumen tuum*. Exortum est enim in tenebris. Sed quibus? Non perversis corde, permanentibus in tenebris suis; sed rectis corde, qui ipsum lumen agnoscentes, adorare desideraverunt. Dicitur terræ inani et vacuæ, ut surgat, id est ut ad cœlestia desideranda se præparet. Et quasi respondenti: Non video, quæ cœlestia, quæ spiritualia debeo desiderare, subjungitur, *illumina*.

Et videte, quam pulchre in istis duabus lectionibus, prophetica videlicet et evangelica, quæ hodie recitantur in Ecclesia, duo Testamenta convenient. Videmus aperte Evangelium in prophetia, et prophetiam in Evangelio, quasi rotam in rota. In prophetia dicitur sanctæ Ecclesiæ de gentibus: *Surge, illumina, quia venit lumen tuum*; in Evangelio narratur quando ipsi Ecclesiæ de gentibus apparuit nova stella in cœlo, quæ eam a terrenis operibus surgere commoneret, et ad verum lumen noviter natum invitaret. In prophetia additur: *Et gloria Domini super te orta est* (Isai. lx). In Evangelio narratur quando ipsa stella, in qua magna gloria Domini apparebat, super ipsos tres reges, in quibus tunc erat sancta Ecclesia, manifeste orta est. Sed hoc secundum litteram. Secundum spirituale sensum, quid est, quod sanctæ Ecclesiæ dicitur: *Quia gloria Domini super te orta est*? Carnales Judæi ante hoc tempus glorificabant Dominum; sed omnis illa gloria sub ipsis erat, non super ipsos. Omnia enim terrena et transitoria, omnes divitiæ, omnis honor mundi, sine dubio sub homine est, non supra hominem. Quod autem illi carnales Judæi glorificabant Dominum, ideo faciebant, quia eis Dominus terrena bona promittebat. Ideo illam gloriam Dominum, quæ eum glorificabant, quasi sub se habebant, quia non aliud quam temporalem mercedem quærebant. Sed hodie sanctæ Ecclesiæ dicitur: *Surge, quia gloria Domini super te orta est*, ut filii sanctæ Ecclesiæ cor suum a terrenis, ad cœlestia dirigant, et nec pro terrenis, sed pro cœlestibus Deo serviant, et glorificent eum. Sed videamus, quid in prophetia sequitur, quid in Evangelio. *Quia ecce*, inquit pro-

pheta, *tenebræ operient terram, et caligo populos* (ibid.). Sed hæc nunc ei dicuntur, quasi ad priora respondisset Ecclesia de gentibus mirata, quod sui curam haberet Deus. Quare me modo vocas? In principio abjecisti me, et ad opus tuum elegisti Judæos, sicut scriptum est. *Quando dividebat Altissimus gentes, etc. pars Domini populus ejus, Jacob funiculus hæreditatis ejus* (Deut. xxxii). In illa plebe prophetæ, et justî, et sancti qui tibi placent. Me ergo nunc quare, inquit, vocas? Audi quare: *Quia ecce tenebræ operient terram*. Terram vocat Judæos, quia terram tantum sapiebant, et nihil nisi terrena cupiebant. Hanc terram tenebræ operiunt; quia sicut ait Apostolus: *Cæcitas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret* (Rom. xi).

Recipiunt hodie pagani veram lucem, ad cujus præsentiam cæcantur Judæi. Et audite quomodo istas tenebras Evangelium ostendit; et quomodo ipsos Judæos secundum istam prophetiam cæcotos esse describit. Venerunt isti tres reges, de quibus locuti sumus, in Jerusalem et dixerunt: *Ubi est, qui natus est rex Judæorum?* (Matth. ii.) Statim ut Herodes audivit istum sermonem, turbatus est. Quare, nisi quia terra erat, et tenebræ operuerunt terram? Timuit perdere terrenum regnum suum; ideo quando audivit quod natus est rex Judæorum, turbatus est, et excæcatus; quia ipse nihil aliud nisi terrenum regnum quærebat; nihil illum, qui natus est, nisi regnum terrenum quæsiturum putabat. Et non solum *Herodes turbatus est, sed et omnis Jerosolyma cum illo* (Matth. ii); quia tenebræ operiebant terram: et caligo populos. Turbata est illa Jerusalem terrena, illa quæ occidit prophetas, et lapidat eos. Sed mater nostra Jerusalem illa spiritualis, sancta scilicet Ecclesia de gentibus, non est turbata, sed gavisâ. Ideo adjunxit propheta: *Super te autem orietur Dominus: et gloria ejus in te videbitur* (Isai. lx). Et inter ista duo posuit excæcationem illam carnalium Judæorum. Videte quam pulchre his omnibus convenit Evangelium. Sic sine dubio sancta Ecclesia, quam hic propheta alloquitur primo in illis tribus regibus paganis vidit gloriam Dei super se, quando nova illa stella annuntians natum Dominum illis apparuit. Postea statim venientibus illis in Jerusalem apparuit tanta cæcitas Judæorum, ut illum qui natus erat, Christum putarent, et tamen ad occidendum eum quærerent. Et iterum mox ut ipsi reges egrediuntur de Jerusalem, *stella, ista quam viderant in Oriente antecedebat eos: usque dum veniens staret supra ubi erat puer* (Matth. ii). Ideo forte propheta postquam dixerat de Judæis: *Quia ecce tenebræ operient terram, et caligo populos*: quod sine dubio factum est, quando Herodes rex turbatus est et omnis Jerosolyma cum eo; convertit se statim ad reginam nostram, et ait: *Super te autem orietur Dominus*. Sine dubio stella ista quam viderunt super se isti pagani, significat quod Dominus noster, qui natus erat super sanctam Ecclesiam, de

A paganis regnaret. *Et gloria ejus, ait, in te videbitur*.

Hodie, fratres, hodie pro certo visa est gloria Domini Ecclesiæ de gentibus. Nonne magna gloria Domini visa est, quando illum parvum et pauperem, et pauperis puellæ filium, reges adorabant, et munera offerebant? Et tamen, fratres, parum est hoc ad aliud quod significatum est in illis regibus, et istis muneribus. Veniat nunc in memoriam regina illa memorata, quæ venit a finibus terræ videre faciem Salomonis, et audire sapientiam ejus (III Reg. x). Non venit vacuis manibus, sed munera pretiosa valde obtulit Salomoni. Ecce in istis tribus paganis hoc quod significat illa regina, id est sancta Ecclesia de paganis. Ibi munera, et hic munera. Quare?

B Quia sine dubio significatum est quod per universum mundum sancta Ecclesia oblatura erat munera spiritualia Domino nostro Jesu Christo; unde sequitur in propheta: *Et ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui* (Isai. lx). Videtis quod ubique ambulat gentes in lumine sanctæ Ecclesiæ. Quod est lumen Ecclesiæ, nisi quod *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum?* Est et sanctum Evangelium lumen Ecclesiæ, quia quædam clarissima stella, per quam illuminatur, et ambulat de virtute in virtutem, ut veniat ad Jerusalem, et offerat ei aurum, thus et myrrham. Aurum significat idem divinitatis ejus; myrrha, humanitatis; thus, sacrificii, quod ipse obtulit pro nobis ad placandum nobis Deum Patrem. Hæc sunt munera, hæc sunt aromata, quæ nostra regina veniens a finibus terræ, id est omnibus partibus mundi, offert vero Salomoni. Unusquisque nostrum erat in Saba, id est in captivitate. Utique in captivitate fuimus, quando fuimus in sæculo. Eramus captivi in vitiis, in peccatis, in potestate diaboli: vincti vinculis pessimiarum consuetudinum fuimus inter Chaldæos, qui interpretantur, *quasi dæmones*. Quasi dæmones sunt, qui soli nolunt ire in perditionem; sed et quoscunque possunt, decipiunt, et ad vitia trahunt, quibus ipsi implicantur. Inter tales fuimus, imo tales fuerunt multi nostrum. Sed ibi audivit anima nostra: *Surge, illuminare, Jerusalem*. Ibi audivimus famam veri Salomonis, et cœpimus desiderare venire ad eum. Sed quia cæci eramus et paralytici, jacentes in desideriiis carnis nostræ, quasi in grabato, dissoluti, infirmi, et ad nullum bonum opus idonei, et ignorantes viam, quæ ducit ad vitam; necesse erat ut diceret unicuique nostrum: *Surge, ut possis ambulare, illuminare, ut possis rectam viam agnoscere*. Quando per gratiam visitationis suæ excitavit vos Deus, ut indignaremini peccatis vestris, tunc dixit: *Surge*. Quando bonæ æmulationis inspiravit affectum, tunc dixit: *Illuminare*.

Sed quid est quod anima in tenebris existens, jacentes in peccatis, vocatur Jerusalem, nisi quia hoc erat futurum ut de confusione transiret ad pacem? Vocavit eam Jerusalem, ut hoc auditio nomine sug-

gereret ei occulta inspiratione, ad quid creata erat, et qualis; quatenus hæc advertens, erubesceret fe-
torem vitiorum suorum, et converteret se fideliter
ad eum, qui pax et gloria est omnium sanctorum
suorum. Ad ipsum nos prævia stella perducit, quæ
illum nuntiat et ostendit. Apparendo nuntiat, et an-
tecedendo ac stando super domum, ubi est ipse,
ostendit. Stella, fratres, stella, quæ nos perducit ad
Jesum, sancta Scriptura est. Ecce jam venit lumen
nostrum; quia propter nos, et propter nostram sal-
utem, Deus homo factus est, *in terris visus est, et
cum hominibus conversatus est* (Baruch. 111), ut in
virtute Verbi et vitæ exemplo illuminaret sedentes
in tenebris, et dirigeret eos in viam pacis (Luc. 1).
Non erat mirum quod ante adventum Domini pagani
jacebant in peccatis suis, et tenebris errorum,
quando nihil de Deo audierant, quando lumen Scri-
pturarum non noverant. Sed modo magna confusio
est, jacere in carnalibus desideriis et in tenebris
iniquitatum; quia jam venit lumen verum, quod
illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum
(Joan. 1). Jesus Christus. Non possumus ulterius ex-
cusationem habere de peccatis nostris, quoniam ma-
nifeste nobis loquitur Christus, qui aufert peccata
mundi, et justificat impios. *Qui sequitur me, non
ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ* (Joan.
viii). Et quæ est via, per quam ipse ambulat, et
quæ ducit ad ipsum? Dicit ipse, dicit: *Qui vult ve-
nire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem
suam, et sequatur me* (Luc. ix). Demonstrat etiam
Apostolus viam quæ ducit ad Christum: *Per multas,*
*inquiens, tribulationes oportet nos intrare in regnum
Dei* (Act. xiv). Item Dominus in Evangelio: *Beati
pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celo-
rum* (Matth. v). Hæc est via, per quam ambulavit
Jesus, et per quam venimus ad eum, propriæ vide-
licet voluntatis abnegatio, imitatio passionis Chri-
sti, hujus vitæ adversitas, voluntaria paupertas.
Hanc viam sancta Scriptura nobis ostendit, quæ si-
gnificatur per stellam istam, quæ, sicut diximus,
tribus regibus apparuit. Estote igitur reges, sit et
anima vestra regina, et regina Saba. Adhuc enim
estis in Saba, id est in captivitate, et videte, quali.
*Video aliam legem in membris meis, repugnantem
legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati*
(Rom. vii). Ecce Saba; sed carnales in vobis ipsis
comprimate motus, ne regnet peccatum in vestro
mortali corpore (Rom. vi); et reges estis, et anima
vestra regina Saba. Sed quia per ducatum Evangelii
pacis, quasi stella duce et prævia, pergitis itinera,
quæ ducunt ad Christum, sine dubio venietis ad eum,
et adorabitis eum. Sed quoniam vacua manu non
oportet venire ad Christum, vel eum adorare, præ-
parate ei munera vestra. Offerite illi aurum, id est
charitatem veram; offerite thus, id est orationem
puram; offerite myrrham, carnis videlicet vestræ
mortificationem. Talibus muneribus placabitur vo-
bis Deus: ut et ipse oriatur super vos, et gloria
ejus videatur in vobis. Ipse enim glorificabitur in

A vobis, et gloriæ suæ vos participes faciet: quod ipse
præstare dignetur, qui vivit et regnat per omnia
sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IV.

IN PURIFICATIONE SANCTÆ MARIE.

Congregatos vos video, fratres, ut pascamini cibo
qui permanet, pabulo salutaris verbi Dei. Sicut dicit
Dominus, *cælum et terra transibunt, verbum autem
Domini permanet in æternum* (Matth. xxiv; Luc.
21). *Hic est panis, qui de cælo descendit* (Joan. vi),
et dat vitam mundo. Istum panem petitis, sicut par-
vuli Domini Jesu, de quibus ipse dicit: *Sinite par-
vulos ad me venire; talium est enim regnum cælorum*
(Marc. x). Sed ne deficiatis in via, veniendo pasci
vultis: et pasci utique pane illo, qui mentem pot-
tius implet, quam ventrem. Det Dominus, ut sit qui
frangat eum vobis, ne de nobis dicatur: *Purvuli
petierunt panem: nec erat qui frangeret eis* (Thren. iv).
Sicut vestrum est petere panem, ita et nostrum est
frangere. Frangendus est nobis panis, quem concessit
vobis Deus in itinere peregrinationis vestræ, ut ad il-
lum panem pervenire possitis, quem vobis integrum
servat cum angelis in patria vestra. Panis peregrina-
tionis vestræ mysterium est Incarnationis Christi et
veritas doctrinæ, atque exemplum humilitatis ejus,
et fidelium suorum. Panis patriæ vestræ, quo pas-
cuntur angeli, facies Dei est: participatio divini-
tatis, et possessio gaudii, quod nec *oculus vidit,
nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (I Cor.
ii). Ut istum panem angelorum avidius desideretis,
et ad eum ardentius festinetis, Evangelium admi-
nistrat vobis hodie panem; qui fortitudinem dabit
spiritui vestro in via ista exsili vestri. Apponit
vobis purificationem matris Dei sanctæ Mariæ do-
minæ nostræ, et oblationem ipsius Salvatoris.
Frangendus est panis iste, ut comedatur, quia ex-
ponenda sunt ista ut intelligantur. Illa se purificat,
quæ illum genuit qui nullum habebat omnino pec-
catum, imo qui sufficiebat totum mundum purifi-
care, ille dedit sacrificium pro se, qui erat sacrifi-
cium pro toto mundo. Quare hoc totum? Primum,
quia non erat adhuc tempus ut lex Moysi dimitte-
retur. Deinde, quia volebat ostendere, quod lex
Moysi bona erat, quando eam ipse implebat. Po-
stremo voluit nos docere ut quæramus aliquid spi-
rituale in illis corporalibus observantiis, quas Judæi
observabant.

Quare præceptum est ut infans circumcideretur
octava die, et ut ejus mater post dies 40 intraret in
templum, et tunc cum filio et sacrificio? Quare
etiam præceptum est ut omnes partem carnis suæ
absciderent, et illam partem, unde homo solet plus
erubescere? Posset aliquis putare talem observan-
tiam turpem, non sanctam, nisi Dominus ipse primo
præcepisset eam, et postea servasset. Verum sancta
erat observantia ista, quia per istam observantiam
purgabatur homo a peccato originali, et significabat
fidem, quam habemus in Domino Jesu, per quam
fidem purgamur ab omnibus peccatis. Sed licet

multi fuerunt qui non exierunt de lumbis Abrahæ, sicut fuit sanctus Job; tamen filiis Abrahæ præceptum circumcisionis specialiter datum est: et quod illi qui erant de genere Abrahæ, unam partem præcidebant illius membri (*Gen. xvii*), per quod generant homines et generantur in carnali corruptione et delectatione, significat quod Dominus Jesus de stirpe ejus nasceretur, sed sine omni corruptione et delectatione carnis. Et sicut illi filii Abrahæ abscidebant sibi partem illam carnis, in qua maxime regnat voluptas, ita nos spirituales filii Abrahæ abscidere debemus omnem carnalem delectationem: et hoc die octavo. Quare? Quia, sicut illi octavo die per hoc sacramentum a peccato, in quo per corruptionem nati sunt, purgabantur, ita Dominus noster, qui natus est de genere Abrahæ, per suam resurrectionem, quæ die octavo facta est, id est post septimum, qui dictus est Sabbatum, deposita omni mortalitatis et corruptionis infirmitate, immortalem et incorruptibilem resuscitavit ipsam carnis naturam, quam acceperat de nobis et pro nobis. Similiter nos per fidem resurrectionis Domini nostri purgamur ab omnibus peccatis. Post circumcisionem sequitur purificatio. Ante circumcisionem immunda erat mulier, immundus infans; post circumcisionem nec ex toto mundi, nec ex toto immundi. Nam si ex toto mundi essent, non indigerent purificatione, nec prohiberentur ingredi templum. Si autem non inesset illis major immunditia ante circumcisionem, non esset præceptum, ut si mulier habuisset infantem, immunda haberetur, quando infans debet circumcidi.

Retinete quod diximus de circumcisione; et sic frangamus istum panem, ut possit saporem habere. Mihi videtur quod mulier ista significat humanam naturam, quæ immunda per vitia et peccata projecta est de paradiso. Fuerunt nonnulli, qui sine fide Christi propria virtute se putabant posse justificari, et venire ad Deum. Hoc credebant multi et maximi philosophi; sed decepti sunt. Generabant filios, id est virilia opera faciebant in abstinentia, et contemptu mundi, et continentia carnis. Generabant filios, quia multos discipulos habebant; sed quia ignorabant circumcisionem, et octavum diem, in immunditia permanebant, et qui generabant et qui generabantur. Ita in illis mater, id est humana natura, et filius, id est opera eorum, non poterant aliquam munditiam habere. Ideo docuit nos Dominus per Moysen, quomodo debet mundari hæc mulier, et filius ejus. Primo immunda est usque ad octavi diei circumcisionem. Circumcisio octavi diei fides est Christi, quæ maxime pertinet ad resurrectionem ejus. Nam mortuus fuit coram omnibus. Ideo non est meritum credere quod mortuus est, sed in hoc est meritum, credere quod occulte fuit factum. Per istam fidem habemus justitiam: per istam justitiam mundationem. Ideo dicit Apostolus: *Christus traditus est propter delicta nostra; et resurrexit propter justificationem nostram* (*Rom. iv*). Antequam

A homo habeat istam fidem, immundus est, et quidquid facit immundum est; sicut aperte dicit Apostolus: *Omne quod non est ex fide, peccatum est* (*Rom. xi*). Si peccatum et immundum, ergo mulier, quidquid generet, quidquid operetur, immunda erit usque ad octavum diem; quia humana natura semper in peccato est, et ipsa, et quidquid fecerit, donec veniat ad fidem Christi. Die octavo mulier suscipit mundationem, et humana natura in fide resurrectionis Christi suscipit remissionem peccatorum. Tunc puer circumciditur, quia opus a peccato mundatur: verbi gratia, ante fidem Christi habebat castitatem, sed ista castitas immunda erat, quia in peccato infidelitatis erat. Puer ergo octavo die circumciditur, quia in fide Christi castitas ista a peccato infidelitatis mundatur. Sed quid est quod per istam mundationem mulier quasi adhuc immunda purgatur? Multa genera sunt immunditiarum. Quædam immunditia venit ex natura, alia venit ex voluntate, alia venit ex infirmitate. Ex natura venit illa immunditia, quam habemus, quando nascimur: unde dicit sanctus Job: *Non est mundus a sorde; nec nascitur, cujus est unius diei vita super terram* (*Job xiv*). Ideo dicit David: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea* (*Psal. l*). Hanc immunditiam considerabat sanctus Job, qui dixit: *Quis potest facere mundum, de immundo conceptum semine?* (*Job xiv*) Propter istam immunditiam omnes homines, quando nascuntur, sunt filii gehennæ, et filii iræ. Propter istam immunditiam erat circumcisio in veteri lege: quæ ideo purgabat hominem ab ista immunditia, quia significabat fidem Domini nostri Jesu Christi. Ista sola immunditia sufficiebat homini ad damnationem.

Sed quis est qui non ad istam immunditiam aliam addidit ex propria voluntate? De ista immunditia dicit Scriptura: *Non est justus super terram, qui faciat bonum, et non peccet* (*Eccle. vii*). Et si justus auget istam immunditiam, quanto illam auget adulteri, fornicatores, homicidæ, fures! Et tamen omnes istas immunditias mundat baptismus, et post baptismum poenitentia: et hoc, octava die, in fide resurrectionis Domini nostri Jesu Christi. Est adhuc quædam immunditia, quæ provenit ex infirmitate. De illa dicit Apostolus: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati* (*Rom. vii*). Quis est, fratres, qui possit gloriari, quod non habeat in se istam immunditiam? Inde mala desideria et malæ delectationes; inde inordinati motus in membris nostris; inde vanitates et pervagationes cordis humani. Jam videte, fratres, purgati estis ab illis magnis immunditiis, id est vitiis damnabilibus. Purgata sunt opera vestra, quasi filii circumcisi octavo die. Nunquid tamen potestis statim ingredi templum, illud scilicet quod sursum est in illa cœlesti Jerusalem? Sed quis, quandiu manet in ista carne, potest ingredi in illud templum? *Transibo*, ait David,

in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei (Psal. xli). Sed putari potest quod hoc post mortem futurum dixerit. Sed audi quod sequitur: *Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? (ibid.)* Quare ergo tristis erat anima ejus, nisi quia descenderat de illo templo iterum ad seipsum, ubi invenit miseriam et dolorem? Audite alium, qui jugiter in illo templo manebat. *Nostra, ait, conversatio in cælis est (Philipp. iii).* Ergo, fratres, non statim, quando purgamur a peccatis nostris per baptismum vel per confessionem, possumus ascendere in illud templum. Quare? Utique propter quasdam immunditias, quæ nos comitantur. Quis enim gloriabitur castum se habere cor? Quando enim volumus levare cor nostrum sursum, et conari ad hoc, ut possimus ascendere ad illud templum, veniunt quædam cogitationes in corde nostro de illis vitiis quæ fecimus, et illis vanitatibus quas secuti sumus: quæ non sunt adhuc deleta de memoria nostra, et trahunt cor nostrum deorsum, ut non possimus ascendere ad illud templum. Ideo necesse est ut suslineamus quadraginta dies, et quæramus sacrificium per quod possimus ita purgari ut valcamus ingredi hoc templum, de quo loquimur. Numerus iste, id est quadraginta, significat labores et tentationes quas debemus patienter tolerare, quandiu sumus in ista vita. Propter istam significationem filii Israel quadraginta annis fuerunt in deserto, ubi toleraverunt multas tentationes et multos labores; et sic venerunt in terram repromissionis. Propter istam etiam significationem Elias jejunavit quadraginta diebus, et sic venit ad montem Dei. Quia sine dubio qui cupit ingredi in illud cæleste templum, quod significat illa terra repromissionis, et ascendere ad montem Domini, et stare in loco sancto ejus (*Psal. xxiii*), necesse habet jejunare, et laborare, et ferre tentationes et ærumnas hujus vitæ, ut sic possit purgari *ab omni inquinamento carnis et spiritus (II Cor. vi)*, et esse de illis, de quibus scriptum est: *Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt (Matth. v)*. Ideo, fratres charissimi, post purgationem baptismatis vel confessionis, si volumus mundo corde cælestia rimari, et visitare Dei templum, necesse habemus purgationem quadraginta dierum sustinere, id est labores et tentationes præsentis vitæ patienter tolerare.

Debemus etiam querere sacrificium. Quale? Par turturum aut duos pullos columbarum. Ambæ aves istæ solent gemere, nunquam cantare; et significant lacrymas et gemitum, per quæ possumus purgari ab omnibus vitiis nostris. Solent lacrymæ nasci illis, qui adhuc indigent purgatione, de duabus rebus, videlicet de timore et de pudore. Nam est tertium genus lacrymarum, quod non tam purgat quam impingat et reficit; et illud genus lacrymarum oritur ex amore. Sed de illis duobus generibus debemus dicere per quæ possumus purgari. In gemitu columbæ intelligite illas lacrymas, quæ veniunt de timore. Columba enim habitat inter ho-

mines, ubi habet semper insidias et laqueos. In gemitu turturis intelligite illas lacrymas, quas pudor provocat. Turtur enim dicitur esse quedam verecunda avis, quæ non potest nisi unum tantum habere maritum, pro quadam, ut puto, naturali verecundia. Ideo dicit sponsus in *Canticis* animæ sanctæ: *Genæ tuæ sicut turturis (Cant. i)*. Scitis quia in genis ostenditur pudor. Sancta anima habet genas, id est verecundiam turturis; quia ad omnes alios amores verecundatur, nisi ad amorem Dei. Ille offert columbam, qui pro timore Dei compungitur de peccatis suis, et lacrymas fundit. Ille offert turturem, qui pro verecundia de peccatis suis plorat ante Deum. Sed quare præceptum est offerre par turturum aut duos pullos columbarum? Quia debemus habere duplicem timorem, et duplicem verecundiam. Timorem, ne damnemur pro illis peccatis, quæ commisimus; et timorem, ne adhuc in peccatis incidamus. Nam quamvis verum sit quod Dominus dimittit omnia peccata illis qui convertuntur ad illum et faciunt pœnitentiam; tamen semper debemus timere; quia nescimus utrum digna sit nostra satisfactio. Iterum quamvis homo sentiat se esse in bono, tamen quandiu vivit, potest cadere in malum. Et ideo timere debemus semper, et in isto duplici timore flere coram Deo: et tunc offerimus duos pullos columbæ. Iterum debemus habere duplicem pudorem; pudorem, quia nosmetipsos per peccata et vitia contaminavimus et corrupimus; pudorem, quia omnibus bonis, quæ nobis Deus fecit, ingrati fuimus. Ipse nos creavit, nutrit, et dedit sensum et intelligentiam: ipse, quod est super omnia, mortem suam pro nobis obtulit, et tamen nos fuimus ingrati omnibus, et insuper reddidimus mala pro bonis, et odium pro dilectione ejus. Ergo, fratres, qui hoc duplici pudore afficitur, et lacrymatur, offert par turturum. Per hoc sacrificium possumus sine dubio purgari: cum hoc sacrificio debemus filios nostros offerre Deo in templo, id est omnia opera nostra cum lacrymis Domino commendare, et transferre omnem thesaurum operum nostrorum, quasi filium nostrum in illud sublime templum, sicut præcepit Dominus, dicens: *Thesaurizate vobis thesauros in cælo (Matth. vi)*. In terra thesaurizat, ubi ærugo et tinea, id est superbia et vana gloria, qui facit opera sua, non in templo Dei, sed in oculis hominum. Ideo erigamus omnia opera nostra ad Deum, ut, sicut ille pro nobis hodie in templo est præsentatus, ita nos illi puris mentibus et actibus in illo cælesti templo præsentemur. Quod ipse nobis præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO V.

IN NATALI SANCTI BENEDICTI.

Scio quia soletis cum omni gaudio sanctorum festivitates, quancumque occurrerint, suscipere, et per memoriam et representationem vitæ et perfectionis eorum vosmetipsos ad spiritualem fervore

rem excitare; tamen puto quia festività ista sancti Patris nostri Benedicti vobis dulcior est cæteris, et quodam modo acceptior: non quod ejus festività sit cæteris altior, sed quod ipse Pater noster est nobis cæteris sanctis propinquior. Nam in Christo Jesu per Evangelium ipse nos genuit. Quidquid enim puritatis habetis in castitate, omnem spirituales dulcedinem quam habetis in charitate, omnem gloriam quam habetis in conscientia vestra de mundi contemptu, de laboribus, de vigiliis, de jeuniis, de voluntaria paupertate, de doctrina ejus est. Quidquid in meditationibus, in orationibus, in compunctione, in devotione, cæterisque spiritualibus rebus proficitis, nonne totum vobis Dei gratia per ejus ministerium et exemplum ministravit? Ideo ipse vobis cæteris sanctis est vicinior, ut non immerito ejus festività vobis debeat esse jucundior. Videte Israel secundum carnem, carnales scilicet Judæos: qui, quamvis sint de genere magnorum patrum Abraham, Isaac et Jacob, de quibus Dominus dicit: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob (Exod. iii)*, quod utique Dominus dixit propter eorum excellentiam; tamen ipsi Judæi magis gloriantur de Moyse, dicentes: *Nos Moysi discipuli sumus (Joan. ix)*. Et apostolus Jacobus in Actibus apostolorum dicit: *Habet Moses, qui eum prædicent per omnem sabbatum in Synagogis (Act. xv)*. Quare ergo ipsi carnales Judæi tantum affectum habent erga Moysen? Puto idcirco quod Dominus per ministerium Moysi eduxit eos de terra Ægypti, transduxit per mare Rubrum, quod per orationes ejus manna de cælo acceperunt, aquam de petra; quia, illo orante, inimicos suos superaverunt; illo dante, legem acceperunt, quam si servarent, terram repromissionis et acciperent et possiderent.

Certe, fratres, si bene videamus et intelligamus quæ nobis beneficia Dominus contulit per sanctum Patrem nostrum Benedictum, aperte videbimus, quod non minus eum debent diligere monachi quam Moysen carnales Judæi. Illos per ministerium Moysi eduxit Dominus de Ægypto; nos per ministerium S. Benedicti eduxit de sæculo. Illi erant sub Pharaone rege pessimo; nos sub diabolo. Illi in servitute Ægyptiorum; nos in dominio vitiorum. Ministri Pharaonis flagellabant eos, et lateres de luto exigebant. Forte oblitus estis quæ flagella patiebamini in sæculo. Alius tendebat ad aliquem honorem sæcularem, vel divitias: quæ flagella patiebatur in illis cupiditatibus? Quomodo flagellavit eum timor, invidia; quomodo flagellabatur, quando non potuit acquirere quod voluit; quando aliquis alius hoc acquisivit, an quod ille ita ardentem inhiavit? Si autem acquisivit, quomodo flagellavit eum timor, ne amitteret; dolor, cum amitteret? Alius ad hoc tota intentione festinavit ut posset explere omnes voluntates suas et libidines: quomodo eum flagellavit pessimus amor, zelus, suspiciones? Quid, quando vitia illius per aliquem discooperiebantur? Quomodo dolebat, quomodo

flagellabatur animus ejus? Et super hæc omnia, quomodo unumquemque propria flagellabat conscientia? Quid, quando unusquisque cœpit cogitare vitam suam, peccata sua: quam sæpe propter ipsa flagella proprii cordis proposuit, et dixit: Nunquam hoc faciam amplius, nunquam amplius in illud vitium me demergam? Et tamen ministri Pharaonis, id est immundi spiritus nos impingebant quasi invitos, ut faceremus lateres luteos, id est immunda et sordida opera; et sic ædificaremus civitatem Pharaoni, id est diabolo, in corde nostro. Quicumque potest recordari illam violentiam, quam patiebatur de sua mala consuetudine, et videt se modo per Dei gratiam, et doctrinam beati Benedicti liberatum, ipse videt, quia nobis majora præstitit Deus per illum quam Judæis per Moysen. Si comparetis illam spiritualem dulcedinem, quam soletis sentire de Christo, illi mannæ, quod Judæi madducabant in deserto; si comparetis illas victorias, quas sæpe habetis de spiritualibus inimicis vestris, per merita et doctrinam beati Benedicti, illis victoriis, quas habebant de hominibus; videbitis utique ista esse multo majora, quia sunt spiritualia. Moyses constituit illis legem et erudit, ut possent terram promissionis ingredi, et eam, quandiu hoc sæculum manet, possidere. Beatus Benedictus constituit nobis legem: quam si servaverimus, in ipsum cælum, terram scilicet viventium, ingrediemur, et illud in æternum possidebimus. Lex ista, fratres, regula illius est. In hac nos docet Deo spiritualiter sacrificare, spiritualiter Sabbatum celebrare, spirituale tabernaculum Christo in cordibus nostris fabricare. Hanc legem si servaverimus, erimus, sicut ipse dicit, hæredes regni cælorum. Sed quia mentionem fecimus de Moyse et Pharaone, de eorum verbis aliquid ad ædificationem nostram in hac festività Patris nostri loquamur.

Sicut nostis, cum filii Israel captivi essent in Ægypto sub Pharaone, missus est Moyses, qui ex parte Dei diceret ipsi iniquo Pharaoni ut dimitteret populum Domini. Qui cum hoc facere contempsisset, plagis magnis et multis cum populo suo percussus est. Tandem propter istas plagas quas patiebatur, dixit ad Moysen: *Ite, et in ista terra sacrificate Domino Deo vestro (Exod. viii)*. Cui Moyses: *Nequaquam, inquit, non potest ita fieri. Et dixit causam, quare: Abominationes Ægyptiorum immolabimus Deo nostro (Ibid.)*. Ideo non poterant in Ægypto sacrificare Deo, quia abominationes Ægyptiorum de bebantsacrificare. Nam licet per interrogationem legatur ita: *Abominationes Ægyptiorum immolabimus Deo nostro*, eundem sensum habet. Nam quia Pharaon dixerat: *Abominationes Ægyptiorum immolabimus Deo nostro*, et subaudiendum est, in hac terra; et subintelligendum est: Non potest ita fieri. Ubi autem hoc debeat fieri, ostendit Moyses, nam addidit: *Viam trium dierum ibimus in solitudine, ut immolemus Domino (Ibid.)*. Scitis, fratres, quæ sit Ægyptus, quis Pharaon, qui Ægyptii. Dicam tamen breviter: Ægyptus sæculum,

Pharao diabolus, Ægyptii vitia et peccata. Sic accipite. Fuistis in hac Ægypto, sub istis Ægyptiis, sub isto Pharaone. Tenebat vos diabolus captivos per amorem mundi, per amorem parentum; ligabat vos propriis cupiditatibus vestris; tenebat vos per malos mores vestros. Fratres, quando vos dimitteret, nisi eum Dominus percussisset? Sed quomodo eum percussit? Utique bona voluntate vestra, quam vobis dedit; bonis desiderii, quæ vobis inspiravit; bonis cogitationibus, quas cordibus vestris inseruit. His omnibus percussit Dominus diabolus; his omnibus attriti sunt spirituales Ægyptii, id est vitia et peccata. Tenebat vos tamen Pharao per malam consuetudinem vestram, et non permisit vos illa cito vincula consuetudinis rumpere. Sed quando vidit propositum vestrum prævalere, quid ait? *Ite, et in terra ista sacrificate Domino (Exod. viii)*. Miror, fratres, miror, si non omnes istam vocem audistis, sive per diabolum occulte in cordibus vestris; sive aperta voce per aliquod ex membris ejus. Vis, inquit, servire Domino? Bene. Nunquid ideo necesse habes dimittere possessiones tuas, ecclesias tuas, divitias tuas? Hic servi Deo, hic age pœnitentiam; de ipsis rebus tuis servi Deo, fac elemosynas. Puto quia recognoscitis quæ dico. Quam multi, fratres, per istam vocem decepti sunt, novimus, experti sumus. Scimus aliquos bonam voluntatem concepisse, firmiter proposuisse quod sæculum relinquerent, et penam jam faciebant. Sed audierunt istam vocem Pharaonis; audierunt, et consenserunt. Cœperunt velle vivere quasi religiose in sæculo, sed decepti sunt. Nam in pristinis vitiis corruerunt, et hypocrisin superaddiderunt. Nec mirum. Magna, fratres, magna præsumptio est, in ipsis divitiis, et deliciis, et honoribus, velle agere pœnitentiam; per quas divitias, et delicias, et honores in illa horrenda crimina ceciderunt.

Non sic, fratres, non sic: eundum est per viam trium dierum in solitudine, ut possimus sacrificare Domino Deo nostro abominationes Ægyptiorum. Fortassis ipsa pœnitentia pertinet ad abominationes Ægyptiorum; ideo non potuerunt illi inter Ægyptios hoc sacrificium offerre. Sed primo videamus quæ sint istæ tres dietæ. Prima dieta est, relinquere sæculum; secunda, relinquere vitia et peccata, et mores in melius mutare; tertia, relinquere propriam voluntatem. Quicumque has tres dietas perficit, poterit abominationes Ægyptiorum immolare Domino. Et videte, fratres. Multi sunt, qui dimittunt divitias, et honores mundi, et quasi unius diei se elongant de sæculo; sed quia nolunt adhuc deserere malos mores suos; sed sunt superbi sicut prius, luxuriosi sicut prius, amari sicut prius, iracundi sicut prius; nequaquam duas dietas perficiunt, et ideo non sunt idonei ut Deo sacrificent. Sunt etiam alii qui utrumque faciunt, id est divitias et honores deserunt, et a pristinis criminibus se abinent: sed, quia per seipsos secedunt in aliquam silvam, vel in alium aliquem locum, et

manducant quando volunt, jejunt quando volunt, vigilant quando volunt, dormiunt quando volunt, laborant et quiescunt quando volunt; sine dubio tertiam dietam non perficiunt. Sed et illi qui sunt in congregatione, et videntur reliquisse suam voluntatem, si adhuc quærunt quasdam libertates, ut possint exire de claustro quando volunt, loqui quando volunt, laborare quando volunt, esse in lectione quando volunt; et quidquid possunt, et quantum possunt, trahunt ad propriam voluntatem: nec isti tertiam dietam perficiunt. Non dico omnes qui habent istam libertatem, sed illos qui istam libertatem quærunt, et in illa delectantur. Nam aliqui exeunt aliquando, et loquuntur et quædam faciunt, quibus omnia ista magis oneri sunt, quam delectationi: et libentius in quiete essent. Ille ergo perfecte egressus est de Ægypto, qui istas tres dietas perfecit; qui primo sicut semel exterius reliquit divitias mundi, ita quotidie et jugiter ab animo suo illas abjicit, et semper animum suum liberum ab omni cupiditate et ambitione ostendit Domino, dicens cum B. Petro: *Ecce nos reliquimus omnia (Math. xix)*. Qui postea vitam corrigit, et vitiis quibus subjacuit in sæculo viriliter resistit. Qui postremo totam propriam mortificat voluntatem, et quidquid facere debet, ex senioris sui pendet arbitrio.

Et certe, fratres, S. Moyses docuit filios Israel illas tres dietas corporales, per quas venerunt ad illum locum, ubi corporaliter Domino sacrificabant. Vos autem B. Pater Benedictus istas tres dietas spirituales docet, et viam, per quam poteritis istas dietas perficere, satis aperte ostendit. Nam, sicut mihi videtur, prima dieta perficitur per viam mortificationis, tertia per viam obedientiæ. Audite beatum Benedictum istam viam nobis demonstrantem (*Regul., cap. 7*): *Primus, inquit, humilitatis gradus est, timor Domini*. Et sicut mihi videtur, primum humilitatis indicium, est contemptus divitiarum et bonorum. Nam quandiu homo servat et tenet divitias et honores mundi, potest forte esse humilis, sed non ita apparet ejus humilitas; ideo per primum gradum humilitatis pervenit homo ad primum indicium humilitatis. Et utique unusquisque potest hoc videre in semetipso; quomodo enim possetis divitias vestras et possessiones deserere, quomodo istam dietam fecissetis, nisi timor Domini vos urgeret? Timor ergo Domini est via, qua ista prima dieta perficitur. Sed dicit aliquis: Quomodo istam dietam perfeci, qui nihil reliqui? quia enim nihil habui in sæculo, nihil reliqui. Quicumque hoc cogitat, respondeat mihi, quando fuit in sæculo, utrum aliquas divitias concupierit, utrum secundum posse suum acquisivit, quod potuit. Si ergo et cupiditatem reliquit, utique primam dietam bene perfecit. Jam vero viam secundæ dietæ videamus, et per eam libenter incedamus. Ipsa est carnis mortificatio. Ait B. Benedictus (*Ibid.*): *Secundus humilitatis gradus est, si quis propriam non amans*

voluntatem, desideria carnis non delectetur implere. A putant quod prælatus propter invidiam eos contemnat. Tales nondum abominaciones Ægyptiorum offerunt Domino.

Hæc est plane via, qua possumus alteram dietam implere, id est pristina vitia vitare, si videlicet per vigiliis, et jejuniis, et laboribus, desideria carnis mortificemus. Nemo dicat: Fortis sum, castus sum, sapiens sum, non habeo necesse laborare, vigilare, jejunare. Nunquid sapientior Paulo, nunquid fortior B. Benedicto? Paulus castigat corpus suum et in servitutem redigit, sicut ipse dicit: *In fame et siti, in labore et ærumna (II Cor. vi)*, et tamen videt aliam legem in membris suis, repugnantem legi mentis suæ.

Divus quoque Benedictus aliquot annis vitam suam pane et aqua transegit: et tamen vix tentationem libidinis evasit. Nam pene superatus est; hac nocte id lectum est, sicut audistis. Illi sic, et tu nescio quibus deliciis et vanitatibus intentus, putas te spurcitiam carnis posse evadere? Qui ergo voluerit abstinentiæ dietam perficere, desideria carnis non delectat implere. Jam vero de via terciæ dietæ audiamus quid dicit sanctus Benedictus (*Ibid.*): *Tertius, ait, humilitatis gradus est, si quis pro Dei amore omni obedientia se subdat majori.* Hæc modo utique homo ex toto relinquit seipsum, et tradit Deo; si omni obedientia se subdat alteri, ut neque manducet secundum suam dispositionem, neque jejuset, neque laboret, quando ipse voluerit, sed quando alter præcipit; et sic de omnibus aliis rebus, non suam sed alterius sequitur voluntatem. Qui has tres dietas perfecit, oportet ut sacrificet Deo abominaciones Ægyptiorum, id est ea quæ Ægyptii abominantur, et odio habent. Ægyptii sunt doctores mundi, sæculares et vitiosi; *Qui lætantur cum male fecerint, et exsultant in rebus pessimis (Prov. 11)*: et quando expleverint mala desideria sua, gaudent, superbiunt, nesciunt erubescere, nolunt pœnitere. Abominaciones ergo Ægyptiorum sunt amaritudo pœnitentiæ, luctus doloris, voluntaria paupertas, et sui ipsius despectus. Has abominaciones Ægyptiorum immolare debemus Domino Deo nostro. Pœniteat nos de peccatis nostris, lugeamus et ploremus peccata nostra quæ fecimus et facimus, ut in lacrymis pœnitentiæ, quasi in amaris et salsis aquis Ægypti, id est vitia et peccata nostra submergantur, pereant et deleantur. Amplectamur etiam paupertatem, viles simus et despecti in oculis nostris, et veraciter sicut perfecte egressi de Ægypto, abominaciones Ægyptiorum, immolabimus Domino Deo nostro, et placebit ei sacrificium nostrum. Sunt autem quidam, qui postquam sæculum reliquerunt, vel de censu suo, vel de clericatu suo, vel etiam de divitiis, vel vanitatibus in nobilitate et honore sæculi, quas reliquerunt, superbiunt, et putant quod magis debeant honorari quam alii. Volunt ut prælatus suus eos vocet ad consilia sua; plus eos, quam cæteros honoret; in omnibus dispositionibus suis se volunt intromittere: si aliqua sine eorum consilio ordiuntur vel disponuntur, indignantur, irascuntur

Sed videte quod S. Benedictus nos docet istas abominaciones Ægyptiorum offerre. Postquam de illis tribus gradibus humilitatis docuit nos viam, per quam illas tres dietas perficere poterimus, statim de ipsis abominationibus Ægyptiorum, quas debemus offerre, subjunxit (*ibid.*): *Quartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris et contrariis rebus, vel quibuslibet irrogatis injuriis tacita conscientia patientiam amplectatur.* Et ibidem: *Qui percussi in maxilla præbent et aliam: angariati milliaris, vadunt et duo, et falsos fratres sustinent, et persecutionem.* Hæc sunt plane abominaciones Ægyptiorum, quia ista omnia abominatur Ægyptius, id est animus sæcularis. Valde enim turpe arbitrat, non solum si patienter suffert injurias, sed etiam si se non vindicat quantum potest. Ista sunt sacrificia grata Deo: in quibus sacrificiis occiduntur illa, quæ mundus colit et diligit. Merito ait sanctus Moyses: *Quod si mactaverimus ea, quæ colunt Ægyptii, coram eis, lapidibus nos obruent (Exod. viii).* Quid colunt Ægyptii? Utique divitias, honores, aurum, argentum, delicias ventris, et gulæ. Ista colunt Ægyptii: quicumque Ægyptius ista habet, superbit, et extollit se supra alios. Qui autem ista non habent venerantur et colunt, et quasi adorant eos qui ista habent, et beatos eos dicunt. Unde dicitur in Psalmo: *Oves eorum fetosæ, abundantes in egressibus suis, boves eorum crassæ. Non est ruina maceris, neque transitus, neque clamor in plateis eorum (Psal. cxliii).* Ista est felicitas Ægyptiorum: et alii Ægyptii, qui ista non habent, istos beatificant, et dicunt, quod addit Propheta: *Beatam dixerunt populum, cui hæc sunt (ibid.).* Ista omnia quicumque voluerint interficere in animo suo inter ipsos sæculares, hoc est contemnere divitias, honores, delicias, et vivere parce, sobrie, caste et religiose: statim Ægyptii lapidibus eos obruent, id est duris conviciis eos insectantur. Alius vocat eum deceptorem, alius hypocritam. Ideo sapiens consilium habuistis, qui egredientes de Ægypto, per prædictas tres dietas venistis in solitudinem. Sed quid est, venisse in solitudinem? Omnem istum mundum pro deserto habere, desiderare patriam suam, tantum habere de hoc mundo, quantum sufficit ad istam viam perficiendam, non quantum caro cupit. Offerre igitur sacrificia Deo; occidite in vobis ea quæ amat mundus; amate esse viles pro Christo, pauperes pro Christo, abjecti pro Christo. Hoc docet beatus Pater noster Benedictus. Sequimini vestigia ejus, doctrinam ejus, ut ipse vos dignetur inter suos agnoscere, quasi pastor oves, pater filios, magister discipulos; quatenus, intervenientibus ejus meritis, perveniatis ad pascua æternæ felicitatis, ad hæreditatem servorum Dei, ad gaudia discipulorum Christi, præstante eodem Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto

vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VI.

IN EODEM FESTO II.

Quia hodie celebramus transitum sancti Patris nostri Benedicti, oportet ut de eo aliquid loquamur, maxime quia vos avidos intuemur ad audiendum. Ad hoc etiam tanquam boni filii convenitis in unum ut de Patre vestro, qui in Christo Jesu per Evangelium vos genuit, audiatis. Quia igitur cum transisse cognovimus; unde et quo transiit videamus. Transiit utique inde, ubi nos adhuc sumus; et eo transiit, quo nos necdum pervenimus. Et tamen licet corporaliter non sumus illic, quo transit ille; nos spe et amore sumus, juxta illud Redemptoris nostri: *Ubi est Thesaurus tuus, ibi est et cor tuum* (Matth. vi). Unde et Apostolus: *Nostra conversatio in cælis est* (Philip. iii). Nam et ipse S. Benedictus cum hic corporaliter viveret, in illa cælesti patria cogitatione et aviditate conversatur. Transiit ergo Pater noster S. Benedictus hodie de terris ad cælum, de carcere ad regnum, de morte ad vitam, de miseria ad gloriam, de vita hac, quæ rectius mors dicenda est, ad terram viventium feliciter transmigravit. Bene dico quod ad terram viventium transiit; quia hæc vita non est viventium, sed mortientium. Omnia quippe, quæ supra diximus, mors scilicet, et carcer, et miseria, inveniuntur in hac vita; imo omnia hæc præsens vita. Nam si mors non esset, Apostolus Paulus nequaquam diceret: *Quotidie morior per vestram gloriam, fratres* (I Cor. xvi). Et illud: *Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis hujus?* (Rom. vii.) Manifestissime hanc vitam mortem vocat, et in corpore vivere mori dicit. Quod autem carcer dicatur Psalmista testatur, dicens: *Educ de carcere animam meam* (Psal. cxli); quod autem vita hæc misera, imo ipsa miseria sit quamvis quotidiana miserarium nos doceant experimenta, beatus tamen David eam lacum miseriæ, lutumque læcis vocat, et se ereptum jam, quia eripiendum noverat, cum ingenti gaudio proclamat: *Exaudivit preces meas, et eduxit me de lacu miseriæ, et de luto fœcis* (Psal. xxxix).

Sed quia unde, et quo transiit scimus, etiam qua transiit, videamus. Nihil enim eum sequi cupientibus scire prodest, unde, et quo transiit, nisi etiam quam transiit, scient. Per Christum utique transiit ad Christum; per fidem Jesu Christi, quæ in eo operabatur per dilectionem, transiit ad speciem, et contemplationem Jesu Christi, in qua honorum omnium desiderium satiatur. Via ergo ejus Christus fuit, qui de se in Evangelio ait: *Ego sum via, veritas et vita* (Joan. xiv). Per ipsum transiit ad ipsum, quia ipse vita, quia via. Via rectissima ejusdem etiam Patris nostri optima conversatio fuit. Via vitæ illius sanctitas fuit, Nam, ut ait beatus Gregorius, nil est aliud præsens vita, quam via quædam. Qui ergo bene et laudabiliter vivit, ad Deum; et ad vitam æternam transit qui autem

reprobam vitam ducit, per ipsam ad gehennam, et ad mortem tendit sempiternam. Et hæc est via peccatorum: de qua in primo psalmo agitur, dicente David: *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit* (Psal. i). Per hanc viam malam itur in mortem peccatorum pessimam: de qua alibi ait idem Propheta: *Mors peccatorum pessima* (Psal. xxxiii). Rectissime quidem peccatorum mortem dicit fore pessimam, quorum viam constat esse malam. Ut enim ait Apostolus: *Mali semper proficiunt in pejus; errantes, et alios in errorem mittentes* (II Tim. iii). Et ideo mors peccatorum dicitur pessima, quia eo usque perditæ vivendo in malitiam perficiunt, quousque pessimi effecti, succidi et in ignem projici mereantur. Sed beatus Pater Benedictus hanc viam non tenuit, quia reprobam vitam non duxit, sed illam tenuit, de qua dicitur: *Via justorum recta est* (Isai. xxvi): quæ licet arcta sit, ad vitam tamen ducit. Hæc autem via initio quidem arcta est: nam postea, ut ipse B. Benedictus in Regula sua docet, curritur inenarrabili dilectionis dulcedine via mandatorum Dei. Inchoantibus quidem arcta est: qualis erat David, cum diceret: *Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras* (Psal. xvi). Sed nunquid hic Propheta, quia arctam in initio invenit, ideo aut deseruit, aut deserendam judicavit? Absit! Imo tandiu tenuit, donec satis huic dissimilem sententiam proferre potuit. Ait enim alio loco: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum* (Psal. cxviii).

Hanc etiam viam beatus Benedictus in initio conversionis suæ arctam reperit, et in fine latissimam invenit. Nunquid ei non arcta fuit, cum, sicut in Vita ejus legimus, ne libidini consentiret, sese in spinas projecit? Sed cum arctam invenit, quid fecit? Nunquid ab ea declinavit? Imo eam tenuit, et in ea viriliter stetit. Fecit prior ipse quod docuit, ut nos sequaces suos posset docere quod fecerat. Ut enim dicit de eo sanctus papa Gregorius (Dial., cap. 36), sic vixit, ut docuit; nec aliter potuit docere, quam vixit. Quam ergo viriliter in via Dei stetit, ex ipsius verbis possumus colligere; quia in Regula sua monet, ne quis timore perterritus viam salutis refugiat; quam nisi angusto tramite non esse incipiendam, experientia ipsa didicerat. Novit enim quod quamvis arctissima foret, ad vitam tamen duceret, sicut ait ipse Dominus noster: *Arcta est via, quæ ducit ad vitam, et pauci sunt, qui ambulant per eam* (Matth. vii). Ad quam autem vitam ducit hæc via, ipse Dominus in alio loco docet, dicens: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te verum Deum, et quem misisti, Jesum Christum* (Joan. xvii). Hæc est ergo via, per quam Isaac profectum legimus, quæ ducit ad puteum videntis et viventis. De hac etiam via dicitur in libro Sapientiæ: *Justorum semita quasi lux splendens crescit usque ad perfectum diem* (Prov. iv). Hanc viam timor gehennalis, qui et servilis dicitur, angustat, charitas perfecta dilatat. Quandiu enim quis timet in via Dei,

difficultatem, patitur, et sentit asperitatem. Quando autem ad charitatem pervenit, quæ perfecta foras mittit timorem, tunc cum ingenti gaudio illud Apostolicum proclamat: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi (II Timot. IV)*. Et illud Davidicum: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum (Psal. cxviii)*. Jam qui talem Christum habet, cum Paulo dissolvi desiderat, et esse cum Christo (*Philip. I*); imo gravissime tolerat, diutius separari a Christo, dicens quotidie cum lacrymis illud psalmi: *Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem? (Psal. xii)*. Et cum Habacuc: *Usquequo, Domine, c'amabo, et non exaudies; vociferabor, ad te, vim patiens, et non salvabis? (Habac. I)*. Per hanc viam transiit S. Benedictus, ut diximus, de morte ad vitam, de Ægypto ad terram repromissionis, id est, de tenebris hujus mundi ad Jerusalem, quæ est visio pacis. Et certe feliciter transiit, quia laudabiliter vixit. Transiit namque cum Moysse, ut videret illam magnam visionem; non quomodo rubus arderet et non comburetur, sed quomodo beati angeli, et æquales angelis sancti Dei semper amore ardeant, et in eis nunquam amor refrigescat. Transeamus et nos, charissimi, ad videndam hanc magnam visionem. Sequamur vestigia sancti Patris nostri Benedicti. Rectissimam habemus viam, qua illuc perveniamus; Regulam videlicet et doctrinam ejus. Hanc si sicut debemus, tenuerimus, et si in ea perseveraverimus, sine dubio illuc, ubi est ipse, et nos perveniemus. Quod ut possimus per merita et intercessionem S. Benedicti præstet nobis gratia Redemptoris nostri Jesu Christi, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VII.

IN EODEM FESTO IIII.

Sæpe audivit charitas vestra, fratres charissimi, quod sanctus Moyses posteaquam eduxit filios Israel de terra Ægypti, construxit tabernaculum in eremo, ex oblationibus filiorum Israel (*Exod. xxxv*). Offerebant enim ei alii aurum, alii argentum, alii lapides pretiosos, et alii animalia, quæ non sunt modo necessario commemoranda. Sed hoc videndum, quia, sicut dicit Apostolus, *omnia hæc in figura contingebant (I Cor. x)*; nos fuimus in spirituali quadam Ægypto quando fuimus in sæculari conversatione. Ægyptus quippe interpretatur *tenebræ*. Iniquitates et peccata, et in his mentis obstinatio densæ tenebræ sunt. In his nos aliquando fuimus, quorum etiam participatione nos ipsi tenebræ facti sumus, dicente Apostolo: *Fuistis aliquando tenebræ (Ephes. v)*. Ut autem essemus lux in Domino, constituit nobis quemdam Moysen, quemdam legislatorem, sanctum scilicet Patrem nostrum Benedictum, cujus hodie festum celebramus, cujus scientia et industria transimus per eremum mundi hujus, ut veniamus in terram repromissionis, non illam, quam carnales filii Israel

caraliter desiderabant, sed illam quam Propheta sperabat, qui dixit: *Credo videre bona Domini in terra viventium (Psal. xxvi)*. Et de qua Dominus: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram (Matth. vi)*. Ipse repletus non tantum Moysis spiritu, sed etiam quodammodo, ut quidam ait, omnium justorum spiritu plenus, hoc spirituale tabernaculum construxit de oblationibus filiorum Israel. In Regula ejus resulget aurum beatissimi Augustini, argentum Hieronymi, bis tinctus coccus Gregorii; sed et sententiæ sanctorum Patrum, quasi lapides pretiosi, quibus omnibus hoc cœleste ædificium decoratur. Vos enim, fratres, vos estis tabernaculum Dei, vos templum Dei, dicente Apostolo: *Templum Dei sanctum est, quod estis vos (I Cor. iii)*. Templum ideo, quia in æternum regnabit Dominus in vobis. Adhuc autem tabernaculum, quia peregrinatur in vobis, esurit in vobis, sitit in vobis. Adhuc fertur tabernaculum istud ministerio levitarum. Sed alii portant propriis humeris; alii solatio boum et plaustrorum. Illi portant tabernaculum, qui præceptum illud Moysis nostri intente implent (*Regul. cap. 72*): *Infirmittates suas sive corporum, sive morum patientissime tolerant; obedientiam sibi certatim impendant*. Sed illi propriis humeris portant, qui nullum terreni commodi solatium expectantes, illud quod in eodem versiculo sequitur, sedule pensant. *Christo omnino nihil præponant (ibid.)*. Illi portant, sed non propriis humeris, qui Regulæ quidem observationes custodiunt, sed hic aliquid transitorium sperant, dignitates, honores, vel aliquid hujusmodi: et ideo hac spe frustrati, quasi solatio plaustrorum, deponunt tabernaculum et recedunt. Per plaustra enim temporalis honor exprimitur. Alii item portant, sed non propriis humeris; sed solatio boum, id est prælatorum: volunt enim sibi a prælatis suis semper adulari, et aliquid temporalis favoris exhiberi. Unde si forte contigerit eis vel durum aliquem ab eis audire sermonem, quasi solatio suo frustrati, vel omnino deponunt tabernaculum, vel cum murmure portant. De quibus Apostolus: *Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria cocervabunt sibi magistros, prurientes auribus (II Tim. iv)*. Sicut enim adulteri prurium libidinis, ita ipsi quarunt prurium adulationis.

Hoc, fratres mei, hoc patitur hoc tabernaculum, quandiu portatur per eremum sæculi hujus, donec introducatur in terram promissionis, et de tabernaculo fiat templum, et dedicetur a vero Salomone septem diebus et septem diebus, id est duplici requie, duplici perfectione, cum datæ fuerint singulis stolæ binæ, immortalitas scilicet corporis, et animæ beatitudo. Sed jam nos, fratres, si sumus spirituales filii Israel, si spiritualiter egressi sumus de terra Ægypti, offeramus singuli, offeramus omnes ad constructionem hujus tabernaculi, et unusquisque ex eo quod abundat. *Unusquisque enim proprium donum habet ex Deo: alius sic, alius vero*

etc (I Cor. vii). Alius plus potest offerre laboris, alius plus vigiliarum, alius jejuniorum, alius orationum, alius plus lectionum vel meditationum. Fiat ergo unum tabernaculum ex omnium oblationibus, ut secundum legislatoris nostri præceptum, nemo aliquid suum dicat vel præsumat, sed sint omnibus omnia communia. Quod non tantum intelligendum est, fratres, de cuculla et tunica; sed multo magis de virtutibus et spiritualibus donis. Nemo ergo de aliqua gratia sibi a Deo collata, quasi de propria, singulariter gloriatur. Nemo fratri suo pro aliqua gratia, quasi proprie sit sua, invidet; sed quod suum est, hoc omnium fratrum suorum existimet, et quidquid fratris sui est, hoc suum esse non dubitet. Posset quidem omnipotens Deus quemcumque vellet ad perfectionem statim promovere, et singulis omnes virtutes largiri; sed pia dispensatione nobiscum agit ut unusquisque alio indigeat, et quod in se non habet, hoc in altero habeat, ut sic servetur humilitas, augeatur charitas, unitas cognoscatur. Sunt ergo singula omnium, et omnia singulorum: et fructus virtutum utiliter carpitur, dum ex consideratione propriæ infirmitatis humilitas custoditur. Non ergo queantur fratres nostri laici, quod non tantum psallunt et vigilant quantum monachi. Non querantur monachi quod non tantum laborant, quantum fratres laici. Verissime enim dico, quod quidquid unus facit, hoc est omnium; et quidquid omnes faciunt, hoc est singulorum. Sicut enim unius corporis membra, non omnia eundem actum habent; ita, dicente Apostolo: *Multi unum corpus in Christo, singuli autem alter alterius membra* (Rom. xii). Infirmus ergo dicat: Fortis sum: quia, sicut in ipso alius habet patientiam infirmitatis, ita ipsi in alio est robor fortitudinis.

Caveamus ergo ne muscæ morituræ exterminent suavitatem olei. Suavitas olei est dulcedo fraternæ dilectionis, quam muscæ morientes exterminant, cupiditas videlicet, invidia, suspicio. Nemo enim perfecte diligit, qui aliquid in hoc sæculo concupiscit. Ex cupiditate nascitur invidia. Quidquid enim sibi concupiscit, hoc invidet alteri; et sæpe animus de eo, cui invidet, male suspicari contendit. Sed jam conferamus quædam instituta illius antiqui Moysis, cum institutis hujus moderni Moysis nostri. Constituit ille Moses sex civitates refugii filiis Israel: tres extra terram promissionis, tres in ipsa terra repromissionis, ut quicumque homicidium ignoranter perpetraret, ad has fugiens salvaretur (Num. xxxv). Est homicidium corporale, est et spirituale. Peccatum quippe est mors animæ, et hoc est pessimum genus homicidii, vel seipsum vitio vel alium occidere exemplo. Et filii Israel, quando fuerunt in terra Ægypti, non habebant civitates confugii; non quia non occidebant, sed quia magis ex superbia quam ex ignorantia. Et nos in spirituali Ægypto existentes peccabamus, non quia infirmi eramus, sed quia superbi: et delectabat peccare, et ideo

A non erant nobis civitates confugii. Nunc licet egressi simus de Ægypto, si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est (I Joan. i). In multis enim offendimus omnes (Jac. iii). Sed interest utrum ex infirmitate et ignorantia, an ex superbia. Quamdiu enim quis superbe in aliquo peccato jacuerit, quamvis videatur exiisse de Ægypto, nihil tamen ei civitas refugii proderit. Sicut dicit Apostolus: *voluntarie peccantibus nobis post agnitam veritatem, jam non relinquitur hostia pro peccato* (Hebr. x).

Videntur mihi sex istæ civitates significare posse sex illa generalia exercitia, quæ nobis instituta sunt; tria corporalia, id est labores, vigiliæ, jejunia: et hæc specialiter pertinent ad eos qui adhuc carnalibus passionibus appetuntur, et sunt adhuc quasi extra terram promissionis: quibus non est dicere: *Nostra conversatio in cælis est* (Philip. iii). Tria autem sunt spiritualia, scilicet lectio, oratio, meditatio. Hæc specialiter pertinent ad eos, qui jam debellatis passionibus transiere in affectum virtutum: gustantes in his civitatibus quam dulcis est Dominus (Psal. xxxiii), fructus videlicet terræ repromissionis. Ad has civitates confugimus, propter eos qui nos insequuntur propter homicidium. Qui sunt illi? Videlicet vel diabolus, vel ipsa concupiscentia. Sicut enim ait Jacobus Apostolus: *Unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus* (Jac. i). Quanto magis enim peccatur, tanto magis ipsa concupiscentia peccati augetur. Audi Apostolum, hunc hostem vehementer timentem: *Video, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis* (Rom. vii). Audi ad has civitates fugientem: *Castigo corpus meum, et in servitutem redigo* (I Cor. ix). Quomodo? Plane, quomodo alias dicit: *In laboribus, in vigiliis, in jejuniis* (II Cor. vi). Audi Petrum, ad has civitates nos provocantem: *Sobrii estote, et vigilate in orationibus* (I Petr. iv), etc. Quod autem in lege dicitur, ut ad unam civitatem istarum refugiat (Num. xxxv), quamvis ita debuerit præcipi, ut ad litteram possit impleri; tamen id videndum, quia nullus in omnibus exercitiis æqualem gratiam habet. Ad illud ergo exercitium debet quisque confugere in tentatione, in quo invenit se majorem gratiam habere. Jam vero considerandum quod præcipitur, ut ex his civitatibus non recedat usque ad mortem summi pontificis. Et quis noster summus pontifex, nisi Jesus? Tandiu ergo est in laboribus, jejuniis, vigiliis insistendum, donec mortificentur membra nostra quæ sunt super terram, donec, mortem Jesu circumferamus in carne nostra, ut dicere possimus cum Apostolo: *Christo confixus sum cruci* (Gal. ii). Et illud: *Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto* (Galat. vi). Sed est et mortificatio spiritus, sicut et carnis. Ideo scriptum est: *Psallite Deo in cithara et cithara* (Psal. cxlvii), id est duplici cithara. Est ergo etiam spiritualibus sistendum, ut, sicut caro passionibus pessimis, ita

spiritus pravus moriatur cogitationibus. Si sic com-
plantati fuerimus similitudini mortis hujus, conso-
ciabimur et resurrectioni, in novitate vitæ ambulan-
tes (Rom. vi); et cum Christus apparuerit vita no-
stra, apparebimus et nos cum ipso in gloria (Coloss.
iii). Quod meritis et precibus beati Patris nos-
tri Benedicti largiri dignetur ipse Dominus noster Jesus
Christus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et
regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VIII.

IN ANNUNTIATIONE BEATÆ MARIÆ.

Recedens a nobis corporaliter Dominus et Salvator
noster Jesus, præsentiam nobis suæ divinitatis [sub-
kahens] præsentiam suæ gratiæ promisit, dicens :
*Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad con-
summationem sæculi* (Math. xxiii). Sed quia nobis ex-
pediebat semper memores existere beneficiorum ejus,
quæ nobis per præsentiam suam corporalem exhibuit;
quia scivit memoriam nostram esse corruptam per
oblivionem, intellectum per errorem, studium per
cupiditatem, pie providit nobis ut ipsa sua beneficia
non tantum recitarentur nobis per Scripturas, sed
etiam representarentur nobis per quasdam spiri-
tuales actiones. Ideo quando tradidit discipulis suis
sacramentum corporis et sanguinis sui, ait illis :
Hoc facite in meam commemorationem (I Cor. xi).
Ob hanc causam, fratres, institutæ sunt istæ festivi-
tates in Ecclesia, ut per hoc, quod modo ejus Nati-
vitatem representamus, modo ejus Passionem, Re-
surrectionem, Ascensionem, semper sit recens in
memoria nostra illa pietas, illa suavitas, illa pura
charitas, quam in nobis per hæc omnia ostendit.
Ex his etiam plurimum debet proficere fides nostra,
quando et auribus nostris audimus, et quasi sub
oculis nostris videmus quid Christus pertulit pro
nobis, quid etiam in ista vita dat nobis, quid post
istam vitam promittit nobis. Pertulit pro nobis mor-
tem, in præsentia dat nobis peccatorum remissionem,
promittit nobis post istam vitam æternam felicitatem.
Omnis ista liberatio nostra, omnis ista spes
nostra, omnis ista beatitudo nostra hodierna die
incepit. Ante istam diem non erat in mundo nisi
miseria et tenebræ; sed hodie visitavit nos Oriens ex
alto, et exortum est lumen iis qui in tenebris, et in
umbra mortis sedebant (Luc. i). Hodie vestivit se
noster Joseph polymita tunica sua, id est varia et
pulchra, in qua missus est a Patre, ut visitet fra-
tres suos et oves. Hodie implevit hoc quod per
Isaiam prophetam prænuntiatum est, quod nos in
exordio hujus sermonis nostri proposuimus : *Ecce
ascendet Dominus super nubem levem, et ingredietur
Ægyptum* (Isai. xix). Multum hoc desiderabat S.
Moyses, sicut possumus ex ejus verbis intelligere.
Sicut enim sæpe audistis et legistis, quando filii
Israel patiebantur illam duram servitutem in Ægy-
pto sub Pharaone, apparuit Deus Moysi, et præcep-
titei ut descenderet in Ægyptum, et populum suum
de illa miseria educeret. Sed Moyses, licet multum
doleret illam captivitatem quam patiebantur filii

Israel in Ægypto; magis tamen plangebat illam mi-
seriam, quam totus mundus tolerabat sub diabolo.
Et ideo illum desiderabat, illum quærebat, qui es-
set idoneus, non solum illum populum educere de
Ægypto, sed etiam totum mundum de inferno libe-
rare. Idcirco cum magno affectu dicebat : *Obsecro,
Domine, mitte quem missurus es* (Exod. iv). Scie-
bat quidem, quod eum missurus erat; sed nolebat,
ut tantum differretur. Ac si diceret : Scio, dulcis
Domine, quia missurus es dilectum Filium tuum,
qui nos ab illa magna miseria, de illa infelici cap-
tivitate liberaturus est : et ideo forte significatione
illius liberationis hanc vis præmittere. Sed quid
tantis opus est? Ipse potius veniat, ipse descendat,
ipse spiritualem Ægyptum, id est tenebras totius
mundi sua dulci præsentia illuminet. Hoc deside-
rium S. Moyses hodierna die impletum est.

Consideremus ergo, fratres, quanta debeat esse
nostra exultatio, qui hoc videmus impletum, quod
S. Moyses tam ardenti affectu desiderabat implen-
dum. Hodie enim ascendit super quamdam levem,
nubem, et egressus est Ægyptum. Ægyptus, fra-
tres, interpretatur *tenebræ*. Et quid erat totus
mundus ante adventum Christi nisi tenebræ? Et
ideo omnino necesse erat ut hoc mirabile lumen
oriretur in his tenebris, id est ut Christus in mundo
nasceret. Sed sicut dicit Evangelista : *Lux in te-
nebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt*
(Joan. i). Sine dubio enim mens hominum ita erat
in tenebris peccatorum obvoluta et excæcata, ut
nequaquam posset interiorem oculum in illam divi-
nam lucem intendere. Idcirco ipse, id est ipsa mise-
ricordia, misericorditer egit; et hanc claritatem suæ
divinitatis per quamdam nubem orbis temperavit.
Illa, fratres, illa sanctissima caro, quam hodie ex
virginis carne assumpsit, nubes appellatur; quia ex
illa fuit adumbrata divinitas. Sed levis ideo dicta
est, quia eam nulla gravavit iniquitas. Iniquitas gra-
vis est, et in profundum trahit. Ideo propheta vidit
eam sedere super talentum plumbi (Zach. v). Ipsa
quoque caro ejus satis convenienter appellatur tuni-
ca : quæ significata est per tunicam Joseph, quæ
polymita erat, varia et talaris, quia pertingebat
usque ad talos. Iste Joseph, fratres, sicut ex sacra
historia didicistis, filius fuit Jacob : quem ipse plus
quam alios dilexit, quem genuit in senectute sua.
Fuit autem filius Rachel, quæ post longam sterilita-
tem hunc demum filium genuit (Gen. xxxvii). Quæ
omnia Domino nostro Jesu Christo aptissime con-
gruunt. Ipse enim est, quem Pater plus quam cæte-
ros dilexit : in quo sibi per omnia placuit, sicut
ipse dicit : *Tu es Filius meus dilectus, in quo mihi
complacui* (Luc. iii). Joseph autem interpretatur
accrescens. Hoc nomen nulli tam proprie convenit
quam Christo. Ipse enim est lapis ille abscisus de
monte sine manibus, qui crevit in montem magnum
et implevit uniuersum mundum. Unde ejus Pater
in benedictione ait : *Filius accrescens Joseph; filius
accrescens, et decorus aspectu* (Gen. xlvii). Vere de-

corus aspectu, in quem desiderant angeli prospicere (I Petr. 1), ejus pulchritudinem sol et luna mirantur. Vere decorus aspectu. Ipse enim est Dei sapientia, de qua scriptum est : *Speciosior est sole, et super omnem stellarum dispositionem* (Sap. vii). Nascitur ille Joseph de sterili, noster de virgine. Est autem quædam convenientia inter sterilitatem et virginitatem. Nam quamvis in virginitate sit quædam fecunditas spiritualis, est tamen sterilitas carnalis. Sed, quia illud privilegium vero Joseph servabatur, ut de virgine nasceretur; ille Joseph de sterili nascitur, quia sterilitas quodammodo vicina est virginitati. Quapropter illa prophetia libri Sapientiæ satis convenit beatæ Mariæ : *Felix est, et incoquinata, quæ nescivit torum in delicto; habebit fructum in respectione animarum sanctarum* (Sap. iii). Felix utique erat beata Maria, quæ ut vitaret carnis coinquinationem, elegit carnis sterilitatem. Nec multum illi curæ fuit de illa maledictione Judæorum : *Maledictus sterilis in Israel.*

Videte, fratres, pulcherrimam quamdam convenientiam inter filium et matrem. Scriptum est in lege Moysis : *Maledictus est omnis qui pendet in ligno* (Deut. xxi). Non vitavit filius maledictum crucis; non vitavit mater maledictum sterilitatis. Ille autem per crucem nos de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, redemit; et illa quia elegit talem sterilitatem virgineam, meruit fecunditatem, et Dei Filium generavit. Non ergo sine causa de sterili natus est S. Joseph. Illa enim in Rachel sterilitas matris nostri Joseph præfigurabat virginitatem. Nec hoc sine significatione est quod Rachel interpretatur ovis. Melius multo mater nostri Joseph potest appellari ovis: in cujus vellus illa cœlestis pluvia descendit, sicut dicit sanctus David : *Descendet sicut pluvia in vellus* (Psal. lxxi). Vellus, ut ait quidam, cum sit de corpore, nescit corporis passiones. Sic virginitas cum in carne sit, vitia carnis nescit. *Descendet sicut pluvia in vellus.* Vellus potest illum humorem, qui desursum venit recipere; sed non potest humorem de carnis voluptate sentire. Sic virginitas beatæ Mariæ illum rorem, qui de cœlo venit, excepit, sed nullam carnis voluptatem sentire potuit. Præterea quid tam conveniens agno, ut ovem habeat matrem? Videte ergo quam convenienter appellatur ovis, de qua ortus est Agnus ille cœlestis, qui tollit peccata mundi (Joan. 1); qui *tanquam ovis ad occisionem ductus est; et quasi agnus coram tondente se obmutuit et non aperuit os suum* (Isa. l.ii; Act. viii). Porro de Rachel dicit Scriptura : *Erat autem pulchra et venusta aspectu* (Gen. xxx). Licet de beatissima Maria dulce sit opinari, quod fuerit etiam secundum corpus venustissima et formosissima; nos tamen debemus hæc verba ad interiorum ejus pulchritudinem derivare. Sed quis poterit digne loqui de interiori ejus pulchritudine, quam ipse, qui est *speciosus forma præ filiis hominum* (Psal. xlii), super omnes creaturas intantum amavit, concupivit, sanctificavit, ut non

A solum ejus mentem inhabitaret, sed et in ejus corpore sibi habitaculum præpararet? *Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum* (Cant. 1). Sine dubio ubi ipse erat in sinu Patris, ibi sensit odorem virginitatis ejus, ibi consideravit pulchritudinem animæ ejus; et ideo hodie missus est angelus ejus, qui ejus nuntiaret adventum, non solum in cor ejus, sed et in carnem ejus. Videte, fratres, quales nuptiæ et quam cœlestes, in quibus sponsus Deus est, sponsa virgo, paranympus angelus. Virgo per has nuptias non amisit virginitatem suam, Deus per has nuptias non amisit divinitatem suam; angelus per has nuptias non amisit dignitatem suam. Est adhuc in his nuptiis majus miraculum. Sponsus filius est, sponsa mater est, quia animam illius sanctissimæ Virginis suæ divinitati conjunxit filius, quia Deus ipse homo factus, de ipsius utero quasi sponsus de thalamo processit. Merito ergo eam angelus salutavit dicens : *Ave gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus* (Luc. 1).

Considerate, fratres, qualia munera Filius Dei misit sponsæ suæ. Modo veniant in mentem illa munera, quæ filius Abrahæ per servum patris misit Rebeccæ sponsæ suæ; et illa, sicut Rachel, erat virgo pulcherrima, quæ non noverat virum. Servus autem Abrahæ juxta aquam eam invenit, ibi eam allocutus est, et ibi ei munera dedit (Gen. xxiv). Nostra quoque formosissima virgo, de qua loquor, libenter manebat juxta spirituales aquas, id est sanctas Scripturas: ad has aquas sæpius recurrere, ut posset dicere cum Propheta : *Super aquam refectio-nis educavit me* (Psal. xxi). Denique ibi eam invenit angelus; servus videlicet Abrahæ, non illius terreni et mortalis, sed illius cœlestis et æterni. Sic enim dicit evangelista : *Ingressus angelus ad eam dixit : Ave gratia plena; Dominus tecum* (Luc. 1). Quo ingressus est ad eam? Sine dubio ubi ipsa se absconderat a vanitatibus sæculi, et de curis mundi ingressa erat in privatam thalamum suum, et cluserat ostium suum, et privatim orabat Patrem suum. Haurebat sibi aquas in gaudio de fontibus Salvatoris (Isa. xli), id est de Scripturis sanctis, ubi legerat et virginis partum, et Salvatoris adventum. D Forte eo tempore quo angelus venit, habebat Isaiam in manibus, forte tunc studebat in illa prophetia : *Ecce virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel* (Isa. vii). Puto quod ea scriptura in illa hora fecerat quamdam pulcherrimam rixam in ejus corde. Puto enim quia quando legit, quia futurum erat, quod quædam virgo debebat generare Filium Dei, occulte et quodam timore optabat ut illa ipsa posset esse; sed iterum putabat quod omnino indigna esset, cui tam magnum munus concederetur. Caritas rixabatur cum timore, devotio cum humilitate. Pene jam desperabat præ nimio timore, sed iterum præ nimio desiderio quod inde habebat, non potuit nisi sperare: iterum devotio fecit eam præsumere, sed iterum magna ejus humi-

litas faciebat eam hæsitare. Cum ergo esset in hac hæsitatione, in hac fluctuatione, in hoc desiderio, ingressus angelus ad eam ait : *Ave gratia plena.*

Dedit servus Abrahæ, sicut dicit Scriptura, Rebecca aureas et armillas (*Gen. xxiv*). De his inauribus loquuntur amici veri sponsi, quorum unus est iste Gabriel, qui loquitur ad Mariam, et dicunt ad sponsum : *Murenulas aureas faciemus tibi (Cant. 1)*. Murenulæ et inaures unum sunt. Sunt autem ornamenta aurium, sicut armillæ sunt ornamenta brachiorum. Et utique iste servus magni Abrahæ, id est Gabriel angelus, ornavit aures hujus nostræ virginis decore ornamento, quando ait : *Ave gratia plena.* Ornavit brachia sua pulchra quadam armilla aurea, quando ait : *Dominus tecum.* Ille enim cujus adventum angelus nuntiabat, potest bene nuncupari armilla; quia, sicut armilla nec initium habet nec finem, ita ille secundum divinitatem nec incipit esse, nec desinit. Hac armilla fuerunt ornata brachia hujus nostræ virginis, quia ipsa Dei Filium, quem de se genuit, sæpe inter brachia sua amplexans portavit. In his omnibus divitiis et deliciis B. Maria non solum carne sed etiam mente castissima perseveravit. Ideo dicitur in Canticis canticorum : *Pulchra es et decora, castissima in deliciis (Cant. vii)*. Corruptio carnis est luxuria; corruptio mentis superbia. Non est magnum in egestate servare castitatem, sine virtutibus humilitatem. Nemo enim potest carnalibus vitiis subjacere, et spiritualiter superbire. Non modo loquimur de illa superbia, de qua solent carnales et sæculares homines superbire, sed de illa quæ solet perfectos et sanctos viros pulsare. Sicut ergo magnum est in corporalibus divitiis et deliciis carnis integritatem servare, ita sine dubio summum est, in spiritualibus gratiis hanc superbiam non sentire. Illa est utique vera castitas mentis, quæ plenarie fuit in B. Maria. Et ideo in his omnibus spiritualibus gratiis, quas habebat super omnes homines, audite quam humilis fuit. Dixit Maria ad angelum : *Ecce ancilla Domini (Luc. 1)*. Audite adhuc evangelistam : *Exurgens, inquit, Maria cum festinatione, abiit in montana ad domum Zachariæ, et salutavit Elizabeth (ibid.)*. Addam adhuc hoc : *Ascendit autem et Joseph in Bethleem, cum Maria desponsata sibi uxore prægnante (Luc. 1)*.

Considerate in his omnibus miram humilitatem. Illa plena Deo, major mundo, celsior cælo, fecundior paradiso, decus virginum, gloria mulierum, laus hominum, lætitia angelorum : illa quam Filius Dei sibi elegit matrem, ancillam se nominavit, illa quam salutavit angelus, magna obedientia fabro se subdidit. Illa regina cælorum, domina angelorum, quæ Deum gestabat in utero, parentem suam, quia ætate provector erat, humiliter salutavit. Optime ergo B. Mariæ dictum est : *Pulchra es et decora, castissima in deliciis.* Si bene possumus æstimare istam pulchritudinem, videbimus, quod dictum est de Rachel, nulli magis convenire, quam matri no-

stri Joseph : *Erat autem pulchra facie, et venusto aspectu (Gen. xxix)*. Dicit præterea Scriptura, quod Jacob plusquam cæteros filios dilexit Joseph, eo quod in senectute genuisset eum. Filius Dei fuit Moyses, Filius Dei fuit omnis propheta, omnesque sancti filii Dei sunt. Sed, *quis in nubibus æquabitur Domino, similis erit Deo in filiis Dei (Psal. lxxxviii)*. Omnes dilecti, sed nullus ita dilectus, sicut noster Joseph. Hunc in senectute sua genuit ipse ille Antiquus dierum, de quo dicit Daniel : *Aspiciebam donec throni positi sunt, et Antiquus dierum sedit (Dan. vii)*. Vetustas Dei, sive senectus, sive longævitas, non est aliud quam ejus æternitas. In hac æternitate hunc nostrum Joseph æternus genuit sibi cœternum et consubstantialem. Ipse est enim candor lucis æternæ et speculum sine macula Dei majestatis, et imago illius bonitatis. Non est ergo mirum, si Deus Pater non diligit tantum illos qui sunt filii ejus per gratiam, quantum illum, qui Filius ejus est per naturam. Ipse etiam Joseph noster, licet secundum carnem sit posterior natu quam multi alii filii Dei; ipse tamen primogenitus est omnium, sicut dicit Apostolus : *Qui primogenitus est omnis creature (Colos. 1)*. Unigenitus ex Deo, primogenitus ex mortuis.

Propter hanc significationem de illo typico Joseph dicit Scriptura, quod licet Ruben fuerit secundum carnem primogenitus, primogenita tamen reputata sunt Joseph. Ideo de nostro Joseph ait ejus Baptista Joannes : *Post me venit vir, qui ante me factus est (Joan. 1)*. Ac si diceret : Quamvis ego sim secundum carnem prius natus, ipse tamen est primogenitus. Quantum autem ad homines spectat, illis senescit Deus, in quorum cordibus Dei amor tepescit, charitas refrigescit. Jam huic mundo quodam modo Deus senuerat, quia omnes declinaverant, simul inutiles facti fuerant, non erat qui faceret bonum (*Psal. lxi*). Fecit autem pater suus Joseph tunicam polymitam. Hæc est illa nubes, de qua paulo ante locuti sumus, sanctissima caro nostri Salvatoris : sed ideo nubes est, quia per illam nobis claritatem suæ divinitatis temperavit. Tunica ideo, quia, quasi vestitus carne in hoc mundo apparuit, et quasi tunicam ipsam carnem suam quando voluit deposuit, et quando voluit iterum sumpsit. Fecerat jam dudum Adæ inobedientiam, sed pelliceam; fecit Joseph nostro, qui ei in omnibus obedivit, tunicam, sed polymitam. Illa pellicea tunica, quæ solet fieri de mortuis et terrenis animalibus, ostendebat illum esse terrenum. Ista polymita tunica, quæ per illam pulchram varietatem habebat quamdam similitudinem cœli, significat istum Joseph esse cœlestem. Inde dicit Apostolus : *Primus homo de terra terrenus : secundus homo de cælo cælestis (I Cor. xv)*. Pulcherrime quoque illa tunica dicitur polymita; quia Dominus noster Jesus Christus omnium virtutum varietate, etiam secundum carnem, decoratus fuit. Ideo dicta est talaris, id est attingens usque ad talos, ubi finis est corporis, quia

illa sancta caro usque in finem incorrupta perdurat, sicut dicit Psalmista : *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem (Psal. xv)*. Exuamus ergo, fratres, tunicam illam Adæ pelliceam, opera scilicet tenebrarum, et quia hodie nobis verus dies illuxit : *Sicut in die honeste ambulemus ; non in comessationibus, et ebrietatibus, non in cubilibus, et impudiciis, non in contentione, et æmulatione (Rom. xiii)*. Hæc enim omnia pertinent ad illam tunicam, quam oportet nos exuere, si volumus illam tunicam polymitam induere, de qua statim subjunxit Apostolus : *Sed induimini Dominum Jesum Christum (Coloss. iii)*. Ad varietatem autem hujus tunice alibi nos hortatur dicens : *Induite vos sicut electi Dei, sancti, et dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, mansuetudinem, patientiam (ibid.)*. Hæc est illa pulchra varietas virtutum, qua principaliter industra Dominus noster Jesus Christus, quam induere etiam habet omnis Christianus. Sed quia tunica nostri Joseph non solum polymita fuit, sed, sicut in Evangelio scriptum est, desuper contexta per totum, postquam Apostolus numeravit illam pulchram varietatem in diversis virtutibus, statim de ipsa textura subjunxit : *Super omnia autem hæc charitatem habete : quod est vinculum perfectionis (ibid.)*. Sed, sicut per hanc varietatem significatum est, quod ipse plenus fuit omnibus virtutibus, ita per nubem levem significatum est, quod vacuus et levis fuit ab omnibus omnino vitiis.

Possumus etiam per illam nubem levem beatam Mariam intelligere, per quam Dominus noster in Ægyptum, id est in hunc mundum advenit. Ipsa recte potest appellari nubes, quia illa pluvia spiritualis gratiæ plena fuit. Ideo levis, quia eam nulla sarcina mundi oneravit. Super hanc nubem Dominus ascendit, et Ægyptum, id est mundi infima intravit, secundum illam prophetiam, de qua locuti sumus : *Ecce ascendet Dominus super nubem levem, et ingredietur Ægyptum. Et movebuntur, inquit, simulacra Ægypti a facie ejus (Isai. xix)*. Deo gratias, jam factum est; mota sunt simulacra Ægypti; ablata sunt idola de mundo; vel pauci, vel nulli sunt, qui adorent lapides et ligna, sicut pene totus mundus fecit ante adventum Christi. Sed utinam, fratres, sicut homines projecerunt idola de domibus suis, ita vellent homines omnia idola projicere de cordibus suis! Sed quicumque plus amat nummum quam Deum, Deum negligit, et idola colit. Quid est enim nummus nisi idolum, non Dei sed hominis habens effigiem? Sed hæc nihil ad nos. Quid ergo? Nihil debemus de his simulacris timere? Utinam nihil! Sed quamvis Jacob egressus sit de Mesopotamia Syriæ, licet ascenderit ad Bethel, tamen habet in comitatu suo uxorem, quæ furata est idola Laban (*Gen. xxxi*). Et nos, quamvis simus egressi de sæculo, sicut Jacob de Mesopotamia, tamen habemus adhuc sensualitatem et carnalitatem, quasi mulier, quæ retinet memorias mundi et imagines illius vite, quam deseruimus; ita ut il-

lam partem memoriæ nostræ, quam solus Deus debet habitare, ista simulacra Ægypti occupent, et sibi vindicent. Propter hæc simulacra persequitur nos Laban, id est diabolus: et quia non potest nos sibi vindicare per divitias mundi, per deliciosa convivia, per ebrietates, per libidines, per discordias et inimicitias, quantum potest, nititur ut per illusiones horum simulacrorum saltem nobis inferat calumniam.

Quid ergo agendum est? Etsi non possumus ea ex toto expellere; debemus ea, quantum possumus, tegere. *Beati enim, quorum remissa sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata (Psal. xxxi)*. Quidquid enim in hac mentis instabilitate, et pervagatione, et hujusmodi memoriis delinquimus: vigiliis, jejuniis, sedulisque orationibus contegamus. Et quia charitas operit multitudinem peccatorum; hanc omni studio exerceamus: sic enim nihil suum in nobis diabolus inveniet. Efficiemur enim per has virtutes unum cum ipso, in quo ipse nihil invenit. Insistamus omni intentione, ut possimus et nos spirituales nubes fieri: ut rore cœlestis doctrinæ abundemus. Sinus leves, ut a facie cupiditatum liberi, possimus per quasdam pennas virtutum altius hoc mundo volitare. Si enim talis fuerit anima nostra, dignabitur Dominus super eam, quasi super nubem levem ascendere, et Ægyptum nostram, id est tenebras cordis nostri, illuminare, et omnia illa singula, de quibus locuti sumus, expellere, et animam nostram solus possidere, solus inhabitare. Sed quia hæc simulacra solent oriri per quamdam curiositatem, qua solemus in hæc externa intendere, intremus cum beata Maria cubiculum, et quantum possumus, nosmetipsos abscondamus et, clauso ostio, deprecemur Dominum nostrum Jesum Christum, ut qui hodie dignatus est assumere naturam nostram, secundum suam voluntatem, nostramque utilitatem præparet, et ita custodiat vitam nostram, ut in cordibus nostris semper maneat: qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IX.

IN RAMIS PALMARUM.

Quamvis præsentia hujus diei, quam omnes Christiani tam intente celebrant, sufficiat ad excitandum corda nostra in devotione, tam propter recitationem Dominicæ Passionis, quam propter memoriam nostræ salutis, debemus tamen etiam officium vobis nostri sermonis adhibere. Sic enim ex omni parte nobis provisum est, ut nullum omnino institutum nobis desit, quod possit animos nostros in dilectionem Dei inflammare. Primum autem videte, fratres, quia duo quædam nobis hodie de Domino nostro Jesu Christo commendantur; illa scilicet gloria maxima quam gens Judæorum in hoc mundo exhibuit, et illa maxima contumelia, quam illi eadem gens irrogavit. Sicut enim paulo ante ex Evangelio audistis, et adhuc post modicum audituri estis, cum adveniret Dominus Jerusalem, sedens super

asinum, turba multa ei obviam processit : et alii *vestimenta prosternebant in via; alii autem cædebant ramos de arboribus, et sternebant in via*: et qui præibant, et qui *sequebantur clamabant, dicentes: Hosanna filio David; benedictus qui venit in nomine Domini* (*Math. xxi*), narratur etiam ex ipso Evangelio, quod tunc non audistis, sed, Deo annuente, post paululum audietis, quantam contumeliam ipsa eadem gens Domino intulerit. Ligatus est enim ab eis, colaphizatus, et consputus, tandem turpissima, secundum eorum æstimationem, morte damnatus. Sed intentius cogitate quod dixi, eadem gens, non iidem homines. Nam Judæi fuerunt illi, qui Dominum cum tanto honore susceperunt; et Judei fuerunt illi, qui eum tanta contumelia affecerunt. Sed tamen alii isti, alii illi. Hos utrosque ostendens quondam Dominus Jeremiæ propheta per quamdam similitudinem, ait illi: *Quid tu vides, Jeremia? Et ille: Ficus ficus bonas, bonas valde; et malas, malas valde, quæ comedi non possunt, eo quod sint malæ* (*Jer. xxiv*). Bonæ quidem ficus illi appellantur, qui Domino tantam dulcedinem dilectionis suæ, tantam suavitatem obsequii sui exhibuerunt, ut digni essent, quos ipse quasi dulcissimas ficus comederet, id est corpori suo, sanctæ videlicet Ecclesiæ uni: et. Idæo de bonis illis ficis ait Jeremias: *Tales fuerunt, quales solent esse ficus primo tempore* (*ibid.*). Isti enim erant quasi primitiæ sanctæ Ecclesiæ, de quibus dicit Apostolus: *Accessistis ad Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in cælis* (*Hebr. xii*). Illi quoque pessimæ ficus convenientissime possunt vocari, qui nullam dulcedinem charitatis, nullam suavitatem devotionis in se retinuerant; sed per invidiam, sed per odium, sed per malitiam, amarissimi facti erant; et ideo nequaquam digni, qui ab eo comederentur, id est qui in corpus suum trajicerentur. Ipsa erat vinea illa, de qua ipse dicit per Isaiam: *Expectavi, ut faceret uvas, et ipsa protulit spinas* (*Isai. x*). Spinæ utique protulit tam amaras, tam pungentes, ut etiam sanguinem de illo sanctissimo corpore educerent. Cum ergo propheta et bonas et malas ficus dixit, utrasque ficus vocavit; sed tamen quamdam divisionem inter eas fecit, qui alias bonas, alias malas nominavit. Sic et illi qui hodie clamaverunt: *Hosanna Filio David* (*Math. xxi*), et illi qui clamabant: *Crucifige, crucifige eum* (*Joan. xix*), Judæi quidem fuerunt, sed magna inter eos divisio.

Ista divisio, fratres, satis aperte in libro Jesu Nave significata est. Cum enim filii Israel transituri essent Jordanem, ut in terram promissionis intrarent, secundum præceptum Domini, primo ingressi sunt levitæ in Jordanem, portantes arcam Domini (*Jos. iv*). Mox ut arca Domini ingressa est aquam, divisæ sunt ipsæ aquæ et illa quæ superior erat stetit ad instar muri, et illa pars quæ inferior erat, defluxit in mare. Illa arca, fratres, Dominum nostrum significabat. *Erat in arca virga Aaron, quæ fronderat, et tabulæ testamenti, et urna aurea ha-*

bens manna (*Hebr. ix*). Hæc omnia in Domino nostro pulcherrime inveniuntur. In eo quippe virga Aaron, id est potestas sacerdotalis, quæ primo aruit in Judæis, sed in Domino Jesu Christo æternaliter effloruit, sicut illi dicit Psalmista: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech* (*Psal. cix*). In eo sunt tabulæ testamenti, perfecta scilicet scientia, sicut dicit Apostolus: *In quo sunt thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi* (*Coloss. ii*). Dicit quodam loco Apostolus: *Caput Christi Deus* (*Ephes. v*). Et in Canticis de illo scriptum est: *Caput ejus aurum optimum* (*Cant. v*). Per urnam ergo auream ipsa divinitas ejus intelligi potest. Unde dicit Apostolus: *Quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter* (*Coloss. ii*). In qua utique manna continetur, panis scilicet angelorum, relectio animarum sanctarum. Ille est panis de quo scriptum est: *Beatus qui manducabit panem in regno Dei* (*Luc. xiv*). Iste est panis, quem ipse Dominus post diem judicii transiens omnibus suis ministrabit. Porro satis pulchre hæc tria in illo tabernaculo memorantur esse, virga, tabulæ, manna. Virga, quæ nos erudiat; tabulæ, ut nos instruat; manna, ut nos pascat. Virga flagellat nos, ne superbiamus; tabulis nos instruit, ut eum diligamus; manna dulcedinis suæ nos pascit, ne in via deliciamus. Hanc virgam quibusdam minatur, dicens: *Visitabo in virga iniquitates eorum et in verberibus peccata eorum* (*Psal. lxxxviii*). Hanc virgam propheta desiderabat, qui ait: *Corripe me, Domine; verumtamen in iudicio, et non in justitia* (*Jer. x*). Has tabulæ nobis Dominus promittit, dicens: *Dabo legem meam in mentibus eorum, et in corde eorum scribam eam* (*Jer. xxxi*). Has tabulas desiderabat, qui ait: *Viam justificationum tuarum instrue me* (*Psal. cxviii*). Hoc manna promittit nobis Dominus, dicens: *Venite ad me, omnes, qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos* (*Matth. xi*). In hoc spirituali cibo exultabat, qui ait: *Dominus pascit me, et nihil mihi deerit* (*Psal. xxii*).

Arca ergo in Jordane, Christus in Judæa. Per Jordanem quippe, qui erat in terra promissionis, quam Dominus ipse Judæis promisit et dedit, ipsi Judæi significabantur. Quemadmodum ad præsentiam hujus arcæ divisa est aqua, considerate eos, de quibus paulo ante cantastis: *Ingrediendo Domino in sanctam civitatem*, etc. Hæc est superior pars aquæ, quæ stetit; stetit in lege Domini, in via mandatorum ejus, in exultatione laudis ejus, in dulcedine dilectionis ejus. Et bene superior pars; pertinet enim ad Jerusalem quæ sursum est, quæ libera est, quæ est mater nostra. Bene superior, quæ non declinat cor suum in terram, et ideo clamat: *Hosanna in excelsis*. Pueri autem dicti sunt, quasi puri. Puri a malitia, puri ab invidia, puri ab avaritia. Hos Propheta hortatur, dicens: *Laudate, pueri, Dominum, laudate nomen Domini* (*Psal. cxii*). Isti sunt veri Hebræi, id est transilientes. Transilierant quidem omnia caduca, omnia transitoria, tantum

in laudibus Creatoris sui, Salvatoris sui, jubilabant, exsultabant. Illis utique conveniebat palmas gestare in manibus, quod est signum victoriæ, signum pacis. Agnoscebant enim invictum regem suum; qui, sicut dicitur in Apocalypsi, exivit vincens, ut vinceret (*Apoc. vi*). Agnoscebant verum Salomonem filium David, in cujus regno pax perpetua est, et requies sempiterna. Istæ sunt aquæ Jordanis, quæ dulcedinem suam, et suavitatem, quam de fontibus suis, id est de origine traxerant prophetarum et patriarcharum, sine admistione alicujus amaritudinis, in præsentia hujus arcæ servabant: et ideo virtutem æternæ dulcedinis et suavitatis meruerunt gustare, et resurrectionis gloriam in suis factis ostendere. Obviantes quippe Domino cum palmis, resurrectionem vitæ pronuntiabant; quoniam sancti *venient cum exultatione, portantes manipulos operum suorum* (*Psal. cxxv*), portantes palmas victoriarum suarum, quas de diabolo obtinuerunt. Tunc, id est in illa resurrectione, ingreditur Dominus in sanctam civitatem, in Jerusalem cœlestem. Ingreditur autem cum pueris Hebræorum, qui in illa resurrectione illi obviam venient, sicut dicit Apostolus: *Nos, qui vivimus, rapiemur in nubibus obviam Christo in aera; et sic semper cum Domino erimus* (*I Thess. iv*). Tunc utique vere pueri; quia perfecte puri, non solum a peccati contagione, sed etiam ab omni corruptione. Tunc vero Hebræi, id est perfecte transilientes, non solum mortis periculum, sed etiam mortis metum; tunc secure portabunt palmas victoriæ, cum magna exultatione et securitate, dicentes: *Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus?* (*II Cor. xv*.)

Et vere, fratres, dignum fuit, ut illi resurrectionem vitæ pronuntiarent, quibus ipse Dominus positus est, non in ruinam, sed in resurrectionem, sicut de eo prophetaverat Simeon: *Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel; et in signum cui contradicetur* (*Luc. ii*). Tria dicit: Ruinam aliis, resurrectionem aliis, signum quoque contradictionis. Jam in ista divisione, de qua loquitur, videte quomodo aliis est resurrectio Jesus, aliis ruina. Illis utique, qui resurrectionem pronuntiabant, qui futuram resurrectionem in suis factis ostendebant, qui se in anima jam resuscitados manifestissime declarabant, qui se ab ipso resuscitandos in die judicii sperabant; illis sine dubio positus est Jesus in resurrectionem. Videte nunc illam aliam partem Jordanis, quæ ad præsentiam arcæ Domini defluxit in mare. Cum hodierna die hæc sancta arca, quam paulo ante commendavimus charitati vestræ, in aquis Jordanis, id est populo Judæorum apparet, unde illa pars bona profecit, et se in meliori et fortiori statu cumulavit, inde alia pars Scribæ scilicet et Pharisæi, in majorem amaritudinem se quasi in mare præcipitaverunt, et quidquid de naturali fonte de quo egressi sunt secum traxerant, salina maris absorptum est. Omnem siquidem Scripturarum scientiam, omnem legis cognitionem, omnem pro-

phetiæ intellectum, in ipsis invidiæ et malitiæ amaritudo consumpsit. Et ideo audientes clamorem populi, qui eum laudabant, videntes illam mirabilem gloriam, quam ei exhibebant, nimio livore stimulati, quia populum non potuerunt compescere, ipsum, qui hæc patiebatur, increpabant, dicentes: *Audis quid isti dicunt?* Quibus ille optime respondit: *Amen dico vobis, quia si isti tacuerint, lapides clamabunt* (*Luc. xix*). Hoc jam, fratres, manifestissime impletum est. Judæi tacent, clamant lapides. Impletum est istud propheticum: *Lateres ceciderunt: sed quadris lapidibus ædificabimus* (*Isai. ix*). Qui sunt isti lateres, nisi illi Judæi lutei, et terreni, qui ab illo sancto ædificio patriarcharum et prophetarum ceciderunt? Isti sunt, quibus positus est Jesus in ruinam. Unde enim illi melius ædificari poterant, inde miserabiliter ceciderunt. Sed illis ruentibus, qui fundamentum firmum et solidum repronaverunt, ædificatur Jerusalem de lapidibus vivis, lapidibus quadris; qui adhærentes illi solidissimo lapidi Christo, qui factus est in caput anguli (*Act. iv*), etiam ab illo nomen accipiunt. Eia, Judæi, quid proficitis? Factum est quod voluistis. Non clamant modo pueri Hebræorum secundum carnem, non clamant: *Hosanna filio David*. Sed nunquid ideo non clamatur? clamant reges, clamant imperatores, clamant viri, clamant femine, clamant juvenes, clamant virgines, clamant denique pueri, clamant senes. Videte, miseri, videte excæcati, quot mille millia hominum ei hodie cum palmis obviam procedunt. Videte quot millia hodie ei non vestimenta, sed ipsa corpora sua ei prosternunt. Audite, si tamen surdi non estis, quot millium hominum hodie ore clamatur, cantatur, jubilatur, imploratur: *Hosanna filio David; benedictus qui venit in nomine Domini* (*Matth. xxi*). Sed impletum est, quod ait sanctus David: *Peccator videbit, et irascetur; dentibus suis fremet et tabescet* (*Psal. cxl*).

Ecce, fratres, quod possunt hodie Judæi in tot laudibus Christi. Irasci possunt, fremere dentibus possunt, invidia tabescere possunt; sed desiderium peccatorum veribit (*Ibid*). Adoratur Christus, laudatur, clamatur, quia illis luteis lateribus vivi lapides clamant. Positus est ergo Jesus noster in ruinam et in resurrectionem multorum: in ruinam laterum, in resurrectionem lapidum. Et in signum, inquit, cui contradicetur (*Luc. ii*). Hoc est signum illud, quod jam levavit in medio gentium, signum scilicet passionis suæ, signum crucis suæ. Hoc est, signum cui totus contradixit mundus, scandalum Judæis, stultitia gentibus. Nos, inquit Apostolus, *prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam* (*I Cor. i*). Et videte, fratres, quam cito huic signo contradicendum est. Ipsa die qua erectum est signum istud, sicut audistis in Evangelio ipso, scriptus est ei titulus a Pilato: *Hic est Jesus Nazareus, rex Judæorum* (*Joan. xix*). Contradicendum statim; dixerunt enim: *Noli scribere rex Judæorum. Vicit hanc contradictionem*

crux Christi, et ubi impii putabant se magis Christum vicisse, ibi magis victor apparuit Christus. Fixum est in ipsa cruce signum victoriæ ejus, et quod magis mirandum, fixum ab ipsis inimicis ejus. Inimici ejus qui consenserant in morte ejus, jam inter se certant pro gloria ejus. *Noli scribere*, dicit Pharisæus: *quod scripsi scripsi*, dicit Pilatus. Et ecce jam interierunt Pilatus et Pharisæus, et adhuc non est deletum quod scripsit Pilatus. Nonne, fratres mei, mira quædam lætitia oritur in cordibus vestris, quando cernitis ante vos signum crucis, adhuc illo titulo gloriosum? Adhuc legi potest in cruce Christi: *Jesus Nazareus, rex Judæorum*. Adeo nihil profecit illa contradictio impiorum. Hanc contradictionem Judæorum secuta est contradictio paganorum; armantur etiam imperatores contra crucem Christi, disputant philosophi, oratores concrescant, villissimum etiam vulgus oblatrat. Quid dicam? Contra unum lignum totus ubique pugnabat mundus.

Sed jam, fratres, considerate Domini nostri Jesu Christi omnipotentiam, considerate sapientiam. Per illud lignum quo nihil erat abjectius, nihil vilius, nihil odibilis, nihil horribilius (quid enim vilis cruce, in qua latrones suspendebantur, sacrilegi interficiebantur, parricidæ necabantur); per illud, inquam, subjugavit imperatores, infatuavit sapientes, simplices et idiotas erudit, pauperes glorificavit, omnes simul illos ligni adoratores fecit. Ecce, fratres, in fronte regum nihil gloriosius, nihil in manu insignius, nihil in pectore salubrius. Perit jam omnis illa contradictio, sed utinam sic a moribus, sicut perit a vocibus! Multi autem, et quod magis dolendum, etiam professores crucis Christi, contradicunt cruce Christi. Non utique vocibus, sed moribus. Audi Apostolum: *Multi ambulat, quos sæpe dicebam vobis (nunc autem et flens dico), inimicos crucis Christi (Philip. III)*. Qui sunt contradicentes crucis Christi, nisi inimici crucis Christi? Et qui sunt? *Quorum*, inquit, *Deus venter est (Ibid.)*. Vos alloquor fratres meos, filios meos, non solum adoratores crucis Christi, sed etiam professores, sed etiam ipsius crucis amatores. Vos alloquor, sentiat quisque ut volet, judicet ut volet, blandiatur sibi quantum volet: in cruce Christi nihil est tenerum, nihil molle, nihil delicatum, nihil quod carni et sanguini dulce sit. Jam ipsa crux Christi sit quasi speculum Christiani. In ipsa cruce Christi si respiciat, ut in vita sua mores sui ipsi cruce Christi conveniant, et in quantum participat cruce Christi, intantum sibi præsumat gloriam Christi. Qui autem abjicit amaritudinem crucis Christi, timeat ne forte arceatur ab aspectibus Crucifixi. Jam, fratres mei, quantum vobis gaudendum est animadvertite, qui vos cum ipso Christo crucifixistis. Veritatem dico, fratres, non mentior. Ordo noster crux Christi est. Duo ergo hæc, fratres, diligenter servate, ut nec a cruce Christi discedatis, nec in cruce positi contra crucem aliquid faciatis. Quod est, ut apertius dicam,

in ordine vestro perseverate, et in ordine ipso perseverantes nihil scienter contra ipsam ordinem facite; et sic sine ulla dubitatione quo Christus sua cruce præcessit, vos sequemini. Delectat me, fratres, de cruce Christi, quæ est gloria nostra, via nostra, prolixius loqui; sed modus adhibendus est, maxime quia ipsis divinis officiis necesse habemus diutius immorari. Ob quod convertamus nos ad ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, ejusque misericordiam exoremus ut ipse respicere dignetur super hanc familiam suam, pro qua non dubitavit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum! Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO X.

IN RAMIS PALMARUM II.

Audistis, fratres charissimi, in lectione evangelica, quemadmodum Dominus noster, cum appropinquasset Jerusalem, fecit sibi adduci asinam et pullum. Audistis etiam devotionem plebis Israeliticæ; quomodo processerunt ei obviam cum ramis palmarum, et illi qui præcedebant, et qui sequebantur clamabant, dicentes: *Hosanna filio David*. Sed dicit aliquis: Verum quidem est, audivimus ista, et cum magna exultatione audivimus. Sed quid hoc pertinet ad hanc diem, in qua representamus non passionem Domini, sed adventum? Ita est, fratres, hoc sine dubio factum est, sicut alii evangelistæ aperte ostendunt, paucis diebus ante passionem ejus. Nam propter gloriam istam Pharisæi et pontifices maxima invidia cruciabantur, et congregato concilio tractabant de morte ejus. Puto tamen, quia non sine causa hodie historia hæc in omni Ecclesia recitatur, nec sine causa ita a sanctis Patribus statutum est. Scitis, quia rota, quam vidit Ezechiel, quatuor facies habebat. Rota illa significat sanctam Scripturam. Unde dicit Psalmista: *Vox tonitruus tui in rota (Psal. XLVI)*. Ista rota quatuor facies habet, et aliquando consideramus tantum unam ejus faciem, aliquando duas, aliquando tres; aliquando omnes quatuor. Prima facies ejus est historia, altera moralitas, tertia allegoria, quarta anagoge, id est sensus de superioribus. Quibusdam, qui non possunt capere profundiora, ostendit Scriptura primam faciem suam, id est simplicem historiam tantum, et illi in pulchritudine hujus faciei dilectantur. Hinc est, quod quidam videntes tantum istam faciem Scripturæ, quia in quadam parte ista facies minus formosa est, sicut in facto Judæ patriarchæ, qui cum nuru sua concubuit (*Genes. xxxviii*) sicut et in facto David qui, occiso Uria, accepit ejus uxorem (*II Reg. xi*), quando non poterant videre alteram faciem hujus Scripturæ, quæ formosa est, propter istam unam faciem quam viderunt, spreverunt eam Scripturam. Ergo, fratres, audivimus istam Scripturam evangelicam, et consideravimus unam ejus faciem, id est ejus simplicem historiam, et satis pulchra nobis apparet. Quæ enim Scriptura pulchrior quam ista, quæ narrat gloriam dulcissimi

Domini nostri, et devotionem fidelis populi? Sed tamen secundum istam faciem suam non ostendit nobis, quod ad tempus istud lectio ista pertineat

Consideremus quapropter ejus alteram faciem, et videamus utrum illam nobis aliquod hujus temporis revelet mysterium. Et ideo breviter intimandum quid in se sacramenti tempus istud contineat. Constitutum est hoc tempus, fratres, ut ad memoriam revocemus adventum Domini nostri Jesu Christi; quomodo ille, quem sancti patres Veteris Testamenti diu expectaverant, et multum desideraverant, humiliter venit, ut nos redimeret, ut etiam non obliviscamur secundum ejus adventum, in quo ille, quem omnes sancti expectant et desiderant, veniet cum magna potestate et gloria, ut totum mundum judicet, et reddat unicuique secundum opera sua. Hæc sunt principaliter illa duo, scilicet memoria utriusque adventus ejus, propter quæ ista celebratio constituta est, et hoc necessario. Valde enim bonum est, ut hæc duo semper habeamus in memoria, id est primum adventum Domini, et secundum; quia de primo nascitur in cordibus nostris amor Dei, de secundo timor. Consideremus ergo hoc evangelium, quod modo lectum est, ut videamus quæ ibi sacramenta contineantur. *Cum appropinquasset Dominus Jerusalem (Matth. xxi).*

Scitis, fratres, quia secundum litteram Jerusalem quædam civitas fuit, quam acquisivit David sanctus et ædificavit; in qua etiam Salomon fecit illud mirabile templum, de quo sæpe audivistis. Secundum istam faciem, id est secundum historiam, nihil nobis ostenditur quod ad istam pertineat celebritatem. Ideo necesse est ut aliam hujus Scripturæ faciem attendamus. Jerusalem, sicut audire consuevistis, *risio pacis* interpretatur. Istud nomen primum illis convenit, qui permanent in perfecta visione Dei, qui vera pax est, et vera mentis tranquillitas; ac per hoc in seipsis veram pacem et tranquillitatem sentiunt. Hæc est illa beata angelorum societas, quæ utique dicitur Jerusalem, et proprie, sicut dicit apostolus Paulus: *Quæ sursum est Jerusalem, libera est, quæ est mater nostra (Galat. iv).* Sed huic civitati quomodo dicitur appropinquare Jesus, cum in ea semper sit, et illa civitas nunquam ab eo recesserit? hæc est illa alia facies hujus Scripturæ, id est anagoges, videlicet sensus de superioribus. Appareat nobis nunc illa facies, quam allegoriam nominavimus. Secundum hunc quippe sensum Jerusalem significabat Ecclesiam sanctam in hominibus, cui dicit Isaias: *Surge, illuminare Jerusalem, quia venit lumen tuum (Isa. lx).* Ipsa dicitur Jerusalem, non quia perfecte videt eam pacem, quam vident angeli; sed quia ad illam pacem tendit recte credendo, bene operando, ferventer amando illum, qui est pax nostra, Jesum Christum Dominum nostrum. Et huic Jerusalem quomodo appropinquavit Deus, qui ubique præsens est, et nusquam deest? Et tamen dicit per prophetam: *Approximate mihi et ego*

appropinquabo vobis. Et quomodo nos appropinquamus ei, qui in ipso vivimus, movemur et sumus (Act. xvii). Dicit tamen propheta: *Accedite ad eum, et illuminamini (Psal. xxxiii).* Culpat enim Dominus quosdam et dicit: *Væ illis, quia recesserunt a me (Osee. vii).* Qualis est iste accessus et recessus? non sit de loco ad locum, sed de affectu in affectum. Si amas mundum, recessisti a Deo. Si recedis ab amore mundi, et incipis amare Deum, jam accedis ad Deum.

Nos itaque appropinquamus ei, quando proficimus in illius amore; ille appropinquat nobis, quando dignatur misereri nobis. Isto modo recessit Adam a Deo, scilicet minus illum amando, et plus mundum. Amavit enim privatam excellentiam, quæ utique pertinet non ad Deum, sed ad mundum. Hoc modo recessit totum genus humanum a Deo; ideo quoque ipsa quæ nunc est Ecclesia Dei isto modo recessit a Deo, et tam longe ut nullomodo per se posset appropinquare Deo, nec accedere ad eum. Necessarium ergo erat, ut quoniam ipsa non poterat accedere ad Deum salutem suam, ipse Deus salus ejus accederet ad eam. Sed primo appropinquavit. Accessit quidem, quando illam mirabilem misericordiam exhibuit, qua in cruce pendens suum pro ea sanguinem fudit, et aperto latere suo, sibi eam univit et sociavit, ut essent duo in carne una (Ephes. v). Si ergo tunc accessit, appropinquavit utique, quando ei misericordiam istam promisit, prædixit, et cœpit ostendere. Appropinquavit Jesus Jerusalem, salus Ecclesiæ, salus mundo, salus misero homini expulso de paradiso, quando se futurum hominem prædixit, et misericordiam quam postea implevit, ipsi Abrahamæ promisit, dicens: *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxi).* De semine Abrahamæ nasciturus erat Christus, per quem abolenda erat illa maledictio, quæ lata est in Adam, et illa benedictio danda, quam prophetavit Isaias, dicens: *Quia servos suos vocabit nomine alio (Isa. lxxv).* Primo vocabantur servi ejus Judæi, sed modo vocantur Christiani: *Et servos suos vocabit nomine alio: in quo qui benedicendus est super terram, benedicetur in Domino.* Quia sine dubio nullus potest cavere maledictionem, nec habere benedictionem, qui hoc nomen non habuerit. Ergo tunc appropinquavit Jesus Jerusalem, id est Ecclesiæ, quando suum adventum promisit Ecclesiæ per sanctum Abraham. Sanctam Ecclesiam aperte significavit, quando omnes gentes nominavit; quia sancta Ecclesia de omnibus gentibus constat. Tunc igitur cœpit appropinquare, sed non adhuc venit Bethphage. Bethphage quippe interpretatur *domus buccæ, vel domus oris.* Venerat fortasse ad Bethaniam, non autem ad Bethphage. Nam, sicut alii evangelistæ evidenter ostendunt, primo venit ad Bethaniam, ac deinde cum appropinquasset Jerusalem, venit Bethphage, ad montem Oliveti. Bethania interpretatur *domus obedientiæ.* Et quid erat illa sancta anima Abrahamæ, nisi domus obedientiæ, qui ut bonum obedientiæ

servaret, proprio filio et tali filio non credidit esse A
parcendum? (*Gen. xxi*)

Huic igitur primo venit Jesus, quia de adventu Domini nostri Jesu primo ad eum facta est promissio. Sed hanc promissionem, hanc futuram Domini misericordiam, ipse et filii ejus tantum, et si aliqui alii, tamen pauci sciebant, sed tamen aliis non ostendebant. Non ostendebant per oris prædicationem, sed per quædam occulta et mirabilia signa. Ideo non venerat adhuc Dominus ad Bethphage, id est ad domum oris. Nam sine dubio sancto Abraham per quoddam signum occultum ostendit incarnationem Domini, quando mittens servum suum, ut assumeret uxorem filio suo, ait: *Pone manum tuam sub femore meo, et jura per Deum cæli* (*Gen. xxv*). Quid est hoc? Deus cæli erat in femore Abraham? Ostendit certe pulchre, sed occulte, quare voluit, ut filius ejus acciperet uxorem; non utique ut satisfaceret libidini ejus, sed ut procrearet illud semen, de quo nasciturus erat Deus cæli. Ideo præcepit ei ut poneret manum sub femore ejus, et juraret per Deum cæli, quia sine dubio de ejus femore, id est generatione nasciturus erat Deus cæli. Nam quod femur ponatur pro generatione, satis usitatum est in Scripturis secundum illud: *Omnes animæ quæ exierunt de femore Jacob, septuaginta* (*Exod. i*). Et: *non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus* (*Gen. xlix*). Sed hoc signum Domini adventus occultum erat, quia nondum venerat Jesus ad domum oris, id est non aperte ejus Incarnatio prædicabatur domui alicui, id est populo. Sed cum jam filii Israel educti essent de Ægypto, cum accepissent legem, cum sacrificia celebrarent, et tabernaculum construerent, tunc venire cœpit Jesus ad domum oris, qua aperte omni populo cœpit ejus adventus revelari. Nam aperte Moyses coram omni populo dixit de eo: *Prophetam vobis suscitabit Deus de fratribus vestris: tanquam me ipsum audietis. Omnis anima quæ non audierit prophetam illum, exterminabitur de populo suo* (*Deut. xviii*). Quod esse prophetatum de Domino Jesu, ipsi apostoli ostenderunt. Hoc enim testimonio sæpe usi sunt contra Judæos. Venit Dominus ad Bethphage, quando Isaias propheta ipsum adventum Domini, et virginis partum prophetavit, dicens: *Ecce virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel* (*Isa. vii*). Quando venit ad montem Oliveti? Oleos Græce misericordia dicitur. Mons ergo Oliveti significat illam excellentiam, et ut ita dicam, cumulum misericordiæ illius, de qua loquimur. Venit tunc ad montem Oliveti, quando jam illud tempus appropinquavit, in quo voluit illam mirabilem et excellentem misericordiam ostendere, quam prius Abraham obedienti promiserat, et postea per prophetas suos omni populo prædicaverat.

Cum ergo appropinquasset Jesus Jerosolymis, et venisset Bethphage ad montem Oliveti, tunc misit duos discipulos, dicens eis: *Ite in castellum quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam,*

et pullum cum eo. Solvite et adducite mihi (*Matth. xxi*). Quid significant isti duo discipuli, quos præmittit Dominus? Hi sunt qui præcedunt faciem ejus in omnem locum et castellum, quo est ipse venturus. Sic enim habes in Evangelio Lucæ: *Designavit Dominus et alios septuaginta duos discipulos: et misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem, et locum, quo erat ipse venturus* (*Luc. x*). Fortassis ergo isti duo significant illa duo, quæ ubique præcedunt faciem ejus, de quibus ait Psalmista: *Misericordia et veritas præcedent faciem tuam* (*Psal. lxxxviii*). Facies ejus significat præsentiam illius, præsentiam misericordiæ ejus, præsentiam salutis nostræ per adventum ejus. Hanc faciem ejus, hunc adventum ejus, præcedit misericordia et veritas, ut adducant sibi asinam et pullum. Puto quod per asinam et pullum possumus non inconvenienter accipere totam humanam naturam, id est carnem et animam. Per asinam, carnem, propter tarditatem et gravitatem; per pullum, animam, propter levitatem et mobilitatem. Misericordia et veritas adducunt asinam et pullum ad Filium Dei, quia ut Verbum caro fieret et habitaret in nobis, *misericordia et veritas obriaverunt sibi* (*Psal. lxxxiv*). Misericordia et veritas adducunt asinam et pullum ad Dei Filium, quia ut hominem totum, id est et carnem et animam Dei Filius assumeret, sine dubio misericordia et veritas fecit. Non enim sola faceret misericordia, quia non posset sine veritate. Non faceret sola veritas, quia nollet sine misericordia. Item fecit hoc, ut scilicet Dei Filius asinam et pullum, id est carnem et animam haberet, misericordia et veritas: veritas, quia hoc promisit Judæis; misericordia, quam voluit exhibere paganis. Et ideo pulchre hæc duo præmittit, quia hæc ante suum adventum jurjurando quasi in veritate Judæis promisit, et hanc misericordiam gentibus exhibere proposuit. Quod Apostolus aperte ostendit, dicens: *Dico autem Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum; gentes autem super misericordia honorare Deum* (*Rom. xii*). Ergo *misericordia et veritas obriaverunt sibi, et veritas de terra orta est*: assumensque sibi asinam et pullum, corpus et animam, venit ad Jerusalem, venit visitare Ecclesiam suam, venit eam salvare. Quod utique non fecisset, nisi illo modo, ut diximus, asinam et pullum insedisset. Nec movere debet, quod ait, *Solvite*. Nam licet caro et anima quam Dei Filius assumpsit, nunquam peccato fuerit obligata, quia statim ex quo homo ille creatus fuit, utique perfectus Deus fuit; tamen quia ipsa humana natura semper ante in omnibus hominibus fuerat peccatorum vinculis alligata: in ipso Domino nostro, eo quod semper fuerit libera, non incongrue dicitur soluta. Si vero dicere voluerimus quod beatissimam Mariam, de qua natus est, misericordia et veritas ab omni peccati obligatione absolvent, antequam conciperetur in ea: ut hoc sit solvere asinam et pullum, et adducere ad Jesum, bea-

tissimæ matris ejus carnem et animam ab omni peccato mundare, et sic eam Dei Filio gravidare; sive ergo hoc, sive illud dicatur, puto locum istum non inconvenienter expositum.

Audivimus modum quo Jesus venit ad Ecclesiam suam, videlicet secundum carnem et animam quam assumpsit. Nam secundum divinitatem nec venit nec recedit, quia ubique præsens est. Sed quid significant ista vestimenta, quibus discipuli tegunt hæc animalia, in quibus sedet Dei Filius? Dicit evangelista, quia *adduxerunt asinam et pullum, et eam desuper sedere fecerunt* (Matth. xxi). Quomodo potuit super utrumque sedere? A littera abstracti cogitatur spiritualem sensum investigare. Salvo ergo alio sensu, quo per aliam significationem hæc duo animalia significant duos populos, Judæum et gentilem; salvo, inquam, et hoc sensu dicitur eum in utroque hoc animali venisse ad Jerusalem; quia in humana natura, quam totam assumpsit, id est in anima rationali et carne, Ecclesiæ suæ, hoc est fidelibus suis apparuit. Sed quid significant hæc vestimenta? Forte hæc sunt illa, quibus major et minor filius Noe patris verenda versis vultibus texerunt. Magnum sacramentum, fratres. Sed quia in multis occupatos nos habet dies hæc, breviter dicam quia hæc vestimenta significant fidem et doctrinam apostolorum et prophetarum, per quam humanitas Christi quasi quædam infirmitas cognitione divinitatis operitur. Illi asinam et pullum, quibus insedit Jesus, quasi nuda reliquerunt, qui credebant et prædicabant eum esse solum hominem, et non Deum. Isti nudam reliquerunt humanitatem ejus; sed fides et doctrina apostolorum et prophetarum non dimiserunt eam modum; quia ejus infirmitatem, quam contempserunt infideles, fortitudinem divinitatis ejus prædicant, texerunt. Ait quippe Isaias: *Ecce virgo concipiet, et pariet filium* (Isa. vii). Ecce homo. Sed ne infirmus et parvus æstimaretur hic homo, statim subjunxit: *Et vocabitur nomen ejus Emmanuel, quod est nobiscum Deus*. Sed Paulus cum de infirmitate ejus dixisset: *Factus est obediens usque ad mortem* (Philipp. ii), paulo post ait: *Quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris* (ibid.).

Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in terra. Alii autem cædebant ramos de arboribus, et clamabant: *Hosanna filio David* (Matth. xxi). Dicitur est quomodo Dominus venit ad Jerusalem; nunc dicitur quomodo ipsa Jerusalem, hoc est Ecclesia sancta suscepit ejus adventum. Ecclesia præcedit, et Ecclesia sequitur adventum ejus. Non enim est Ecclesia solum ista fidelium congregatio, quæ credit in eum post ejus adventum, sed omnes sancti ab Abel justo usque ad ultimum justum, qui erit in hoc mundo, pertinent ad sanctam Ecclesiam; et de omnibus illis constat illa una Ecclesia, cui dicitur: *Una est columba mea* (Cant. vi). Pars una præcedit adventum ejus: Abel, Noe, Abraham, David, et cæteri sancti. Pars alia sequitur: apo-

stoli, martyres, confessores et omnes fideles, inter quos et nos per ejus misericordiam sumus. De istis omnibus alii vestimenta sua prosternunt ante pedes Jesu, alii ramos arborum. Ramos arborum prosternunt, qui omnem mundi gloriam propter Christum abjiciunt. Quid enim sunt divitiæ et gloria istius mundi, nisi ut folia et rami arborum quæ virent in æstate, in hieme arescunt? Quia sine dubio omnis gloria mundi in prosperitate quasi florescit; sed in adversitate, maxime in ipsa morte hominis, quando supervenit tempestas hiemalis, id est extrema damnatio, vilesceat et sordescit. Sed beatus est, qui ea prosternit ante pedes Jesu, distribuendo pauperibus qui sunt quasi pedes ejus, infirma scilicet membra ejus. Multo autem levior est, qui etiam vestimentum suum potest pro Christo contemnere, et sub pedibus ejus prosternere. Quid est enim vestimentum nostrum, nisi corpus nostrum, quo ipsa anima quodammodo tegitur et operitur? Beatus qui ipsa membra sua, ipsum corpus suum pro Christo potest contemnere, et omnia facta corporis sui in Dei obsequio mancipare. Utrumque fecerunt, et illi qui præcedebant adventum Domini, et qui sequebantur. Nam sancti patres in Veteri Testamento divitias mundi et gloriam pro nihilo duxerunt, propter fidem quam habebant in Christi adventu. Multi etiam corpora suo martyrio subdiderunt, sicut protomartyr Abel, sicut Isaias, sicut martyres Machabæi. Quot autem non solum sigillatim homines, sed quot millia hominum hæc omnia fecerint post adventum ejus, quis potest enumerare? Ex illorum numero et vos estis. Vos ramos arborum, omnem scilicet pompam mundi, projecistis in obsequium et honorem Christi; vos, quod majus est, ipsa corpora vestra pro illo contempsistis; vos ipsam animam vestram, quod adhuc est amplius, in honorem Christi expendistis, quia propriam voluntatem animæ vestræ diministis.

Porro omnes qui præibant et sequelantur eum dicebant: *Hosanna filio David; benedictus qui venit in nomine Domini*. Magna fides, magna confessio, magna laus. Hosanna est vox postulantis salutem, quasi diceretur, salvifica. Sine dubio illum confitentur Salvatorem, a quoulant salutem, quod proprie pertinet ad Deum. Vocant eum filium David, quia confitentur eum verum hominem. Benedicunt eum, quia venit in nomine Domini: per quod aperte ostendunt, quia ipse est Deus, quem Deus Pater promisit venturum. In ista fide suscipit Ecclesia adventum Filii Dei. Credit eum verum Deum, et verum hominem, verum mundi Salvatorem, a Deo Patre promissum, a sanctis prophetis prænuntiatum. In ista fide et illi qui præcedunt adventum ejus, et illi qui sequuntur, conveniunt et sociantur, et sunt una Ecclesia: in ista fide utrique salvantur. Quicumque sine ista fide sunt, extra Ecclesiam sunt: ad illos non venit Christus, et ideo non salvantur. Hæc de primo adventu. Scire autem debetis, fratres, quia in ipsa eadem forma, in qua

venit primo ut redimeret Ecclesiam suam, veniet secundo ut glorificet Ecclesiam suam. Sic enim dixerunt angeli apostolis post Domini Ascensionem: *Sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in caelum* (Act. 1). Hoc erit, fratres, ad cumulum damnationis impiorum. Non enim sine magna confusione et dolore poterunt videre illum in tanta gloria et potestate, quem contempserunt in humana infirmitate. Huic secundo adventui Domini convenit satis, quod de ista historia alii quoque Evangelistae narrant. Veniente Jesu Jerusalem, pueri Hebraeorum acceperunt ramos olivarum, vel palmarum, et venerunt ei obviam. Sic erit in secundo adventu Domini. Cum enim venerit ut glorificet Ecclesiam suam, exhibens eam omnino perfectam sine macula et ruga, tunc utique pueri Hebraeorum venient obviam ei cum palmis, sive olivarum ramis. Isti sunt pueri, quibus dicit David: *Laudate, pueri, Dominum* (Psal. cxii). Et item: *Custodians parvulos Dominus* (Psal. cxiv). Non magnos, claros, superbos custodit Dominus; sed parvulos, id est humiles. Isti laudant Dominum, si tamen fuerint Hebraei, id est transilientes. Si enim modo humiles transeunt vitia carnis, et opera, et dant saltus per contemplationem et bonas cogitationes; tunc sine dubio in die iudicii, cum Jesus venerit in sua potestate, ipsi venient obviam cum palmis, id est cum signis victoriarum, quas hic conquisierunt de diabolo. Palmæ enim significant victoriam. Tunc poterunt, quasi cum palmis gloriari et dicere: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus?* (1 Cor. xv.) Tunc etiam venient cum olivis, quæ pacem significant. Modo enim pacem non habent, pugnantes cum diabolo, cum mundo et vitiiis, et cum carne sua. Sed tunc erit pax perfecta, et tranquillitas vera, quando caro non resistet spiritui, nec spiritus Deo; nec diabolus impugnavit, nec mors vel infirmitas ulla unquam gravabit. Si istam pacem in secundo ejus adventu volumus habere, primum ejus adventum suscipiamus cum fide et dilectione. Perseveremus in operibus, quæ nobis ostendit et docuit: nutrietas in nobis ejus amorem, et verum desiderium; in quibus occurramus ei in virum perfectum, cum venerit judicare sæculum: qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XI.

IN DIE SANCTO PASCHÆ.

Quasi modo geniti infantes, rationabiles, sine dolo, lac concupiscite, ut in eo crescat in salutem; si tamen gustastis quoniam dulcis est Dominus (1 Petr. 2). Apostolus vos hortatur, fratres, ad desiderandum lac, et tale lac, in quo possitis crescere et crescere in salutem. Sed audite quid addit: *Si tamen gustastis, quoniam dulcis est Dominus.* Et illud lac quid debet significare, nisi dulcedinem Jesu Christi? Quid est hoc ergo quod nos hortatur desiderare lac, si tamen gustaverimus quoniam

A dulcis est Dominus? Videtur ergo, fratres, quod Apostolus faciat hic mentionem de duabus maneribus dulcedinis. Fortasse una maneria illa est quam in his diebus gustastis; et ideo secure vos hortatur ut desideretis illam aliam maneriam dulcedinis, quæ significatur per lac. Quia credibile est quod in istis diebus gustastis quam dulcis est Dominus, vos maxime qui vidistis et considerastis quasi in presentia vestra, Jesum Christum in cruce; qui vidistis illa sancta brachia expansa, quasi ad vos amplectendum; qui considerastis illa dulcia ubera discooperta, quasi ad vos reficiendum. Hæc omnia, fratres, licet semel sint facta: quia sicut dicit Apostolus: *Christus semel oblatu est, ad multorum exhaurienda peccata* (Hebr. ix); tamen vos hæc omnia multo melius vidistis, et clarius oculis cordis, quam multi tunc viderunt oculis corporis, quando facta sunt. In his omnibus gustastis quia dulcis est Dominus. Dulcis, humilis, mitis, misericors, suavis et pius. Quantam enim ostendit dulcedinem in illa cœna, quam celebravit cum discipulis suis ante passionem suam! In ista namque cœna dixit discipulis suis: *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar* (Luc. xxii). Hæc est illa dulcissima esca in qua Judæi miscuerunt fel, sicut proclamat sanctus David: *Dederunt in escam meam fel* (Psal. lxxviii). Hoc secundum litteram impletum fuit, quando dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Sed quia illud fel datum est ei in potum, non escam, videtur quod Propheta nos voluit in his verbis mittere non solum ad litteram, sed etiam ad significationem. In hanc ergo dulcissimam escam, quam tam dulciter, tam humiliter sumpsit cum discipulis suis, Judæi miscuerunt fel: qui ipsam discipulum, qui cum aliis ad istam escam venerat, corruerunt pecunia, et abstulerunt ab eo dilectionem, et eum felle malitiæ amarissimum reddiderunt. Et quid erant illi boni discipuli ejus, nisi esca ejus, in quibus ipse delectabatur, quorum dilectione et devotione pascebatur? Et quid erat ille traditor Judas inter illos, nisi sicut fel in bona esca? In illa cœna vetus illud pascha, quod solebant celebrare Judæi, finivit, et illud novum pascha, quod nos celebramus, incepit. Et quomodo potuit nobis majorem dulcedinem ostendere, quam relinquere nobis in sui memoria corpus suum et sanguinem? Voluit enim, ut illud pretium, quod semel dedit pro nobis, semper esset in oculis nostris. Voluit quadam mira affectione, ut corpus suum et sanguis esset non solum pretium nostrum, sed etiam cibus noster.

Nonne videtur vobis, fratres mei, apertissime illum in cœna implesse, quod dixit propheta David, quia *Culix in manu Domini vini meri, plenus misto: et inclinavit ex hoc in hoc?* (Psal. lxxiv.) Postquam enim celebraverat illud vetus pascha, quod solebant celebrare Judæi per carnem agni et sanguinem, accepit Jesus panem, et tradens disci-

pulis, dixit: *Hoc est corpus meum* (Matth. xxvi); et postea calicem, dicens: *Hic est sanguis meus* (ibid.). Videte, quomodo calix in manu Domini. Qui est iste calix, nisi institutio legis? Plenus erat calix iste meri vini, id est puri vini. Istud vinum est spiritualis intelligentia, quæ fuit in illis institutionibus, quæ erant in veteri lege. Ideo vinum, quia lætificat cor hominis. Ideo vinum, quia inebriabat illos, qui eam intelligebant. Inebriabat dilectione Dei; inebriabat illos intantum ut obliviscerentur se ipsos, et Deum solum diligerent. Annon inebriatus erat hoc vino David, quando seipsum quasi ebrius ambulavit et discooperuit, ut saltaret coram arca Domini? (II Reg. vi.) Nonne inebriatus fuit hoc vino Isaias, quando, sicut ipse testatur, ambulavit nudus et discalceatus coram omni populo? (Isa. x.) Quamvis hoc vinum purum erat in se, tamen quia miscelantur quædam carnales observantiæ adhuc, ideo *calix in manu Domini vini meri, plenus misto*. Considerate ipsum agnum, quem in hac cæna Dominus noster habebat in manibus. Videte ibi illam institutionem legis, quasi calicem in manu Domini. In hoc calice, id est in hac constitutione, erat purum vinum, id est intelligentia spiritualis. Videte ex alia parte panem et vinum, quasi alium calicem. In hoc calice non erat prius illud spirituale vinum. Jam videte quomodo vinum, quod erat in uno calice, transfudit in alium. Quod erat vinum in illa antiqua institutione? Agnus ille significabat corpus Christi, sanguis agni sanguinem Christi. Ecce vinum in illo priori calice. Sed *inclinavit ex hoc in hoc*. Audi quomodo. Accepit panem et dixit: *Hoc est corpus meum*; accepit et vinum, et dixit: *Hic est sanguis meus*. Mutatum est, vacuus remansit agnus ille, in quo erat significatio corporis et sanguinis Christi. Impletus est alius calix, quia panis factus est corpus Christi, et vinum sanguis Christi.

Videamus adhuc amplius. In illo agno erat significatio passionis Domini; et ideo præceptum fuit, ut in memoriam ejusdem passionis Domini occideretur omni anno ille agnus. Commemoratio ergo passionis Domini in agno, quasi vinum in calice. Sed *inclinavit Deus ex hoc in hoc*, quia commemorationem passionis suæ, quæ prius in illo agno fuit, transtulit in sacramentum corporis et sanguinis sui, quod modo tradidit discipulis suis dicens: *Hoc facite in meam commemorationem* (I Cor. xi). Ibi quædam mistura erat, propter carnales observantias; quia, licet ille agnus significaret corpus Christi, non tamen erat in veritate corpus Christi, sed agnus. In nostro sacramento nulla mistura est; quia nostrum sacramentum post consecrationem jam non est substantia pecudis, sed nec panis et vini, quod prius fuit; sed in veritate corpus Christi et sanguis. Sed quia propheta prævidit in spiritu, quod carnales Judæi nollent deserere illam faciem carnalium observationum, ideo addidit: *Verumtamen fax ejus non est exinari-*

ta (Psal. lxxiv). Vinum sublatum est, et adhuc fax manet. Et ideo ait: *Bibent omnes peccatores terræ* (ibid.). Sed alii fæces, alii vinum. Ante adventum Domini et passionem soli Judæi bibebant de isto calice; sed vinum mistum, non purum. Non bibebant inde pagani, et ideo non omnes peccatores bibebant. Venit Christus, passus est pro nobis, resurrexit, ascendit in cælum, et ecce bibunt omnes peccatores terræ. Omnes, id est Judæi et pagani. Sed Judæi non bibunt, nisi fæces, nos non nisi vinum. Illi habent agnum, in quo non est modo aliquis sapor significationis; nos illum agnum, qui abstulit peccata mundi (Joan. 1), in quo est expressio ipsius veritatis.

Videte adhuc, quomodo inclinavit ex hoc in hoc. In veteri pascha secundum præceptum legis, cum carne agni comedebant azymos panes cum lactucis agrestibus. Ecce calicem in manu Domini. Quod vinum in isto calice mystico, utique significatio sinceræ humilitatis est. Quid enim est fermentum, nisi superbia? Ideo nos hortatur Apostolus: *Expurgate vetus fermentum* (I Cor. v). Vere vetus fermentum superbia. Quando enim primo angeli creati sunt, tunc incæpit esse. Istud fermentum intantum inflavit ipsum ut vellet esse similis Deo, in tantum corruptit ut de angelo factus sit diabolus. Istud fermentum intantum inflavit hominem ut cuperet esse sicut Deus, in tantum corruptit ut sit similis jumentis insipientibus. In azymis, quæ patribus quasi vinum erant, exercitia humilitatis, quia hoc utique significabant. Jam videte Dominum nostrum, quomodo surgit a cæna, quomodo præcingit se linteo, quomodo lavat pedes discipulorum. Sic illam significationem humilitatis, quæ erat in azymis panibus, nunc tulit; et in hoc sacramentum transfudit. Ait enim: *Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, Magister et Domine: et bene dicitis, sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes* (Joan. xiii)? Hæc lavatio non solum est significatio magnæ rei, de qua non est modo tempus loquendi, sed etiam exercitium manifestum humilitatis. Audite, fratres, quomodo vobis in illa cæna non lactucas agrestes porrexit, sed vinum, id est significationem, quæ erat in illis lactucis. Quid enim significant lactucæ agrestes, nisi amaritudinem hujus vitæ et persecutiones? Lactucæ enim agrestes amaræ sunt. Ideo Dominus inter alia multa, quæ in illo ultimo sermone dixit, hoc quoque addidit: *Si me persecuti sunt, et vos persequentur* (Joan. xv). Et iterum: *In hoc mundo pressuram habebitis* (Joan. xvi). Ut quid amplius quæremus illas lactucas agrestes corporaliter, qui in ipsis amaritudinibus hujus vitæ quotidie exercemur? Longum est, fratres, omnia illa aperire, quæ in illis veteribus observantiis faciebant corporaliter, quæ nobis Dominus spiritualiter celebrare instituit. Nam hæc et multa alia sacramenta ante hos tres dies vobis Dominus noster commendavit, in quibus omnibus

sine dubio potuistis gustare quod dulcis est Dominus, ut modo debeatis desiderare istam aliam dulcedinem quam significavit apostolus Petrus.

Quid denique non potuit operari in cordibus vestris ipsa memoria passionis Domini? Quale fuit, videre dulcissimum Dominum nostrum ligari, conspui, colaphizari? Quomodo se pascebat Isaias hac visione, qui utique non factum vidit, sed tamen quasi factum narravit? *Sicut, inquit, obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum (Isa. LI).* Multi quidem obstupuerunt, quando pavit quinque millia hominum de quinque panibus et duobus piscibus (*Joan. vi*); multi obstupuerunt, quando caecum natum illuminavit (*Joan. ix*); multi obstupuerunt, quando Lazarum suscitavit (*Joan. xi*). Obstupuerunt, laudaverunt, glorificaverunt. Magna fuit illa gloria, sed non minor fuit illa contumelia, quam ei postea fecerunt. Ideo dicit Propheta: *Sic inglorius erit inter viros aspectus ejus (Isa. LI).* Inglorius, id est sine gloria. Vere inglorius erat aspectus ejus, quando velata est facies ejus et consputa. Sine gloria erat forma illius, quando coronaverunt eum spinis; quando flagellaverunt eum et arundine percutiebant caput ejus. Sine gloria erat, sed, sicut dicit Propheta, inter filios hominum (*ibid.*). Nam inter filios Dei omnis ista contumelia magna gloria est. Intantum enim secundum veritatem rei, hoc totum gloria erat, ut dicat idem propheta: *Et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum despectum (ibid.).* Talem eum desiderabat Isaias. Quare? Videbat quod omnis illa despectio salus esset generis humani, et gloria ipsius Christi. Quod aperte ostendit Apostolus, qui ait: *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. ii).* Ecce despectio. Sed audi quod sequitur:

Propter quod et Deus exaltavit illum, etc. Hoc ipsum propheta clamabat sanctus David: *De torrente in via bibit; propterea exaltabit caput (Psal. cix).* De torrente bibit, quia amaritudines hujus vitae gustavit; sed in via, id est in transitu. Cito enim finitæ sunt passionis ejus; cito mutata est mors ejus. Propterea exaltavit caput. Quia enim mortuus est, ideo resurrexit. Ideo autem glorificatus est, quia resurrexit. Deinde quam dulcedinem potuit haurire cor vestrum, quando interiori oculo vidistis ipsum Dominum portare crucem suam? Quis poterit aestimare istam humilitatem, istam mansuetudinem, istam patientiam? *Velut ovis ad occisionem ductus est, et quasi agnus coram tondente se obtulit, et non aperuit os suum (Isa. liii).* Quæ fuit dulcedo, considerare quasi recentia vulnera Christi, stare quasi juxta crucem ejus, videre illas lacrymas matris ejus, audire illam dulecem vocem: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciant (Luc. xxiii).* Quæ spes nobis poterat oriri de remissione peccatorum nostrorum, quando audivimus eum tam dulciter etiam pro inimicis suis orare? Sed ista

dulcedo non sicut lac fuit, sed sicut vinum. Ex una enim parte dulcescebat, sed ex alia mordebat. Dulcescebat per affectionem et devotionem; sed iterum mordebat per quamdam dulcem tristitiam et compassionem. Sine tristitia enim quamdam dulci non potuistis videre illas dulces manus tam duris clavis perforari, illos similiter pedes ferro perforari, illud suavissimum latus lancea vulnerari; nec sine compassione, licet dulci, potuistis illas lacrymas dulcissimas Domine nostræ cernere. Ideo quæ hoc vinum mordens gustastis, id est memoriam passionis Domini, modo lac concupiscite, id est suavitatem resurrectionis illius. Et merito lac; quia nullam in se habet misturam tristitiæ. Angeli exsultant, apostoli gloriantur, sanctæ mulieres in illa beata visione delectantur; ubique alleluia, ubique laus, ubique gaudium. Jam quale est, videre illum cum discipulis suis manducare et bibere, quem prius videbas in cruce pendere: illa dulcia vulnera cum magna jucunditate osculari, pro quibus paulo ante tanta compassione flevisi. *Hæc est dies, quam fecit Dominus; exsultemus et lætemur in ea (Psal. cxvii).* Hunc diem vidit beatus Abraham in spiritu; vidit et gavisus est. Sic enim ait Dominus in Evangelio: *Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum; vidit, et gavisus est (Joan. viii).* Sicut sancti Patres exponunt, tunc Abraham diem Domini vidit, quando in figura S. Trinitatis tres angelos hospitio suscepit. Recepit enim eos, sicut Scriptura, sub arbore, et quædam ministravit in eorum obsequium, in quibus ipse hunc diem vidit; vidit, et gavisus est. Occidit ad opus eorum vitulum optimum et tennerrimum, et cum lacte et butyro apposuit eis subcineritium panem. Videte, fratres, magnum sacramentum. Videtur enim quod parvum saporem habeant ista. Obscura sunt; sed in his quasi absconditus est Dominus noster Jesus Christus. Opertus jacet.

Sed eamus cum istis sanctis mulieribus, de quibus hodie narrat evangelista (*Marc. xvi*), eamus ad monumentum Scripturarum; eamus cum aromatibus piæ devotionis; quæramus hic Dominum nostrum; quæramus cum fide, cum devotione, cum charitate. Hæc sunt enim unguenta, quæ debemus afferre ad hoc monumentum, si volumus Jesum invenire. Sed *quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti (ibid.)*, id est tegumentum hujus Scripturæ, ut possimus invenire quod quærimus? Angelus ejus, gratia ejus adsit. Quæ est ista arbor? Illa est, in qua pependit botrus ille suavissimus, de quo profluxit illud vinum, quod totum mundum hostie lætificat. Cogitate botrum illum quem portaverunt filii Israel in ligno. Et quid est botrus in ligno, nisi Christus in cruce? Hodie, fratres mei, totus mundus illo vino, quod de isto fluxit, saginatur. Quis est enim Christianus, qui hodie non bibat sanguinem Christi? Jam quid vidit Abraham in illo optimo vitulo, nisi illud sacrificium, quod oblatum est pro totius mundi salute? Optinus utique vitulus, qui sua morte totum mun-

Quam redemit; qui sua carne totum mundum reficit, A qui cornibus suis diabolum et angelos ejus debellavit; qui unguis suis terrena desideria de nostris cordibus effodere non desinit. Sed jam de subcinericio pane quid dicemus? Quid est panis in cinere? quis est iste panis? Iste forte, de quo dixerunt Judæi, sicut scriptum est in Jeremia propheta: *Venite, mittamus lignum in panem ejus* (Jer. xi). Ecce iterum lignum, iterum crux Christi. Et panis quid est, nisi corpus Christi? *Panis, inquit, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita* (Joan. vi). Quid est ergo panis in cinere? Panis utique subcinericius quando coepit, cinere tegitur. Et quid est cinis, nisi terra? Nonne videtur vobis appositissime hic significatam esse sepulturam Christi? Panis ergo in cinere, corpus Christi est in corde terræ. Sed quare ternarius numerus hic commemoratus est? De tribus mensuris jussit Abraham, ut fierent subcinericii panes. Quare hoc, nisi quia vidit in spiritu, quod sicut fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, ita fuit caro Christi in terra tribus diebus et tribus noctibus? Sicut ergo in vitulo quem occidit, significata est passio Domini, et in subcinericio pane sepultura, sic in lacte suavitas resurrectionis ejus intelligitur.

Et necesse erat, fratres, ut discipuli ejus, qui adhuc erant parvuli, nutrirentur hoc lacte. Tam parvi erant, ut in passione ejus fugerent, et relinquerent eum. Tam parvus erat Petrus, ut propter vocem unius ancillæ eum negaret. Necesse ergo erat ut, quasi parvuli etiam oculis carnis viderent resurrectionem ejus, sicque quasi quodam lacte nutrirentur, ut idonei essent invisibilia credere, invisibilia contemplari. Quam pulebrum est, quod voluit, ut mulieres resurrectionem suam nuntiarent discipulis. Ad mulieres enim pertinet ministrare lac parvulis. Habet et hoc aliam significationem. Illi enim qui regunt parvulos et infirmos, magna compassione et condescensione debent quasi matres filiis hoc lac exhibere: nec antequam illo lacte nutriantur, debent eis panem solidum, id est profunda de divinitate, monstrare. Talis fuit Paulus, qui ait: *Quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam* (I Cor. iii). Merito Abraham qui ista vidit exsultavit. Et vos, fratres, qui ista videtis, exsultate. Concupiscite hoc lac, concupiscite, gustate; in isto lacte crescite, et crescite in salutem. Ait enim apostolus Paulus: *Si confitearis ore tuo Dominum Jesum, et corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris* (Rom. x). Sed debemus hic intelligere illam fidem, quæ per dilectionem operatur. Colligite de lacte hoc, id est de hac memoria resurrectionis Domini, pinguedinem amoris Christi. Hoc enim significabat illud butyrum, de quo paulo ante locuti sumus. Quia sicut butyrum de lacte colligitur, ita de memoria quam debemus habere de resurrectione Domini, de illa conversatione, qua conversatus est cum discipulis suis, de illa palpatione, qua palpa-

bant vulnera ejus, et de illis lacrymis, quas fulerunt mulieres juxta sepulcrum ejus, debemus quasi impinguari in dilectione ejus. Simus quasi modo geniti infantes. Infantes per innocentiam, per simplicitatem, ut, deposito veteri homine, secundum quem prius vivimus, qui cum Christo crucifixus est, sicut Christus resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos crucifixi cum ipso, et ab omnibus hujus mundi desideriis sepulti, mereamur hic in novam vitam resurgere, et in futura resurrectione cum illo sine fine gaudere; quod ipse præstare dignetur Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XII.

IN EODEM FESTO.

Præceptum erat in lege, ut in illo tempore, quo filii Israel exierunt de Ægypto, immolaretur agnus, et comederetur. Ista festivitas vocabatur pascha. Deinde erat præceptum, ut per septem dies deberent comedere panes azymos, id est sine fermento; et ista festivitas vocabatur festivitas azymorum. sed etiam pascha. Hoc ostendit evangelista, qui ait: *Appropinquabat dies festus azymorum, qui dicitur pascha* (Matth. xxvi). Prima illa festivitas, quando occidebant agnum, tantum pascha dicta est; ista et pascha, et festivitas azymorum. Sicut mihi videtur, illa festivitas significat passionem Domini, ista resurrectionem. Et hoc satis notum est, quod illa festivitas significat passionem Domini, in qua ille verus Agnus occisus est, per cujus sanguinem salvati sumus de manu spiritualis Pharaonis, id est diaboli: et ideo illa festivitas dicitur pascha, quod est transitus, quia ipse Christus in passione sua transivit de hoc mundo, sicut dicit evangelista: *Ante diem festum paschæ, sciebat Jesus quia venit ejus hora, ut transeat de hoc mundo ad Patrem* (Joan. xi). Sed hoc videamus, quomodo ista alia festivitas significat resurrectionem Domini. Et primo consideremus quantum se humiliavit illa majestas, et quousque descendit pro nobis. Ille qui erat Creator, fecit se creaturam; qui erat Dominus, fecit se servum; qui erat dives, fecit se pauperem; qui erat magnus, fecit se parvum; et *Verbum caro factum est* (Joan. i). Panis erat, et pascebat angelos, sed non pascebat nos: et ideo miseri fuimus, quia rationalis creatura semper habet esse in miseria, nisi pasceatur illo pane. Nos autem ita infirmi eramus, ut nullo modo possemus gustare illum panem in illa puritate. Habuimus enim in nobis quoddam fermentum quod nos corruperat, et abstulerat primam fortitudinem quam habuimus; et facti sumus ita dissimiles illi pani puro et mundo, ut nihil inde gustare possemus. Hoc fermentum, quod habuimus in nobis, duplex erat: habuimus in nobis quoddam fermentum mortalitatis, et habuimus in nobis fermentum iniquitatis. Videtis modo quantum exsultavimus in illo pane, in quo neutrum erat, nec mortalitas nec iniquitas. Quomodo illuc ascende-

remus, quomodo illum gustaremus? Quæ res ita sunt contrariæ, sicut mortalitas et immortalitas, iniquitas et justitia? Nos mortales et peccatores, ille immortalis et justus. Quomodo potuimus convenire? Vidit hoc ille pius, ille misericors; quia non potuimus ascendere ad illum, et ipse descendit ad nos. Suscepit unam partem fermenti nostri et ita temperavit se nostræ infirmitati. Non totum fermentum sumpsit quod erat in nobis, sed quamdam partem. Si enim nihil sumpisset, ita longe esset a nobis, ut nullo modo possemus appropinquare ei, et ideo semper maneremus in miseria. Diximus quod duplex fermentum erat in nobis, mortalitas et iniquitas. Unum suscepit, per quod factus est similis nobis. Suscepit ergo fermentum mortalitatis nostræ, et permansit in puritate justitiæ suæ, ut es. et talis, qui posset ad nos descendere, et tamen remaneret talis, ad quem nos deberemus ascendere.

Videtur modo, fratres, quomodo ille purus panis est fermentatus propter nos. Ad istud fermentum mortalitatis pertinet fames, sitis, tristitia, miseria: totum hoc habuit Dominus noster in se. Voluit hæc fermenta suscipere, sed non debuit in fermento remanere. Primo ostendit in se istud fermentum per mirabilem compassionem, et postea purgavit se ab isto fermento per mirabilem charitatem. Quia illo modo se purgavit ab isto fermento, ut in hoc ipso ostenderet suam miram charitatem in nobis. Sciebat quia habuimus non solum hoc fermentum, quod est valde malum; sed etiam aliud pessimum et mortiferum, quod impediabat nos conjungi illi pani, qui vere purus est et mundus: et ideo voluit illo modo se purgare a fermento iniquitatis. Sed debemus scire quia iniquitas nostra est causa nostræ mortalitatis, et ideo quando fuerimus plene purgati ab iniquitate, postea etiam sine dubio purgabimur ab ista mortalitate. Debemus adhuc scire, quia iniquitas nostra duplex est. Est enim de natura, in qua nati sumus; et est de mala voluntate, quam postea addidimus. Ab utraque hac iniquitate nos purgavit Deus. Dedit sacrificium quoddam pro nobis, propriam videlicet carnem et sanguinem; et per illud sacrificium purgati sumus. Et ideo quid nos patimur ex corruptione nostræ naturæ, jam non est iniquitas, sed infirmitas. Ex corruptione naturæ nostræ sunt motus concupiscentiæ, quos patimur inviti. Inde motus libidinis, motus iræ, motus superbiæ, motus ambitionis. Sed si non consentimus, non imputat nobis ista, quia pro corruptione naturæ nostræ fuit oblatum illud purum sacrificium. Sed ecce per compassionem, quæ operata est in nobis, in baptismo purgati sumus ab omnibus peccatis, et illis quæ ex natura erant, et illis quæ voluntate addideramus. Sed nunquid post ea servavimus nosmetipsos in illa munditia? Quid igitur faciemus? Docuit nos quomodo debemus purgari. Ergo ipso modo quo ille purgatus est a

fermento mortalitatis, nos debemus purgari a fermento iniquitatis.

Sine dubio ille potuit se purgare ab ista mortalitate, ita ut non pateretur aliquam pœnam. Sed quia nos non possumus purgari ab ista iniquitate, nisi per temporales pœnas, voluit nobis præbere exemplum inde. Jam reminiscimini quod diximus, quia panis est Dominus noster Jesus Christus. Cogitate illum ante passionem, et videte quia erat quasi panis cum fermento. Esurivit, sitivit, ploravit, dormivit, lassus fuit. Hæc omnia pertinent, non ad fermentum iniquitatis, sed ad fermentum infirmitatis et mortalitatis: per hæc omnia ostendit compassionem et charitatem, quam habuit erga nos. Hæc omnia sunt quedam species medicinæ, quæ conveniebant nostræ infirmitati. Hæc omnia, quia conveniebant nobis, quoniam non habuit in seipso, sumpsit ea ex nobis. Sed in nobis ista omnia mista sunt cum peccato. Quia fami nostræ et siti solet se sociare concupiscentia mala, et tristitia nostræ murmur et desperatio, vel amaritudo, et somno nostro dissolutio, et lassitudini nostræ tepor et torpor. Sed Dominus noster demiscuit ista et separavit, et peccatum dimisit, et infirmitatem suscepit. Et abscondit parvo quidem tempore quod erat suum, et assumpsit quod erat nostrum. Et inde dixit Isaïas: *Ut faciat opus suum, alienum opus ejus: ut faciat opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo (Isa. xxviii)*. Ut faciat inquit, *opus suum*. Quod opus? Multa sunt opera Domini nostri; sed hic dicit de quodam speciali opere, quod maxime pertinet ad illum. Opus suum sunt angeli, archangeli et omnes virtutes cœli. Opus suum *cœlum, terra, mare, et omnia quæ in eis sunt (Psal. cxlv)*. Sed scimus quomodo fecit illa opera; non suscepit ad hæc facienda aliena opera. *Dixit et facta sunt (Psal. xxxii)*. Quod est ergo istud opus suum tam speciale, tam singulare, tam mirificum, tam inauditum? Audiamus proinde quid dicit Scriptura:

Miserationes ejus super omnia opera ejus (Psal. cxlv). Video tria genera operum Dei. Est opus sapientiæ ejus, et est opus misericordiæ ejus, et est opus judicii ejus. Opus sapientiæ, cœlum et terra, et omnia quæ in eis sunt; opus judicii ejus, reddere unicuique secundum opera sua, sed miserationes ejus super omnia opera ejus. Ergo opus misericordiæ ejus speciale est opus ejus. Opus suum, opus proprium, in quo maxime apparet bonitas ejus, charitas ejus, benignitas ejus. Secundum nomen ejus, ita et opus ejus. Secundum quod nomen ejus? Nostis nomen ejus. Quid sonat, quid sapit, quid fragrat nomen ejus? Oleum, *Oleum effusum nomen tuum (Cant. i)*. Quare oleum? Quia nomen ejus sapit charitatem, sapit misericordiam. Quid enim sonat illud dulce nomen Jesus? Nostram salutem sapit; quia ipse Deus meus, et Jesus meus, id est Salvator meus. Fecerat opus sapientiæ suæ, quando creavit mundum; sed non fecerat adhuc

opus misericordiæ. Nam opus misericordiæ pertinet ad miseros. Fecerat etiam opus iudicii propter proiecerat diabolus de cælo propter superbiam suam. Fecerat etiam opus iudicii, quando projecit hominem de paradiso, propter inobedientiam. Sed in his operibus ostendit ipse sapientiam suam, et potestatem. Voluit ostendere et misericordiam suam, quia miserationes ejus super omnia opera ejus. Ideo opus misericordiæ ejus proprie dicitur opus suum. Sed quomodo faceret hoc opus, nisi salvaret miseros? Ideo opus nostræ salutis hoc est opus misericordiæ suæ, hoc est proprie opus suum. Quid est ita proprium Salvatori, id est Jesu, quam salvare? Sed quid dicit propheta: *Ut faciat opus suum alienum, opus ejus?* (Isa. xxviii.) Sicut scitis, fratres, Dominus noster Jesus Christus sapientia est; ipse vita est. Quid est contrarium, et quasi alienum a sapientia? Sine dubio stultitia. Et quid est contrarium fortitudini? Sine dubio infirmitas. Sic nihil est contrarium morti, nisi vita. Considerate modo, quomodo Dominus noster suscepit quoddam opus, quod erat alienum a se, ut posset facere opus suum, id est opus misericordiæ suæ. Ille qui erat sapientia, voluit esse quasi stultus; qui erat fortitudo, voluit esse infirmus. Ideo dicit Apostolus: *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus; et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus* (I Cor. i). Ut faciat opus suum, alienum opus ejus ab eo. Panis esurit, et fons sitit, virtus lassatur, vita moritur. Sed per hoc alienum opus quomodo facit opus suum? Ejus esuries nos pascit, ejus sitis nos inebriat, ejus lassitudo nos recreat, ejus mors nos vivificat; nostra spiritualis satietas, nostra spiritualis ebrietas, nostra spiritualis recreatio, nostra spiritualis vivificatio: hoc totum est opus misericordiæ ejus. Per alienum opus hoc, totum facit. Sapientia facit hoc per stultitiam, sicut dicit Apostolus: *Quia non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes* (ibid.). Ergo, sicut diximus, hoc opus suum facit sapientia per stultitiam; fortitudo hoc facit per infirmitatem; panis hoc facit per esuriam; fons hoc facit per sitim; virtus hoc facit per lassitudinem; vita hoc facit per mortem. *Ut faciat opus suum, alienum opus ejus; ut faciat opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo* (Isa. xxviii). Ut faciat opus misericordiæ suæ, peregrinum devenit ab illo opus sapientiæ suæ, et opus iudicii sui. Diximus quia opus sapientiæ sunt angeli, et audite quid ipse dixit, quando captus est a Judæis.

Petrus voluit defendere Dominum, et percussit quemdam gladio suo. Et Dominus dixit ad eum: *Putas quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi plusquam duodecim legiones angelorum?* (Matth. xxvi.) Potuit habere secum omnes angelos, qui destruerent illos qui volebant illum apprehendere, sed noluit. Ut enim posset facere opus suum, illud mirabile opus, quod proposuerat,

voluit, ut ipsi angeli quasi peregrini essent ab eo, et non pugnarent contra inimicos ejus. Opus etiam sapientiæ ejus sunt homines. Et audite quid ipse dixit ad Pilatum: *Si de hoc mundo esset regnum meum, ministri utique mei decertarent ut non traderer Judæis* (Joan. xix). Noluit habere secum neque angelos, neque homines, neque aliquam creaturam. Ideo ut faceret opus suum, peregrinum fuit ab illo opus suum. Ideo ipse dixit: *Torcular calcavi solus* (Isa. lxiii). Solus, inquit, solus, quia peregrinum fuit ab illo opus suum. Peregrini angeli, quia non adfuerunt. Peregrini homines, quia non certaverunt. Peregrinum cælum, quia inimicos ejus non fulminavit. Peregrina terra, quia eos non absorbit. Peregrinum mare, quia non eos demersit. Peregrinum etiam erat opus iudicii sui ab eo, sicut ipse dixit: *Ego non judico quemquam* (Joan. viii). Et iterum: *Non misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum* (Joan. iii). Ut faciat opus suum, alienum opus ejus; ut faciat opus misericordiæ suæ, suscepit fermentum mortalitatis nostræ, quod sine dubio erat alienum a puritate divinitatis suæ. Venit tandem tempus, quando voluit auferre a seipso istud fermentum; adhibuit ignem, id est passionem. In passione sua perit totum illud fermentum, omnis corruptio, omnis mortalitas; et surrexit hodie de terra panis azymus, panis purus. Videtis modo quare fuit præceptum, ut postquam fuit immolatus agnus, panis, unde se pascebant Judæi, deberet esse sine fermento. Quia ante passionem illius Agni Domini nostri Jesu Christi, sine dubio caro ejusdem Domini nostri, quæ caro est refectio nostra, panis noster, sicut scitis, quia ipsam carnem manducamus in similitudine panis; ante passionem, inquam, fuit illa caro mortalis; potuit esurire, potuit sitire, potuit tristari, potuit mori; sed post passionem surrexit immortalis, impassibilis, incorruptibilis. Eia, fratres, celebremus festum azymorum. Comedamus hunc panem sine fermento. Noster panis est corpus Domini nostri. Sine fermento est; quia, sicut dicit Apostolus, *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur* (Rom. vi). Si volumus manducare istum panem, qui est sine fermento, oportet ut nos simus sine fermento, sicut præcipit Apostolus. Paulo ante audistis quid dicit: *Expurgate vetus fermentum* (I Cor. v). Istud fermentum, sicut superius diximus, est peccatum. Sed quomodo debemus nos purgare ab isto fermento, sine dubio Dominus noster nos docuit. Eo modo, quo ipse dimisit fermentum quod ipse susceperat propter nos, necesse habemus deponere fermentum, quod corrumpit nos. Per opprobria, per convicia, per flagella, per crucem, per mortem, pervenit ipse ad resurrectionem. In resurrectione deposuit fermentum; et jam præbet nobis carnem suam puram immortalem.

Quid putamus, fratres mei; possumus nos per aliam viam venire ad resurrectionem quam ipse venit? Fallit seipsum qui hoc putat. Sed interro-

gatis ad quam resurrectionem. Legimus in Scripturis duas resurrectiones. Inde dicit Joannes in Apocalypsi : *Beatus, qui habet partem in prima resurrectione (Apoc. xx)*. Prima resurrectio est animarum, secunda corporum. Ista duas resurrectiones operatur in nobis Dominus noster, per unam suam resurrectionem. Ipse enim non potuit resurgere in anima, quia non fuit mortuus in anima; ille resurrexit in corpore, quia fuit mortuus in corpore. Nos qui habuimus mortem in corpore et in anima, necesse habemus resurgere in corpore et in anima. Sed primo in anima, postea in corpore. Dominus noster in resurrectione corporis deposuit fermentum mortalitatis. Nos per resurrectionem animæ deponimus fermentum iniquitatis. Sed si ille per tribulationes vitæ pervenit ad resurrectionem carnis, multo magis necesse habemus nos, per tribulationes hujus vitæ pervenire ad resurrectionem animæ, ut possimus per resurrectionem animæ deponere fermentum peccati, ut, sicut dicit Apostolus, sinu nova conspersio (*I Cor. v*). Vetus conspersio erat peccatum, quo omnes fuimus conspersi et fermentati. Nova conspersio sanguis Domini nostri Jesu Christi, quo fuimus conspersi, et per hoc purificati ab illo malo fermento. Sicut farina, quando conspergitur aqua, se unit, et fit quædam massa; ita nos quando fuimus conspersi in baptismo, facti fuimus quasi una massa cum Christo, sicut dicit Apostolus : *Quia multi unus panis, unum corpus sumus in Christo (I Cor. x)*. Quia per negligentiam nostram post illam purificationem coinquinamus nosmet ipsos, tamen fugiamus ad sanguinem Christi, hoc est imitemur passionem ejus, ut possimus esse participes resurrectionis ejus : hic in anima, et in die judicii, in corpore simul et in anima. Quod quia fieri per nos non potest, oremus ejus misericordiam, ut ipse hoc in nobis operari dignetur Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIII.

IN ASCENSIONE DOMINI.

Jam per aliquod tempus representavimus resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, et illud secundum tempus quo fuit in hoc mundo post suam resurrectionem : hodie illum diem, in quo ostendit nobis aperte quod omnia illa, quæ fecit in hoc mundo et passus est, ideo fecit ut nos ab ista morte, in quam cecidimus per Adam, duceret ad veram vitam, et ab isto exilio ad patriam nostram, ad quam creati sumus, id est ad cælum sublevaret. Mortuus est enim propter peccata nostra, et resurrexit propter justificationem nostram, et ascendit in cælum propter glorificationem nostram. Per meritum ejus nos recepimus remissionem peccatorum nostrorum. Quod enim nos non potuimus, ipse solvit propter peccata nostra. Per fidem resurrectionis ejus sumus justificati. Nam infideles, pagani et Judæi sciebant et credebant mortem ejus, quamvis

non nollent credere in mortem ejus. Sed resurrectionem ejus quia non potuerunt videre, noluerunt credere. Nostra autem fides meretur justificationem, et expectat magnam remunerationem, quia credimus hoc quod videre non potuimus. Unde dixit Dominus ad Thomam : *Quia vidisti me credidisti. Beati qui non viderunt et crediderunt (Joan. xx)*. Illam autem beatitudinem, quam nos expectamus, voluit hodie ostendere in seipso, ascendendo in cælum, ut certi sinus quod nos qui membra ejus sumus, illic ascenderemus, quo ipse ascendit, qui est caput nostrum. Et ideo, charissimi fratres, debemus hunc diem celebrare cum magna lætitia, quia in ista die ostensa est tam magna glorificatio hominis quam major esse non potest. Quia hæc nostra natura, que fuit ita dejecta et depravata, ut etiam brutis animalibus fuerit comparata, sicut dicit Propheta : *Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus (Psal. xlviii)*, in Domino nostro Jesu Christo ita est exaltata, ut omnem creaturam habeat sub se, et etiam angeli adorent eam super se.

Sicut sæpe audistis, Dominus noster post resurrectionem suam, per dies quadraginta voluit in hoc mundo corporaliter manere, propter multas causas. Voluit enim inde post resurrectionem suam affirmare, et multis modis ostendere quod vere secundum carnem resurrexit a mortuis, et ideo sæpe manducavit et bibit cum discipulis suis, et ostendit eis vulnera sua. Et quando Thomas apostolus noluit credere aliis apostolis, quod eum viderent, concessit ei palpare latus suum, et manus (*Luc. xxiv; Joan. xx*) : voluit discipulos suos, qui supra modum erant contristati in ejus passione, et pene desperaverant, per suam corporalem præsentiam confortare, et per auctoritatem Scripturarum probare illis, quod ita oportebat eum mori, et resurgere : *insuper aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas*. Sed et hoc notare debemus quod ante passionem et resurrectionem suam per tantum tempus jejunavit, quantum post resurrectionem suam voluit cum discipulis suis corporaliter esse, per jejunium suum commendavit nobis corporalem afflictionem, quam debemus pati in ista vita : per corporalem suam præsentiam, quam exhibuit suis post resurrectionem suam, possumus intelligere consolationem ejus dulcissimæ præsentiam, quam habebimus post resurrectionem nostram. Sed utraque commendata est eodem numero, quia secundum mensuram qua affligimur pro Christo in hac vita, recipiemus consolationem in futuro. Præter ista voluit Dominus noster post resurrectionem suam per quædam corporalia signa commendare nobis magna sacramenta. In istis diebus apparuit suis discipulis piscantibus, et ejus jussione traxerunt ad littus rete plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus (*Joan. xxi*), ubi significata est beatitudo illorum, qui in futura resurrectione per ministros Christi Domino præ-

creatabuntur: et illud convivium, quod voluit habere cum discipulis, significabat illud convivium, quæd edemus et bibemus super mensam ejus in regno ejus. In istis diebus dedit Spiritum sanctum discipulis suis, qui adhuc erant in terra (Joan. xx), quem postea misit de cælo: et per hoc quod eundem Spiritum sanctum bis dedit (Act. i), dilectionem Dei et proximi commendavit. Sed adhuc numerus iste quadraginta dierum profunda significat sacramenta. Sed et vos, qui soletis expositiones sanctorum Patrum legere, non habetis opus inde multa audire: et fratres mei laici, sicut puto, lentius aliud audient. Ideo nolimus inde plura loqui. Ideo postquam omnia explevit, pro quibus tantum temporis voluit conversari in terra: hodierna die qua voluit ascendere in cælum, apparuit illis, et manducavit cum illis, sicut dicit Lucas in Actibus apostolorum: *Et convalescens præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent* (Act. i). O quam felices fuerunt, qui fuerunt in illo convivio. Tamen, sicut dicit evangelista, *exprobravit incredulitatem illorum, et duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderunt* (Marc. xvi). Sæpe post resurrectionem suam apparuerat, manducaverat, et liberat cum discipulis suis. Sed in ista apparitione ultima, quando voluit ascendere in cælum, multi, sicut existimo, fuerunt qui prius non viderant eum, sed tantum audierant ab illis qui viderant eum, et aliquantulum dubitabant; et ideo Dominus exprobravit incredulitatem eorum, et fecit valde pulchre. Ex una parte increpavit eos, ex altera confortavit: et tunc maxime eos increpavit, quando tanta illis promisit, sicut scriptum est: *Præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem patris, quam audistis, inquit, per os meum; quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.* (Act. i.)

Legimus in libro Regum, quod quando Elias in curru igneo raptus est, reliquit pallium suum Eliseo, et factus est spiritus Eliæ duplex in Eliseo. Elias propheta significat Dominum nostrum, et Eliseus significat apostolos Domini et discipulos. Hoc quod Elias raptus est in cælum aereum, significat Ascensionem Domini nostri. Sed quia non erat Elias, nisi tantummodo homo, indiguit auxilio alterius. Dominus noster, qui erat Deus verus per propriam virtutem, ascendit in cælum, sicut dicit evangelista: *Et factum est, cum benediceret eis, recessit ab eis, et ferebatur in cælum* (Luc. xxiv). Pallium Eliæ significabat sanctam Ecclesiam, sicut dicit sanctus Jacob patriarcha de Domino nostro: *Lavabit vino stolam suam, et sanguine uræ pallium suum* (Gen. xlviii); quia per proprium sanguinem mundavit Ecclesiam suam. Quando Elias ascendit currum, reliquit Eliseo pallium suum; et quando Dominus noster ascendit in cælum, commendavit Ecclesiam suam discipulis suis. Dixit enim: *Ecce ego mitto vos in mundum universum. prædicate Evangelium omni*

creatura (Marc. xvi), id est omni generi hominum, Judæis et gentilibus, sapientibus et insipientibus, divitibus et pauperibus, de quibus omnibus sancta Ecclesia constat. Sed quid significat quod spiritus Eliæ duplex factus est in Eliseo? Dominus noster dixit in quodam loco discipulis suis: *Qui credit in me, opera quæ ego facio et ipse faciet, et majora horum faciet* (Joan. xiv). Et quidem multa fecit Dominus noster per se, quando fuit corporaliter in terra: tamen, postquam ascendit in cælum, multo plura quodammodo per apostolos et alios discipulos suos fecit. Per seipsum enim paucos Judæos convertit, et per apostolos totum orbem fecit in se credere. Multi infirmi sanati sunt per hoc quod tetigerunt simbriam vestimenti ejus; et quod majus videtur, per solam umbram Petri multos a languoribus curavit. Ideo dici potest, quod spiritus Eliæ sit duplex factus in Eliseo, quia, quantum pertinet ad conversionem hominum, multo plures per apostolos, quam per seipsum convertit. Nam ipse Eliseus, de quo scriptum est, quod spiritus Eliæ sit duplex factus in eo, venit Jordanem, et percussit fluvium, et non est divisus. Statim ut nominavit Eliam, dicens: *Ubi est Deus Eliæ, etiam nunc* (IV Reg. ii), divisa est aqua. Sic quamvis videantur plura fecisse apostoli, quam Dominus fecit per seipsum in terra; tamen non fecerunt illa in suo nomine, nec per propriam potestatem, sicut Dominus noster, sed in nomine magistri sui, et ejus virtute. Potest etiam sic intelligi, quod spiritus Eliæ est factus duplex in Eliseo, postquam raptus est; quia Spiritus Dei, qui ante Ascensionem ejus erat in apostolis, post Ascensionem ejus duplex in eis factus est, quia majorem gratiam Spiritus sancti habuerunt post ejus Ascensionem, quam habuerunt prius. Adhuc potest ita intelligi illa gratia, quam dicitur habuisse Eliseus, quod sancti apostoli spiritum nostri Eliæ, id est Domini nostri Jesu Christi, Spiritum videlicet sanctum bis acceperunt, sicut paulo ante diximus: primo in terra, quando apparuit eis, et insufflavit, et dixit eis: *Accipite Spiritum sanctum* (Joan. xx): et postea de cælo, quando apparuerunt illis dispersitæ lingue tanquam ignis, et sedit supra singulos eorum: cuius dici memoriam post paucos dies, Deo annuente, celebrabimus

Postquam ergo finitum fuit illud dulce convivium, dicit evangelista: *Eduxit eos foras in Bethaniam* (Luc. xxiv). Bethania est unum castellum, et est positum in monte Oliveti. Bethania autem interpretatur *domus obedientiæ*. Et notate hic pulchram significationem, quia primo manducavit cum illis, et postea eduxit eos foras in Bethaniam; quia illos facit vere obedientes, quos solet spirituali cibo reficere. Nec debemus præterire, quod ait: *Eduxit eos foras*. Ille enim vere ascendit in Bethaniam, quem Dominus eduxit foras. Primo foras de hoc mundo, quando facit eos non amare mundum, neque ea quæ in mundo sunt; foras etiam

a suis malis operibus et moribus; quando facit de A
luxurioso castum, de impatiente patientem, de super-
perbo humilem. Adhuc etiam educit cum foras de
seipso, id est de sua propria voluntate, ut semper
habeat in corde hoc quod Dominus dixit: *Non veni
facere voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui
misit me (Joan. v)*. Illum, quem ita duxit foras,
utique ducit in Bethaniam, quæ est in monte, et
non in qualicumque monte, sed in monte Oliveti.
Quædam Bethania est in valle. Bethania, sicut dix-
imus, interpretatur *domus obedientiæ*, et signifi-
cat cor obediens præceptis Dei. Tunc domus
obedientiæ est in valle, quando aliquis ideo obe-
diens esse videtur, ut possit consequi aliqua ter-
rena. Iterum, sicut sunt montes boni, de quibus
scriptum est: *Levari oculos meos in montes, unde
veniet auxilium mihi (Psal. cxx)*, ita sunt montes
mali, de quibus dictum est, ubi Dominus loquitur
de dialo: *Huic montes herbas ferunt (Job xl)*.
Est unus mons superbiæ, in quo sedet ille, qui omne
sublime videt, et est rex super omnes filios super-
biæ. In isto monte habent quidam Bethaniam
suam, id est cor suum, quod videtur esse domus
obedientiæ; quia quidquid faciunt, ideo faciunt,
ut glorificentur ab hominibus. Ad istam Betha-
niam non accedit Jesus magister humilitatis, sed
ad illam quæ sita est in monte Oliveti. Mons Oli-
veti interpretatur *pinguedo olei*. Mons enim Dei,
mons pinguis (*Psal. lxxvii*). Per montem Oliveti si-
gnificatur charitas, quia ipsa est excellentior aliis
virtutibus. In ipsa abundat oleum spirituale, quo
vulnera animarum nostrarum curantur, et per quod
lumen veritatis nobis innoscit. Natura olei est,
ut si ponatur in aliis liquoribus, omnibus super-
natet; et ideo Apostolus, postquam locutus est
de aliis virtutibus, quando volebat loqui de chari-
tate præmisit, dicens: *Adhuc superexcellentiorem
viam vobis demonstro (I Cor. xii)*.

Ideo, fratres charissimi, si volumus spirituali-
bus oculis videre Jesum ascendere cælum; et si
volumus cum ipso et per ipsum ad cælum perve-
nire, debemus mente exire, et contemplatione
ab hoc mundo; debemus etiam, si possumus, cor
nostrum a sensibus carnis erigere, et obedientiæ
præclara arma assumere, et non obedientiæ nostræ
præmium debemus in vallibus, id est in terrenis
rebus ponere, nec in monte superbiæ, ne de no-
bis Dominus dicat: *Amen, dico vobis, receperunt
mercedem suam (Matth. vi)*. Sed debet nostra
obedientia esse in monte olei, id est in monte chari-
tatis, ut, quidquid facimus, pro Dei dilectione
faciamus. *Eduxit ergo eos foras in Bethaniam, et
elevatis manibus benedicebat eis (Luc. xxiv)*. O quam
felices fuerunt, qui in illa societate erant, qui illis
manibus benedici meruerunt. *Et elevatis manibus
benedicebat eos*. Videte, fratres mei, qualem hære-
ditatem Dominus noster nobis dimisit, quando
de hoc mundo recessit, non aurum, non argen-
tum, non aliquam terrenam rem, sed benedictio-

nem suam. Et ne nimis simus contristati, quod
corporaliter recessit a nobis, audiamus secundum
alium evangelistam, quid ipse dixit eis: *Ecce, in-
quit, ego vobiscum sum usque ad consummationem
sæculi (Matth. xxviii)*. Quomodo ergo recessit a
nobis? Utique secundum corporalem præsentiam;
secundum divinitatem ejus semper nobiscum est,
secundum piam providentiam ejus circa nos sem-
per est. *Et factum est, cum benediceret eis, recessit
ab eis, et ferebatur in cælum (Luc. xxiv)*. Si Deus
pro nobis, quis contra nos? Deus qui justificat, quis
est qui condemnet? Christus Jesus, qui mortuus est,
imo qui et resurrexit, qui etiam interpellat pro nobis?
(*Rom. viii*.) Debemus ergo, dilectissimi fratres,
viriliter resistere contra diabolum et ejus insidi-
as, et habere magnam spem in Domino nostro
Jesu Christo. Quomodo enim possunt perire, pro
quibus erat Christus, pro quibus representat in
conspectu Patris sui illa vulnera quæ passus est
pro nobis? et ideo spes nostra firma debet esse
in eo.

Legimus in Veteri Testamento, quod postquam
egressi sunt filii Israel de Ægypto per Moysen,
venit Amalech, quædam scilicet barbara gens, et
pugnavit contra eos. Moyses autem misit contra
eos exercitum, et ipse ascendit in montem orare
pro eis, et elevavit manus suas ad Dominum. Et
factum est, cum elevaret manus, vincebant filii
Israel; si quando ipse deponebat manus, vincebat
Amalech, (*Exod. xvii*). Quare putamus quia habe-
bat manuum ejus elevatio tantam gratiam? Solet
sine dubio Deus magis attendere affectum mentis
quam gestum corporis. Quid ergo? ejus oratio
non habebat coram Deo effectum, nisi elevaret
manus suas? Talem effectum habebat illa elevatio
manuum ejus, ut non possent resistere filiis Israel
inimici eorum. Ideo tantam vim habebat illa ele-
vatio, quia significabat elevationem manuum ejus,
qui dixit in psalmo: *Elevatio manuum nearum sa-
crificium vespertinum (Psal. cxi)*: quia, advespe-
rascente jam mundo, illius dulcissimæ manus ex-
pansæ sunt in cruce, et oblatum est illud sacri-
ficium vespertinum, quod totius mundi tulit pec-
cata. Illa ergo elevatio manuum Moysis passionem
Domini nostri significabat, qui ascendit in montem
orare, quia ascendit in cælum pro nobis Patrem
interpellare. Ibi elevat manus suas, ne nos possit
vincere Amalech, id est diabolus; quia ibi appa-
ret vultui Dei pro nobis, et representat passio-
nem suam, quam pertulit pro nobis. Et nos, fra-
tres, quando sumus in hac misera vita, quæ ten-
tatio est super terram, quando nobis est collectatio
adversus principes et potestates tenebrarum
harum, adversus mundi rectores, contra spiritua-
lia nequitie in cælestibus (*Ephes. vi*), necesse
habemus ut Dominus noster habeat manus suas
elevari in nobis, id est, ut jugis memoria pas-
sionis ejus in mente sit nostra. Et certum
habeamus, fratres mei, quia quando memoria

passionis ejus fuerit in corde nostro, quandiu spes nostra illic directa fuerit, ubi Christus in dextera Patris interpellat pro nobis, non poterit vincere spiritualis Amalech, id est diabolus. Et ideo, fratres mei, videamus ne per negligentiam nostram tepuerit iste affectus in nobis, et ista memoria; quia statim deficiemus et superabit nos inimicus noster, et affliget.

Ascendit ergo ad Patrem hodierna die Dominus noster, intuentibus discipulis, et mirantibus, et exsultantibus, sed cum exsultatione dolentibus. Exsultabant, quia in tali posuerant spem suam, qui tanta potestate præditus fuit ut posset cælum propria virtute penetrare. Exsultabant, scientes quod ubi ille ascendit, illi quoque futuri erant, sicut ante passionem dixit ad Patrem: *Volo ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum (Matth. x)*. Exsultabant quod superbia Judæorum erat confutata, quod ipsum videbant in cælum ascendere, quem Judæi blasphemantes, et caput juxta crucem agnantes, putabant non posse de cruce descendere. Exsultabant quod Spiritum sanctum, secundum promissionem ejus, post mollicum erant accepturi, et ejus consolatione contra omnia tentamenta roborandi. Insuper exsultabant, videntes angelos in vestibus albis, qui et dicebant: *Viri Galilæi (Act. 1)*, etc. Et pulchre Galilæi vocantur, id est transmigrantes, id est qui a carnalibus legis observantiis transmigrabant ad spiritualia: qui ante passionem Domini audierant. *In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis (Matth. x)*. Nunc quasi quedam transmigratio eis indicitur, dicente Domino: *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ (Marc. xvi)*. *Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum (Act. 1)*. Nimirum licet de omnibus, quæ prædiximus, exsultarent, inerat tamen eis non modicus dolor de recenti ejus abscessu. Corporalis namque præsentia ejus erat eis valde grata, et in ea multum delectabantur: et ideo quod cum tanta dilectione habuerant, non poterant utique sine dolore amittere; et ideo quod potuerunt, hoc fecerunt. Aspiciebant in cælum, quo ille ascenderat; saltem oculis suis sequentes quem diligebant. Et angeli ad eos: *Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet, quem admodum vidistis euntem in cælum*. Grandis consolatio. *Sic veniet*. Quomodo? In eadem carne, in eadem forma, cum eis cicatricibus et vulneribus quæ pervexit in cælum. Videbunt enim in quem compunxerunt, videbunt Judæi faciem, quam sceleraverunt; videbunt in cujus contemptum caput agitarerunt.

Videbimus et nos, dilectissimi, Dominum nostrum, quem pauperes sequimur; sed non pauperem, non velotum, non absconditum, non mutum; quia *Deus noster manifeste veniet, Deus noster et non silebit (Psal. cxlix)*. Occultus fuit velantibus faciem ejus Judæis, siluit blasphemantibus Phari-

æis; sed Deus noster manifeste veniet, Deus noster et non silebit. Et nos, fratres mei, secure audiamus blasphemantes, patienter toleremus persequentes, taceamus ad opprobria. Deus noster manifeste veniet. Hoc unum sollicita mente pensemus, ut illi in hæreamus toto corde, tota mente, tota virtute, cogitantes quia est caput nostrum. Vere caput nostrum. Vivamus, sicut debent membra illius capitis, habentes animum, non hic, ubi est inferior pars nostri, sed illic, ubi caput nostrum hodierna die ascendit, obsecrantes Dominum Patrem omnipotentem ut gratiam suam nobis donare dignetur, ut illuc tendat omnis nostræ devotionis affectus, ubi cum eo est nostra substantia Jesus Christus Dominus noster, qui cum eo vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SĒRMO XIV.

DE SANCTO JOANNE BAPTISTA.

Qui verbum Dei aliis loquitur non debet intendere ut suam scientiam possit jactare; sed quomodo audientes possit ædificare. Meo debet propter audientium qualitate suum temperare sermonem, et infirmis intellectibus compatiendo materno quodam affectu, ut ita dicam, balbutiundo, ad infantilia verba descendere. Sed tenuitas ingenii mei requirit ut auditores mei ad parvitatem mei sermonis suum potius inclinent auditum. Unde, fratres mei, fateor, non parum erubescio; sed iterum quamdam resumo audaciam, cum considero beatum Zachariam, patrem sancti hujus viri, cujus hodie festa celebramus. Qui cum vellet nomen Joannis exprimere, cum ipsa nominis expressione, qui prius fuerat mutus, factus est facundissimus. Et fortasse si cæperimus loqui de Joanne, non omnino muti erimus. Sed quid de eo loquemur, aut quid in ejus laudibus dicemus, qui antequam natus, angelica est auctoritate laudatus, et ineffabili gratia in utero, in quem venit per peccati contagium, dignissimum factus est Spiritus sancti habitaculum? Sed et hoc non est prætereundum quod sacerdos eligitur, de quo nasceretur; templum, in quo ejus nativitas prædiceretur; nomen, quod ei imponeretur. Nec hora quidem prætermittenda.

Erat quippe hora incensi. Utinam, fratres mei, et nos simus de illis sacerdotibus, quibus ait apostolus Petrus: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium (I Petr. 11)*. Utinam efficiatur cor nostrum templum Dei, sicut dicit Apostolus: *Templum Dei sanctum est, quod estis vos (I Cor. 11)*. Fortasse hora incensi, hora salutiferæ compunctionis, cum dirigitur oratio nostra sicut incensum in conspectu Domini (*Psal. cxl*), et nobis angelus, divinæ videlicet gratiæ nuntius, apparebit. Joannes namque *Dei gratia* interpretatur, et aperte hoc nomen ei, angelo præcipiente, imponitur, qui illam inenarrabilem gratiam, quæ *Verbum caro factum est (Joan. 1)*, adhuc intra materna viscera positus recognovit; et ipsam Verbum carnem factum postea digito demonstravit; et mirabilis Dei gratiæ prædicator, etiam

publicanis et meretricibus regni cœlestis aditum suo sermone patefecit, vim quamdam ex eorum conversione cœlesti inferens puritati. Unde Dominus in Evangelio, id quod modo audistis: *A diebus, inquit, Joannis regnum cœlorum vim patitur, et violenti diripiunt illud (Matth. xi).*

A diebus quidem Joannis regno cœlorum vis inferebatur, quam utique vim regnum cœlorum ante dies Joannis non patiebatur. Adhuc enim cherubin cum gladio illo versatili miserum Adam utpote sub foliis sici latitantem a paradisi introitu abigebat (*Gen. iii*), et quodammodo vim inferentis conatum evacuabat. Adhuc septem illæ mulieres patiebantur opprobrium, quæ proprio quidem pane vescabantur propriis vestimentis utebantur. Patiebantur tamen opprobrium, circumeuntes et unum aliquem, quem sibi omnes comprehenderent, quærentes. Apprehendebant quippe alia unum, alia alterum, simul omnes neminem, qui hominum auferret opprobrium donec ille vir unus, quia unicus, quia singularis (singulariter enim fuit donec transiret); ille, inquam, vir unus, quem mulier circumdedit, cujus uxor caro scilicet humana, cui in utero virginali, quasi in thalamo suo, mirabili dispensatione nupsit divinitas, quæ diu in cæteris filiis Adæ sterilis manserat, in dominico (17) homine peperit septem, omnes scilicet Spiritus sancti operationes explevit. In ipso Domino habitavit plenitudo divinitatis mirabiliter, quia corporaliter. Huic virum unum omnes simul illæ septem mulieres apprehenderunt; septem scilicet gratiæ Spiritus sancti, non quidem indigentes pane, non vestimentis. Quis est cibus Spiritus sancti? Ait Dominus in Evangelio: *Meus cibus est ut faciam voluntatem patris mei (Joan. iv)*. Cibus ergo Filii est voluntatem Patris facere. Idem ergo et cibus Spiritus sancti. Hoc cibo delectatur, inspirare scilicet hominibus facere voluntatem Patris. Vestimenta quoque ejus sancti sunt. In quorum cordibus divinus ille ignis nutriri solet, et quasi foveri. Unde dicitur: *Et his omnibus quasi vestimento vestieris (Isa. xlix)*. His vestimentis etiam ante dies Joannis vestiebantur septiformis Spiritus; hoc pane delectabiliter pascebantur. Alii spiritu sapientiæ, alii intellectus, alii consilii, alii fortitudinis, alii pietatis, alii scientiæ, alii timoris, Spiritus sancti gratia cooperante, resulgebant. Quod ergo in his septem muneribus, Spiritus sanctus patiebatur opprobrium? Homini justitiam conferebat, justitiæ mercedem non reddebat. Quæ enim merces justitiæ? Regnum cœlorum. Vis ergo justitiæ regnum cœlorum sibi exigebat; sed hanc vim regnum cœlorum non admittebat, donec veniret ille, qui hoc abstulit opprobrium; et his qui vi quadam, carnem videlicet suam cucillendo cum vitis et concupiscentiis, sibi justitiam acquirunt, amoto cherubin, et gladio illo versatili, paradisi aditum patefecit (*Gen. iii*). Sed quid est: *Invocetur nomen tuum su-*

per nos? (Isa. iv.) Sic vir iste sapientia, sit intellectus, sit consilium, sit fortitudo, scientia, pietas, timor. Nam et hoc scriptum: *Timor noster*. Sit ergo Jesus talis, et mirabili sapientia amoveat cherubin, et gladium versatilem.

Cherubin videtur mihi divina esse justitia, quæ hominem superbum et inobedientem a paradiso prohibebat, donec solveretur pro ejus superbia per humilitas; pro ejus inobedientia, per obedientiam. Quæ quia per Jesum Christum Dominum nostrum soluta est, amota est justitia excludens, et successit justitia admittens. Sed quis erat gladius ille versatilis? Audio Dominum in Evangelio gladium nominare: *Non veni pacem mittere, sed gladium (Matth. x)*. Voluit ergo per gladium aliquid significare, quod sit contrarium paci. Et quid tam contrarium paci, quam discordia? Et ibi quidem bonam, si tamen bona dici potest, expressit. Hic vero gladius, ut mihi videtur, discordiam illam significat, quæ per peccatum primi hominis facta est inter Deum et hominem, inter angelicam et humanam naturam, inter cœlestem et terrestrem creaturam. Ideo gladius iste dicitur versatilis, quia aliquando per Dei gratiam erat amovendus. Venit namque verus Salomon, verus pacificus, sanguine crucis suæ pacificans quæ in cœlis sunt, et quæ in terris (*Coloss. i*). Et quia admirabilis hæc gratia, *a diebus Joannis regnum cœlorum vim patitur, et violenti rapiunt illud (Matth. xi)*. Regnum quoque cœlorum puritas cordis intelligitur, ad quam non nisi quamdam nobis inferendo violentiam pervenire poterimus. De hoc regno Dominus: *Regnum, inquit, Dei intra vos est (Luc. xvii)*; et Apostolus: *Regnum Dei non est esca et potus; sed justitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto (Rom. xiv)*. Hoc regnum idem Apostolus vi quadam rapere gestiebat, qui ait: *Castigo corpus meum, et in servitum redigo (I Cor. ix)*. Hanc violentiam primus in Evangelio Joannes docuit per exemplum suæ conversationis, deinde per verbum prædicationis, dicens: *Facite fructus dignos pœnitentiæ (Matth. iii)*. Dignos quidem fructus pœnitentiæ facimus, si eodem modo, quo exhibuimus membra nostra servire injustitiæ et iniquitati, sic exhibeamus membra nostra servire justitiæ et sanctificationi, et ut non regnet peccatum in nostro mortali corpore (*Rom. vi*), sed justitia et pax et gaudium in Spiritu sancto, regnum scilicet Dei. Dignos fructus pœnitentiæ facimus, si opera carnis, quibus regnat in homine diabolus, abjicientes, et terram cordis nostri vomere compunctionis scindamus, et pullulent ex ea fructus spiritus, charitas, gaudium, pax, et cætera quæ enumerat Apostolus. Qua autem ad hos fructus veniant, in sequenti mox versu idem Apostolus ostendit, dicens: *Quia autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis et concupiscentiis (Galat. v)*. An non hoc ipsum exemplo idem ostendit Joannes, qui ab ipsa, ut ita dicam, infantia tur-

(17) Vox hoc loco impropria, quam August. retractavit.

harum circumstrepentium metuens sordibus inquinari, quasi castissimus turtur, mutatis sibi puritatis et innocentiae alis, ad deserti secretum pervolavit, primum gradum ad hoc cœleste regnum ostendens mundi esse contemptum? Qui enim *diligit mundum, non est charitas Patris in eo* (I Joan. II). Ubi autem charitas non est, regnum utique Dei esse non potest. Digne ergo de Joanne dicitur: *Et fuit in deserto usque in diem manifestationis suae* (Luc. I).

Et nos, fratres, si regnum Dei intra nos habere cupimus, ad spirituale quoddam desertum transvolemus, et sit cor nostrum terra deserta, et invia, et inæquosa (Psal. LXXII), ut in ea appareat Dominus, et regnum suum ibi constituat. Sit terra deserta a mundi hujus occupationibus, ut nobis mundus crucifigatur, et nos mundo. Sit invia spiritualibus bestiis, spiritibus scilicet immundis, ne dicant animæ nostræ: *Incurrere, ut transeamus* (Isa. LI). Sit inæquosa carens fluxu noxiæ voluptatis, ut pertransseat anima nostra aquam, in qua non est substantia. Jam de propriæ carnis contemptu quid dicam? Ait Evangelium: *Habebat vestimentum de pilis camelorum* (Matth. III). Ecce qualibus vestibus incedit ornatus Christi miles. Videtur mihi vir iste ex habitaculo clamare: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est* (Psal. CIX), etc. Et illud: *Advena ego sum apud te et peregrinus, sicut omnes patres mei* (Psal. XXXVIII). Ex pilis camelorum fit cilicium: quod est habitus pœnitentium. Quod ergo postea verbo, hoc prius ostendit exemplo: *Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum* (Matth. III). Jam etiam mirabilem ejus audiamus abstinentiam. Erat quippe ei cibus locusta et mel silvestre. Per habitum quippe corporis mollitiem, per hunc cibum calcaverat ventris ingluviem. Hæc est illa violentia, qua regnum cœlorum rapitur; hanc vim a diebus Joannis patitur. Ab hinc enim non est nobis pugna adversus carnales Chanaanæos, et Pheræos, ut eorum terrenum regnum vi quadam possideamus; sed adversus carnalium passionum atrocissimos hostes, ut eos a cordium nostrorum receptaculis extrudentes, in terra cordis nostri vero Salomoni templum præparemus et regnum, crucifigentes carnem nostram cum vitis et concupiscentiis (Gal. V). Hæc in regnum cœlorum possidere neglexerant, de quibus Paulus dicebat: *Multi ambulat, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem et flens dico, inimicos crucis Christi* (Philipp. III). Quid sit autem esse inimicos crucis Christi manifestat, cum subjungit: *Quorum deus venter est, et gloria in pudendis eorum* (ibid.). Hoc est ergo inimicum esse crucis Christi, ventris ingluviem, et carnis sectari mollitiem. Et his quidem verbis illa universa vitia expressit, quibus pene totus mundus manus dedit, gulam scilicet et libidinem; quibus si addatur superbia et avaritia, erunt quatuor rotæ, quibus diabolus totum pene penetrat orbem.

Jam locustarum cœlestem volatum et spiritualis mellis dulcedinem, quia in longum protractis

A sermonem, vestris meditationibus relinquamus. Prætermiseram pene zonam illam pelliceam, quæ virtutem significat castitatis, in cujus virtutis excellentia puritas cordis maxime consistit. Quæ quamvis, sicut aliæ virtutes sine illa, ita illa sine aliis, aut parum aut nihil prodest; tolerabilis tamen est, ad tempus alia qualibet, quam illa carere. Inter cæteras denique speciali privilegio fulget, quæ non solum, ut cæteræ virtutes, circa animæ se habet qualitatem, verum ipsam carnem corruptibilem ad quamdam transfert incorruptionem, faciens eam futuræ illius resurrectionis quamdam prægestæ dulcedinem, in qua non nubent, neque uxores ducunt, sed erunt sicut angeli Dei. Hæc est illa, quæ inter cæteras virtutes, angelicum consortium, Spiritus sancti accessum, et familiaris ipsius speciosi forma præ filiis hominum (Psal. XLIV) mereatur amplexum. *Habebat, ait, Joannes zonam pelliceam circa lumbos suos* (Marc. I). Factus ergo evangelicæ perfectionis strenuissimus exsecutor, et antequam esset auditor. Præstet nobis Omnipotens, ut per viam quam ipse ostendit incedamus, ut tanti præcursoris hortamenta sectando, ad eum quem prædixit securi veniamus, Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit et regnat per infinita sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XV.

IN DIE SS. PETRI ET PAULI.

Quando divites hujus mundi habent aliquam gueram, solent milites suos ad bene pugnandum non solum animare verbis, sed etiam promissis. Quando enim vident eos minus sapienter et prudenter agere, solent eis virtutem hostium suorum ostendere; quando vident eos pro nimio labore cedere, solent eos promissis provocare. Sic Dominus noster, quia scit quam callidus et fortis sit hostis noster, hortatur nos ut fortes simus, et dicit: *Estote fortes in bello* (Hebr. XI). Maximus labor sit, promittit nobis magnum præmium, et dicit: *Et habebitis magnum præmium*. Magnum est istud bellum, fortis est iste hostis, sed magnum est præmium. Estote ergo fortes in bello. Magnum duellum est, magnum bellum. Nullus securus sit. Quoad vivit, si tamen bene vivit, bellum est. Inde ait sanctus Job: *Militia est vita hominis super terram* (Job VII). Nam ille qui hic non est in spiritali militia, non debet appellari homo, sed pecus. Si enim non pugnat contra carnis voluptates et desideria, sed consentit eis, utique non vivit sicut homo, sed sicut pecus. Sciatis utique, fratres, quia ex quo die huc venistis, et coepistis servire Christo, ingressi estis locum pugnæ. Inde ait Salomon: *Fili, accedens ad servitutum Dei, sta fortiter, et præpara animam tuam ad tentationem* (Eccli. II). Hæc est pugna. Estote ergo fortes in bello. Sancti quorum hodie festa celebramus, habuerunt pugnam duplicem, id est interiorem et exteriorem. Nos tantum unam, id est interiorem. Nam sanctus Petrus, sicut scitis, pugnam habuit, non solum spiritualement contra illum leonem qui

circuit, querens quem devoret (*I Petr. v*); sed etiam A exteriorem, contra Simonem Magum, contra pessimum Neronem, contra tormenta et persecutiones malorum hominum. Sic et Paulus de exteriori pugna ait: *Foris pugnæ, et intus timores (II Cor. xii)*. Et iterum: *Si ad bestias pugnavi Ephesi (I Cor. xv)*. De interiori pugna ipse ait: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivum me ducentem in lege peccati (Rom. vii)*. Sed bene audierant vocem ducis sui, qui dixerat: *Estote fortes in bello*. Ideo bene pugnaverunt, bene vicerunt, et præmium victoriæ hodie exceperunt.

Et vos, fratres, estote fortes in bello. Nolite dimittere locum pugnæ. Hic est enim locus pugnæ. Teneate vos in isto castello vestro, in ista domo vestra, et unusquisque locum suum bene teneat et defendat. Sunt enim in isto castello diversa loca, et constitutum est, quis debeat unum locum servare, et quis alium? Nullus ergo patiat, ut ex illa parte, qua ipse fuerit, hostis intret. Alium locum habent monachi claustrales, alium obedientiales, alium prælati; unusquisque suum locum bene custodiat. Vigilet, quantum potest, ne hostis ingrediatur. Locus claustralium, quem ipsi defendere debent, et contra hostes tueri, regularis est observantia. Ipsi debent providere, ne in ipsa regulari observantia possit hostis aliquod foramen invenire, per quod possit intrare. Debent observare, ne in labore sit aliqua desidia, nec per eam hostis intret et dissipet illum magnum murum, quo solent pessimas C prohibere a nobis, acediam videlicet et tristitiam. Debent diligenter intendere ne abstinentiam nostram aliqua superfluitas dirumpat, ne vigilias nimis sopor minuat. Hæc sunt duæ optimæ turres, quibus defendimur contra ignita jacula libidinis; et ideo bene custodiendæ sunt, ne in illis aliquod foramen hostis inveniat. Debent etiam diligenter custodire silentium; quod si perforatum fuerit et attritum, statim ingreditur hostis per lites et contentiones, et discordias. Locus obedientialium est charitas, misericordia, cura hospitem et pauperum, et cætera hujusmodi. Necessæ est ergo ut locum suum custodiant, et non patiantur hostem introire, vel per crudelitatem, vel per avaritiam. Provideant etiam bona, non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus, ut in omnibus glorificetur Deus. Porro locus prælatorum est iudicium et disciplina. Hunc locum ita debent custodire, ut nec iudicium crudele sit, nec disciplina dissoluta; sed ita omnia custodiant, ut non inveniat hostis aliquod foramen murmurationis in congregatione, propter eorum minus rectam ordinationem; nec iterum aliquod foramen malæ libertatis, propter eorum remissionem. Sed quia in his omnibus bellum est, ideo omnes monet Dominus, dicens: *Estote fortes in bello*. Nam claustrales solet impugnare curiositatis vitium et voluptatis. Quia enim quando vident se expeditos ab exterioribus negotiis, solent nimis curiose considerare ea quæ illi faciunt, qui de forensibus se intro-

mittunt, et ita omnia eorum facta et dicta iudicare, et ita eos, quos maxime deberent honorare, incipiunt despiciere, semetipsos appetiari; tunc machinantur quædam in corde, et imaginantur, et dicunt: O si ego essem abbas, aut prior, aut cellerarius, aut portarius, non me implicarem terreis rebus, hoc facerem et illud. Et in talibus totum pene suum tempus consumunt. Inde incipiunt invidiæ contra prælatos, inde detractiones. Et si quando vident vel putant prælatos in aliquo excedere, ibi publicant, ubi audent. Qui sine dubio illam maledictionem incurrunt, qua Noe maledixit filium suum, qui pudenda patris irrisit (*Gen. ix*). Hoc vitium solent illos maxime impugnare, qui se putant aliquid valere.

B Sunt alii qui, ideo quod sunt remissi in se, non multum curant de aliis; sed quia ipsi sunt ab exterioribus curis liberi, tradunt se otio et tepori; et quia corpore non possunt, animo per sæcularia desideria, et carnis voluptates pervagantur, et nihil aliud curant, nisi ut corpore tantum in monasterio perseverent. De quibus dicit propheta: *Viderunt eam hostes, et deriserunt Sabbata ejus (Thren. i)*. Sabbatum, sicut scitis, requies est; sed illorum requiem hostes derident, qui in exteriori homine videntur requiescere, et intus non cessant sæcularia et turpia tractare. Plane hic considerandus est modus cogitationum. Qui enim omnes istas cogitationes sentit in se, si fuerit fortis in bello, et pugnaverit cum antiquo serpente, qui tales cogitationes immittit, nihil inde perdit, imo coronam acquirit. Non enim in suggestionem, sed in consensum peccatum est. Sed quia istiusmodi cogitationes magnæ violentiæ sunt, et plurimum vexant patientes, necesse est ut audiamus Dominum dicentem. *Estote fortes in bello*. Porro obedientiales, verbi gratia cellerarios, portarios, hospitalis solet impugnare avaritia, tristitia, cupiditas. Plerique enim obedientiales vel nimium timidi, vel naturaliter avari, quando vident ea quæ habent in manus paululum minui, vel nimis cupiunt quæ non habent; vel avaro servant, vel cum quadam tristitia largiuntur, quæ habent. Contra omnes istas tentationes necesse est ut fortes sint, firmiter pugnent, accipiant firmam fidem contra cupiditatem, liberalitatem contra avaritiam, hilaritatem contra tristitiam. Accipiant præcepta Dei et promissa, quasi quædam jacula contra inimicum antiquum serpentem, qui ista suggerit. Opponant contra illum timorem et cupiditatem, hoc quod Dominus dicit: *Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur (Math. vi)*. Ubi sane notandum est quid nobis permisit Dominus. Sine dubio ea quibus indigemus, videlicet necessaria, victum scilicet et vestimentum.

Videtur ergo, quia non superflua promisit Dominus nobis. Securi ergo simus; quoadiu non querimus superflua, sed necessaria, ministrabit Deus. Et si quando subtrahit necessaria corporis, utique facit

hoc propter utilitatem majorem animæ. Contra illam quoque tristitiam audiant Apostolum: *Non ex tristitia, inquit, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus (II Cor. ix)*. Sint et ipsi fortes in bello, pugnent ipsi contra tentationes, quantum possunt, necessaria honeste provideant, et sollicitudinem deponant. Prælati qui in superiori loco sunt, duas tentationes maxime debent cavere, superbiam et vanitatem. Superbia est, si putant se meliores, quoniam sunt superiores. Vanitas est, si in ipsa sua prælatione delectantur et gloriantur. Sint itaque et isti fortes in bello, et pugnent cum antiquo serpente; contra superbiam opponant sententiam Scripturæ, quæ dicit: *Quanto altior es, tanto humilia te in omnibus (Eccl. iii)*. Et iterum: *Principem te constituerunt; esto sicut unus ex illis (IV Reg. xiv)*. Contra vanitatem autem, qua animus oblectatur in prælatione, cogitet hoc, quod scriptum est: *Judicium durissimum in his qui præsumunt, fel; potentes potenter tormenta patientur (Sap. vi)*. Quia ergo nemo est, qui Deo servit, in quocunque loco, in quocunque ordine, in quacunque dignitate, contra quem antiquus serpens non pugnet, omnes audiamus: *Estote fortes in bello, et pugnae contra antiquum serpentem*. Sicut in principio dixi, duces sæculi, quando vident milites suos minus prudenter agere, ostendunt eis fortitudinem et calliditatem hostium. Sic hic duo quædam nobis dicit de hoste nostro; antiquum eum dicit, et esse serpentem. Per antiquitatem ostendit nobis, quia ipse in usu habet hujusmodi pugnam, et ideo valde astutus est. Unde oportet nos caute et vigilanter attendere nobis. Nullam aliam curam habet neque de victu, neque de somno, nisi tantum decipere homines. In hoc exercitatus est ab initio sæculi, usque ad hoc tempus. Fratres, multum didicit de hac arte, ideo necesse est ut vigilemus. Serpens etiam, sicut scitis, valde labilis est, et ubi primo potest caput mittere, factus totus ingreditur. Talis est iste inimicus noster, ubi primo potest caput mittere, id est actum peccati. Ideo necesse est ut semper omnes motus cordis consideremus, ut iste serpens non possit aliquid immundum, vel quod sit contra rationem, immittere. Quoniam, sicut dicit Dominus noster, in corde est radix, et quasi caput omnium factorum nostrorum. *De corde, inquit, exeunt cogitationes malæ, fornicationes, adulteria, blasphemie (Matth. xv)*. Considerare debemus ad quid vocati sumus. Videre debemus, quia homines mundi hujus ideo nobis suas terras, et suas substantias dant, ut nostris orationibus ipsi tueantur, ac Deo reconcilientur. Ideo necesse est ut et munditia vitæ, et exercitio bonorum operum simus supra illos, qui tantam fiduciam habent, ne dicatur de nobis: *Erubescite, Sidon, ait mare (Isai. xxiii)*. Quod sine dubio evenit, quando illi, qui religiosi nominantur, deteriores fiunt sæcularibus. Tunc enim in comparatione maris, id est sæculi, Sidon, id est religio, erubescit.

Sed quia hoc laboriosum est valde, quotidie im-

PATROL. CXCX.

sine intermissione pugnare contra carnem, et cogitationes, et cæteras spirituales nequitias; necesse est, ut semper ad illud præmium, quod nobis promittitur, aspiciamus. Idecirco postquam nos heratus est ad bellum, postquam hostis nostri astutiam et malitiam insinuavit, statim nos de primo consolatur, dicens: *Et accipite regnum ejus*. Regnum Dei duobus modis debemus intelligere, id est in ista vita, et in futura. In ista enim vita sine dubio possumus et debemus habere in nobis regnum Dei: dicit enim Apostolus: *Regnum Dei non est escæ et potus; sed justitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto (Rom. xiv)*. Si in hoc bello perseveremus, et vitii non consentiamus, et in ista vita habebimus in nobis regnum Dei; sed et justitiam, et pacem, et gaudium. Justitiam ex virtutibus, pacem ex consensu carnis ac spiritus, quando in bono pariter consentiunt; gaudium ex testimonio bonæ conscientie. Hoc regnum etiam sequitur illud ineffabile quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. ii). Unde Dominus dicit in die judicii: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est a constitutione mundi (Matth. xxv)*. Quo nos perducere dignetur ipse, qui promisit, Jesus Christus, Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVI.

DE EODEM FESTO

Scitis, fratres, quia inter omnes apostolos et martyres Domini nostri, isti duo, quorum festivitatem hodie celebramus, videntur habere quamdam specialem dignitatem. Nec mirum. Isti sunt enim, quibus Dominus specialius commendavit sanctam Ecclesiam. Nam, quando sanctus Petrus confessus est quod ipse Dominus esset Filius Dei, respondit ei Dominus: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cælorum (Matth. xvi)*. Iterum Dominus quodammodo fecit sanctum Paulum ejus parvum, sicut ipse Paulus ait: *Qui operatus est Petro in apostolatam, operatus est et mihi inter gentes (Galat. i)*. Hi sunt illi, quos Dominus per Prophetam promisit sanctæ Ecclesiæ, dicens: *Pro patribus tuis, nati sunt tibi filii (Psal. cxlv)*. Patres sanctæ Ecclesiæ sunt sancti patriarchæ et prophetæ; qui primo docuerunt legem Dei, et prophetaverunt adventum Domini nostri. Si ante adventum Domini cessaverunt esse prophetæ, propter peccata populi. Venit autem Dominus noster; et in loco prophetarum elegit sanctos apostolos, et impletum est, quod ait Propheta: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii*. Et videte quomodo ostendit quod major est dignitas apostolorum, quam fuit prophetarum. Ipsi enim prophetæ fuerunt principes unius populi, et fuerunt in una gente, in una parte terræ; et de apostollis dicit: *Constitues eos super omnem terram (ibid.)*. Quæ est terra, fratres, in qua non est potestas et dignitas istorum apostolorum? Reges, comites, divites, pauperes, omnes

hodie laudant et glorificant hos sanctos amicos Dei. Quare, nisi quia Dominus constituit eos principes super omnem terram? Et nos, fratres, quantum possumus, laudemus hos sanctos apostolos, et amicos Dei, et nostros patres et principes. Laudemus eos, et tales nos præparemus, ut possimus eos digne laudare. Tunc poterimus digne laudare eos, si studeamus imitari vitam eorum. Initemur fortitudinem eorum, sanctissimam vitam eorum, et bonam perseverantiam illorum. Ipsi sine dubio, fratres, magnam habebant fortitudinem. Ipsi enim illæ sunt columnæ, quas confirmavit Dominus, sicut scriptum est: *Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in ea; ego confirmavi columnas ejus* (Psal. LXXIV). Quando liquefacta est terra? Videte, fratres, antequam Dominus noster veniret in terram, omnis terra congelata est; quia non habebat aliquem calorem charitatis, sed erat in frigore iniquitatis. Indurata erat; quia non habebat aliquam molliem pietatis et benignitatis. Venit autem Dominus noster, et misit ignem in terram contra illud frigus, sicut ille ipse dicit: *Ignem veni mittere in terram; et quid volo, nisi ut ardeat?* (Luc. XII.) Iste ignis dissolvit hoc frigus, et incipit terra liquefieri, et currere per lacrymas. Sed quid est quod dicit: *Omnes qui habitant in ea?* (Psal. LXXI.) Omnes fratres liquefacti sunt; sed alii, sicut illa, quæ dicit in Canticis: *Anima mea liquefacta est* (Cant. V). Alii autem, sicut dicit Propheta: *Sicut cera, quæ fluit a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei* (Psal. LXXVII). Alii liquefacti sunt per poenitentiam, alii per invidiam. Possumus hic intelligere terram sanctam Ecclesiam, quæ dicit hoc quod paulo ante diximus: *Anima mea liquefacta est*, in præsentia Domini nostri, et omnes qui habitant in ea. Alio modo oportet habitare in Ecclesia, id est in vera fide et charitate. Ipsi utique omnes liquefacti sunt igne divini amoris. *Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in ea; ego confirmavi columnas ejus.*

Columnæ hujus terræ sunt sancti apostoli, maxime isti duo, quorum festivitatem hodie celebramus. Ipsi sunt columnæ, quæ sustentant sanctam Ecclesiam per doctrinam suam, per orationes suas, per exemplum patientiæ suæ. Has columnas confirmavit Dominus noster. Primo enim valde debiles erant, et non poterant sustinere se, nec alios. Et hoc erat magna dispensatio Domini nostri. Si enim semper fuissent fortes, aliquis posset putare, quod a seipsis haberent istam fortitudinem. Ideo voluit Dominus noster primo ostendere quales erant ex seipsis et postea firmare illos, ut omnes scirent quia omnis fortitudo eorum ex Deo erat. Iterum, quia ipsi debebant esse Patres Ecclesiæ, et medii ad curandum infirmos; non scirent aliorum infirmitatibus compati, nisi prius in se infirmitatem sensissent. Ipse ergo confirmavit columnas terræ, id est sanctæ Ecclesiæ. Valde enim infirma erat ista columna, videlicet sanctus Petrus, quando vox unius ancillæ dejecit illum. Postea confirmavit co-

lumnæ illam: primo quando ter illum interrogavit: *Petre, amas me?* et ille ter respondit: *Amo te* (Joan. XXI). Sicut enim cum ter negavit, minuerat quodammodo in se amorem Domini nostri, et ideo defecerat et fracta erat ista columna; ita per hoc, quod ter confessus est amorem ejus, firmata est ista columna. Et notandum est quod Dominus, quando Petrus respondit: *Amo te*, statim dixit ei: *Pasce oves meas* (ibid.); ac si diceret: In hoc ostende amorem, quem habes ad me, ut pascas oves meas. Ideo, fratres, falso dicit se amare Deum, qui non vult pascere oves ejus.

Sed dicit aliquis: Quid hoc ad nos? Hoc pertinet ad episcopos, ad abbates, ad presbyteros, qui habent curam animarum. Verum est, fratres, ad ipsos, sed etiam ad vos pertinet. Oves enim Christi duobus modis pascuntur, id est verbo et exemplo. Certe, fratres, multi prælati sunt in Ecclesia, qui possunt satis pascere oves Christi verbo; sed, quia male vivunt, melius pascere eas, si tacerent, vel corpore discederent, et sic darent illis exemplum humilitatis, paupertatis, abstinentiæ, castitatis, cæterarumque virtutum. Melius tamen facit, qui utrumque facit; qui utrumque non potest, melius est pascere exemplo, quam verbo. Quia si solo verbo potest illis prodesse, sed sibi nocet. Si utrumque non potest, exemplo illa prodest, non sibi. Ideo, fratres, si diligitis Dominum nostrum, ita vivite ut exemplo vestro pascantur oves Christi, sicut Dominus dicit: *Sic luceant opera vestra coram hominibus, ut glorificent Patrem vestrum qui in cælis est* (Matth. V). Habet etiam in unaquaque anima sancta Dominus noster quasdam oves, id est virtutes, quas oportet ut pascat, quicunque amat Christum. Istæ oves sunt charitas, humilitas, gaudium spirituale, et cætera hujusmodi. Tunc pascimus istas oves quando talia opera facimus, quibus istæ virtutes crescant in nobis. Debet etiam unusquisque nostrum in altero virtutes istas pascere. Quod tunc facimus, si ita nos habeamus coram fratribus nostris, ut nostro exemplo creascit charitas eorum, gaudium illorum, humilitas et patientia illorum. Quomodo enim pascio in fratre meo humilitatem, si fuero superbus coram eo, si loquor superbe, si respondeo superbe, et incedo superbe? Quomodo pascio in fratre meo obedientiam, si ipse videt me contrarium et inobedientem? Quomodo pascio impatientiam illius, si ego murmuro, vel irascor, vel dure loquor, vel significo coram illo? Qui hæc facit coram fratre suo, non pascit in illo oves Christi; sed quantum in illo est, destruit et occidit; quia scandalizat eum. Qui autem scandalizat fratrem suum, peccat in fratrem suum. Qui vero peccat in fratrem suum, sicut dicit Apostolus, peccat in Christum (I Cor. VIII). Qui autem peccat in Christum, non amat Christum. Ideo, si amatis Christum, pascite oves Christi, et pertinebitis ad istam columnam, quæ firmata est amore Christi.

Post hanc confirmationem iterum confirmata est.

quando Spiritus sanctus missus est. Tunc fuit ita fortis ista columna, ut verbera, et lapides, et minæ, ad extremum ipsa mors, non posset eam movere de loco suo. Iterum illa alia columna, sine dulo primo infirma fuit. Infirmitas enim animæ, peccata sunt. Et audite, quam infirmus fuit: *Qui primo sui blasphemus, et persecutor, et injuriosus (I Tim. 1)*. Item quando prostratus est, et cæcalus, et ita ductus in civitatem; quando Ananias venit ad eum, et eum instituebat, tunc infirmus erat. Sed audi, quam fortis postea fuit. *Certus sum, inquit, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque alia creatura poterit me separare a charitate Dei (Rom. viii)*. Ergo, fratres, omnis fortitudo est in charitate, sicut scriptum est: *Fortis est ut mors dilectio (Cant. viii)*. Quid agit mors in homine? omnia vitia, omnes passiones malas exstinguit, claudit oculos, et omne corpus facit esse sine sensu, ita ut solus spiritus vivat. Hoc facit et charitas, ipsa exstinguit libidinem, tollit iram, dejicit superbiam, et omnia vitia expellit. Claudit oculos, ut non sint curiosi, et omnes carnales sensus ita exstinguit, ut homo possit dicere cum Paulo: *Vivo autem, jam non ego, vivit vero in me Christus (Galat. 1)*. Ipse non vivit, quia quidquid suum erat, in illo charitas mortificat. Christus vere vivit in eo, quia tantum amor Christi in eo virtutem habet. Ergo, fratres, imitemur hanc fortitudinem harum columnarum. Jam vero de sanctitate istorum Patrum quid possumus dicere? Omnis sanctitas est in puritate cordis, et testimonio bonæ conscientiæ. Contemptus mundi facit puritatem cordis. Omnis enim impuritas cordis venit de amore mundi. Amor mundi inquinat cor: et ideo quando homo perfecte contempnit mundum, non habet in corde suo aliquam coinquinationem. Bonum testimonium conscientiæ nascitur de duobus; de bono opere, et recta intentione. Si enim non operetur bene, non potest habere bonam conscientiam. Iterum, si facit laudabilia opera, et non facit ea recta intentione, sed vel amore laudis, vel ut aliquid temporale acquirat, non potest habere conscientiam bonam. Quis perfectius contempsit mundum, quam ille qui ita secure locutus est ad Dominum, dicens: *Ecce nos reliquimus omnia? (Matth. xix.)* Quale testimonium habuit propriæ conscientiæ, qui dixit: *Tu scis, Domine, quia amo te (Joan. xxi)*. Item Paulus quam perfecte contempsit mundum, quia omnia carnalia arbitratus est ut stercora, ut Christum lucrifaceret! Item de operibus suis ipse dixit: *Plus omnibus illis laboravi (I Cor. xv)*. Et iterum: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi (II Tim. iv)*. De testimonio suæ conscientiæ iterum ipse dixit: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ (II Cor. 1)*.

Ergo, fratres, imitemur istos sanctos Patres nostros, studeamus bene operari, mundum contemnere, bonam conscientiam habere, ut possimus ad eorum consortium pervenire. Sed, quia nihil pro-

A dest ista omnia incipere, si non studeamus in eis perseverare, necesse est ut imitemur perseverantiam istorum sanctorum Patrum. Perseverantia tantum cognoscitur in morte. Quamvis enim cito incipiat quis servire Deo, nihil ei prodest, si vel parvo tempore ante mortem deserat bonum, quod incepit. Et licet homo diu male vivat, si in sanitate sua convertitur ad Deum, quamvis modico tempore vivat, tamen perseveravit. Ideo, sicut mihi videtur, nihil est aliud perseverare quam laudabiliter vitam finire. Ergo, fratres, quandiu vivimus, nullus potest esse securus, nullus de se præsumere. Si enim, ut dicitur, omnis laus in fine cernitur, in sola perseverantia salus nostra consistit. De hac vero perseverantia, nullus potest ante mortem securus esse.

B Ideo nihil melius quam audire Apostolum dicentem: *Cum tremore et timore vestram ipsorum salutem operamini (Ephes. vi)*. Debemus autem scire, quia quanto magis homo patitur tribulationes et dolores in servitio Domini, tanto laudabilior est ejus perseverantia.

Propterea valde laudandi sunt isti sancti Patres nostri, qui tanta pro Christo pertulerunt, et tam perfecte perseveraverunt. Non est magnum, perseverare cum Christo in gaudio, in prosperitate, in patientia: sed hoc est magnum omnino, lapidari, verberari, colaphizari pro Christo; in his omnibus perseverare cum Christo. Magnum est cum Paulo maledici et benedicere; persecutionem pati, et sustinere; blasphemari, et obsecrari; esse quasi purgamentum hujus mundi, et in hoc gloriari.

C Quomodo laudanda est perseverantia Pauli, quæ in talibus perseveravit! Semper pene erat aut in carceribus, aut in vinculis, aut in fame, aut in frigore, vel nuditate; et in his omnibus perseveravit cum Christo, non murmuravit, non contristatus est, imo tunc placebat sibi, quando talia sustinebat, sicut ipse dicit: *Complaceo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in plagis, in tribulationibus, in angustiis pro Christo (II Cor. xi)*. Ad ultimum hodierna die perseverantiam suam perfecte commendavit, quando mortem non dubitavit pro Christo tolerare. Quid dicam de perseverantia Petri? Qui si nihil aliud sustinisset pro Christo, sufficeret hoc, quod hodie est crucifixus pro Christo. Et hoc quam laudandum est, quod noluit ita crucifigi, sicut Dominus noster; sed voluit, ut pedes ejus essent superius, et caput inferius. Scivit bene, ubi erat ille, quem amabat, quem desiderabat, ad quem suspirabat. Ubi, nisi in cælo? Quare ergo sic voluit, ut pedes ejus essent sursum versi, nisi ut aperte ostenderet, se per illam passionem iturum ad Deum? Crux illa quasi via erat. Et vere, fratres, ponamus ante oculos nostros vitam et mortem istorum sanctorum; et præmium illorum; et cogitemus, quia si hic imitamur passiones illorum, quantum possumus, sine dubio veniemus ad consortium illorum. Quod illorum meritis nobis concedat Dominus noster Jesus Christus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula seculorum. Amen.

D

SERMO XVII.

IN ASSUMPTIONE B. MARIE

Intravit Jesus in quoddam castellum : et mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam. Et huic erat soror, nomine Maria (Luc. xi). Audistis de Evangelio magnam felicitatem duarum mulierum. Vere, fratres, magna felicitas Marthæ, quæ talem suscepit hospitem, quæ illi ministravit, quæ circa obsequium suum occupata fuit. Magna felicitas Mariæ, quæ recognovit excellentiam hujus hospitis, quæ audivit sapientiam ejus, quæ gustavit dulcedinem ejus. Sic enim narrat evangelista quod Dominus noster Jesus Christus intravit in unum castellum, et quod quædam mulier quæ vocabatur Martha eum suscepit in domum suam, et ministraverit illi. Illa habebat quamdam sororem, quæ vocabatur Maria, quæ statim ut Jesus intravit, cucurrit ad pedes ejus, et ibi sedit, et audiebat dulcia verba ejus; et intantum attendebat in verbis Domini, ut nihil curaret, quid ageretur in domo, quid aliquis loqueretur, quantum etiam soror sua laborabat. Quis enim unus ex vobis, si Dominus noster esset in terra, et vellet intrare ad se, qui non miro et ineffabili modo gauderet? Quid ergo dicemus, fratres, quia non est modo corporaliter in terra, quia non possumus eum corporaliter suscipere, ideo debemus desperare de ejus adventu? Imo præparemus domos nostras, et sine dubio ad opus nostrum melius veniet ad nos; quam si corporaliter venisset. Istæ sine dubio mulieres beatæ fuerunt, quæ eum corporaliter susceperunt; sed omnino ideo beatiores, quia eum mente susceperant. Nam tunc temporis multi eum corporaliter susceperunt, et cum eo manducaverunt et biberunt; sed, quia eum in mente non susceperunt, miseri remanserunt. Quis enim infelicior Julia? et ille corporaliter ministravit Domino. Dicam adhuc amplius. Ipsa beata virgo Maria, cujus hodie gloriosam celebramus Assumptionem, sine dubio beata fuit, quia Filium Dei corpore suscepit; sed ideo tamen magis beata, quia eum mente susceperat. Mentior, si non ipse Dominus hoc dixit.

Heri lectum fuit, quomodo quædam mulier ait ad Dominum nostrum : Beatus venter qui te portavit, et ubera quæ suxisti (ibid.). Et Dominus dixi illi : Quinimo, beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud (ibid.). Ideo, fratres, præparemus spirituale quoddam castellum, ut veniat ad nos Dominus noster. Audacter enim dico, quia nisi beata Maria hoc castellum præparasset in se, non intrasset in uterum ejus, nec in mentem ejus Dominus Jesus, nec istud Evangelium in ejus festivitate hodie legeretur. Ergo præparemus hoc castellum. In castello fiunt tria quædam, ut forte sit, scilicet fossatum, murus et turris. Primo fossatum, et postea murus super fossatum, et sic turris quæ est fortior et excellentior cæteris. Murus et fossatum se invicem custodiunt; quia nisi fossatum præcset, possent

A per aliquod ingenium homines accedere ad murum suffodiendum; et nisi murus esset super fossatum, possent ad fossatum accedere, et illud implere. Turris omnia custodit, quia altior est omnibus. Intremus modo animam nostram, et videamus quomodo ista omnia debent in nobis spiritualiter fieri. Quid est fossatum, nisi profunda terra? Ergo fodiamus cor nostrum, ubi sit infima terra. Auferamus terram, quæ intus est; et projiciamus sursum, sic enim fit fossatum. Terra quam debeamus accipere, et sursum projicere, est nostra terrena fragilitas. Hoc non lateat intus, sed sit semper ante oculos nostros, ut sit in corde nostro fossatum, id est humilis et profunda terra. Ergo, fratres, fossatum istud humilitas est. Recordamini quid ait ille vinitor in Evangelio de illa arbore, quam voluit Dominus vineæ succidere, quia non invenit in ea fructum : Domine, dimitte illam et hoc anno, usquequo fodiam circa illam, et mittam stercora (Luc. xiii). Voluit ibi facere fossatum, id est docere humilitatem. Sic ergo, fratres, incipiamus edificare hoc castellum. Nisi enim hoc fossatum primo fuerit in corde nostro, id est vera humilitas, non poterimus ædificare, nisi ruinam, super propriam caput. O quam bene fecerat sibi hoc fossatum beata Maria! Profecto magis consideravit propriam fragilitatem suam, quam totam dignitatem et sanctitatem suam. Scivit nimirum, quia quod fragile fuit, hoc erat ex se; quod erat sancta, quod erat Dei mater, quod domina angelorum, quod Spiritus sancti templum, non utique nisi ex Dei gratia erat. Ideo quod ex se erat, humiliter confitebatur, dicens : Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum (Luc. i). Et iterum : Respexit humilitatem ancillæ suæ (ibid.).

Post fossatum debemus facere murum. Murus iste spiritualis est castitas; murus omnino fortis, qui servat carnem integram et incontaminatam. Ille est murus, qui servat istud fossatum, de quo locuti sumus, ut non possit impleri ab hostibus. Nam, si quis perdit castitatem, statim cor totum impletur sordibus et impunditiis, ut humilitas, id est spirituale fossatum omnino pereat in corde. Sed, sicut fossatum istud custoditur a muro, ita necesse habet murus custodiri a fossato. Nam qui humilitatem amittit, carnis utique castitatem servare non poterit. Hinc evenit, quod virginitas, quæ ab ipsa infantia usque ad senectutem servatur, aliquando amittitur; quia, quando anima polluta est per superbiam, etiam caro polluitur per luxuriam. Istum murum habuit in se sancta Maria plus perfecte quam aliquis alius. Ipsa enim est virgo sancta, et intacta, cujus virginitas quasi firmissimus murus nunquam potuit per aliquod parium, vel per aliud instrumentum, id est tentatione diaboli penetrari. Virgo erat ante partum, virgo in partu, virgo post partum. Sed, si jam imitamina beatissimam Mariam, et habetis fossatum istud humilitatis, et murum castitatis, necesse est ut

ædificætur turrim charitatis. Magna turris est A charitas, fratres mei. Sicut turris solet esse altior omni alia ædificatione castelli, ita charitas est super omnes alias virtutes, quæ sunt in spirituali ædificatione animæ. Ideo dicit Apostolus: *Adhuc superexcellentiorem viam vobis demonstro (I Cor. xii)*. Hoc dicebat de charitate, quod ipsa est excellentior via quæ ducit ad vitam. In ista turri quicunque fuerit, non timet hostes suos, quia *perfecta charitas foras mittit timorem (I Joan. iv)*. Sine ista turri infirmum est istud spirituale castellum, de quo loquimur. Qui enim habet murum castitatis firmum, et forte etiam, aut contemnit aut iudicat fratrem suum, et non exhibet illi talem charitatem, qualem debet; quia non habet turrim, inimicus ejus transit murum, et occidit animam ejus. Similiter, si videtur humilis in habitu suo, in victu suo, in inclinationibus suis: si tamen intus habet amarum animum erga prælatos et fratres suos, illud fossatum humilitatis non potest defendere eum ab hostibus suis. Quis potest dicere quam perfecte habuerit istam turrim beatissima Maria? Si Petrus dilexit Dominum suum, quantum beata Maria dilexit et Dominum, et Filium suum! Quantum autem ipsa diligat proximos suos, id est homines, monstrant multa miracula et multæ visiones, quibus ipse Dominus dignatus est ostendere, quod ipsa specialiter oret Filium suum pro toto humano genere.

Fratres, superfluum est, si volo saltem niti ad ostendendam ejus charitatem: quæ adeo magna est, ut nulla mens sufficiat illam cogitare. Hoc est sine dubio castellum, in quod dignatur intrare Jesus. Et sine dubio feliciores sunt, qui eum in tali castello spiritualiter recipiunt, quam multi, qui eum tunc corporaliter in suas domos susceperunt. Sed quid est quod evangelista tacet nomen castelli, et non dicit nisi tantum quod *intravit Jesus in quoddam castellum? (Luc. xi)*. Quoddam significat quamdam singularitatem: ideo hoc proprie pertinet ad beatissimam dominam nostram. Ipsa namque est singulare quoddam castellum; quia in nullo homine talis humilitas, in nullo tam perfecta castitas, in nullo tam excellens charitas. Sine dubio castellum singulare, quod Pater constituit, quod Spiritus sanctus sanctificavit, quod Filius intravit, quod tota Trinitas quasi singulare sibi hospitium elegit. Hoc est castellum, quod intravit Jesus. Clausa porta intravit, clausa porta exivit, sicut prophetavit sanctus Ezechiel: *Et eduxit me, inquit, ad portam, quæ respiciebat ad orientem, et erat clausa (Ezech. xl)*. Porta orientalis est sanctissima Maria. Nam porta, quæ solet esse adversus orientem, primo recipit claritatem solis. Sic beatissima Maria, quæ semper respiciebat adversum orientem, ad claritatem scilicet Dei, primo suscepit in se radium, imo totam plenitudinem claritatis illius veri solis, scilicet Filii Dei, de quo ait Zacharias propheta: *Visitavit nos Oriens ex alto (Luc. i)*. Porta hæc clausa erat,

et bene munita. Nullum accessum invenit inimicus, nullum omnino foramen. Clausa erat, et signata signaculo castitatis, quæ per ingressum Domini non fracta, sed potius magis solidata et firmata est. Quia ille cujus muneris est virginitas, per præsentiam suam non abstulit virginitatem, sed magis confirmavit. Ergo in hoc castellum intravit Jesus. Et nos, fratres, si habuerimus in nobis hoc spirituale castellum, de quo loquimur; sine dubio ad nos intrabit spiritualiter Jesus. Sed ad beatam Mariam, non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter intravit, quia in ea, et ex ea corpus assumpsit. *Et mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria (Luc. xi)*.

B Si ergo, fratres, anima nostra, secundum quod diximus, castellum facta est, oportet ut duæ mulieres in ea habitent; una, quæ sedeat ad pedes Jesu, ut audiat verbum ejus; altera, quæ ministret Jesu, ut pascat. Videte, fratres. Si sola Maria esset in domo illa, non esset qui pasceret Dominum. Si sola Martha, non esset qui delectaretur in sermonibus et præsentia Domini. Ergo, fratres, Martha significat actionem illam, qua homo laborat pro Christo; Maria autem requiem illam, qua homo vacat ab operibus corporalibus, et delectatur in dulcedine Dei, sive per lectionem, sive per orationem, sive per contemplationem. Ideo, fratres, quandiu Christus pauper est, et pedibus ambulat in terra, et esurit, et sitit, et tentatur, necesse est ut utraq; hæ mulieres sint in eadem anima. Quandiu tu es in terra, et ego, et ille alius, si tamen membra ejus sumus, ipse in terra est. Quandiu illi, qui sunt membra ejus, esuriunt et sitiunt, tentantur, tandiu Christus esurit, sitit, tentatur. Ideo ipse dicit in die judicii: *Quandiu uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. xxv)*. Ideo, fratres, in ista misera et laboriosa vita, necesse est ut Martha sit in domo nostra, id est ut anima nostra studeat corporalibus actionibus. Quandiu enim necesse habemus manducare et bibere, tandiu necesse habemus vigiliis, et jejuniis, et labore corporis carnem domare. Hæc est pars Marthæ. Debet etiam esse in anima nostra Maria, id est actio spiritualis. Non enim debemus semper corporalibus exercitiis intendere, sed aliquando vacare et videre quam suavis, quam dulcis est Dominus (*Psal. xxxiii*); sedere ad pedes Jesu, et audire verbum ejus. Nullo modo enim debetis negligere Mariam propter Martham; nec iterum Martham propter Mariam. Si enim negligitis Martham, quis pascet Jesum? Si negligitis Mariam, quid vobis prodest quod Jesus intravit domum vestram, quandoquidem nihil de ejus dulcedine gustatis?

Scitote, fratres, quia nunquam in ista vita debent istæ mulieres separari. Quando illud tempus venerit, quo Jesus neque pauper erit, nec esuriens, nec sitiens; nec jam poterit tentari, tunc sola Maria,

id est actio spiritualis, occupabit totam domum A istam, id est animam nostram. Hoc vidit S. Benedictus, imo Spiritus sanctus in sarco Benedicto. Ideo non tantum dixit et statuit, ut essemus intenti circa lectionem, quasi Mariam, et prætermisit laorem, quasi Martham; sed utrumque commendavit nobis, et deputavit certa tempora ad opus Marthæ, et certa tempora ad opus Mariæ. Istæ duæ actiones perfecte fuerunt in B. Maria domina nostra. Quod Dominum nostrum vestivit, quod pavit eum, quod portavit, quod fugit cum eo in Ægyptum, hoc totum pertinet ad actionem corporalem. Quod autem considerabat omnia verba hæc, conferens in corde suo (Luc. 11), quod considerabat ejus divinitatem, et contemplabatur ejus potentiam, et degustabat ejus dulcedinem, hoc totum pertinet ad Mariam. B Unde ait pulchre evangelista: *Maria sedens ad pedes Jesu, audiebat verbum illius* (Luc. x). Secundum partem Marthæ non sedebat B. Maria ad pedes Jesu. Imo, ut ego existimo, ipse Dominus Jesus sedebat ad pedes dulcissimæ Matris suæ. Nam, sicut dicit evangelista, et ipse: *Erat subditus illis* (Luc. 11), id est Mariæ et Joseph. Sed secundum hoc quod videbat et cognoscebat divinitatem ejus, sine Jubio sedebat ad pedes illius; quia se humiliabat ante illum, et tenebat se pro ancilla sua. Secundum partem Marthæ ministrabat illi, quasi infirmo, et parvo, esurienti et sitiienti; dolebat in passionibus illius, in contumeliis, quas faciebant illi Judæi. Ideo illi dicitur: *Martha, Martha, sollicita es, et turbaris erga plurima* (Luc. x). C Secundum partem Mariæ quasi Domino supplicabat, quasi Dominum suum colebat, et spirituali dulcedini ejus quantum potuit inhiabat. Ergo, fratres mei, quantum sumus in hoc corpore, in hoc exilio, in hoc loco pœnitentiæ, sciamus hoc esse magis nobis proprium, et magis naturale, quod Dominus dixit ad Adam: *In sudore vultus tui resceris pane tuo* (Genes. iii). Hoc enim pertinet ad Martham. Quidquid enim de spirituali dulcedine gustamus, non est nisi, ut ita dicam, quædam pitantia, qua Deus sustentat infirmitatem nostram. Ideo, fratres charissimi, sollicite agamus ea quæ sunt Marthæ, et cum omni timore et cura exerceamus ea quæ sunt Mariæ, nec partem dimittamus unius propter partem alterius. D Eveniet aliquando ut Martha velit in labore suo habere Mariam, sed non est ei consentiendum. *Domine, inquit, non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, ut me adjuvet* (Luc. x). Tentatio est.

Videte ergo, fratres, quia quando in illo tempore, quo debemus vacare lectionibus et orationibus, suggerit nobis cogitatio nostra, ut eamus ad illum, vel ad illum laborem, quasi hoc sit necessarium, tunc quodammodo Martha vocat Mariam, ut illam adjuvet; sed Dominus bene judicat et juste. Non jubet, ut Martha sedeat cum Maria, nec jubet ut Maria surgat, et ministret cum Martha. Melior utique est, et dulcior et suavior pars Mariæ; non ta-

men vult ut Marthæ opus propter illam dimittatur. Laboriosior pars Marthæ, non tamen vult ut quies Mariæ perturbetur. Vult ergo ut utraque agant suas partes. Quicumque autem sic intelligunt, quod aliqui homines sint, qui tantum debeant in ista vita sequi partem Marthæ, et iterum alii debeant tantum studere parti Mariæ, sine dubia errant, et non intelligunt. Istæ mulieres ambæ in uno castello, ambæ in una domo sunt, ambæ gratæ et acceptæ Domino, ambæ dilectæ a Domino, sicut dicit Evangelium: *Diligebat autem Jesus Mariam et Martham et Lazarum* (Joan. xi). Aut d'cant, quis unquam sanctorum Patrum sine utraque hac actione ad perfectionem venerit. Quia autem ab unoquoque nostrum ambæ hæ partes exercendæ sunt, sine dubio certis temporibus debemus ea agere quæ sunt Marthæ, sed certis temporibus ea quæ sunt Mariæ; nisi necessitas intercurret, quæ legem non habet. Ideo sollicite debemus ista tempora custodire, quæ nobis præfixit Spiritus sanctus; ut videlicet tempore lectionis simus stabiles et quieti, nec indulgeamus otio aut torpori, neque separemus nos a pedibus Jesu, sed ibi sedeamus et audiamus verbum illius. Tempore autem laboris simus impigri et prompti, nec ullo modo per obtentum quietis omittamus ministerium veritatis. Nec unquam ista duo commisceamus, nisi sola obedientia, cui nec quietem, nec laborem, nec actionem, nec contemplationem, nec aliquid omnino debemus præponere, nisi coegerit etiam ipsos, ut ita dixerim, pedes Jesu relinquere propter obedientiam. Nam profecto, licet dulcissimè haberet Maria sedere ad pedes Jesu; tamen, si ei jussisset Dominus, sine omni dubitatione surgeret, et ministraret cum sorore sua. Sed non jussit Dominus, ut in hoc facto utramque hanc actionem commendaret: et ut solliciti simus, si non aliud nobis præcipiatur, semper hæc duo sollicite custodiamus, nec aliud propter aliud dimittamus.

Considerandum est autem quod ait Dominus: *Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea*. Magnam consolationem dedit nobis Dominus in his verbis. Auferetur a nobis pars Marthæ, sed non auferetur pars Mariæ. Quis non fastidiret istos labores et miserias, si semper deberent esse nobiscum? Ideo consolatur nos Dominus. Viriliter ergo agamus, viriliter istos labores et miserias perferamus, scientes quia finem habebunt. Iterum quis multum curaret istas consolationes spirituales, si non amplius durarent quam durat ista vita? Sed non auferetur a nobis pars Mariæ, imo augebitur. Et quod hic per quasdam minutissimas guttas incipimus gustare, post istam vitam usque ad quamdam spirituales ebrietatem bibemus, sicut dicit Propheta: *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, et torrente voluptatis tuæ potabis eos* (Psal. xxxv). Non ergo vincamur istis laboribus, quia auferentur a nobis. Avide desideremus gustum divinæ dulcedinis, quia hic quidem incipit, sed post istam vi-

tam perficeretur in nobis, et in æternum manebit in nobis. Ad quam nobis beatitudinem obtinendam auxilietur beata Maria apud filium suum Dominum nostrum; qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVIII.

IN ASSUMPTIONE B. MARIE.

Non vult Dominus noster pati, ut habeamus ali- quod fastidium. Ideo nos visitat, aliquando per se, aliquando per sacram Scripturam, aliquando per nostros sermones, quibus recitamus aliquid de ipso, aliquando etiam per dulcedinem bonorum, quæ nobis fecit per seipsum, aliquando per ea quæ fecit per suos. Hæc sunt nostra fercula, quibus ipse pascit animam nostram, ut nec famem patiamur, nec in odendo aliquid fastidium toleremus. Sed, sicut inter omnes sanctos illa est excellentior, bea- tior, dulcior, quæ familiarius et suavius gustat ejus dulcedinem, ita non est ei tantum creatura, ancilla, amica, filia, sed etiam mater; sic justum est, ut ejus festum cum majori dulcedine et jucunditate suscipiamus, et in ejus festivitate abundantius nosmetipsos epulis spiritualibus pascamus. Et uti- que, fratres, si semper debemus illam laudare et honorare, et cum omni devotione ejus dulcedinem revolvere; sed hodie amplius debemus illi congau- dere, quia hodie ejus gaudium perfecte fuit imple- tum. Illa habuit magnum gaudium, quando ange- lus illam salutavit. Illa habuit magnum gaudium, quando sensit adventum Spiritus sancti, quando fuit facta illa mirabilis adunatio in utero ejus de Filio Dei, et carne ejus, ut ipse idem qui erat Fi- lius Dei, esset filius ejus. Illa habuit magnum gau- dium, quando tenuit talem filium inter brachia sua, quando osculata est eum, quando ministravit ei, quando audivit sermones ejus, quando vidit mira- cula ejus. Et quia multum fuerat contristata in passione ejus, iterum mirabile gaudium habuit in resurrectione ejus, et adhuc majus in ascensione ejus. Sed omnia ista gaudia superavit illud gaudium quod hodie recepit.

Scitis bene, fratres mei, quia in Domino nostro Jesu sunt duæ naturæ, divina et humana. Istæ duæ naturæ sunt ita perfecte in illo, ut divina natura non fuerit immutata propter humanam, nec hu- mana annihilata propter divinam. Unde et ipse est æqualis Patri, et minor Patre. Æqualis propter di- vinitatem, et minor propter humanitatem. Et certe, fratres, magnum bonum est, et magnum gaudium cognoscere Dominum nostrum Jesum Christum se- cundum humanitatem ejus, amare illum, et cogi- tare de illo; quasi videre in corde suo nativitatem ejus, passionem ejus, vulnera ejus, mortem ejus, resurrectionem ejus. Sed multo magis gaudium ille habet, qui potest dicere cum Apostolo: *Etsi no- vimus Christum secundum carnem, sed nunc jam non novimus* (II Cor. v). Magnum est videre quo- modo Dominus noster jacuit in præsepio; sed

A multo majus est gaudium videre, quomodo regnat in cœlo. Magnum gaudium videre, quomodo sugit ubera; sed multo majus videre, quomodo pascit omnia. Magnum gaudium, videre eum inter brachia unius puellæ, sed majus gaudium, videre quomodo conti- net omnia cœli et terræ. Usque ad hanc diem, fra- tres, cognovit beata Dei genitrix Maria dulcissimum filium suum secundum carnem; quia, licet postquam ille charissimus filius et Dominus ejus ascendit in cœlum, haberet ipsa omne desiderium suum et amo- rem suum ibi, ubi ipse erat; tamen, quandiu manebat in hac carne corruptibili, non poterant recede- re de ejus memoria ea, quæ secundum carnem viderat de ipso. Semper enim occurrebant animo ejus, facta ejus, verba ejus, et super omnia versa- batur in corde ejus imago decoris vultus ejus. Hodie autem transivit de hoc mundo, et ad cœlestia regna conscendit, ubi cœpit contemplari ejus clarita- tem, Patris divinitatem; et impletum est gaudium ejus et desiderium ejus, ita ut merito posset dice- re: *Inveni quem diligit anima mea* (Cant. iii). Te- net illum, nec dimittit. Inveniat prius quem dilexe- rat caro ejus; quia adhuc caro sapiebat carnem, homo hominem; tenuit illum, sed dimisit. Tenuit illum, sed secundum carnem: et ideo per mortem amisit illum aliquantulum; sed secundum carnem. Hodie invenit, quem diligit anima ejus; quia, quam- vis sit, sicut quidam credunt, etiam cum corpore assumpta in cœlum, tamen ipsum corpus utique est factum spirituale, ut omnis ille amor, quo illa dili- git Dominum suum, filium suum, non sit secundum carnem, sed secundum spiritum. Hodie invenit, quem diligit anima ejus, invenit secundum spiri- tum, diligit secundum spiritum, tenet secundum spiritum; et ideo nunquam amplius amittet. Hodie invenit quia hodie discesserat umbra mortis, et orta est ei lux lucis. In nocte quæsiivit eum, sed non in- venerat: ideo ait: *In lectulo meo per noctes quæsi- vi, quem diligit anima mea; quæsiivi illum et non in- veni* (ibid.).

Quandiu vixit in hac vita, nox fuit, et tamen in hac nocte quærere non cessavit, et ideo quando nox pertransiit, invenit. *In lectulo, inquit, meo quæsi- vi, quem diligit anima mea.* Quis est iste lectulus? Quis potest dicere qualis est, et fuit iste lectulus? Si esset corporalis, non esset opus quærere diu. Puta, quia iste est ille lectulus, de quo alibi ait: *Lectulus noster floridus* (Cant. i). Et quis erat ille lectulus? Ubi erat cor ejus, ubi erant flores omnium virtutum. Et bene lectulus, propter illam miram quietem et tranquillitatem, quam habuit. Non enim erat ibi tumultus vanarum cogitationum; non erant ibi cupiditates hujus mundi, non erant ibi carnales passionem, nec desideria. Ubi ista sunt, non est lec- tulus; quia nemo potest quietem et tranquillita- tem habere, qui istos tumultus habuerit in corde. Faciunt sibi multi lectum, non in corde, sed in carne; quia in corde non habent aliquam quietem, propter malam conscientiam; sed jacent in carne,

id est in desideriis carnis, et ibi requiescunt quasi in lecto. Qualibus dicit Apostolus : *Surge, qui dormis, et exurge a mortuis, et illuminabit te Christus (Ephas. v)*. Sed beata Maria non habebat requiem suam in carne, sed in mente et in bona conscientia. Ibi requiescebat, et non requiescebat. Requiescebat ab omni cura mundi; ab omni tumultu vitiorum, ab omni strepitu vanarum cogitationum; et tamen non requiescebat : quia desiderabat et suspirabat, et gemitu et lacrymis quærebat, quem diligebat. *In lectulo meo quasi vixi per noctem, quem diligit anima mea*. Sed videamus, quando illa cœpit quærere.

Primo ante adventum Domini quærebat eum et desiderabat. Quærebat, ut veniret in terram, sicut promiserat, ut mundum redimeret, ut illam cum cæteris ab illa miserabili captivitate liberaret. Quæsivit eum, non in foro, aut in nudinis, sed in lectulo suo, in secreto thalamo cordis sui. Hic est iste lectulus in quo Abisag Sunamitis calefaciebat regem David. Legimus in libris Regum : quod David rex propter magnam senectutem ita frigerat, ut non posset aliquomodo caleferi. Cooperiebatur enim vestibus, sicut dicit Scriptura, et non calefaciebat. Tunc dixerunt servi regis ad eum : Quæramus domino nostro regi puellam, virginem speciosam, et ministret ei, et dormiat in sinu ejus, et calefaciat dominum nostrum regem. Et invenerunt quamdam virginem, quæ vocabatur Abisag Sunamitis : et fuit cum rege, et ministrabat ei et calefaciebat eum. Rex autem non cognovit eam (III Reg. i). Vos scitis bene, quia rex David significat Dominum nostrum Jesum Christum, qui natus est de semine ejus. Ipse habebat quamdam spiritualiter infantiam et pueritiam, et quamdam juventutem, et quamdam senectutem. Quasi quædam infantia ejus erat, quando cœpit primo nasci in cordibus sanctorum Patrum qui fuerunt ante adventum ejus. Ipse nascebatur in cordibus eorum duobus modis, per notitiam videlicet et amorem. Tunc cœpit nasci in corde Abraham, quando ei dictum est, quod talis nasceretur de semine ejus, in quo benedicerentur omnes gentes (Gen. xxvi). Quod nos videmus modo impletum; quia in Domino Jesu Christo, qui natus est de semine Abraham, nunc benedicuntur omnes gentes. Similiter in corde Isaac tunc cœpit quasi nasci, quando adventus ejus cœpit ei notificari : similiter in Jacob, et cæteris patriarchis. Sed adhuc erat quasi infantia ejus. Infantia est illa ætas, in qua puer non potest adhuc loqui. Jam erat quasi nata ipsa notitia Domini nostri, sed adhuc non loquebatur; quia ipsi SS. patres Abraham, Isaac et Jacob non prædicabant aperte adventum ejus omnibus. Sed licet non aperte loquerentur de eo, tamen calefaciebant eum, id est ardenti amore amplectebantur. Postea fuit quasi pueritia ejus, quando data est lex, quando jam ipsa notitia ejus cœpit loqui omnibus, per diversa instituta et sacrificia, quæ erant in veteri lege; in quibus omnibus Christus

sine dubio loquebatur, et se eis notificabat; sed quodammodo per puerilia verba, id est per carnales observantias et cæremonias. Postea cœpit ostendere juventutem suam, quando multo apertius cœpit ostendere fortitudinem suam (quæ solet amplius esse in homine in juventute); illam fortitudinem, quæ debebat vincere diabolum, spoliare infernum, mundum redimere, a mortuis resurgere, in die judicii damnare impios, coronare sanctos : quæ omnia ipse Dominus noster per prophetas suos locutus est.

Ipsa omnia possemus vobis aperte in scripturis prophetarum ostendere; sed faceremus nimis magnam digressionem. Istæ spirituales fortitudines, quas fecit Dominus noster Jesus Christus, sunt significatæ per illas corporales fortitudines, et pugnas, et victorias David in juventute sua. Nam sine dubio qui posset ipsas pugnas et victorias David perscrutari, et spiritualiter discutere, inveniret non fabulas vanas, aut simplices narrationes esse in sancta Scriptura, sed omnia videret esse plena magnis sacramentis. In ista quasi sua juventute noster David tanto magis calefiebat, quanto plures essent, qui eum agnoscebant, et amabant, et desiderabant. Postea cœpit quasi frigescere sanctus David; superabundavit enim iniquitas, et refriguit charitas multorum, ita ut jam appropinquante adventu Domini, propter multitudinem malorum dicat Propheta : *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt. Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum (Psal. xiii)*. Tunc operiebatur noster David vestibus, sed non calefiebat. Quasi vestes ejus debebant esse pontifices, sacerdotes et communiter omnes Judæi, quos Dominus noster sibi spiritualiter quasi vestes conjunxerat. His vestibus quodammodo jam ante adventum ejus operiebatur : frequentabant enim templum, faciebant pontifices et sacerdotes sacrificia, celebrabant festivitates suas, Sabbata, neomenias, et cætera hujusmodi. Sed ista omnia non calefaciebant Dominum nostrum; quia in illorum cordibus veri amoris calor non erat. Omnia enim ista non per amorem faciebant, sed per hypocrisim, sicut Dominus noster satis aperte monstravit. Necessè ergo erat ut provideretur puella virgo, in cujus amplexu verus ille David requiesceret, in cujus sinu dormiret, quæ eum jam frigerentem et senescentem in lectulo suo calefaceret.

Hanc virginem omnibus virginibus puriorem, omnibus feminis sanctiorem, omnibus viris fortiorem, sole formosior, igne ferventiorem, David noster sibi ipse providit, cognovit, imo ipse eam sibi talem paravit; sed tamen per servos suos eam quærere voluit. Quæsivit eam Salomon, qui ait : *Mulierem fortem quis inveniet? (Prov. xxxi)*. Quæsivit eam Isaias, et invenit, et ideo ait : *Ecce virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel (Isai. vii)*. Quæsivit eam Jeremias, et invenit, et miratus est, dicens : *Creavit Dominus novum super terram; mulier circumdabit virum (Jerem. xxxi)*. Denique quæsivit eam sanctus Gabriel; quæsivit, invenit, cognovit, salu-

tavit, et ad veri David amplexum invitavit. Ipsa sola inventa est, in cujus sinu verus David familiaris requiesceret, cujus amplexu suavius calefceret, cum qua in lectulo quietius dormiret, domina scilicet nostra sancta Maria, in cujus sacratissimo pectore flamma charitatis non tepuerat; quæ, sicut plus omnibus amabat, ita plus omnibus desiderabat; ideo sollicitius quærebat. Sed quem adhuc diligebat caro ejus, jam nunc diligit anima ejus. Ideo ait: *In lectulo meo quæsivi, quem diligit anima mea* (Cant. III). Non ait, quem diligebat anima mea; sed quem diligit anima mea. Tunc enim quodammodo diligebat caro ejus. Licet enim sanctissimam ejus animam ex toto vis divini amoris possederit, ut merito posset Sunamitis vocari (Sunamitis enim interpretatur coccinus; coccus autem ignei coloris est), flammam præferens charitatis, ignem rutilans divinæ dilectionis. Licet ergo ex tota anima Deum dilexerit, tamen, quia adhuc erat sollicita de sua et totius mundi salute, quam ipse debebat adhuc operari, utique per carnem ejus, id est ipsam humanitatem ejus desiderans, adhuc eum secundum carnem cogitabat, secundum carnem quærebat, ipsaque anima ejus eum secundum carnem amabat. Quæsivit quidem quem diligebat anima ejus; sed quodammodo secundum carnem, non ex toto secundum spiritum.

In lectulo, inquit, *meo per noctes quæsivi, quem diligit anima mea*. In ista prima ejus inquisitione sine dubio nox erat, quia nox infidelitatis tunc totum mundum occupaverat. *Quæsivi*, inquit, *et non inveni*. Quid dicemus? Nunquid non invenit? Nunquid non nostra hæc Sunamitis verum David amplexata est, non solum in lectulo cordis ejus, sed in lectulo carnis ejus? Quid est ergo: *Quæsivi eum, et non inveni*? Cogitate ergo, quia ista verba non conveniunt illi, secundum illud tempus, quo secundum carnem Filium Dei sapiebat, sed secundum hodiernum tempus, quo in cælum ascendit. Ideo quasi de præterito narrat, dicens: *In lectulo quæsivi quem diligit anima mea*. Et videte quam subtiliter ipsam inquisitionem ponit præteriti temporis. *In lectulo*, inquiens, *meo quæsivi*; ipsam autem dilectionem ponit præsentis temporis, ac si diceret: Tunc quæsivi, quem modo diligit anima mea. Et addidit: *Quæsivi eum, et non inveni*. Sed quomodo non invenit, quæ illum in utero concepit, quæ castis visceribus peperit, quæ illum suis pavit uberibus, sacris amplexibus fovit, quem virgo concepit, virgo peperit, quem post partum virgo nutrit? Unde pulchre de Abisag Sunamite Scriptura ait: *Rex vero non cognovit eam* (III Reg. I). Nusquam legitur Abisag, nisi virginem. Nam et Adonias frater Salomonis, qui eam inestare temerario ausu voluit, mortis sententiam exceperit. Virgo itaque Abisag ante regis amplexum, virgo in regis amplexu, virgo post regis amplexum. Videtisne quam lucide in hac sanctissimæ virginis beatissimæ Mariæ virginitas commendatur: quæ et ante

A regis conceptum, in quo Dei Filius carnem de carne virginis mirabilis unitatis univit amplexu, virgo existens, ipsius virginitatis signaculum nec in conceptu perdidit, nec in partu resignavit, post partum quoque integerrimum custodivit? Vultis adhuc audire quid de excellentia Abisag Sunamitis sapientissimus Salomon senserit? Petenti siquidem Bethsabee, ut daretur Abisag Adoniæ, respondit Salomon: *Cur postulas Abisag Sunamitem Adoniæ? postula ei et regnum* (III Reg. II). O miræ excellentiæ virginem, cujus qui meretur amplexum, meretur simul et regnum! Quare? Quia huic nostræ Sunamiti nonnisi regis congruebat amplexus: cui ejus castissimus uterus servabatur; cujus mens, Spiritu sancto operante, parabatur. Quomodo ergo eum Abisag non invenit, quem in lectulo cordis quæsivit, et in lectulo carnis suscepit?

Videte, fratres, et si potestis cogitate et conjicite, quantum hodie de dulcissimo filio suo senserit, ad quantam gloriam pervenerit, quam perfecte eam divinitatis ejus amor et notitia absorberit, ut ante hoc tempus dicat se non invenisse, quem tamen eam constat de suo utero genuisse. Ista diximus de prima ejus inquisitione: iterum quæsivit eum post passionem ejus, post mortem ejus. Ista plane inquisitio fuit plena doloris et anxietudinis. Tunc enim impletum fuit de illa, quod prophetaverat sanctus Simeon: *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius* (Luc. II). Gladius doloris, gladius tristitiæ, gladius compassionis. Quanta tunc flumina lacrymarum de illius castissimis oculis eruperunt, cum videret filium suum et talem in cruce pendere, potari felle, ab impiis irrideri! cum quanto dolore audivit: *Mulier, ecce filius tuus* (Joan. XIX), ut scilicet susciperet discipulum pro filio! Utique tunc gladius doloris pertransivit animam ejus, *pertingens pene usque ad divisionem animæ* et corporis ejus (Hebr. IV). Tunc sine dubio quæsivit, quem diligit nunc anima ejus; quæsivit affectu, quæsivit desiderio; ita quod ipsa non effugerit hoc quod gemebat Apostolus: *Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem* (Galat. V). Ex carnali namque affectu non dubito eam tunc voluisse filium suum ab illa morte liberare, Judæorum irrisiones confutare, vel etiam si posset, ipsam mortem subire. Tunc quoque nox erat, quia nimia adversitas omne ejus gaudium obscurabat: nimia tristitia pene in ejus morte vim rationis absconderat. Quæsivit ergo tunc, sed non invenit; quia non est impleta carnalis illa voluntas ejus, qua volebat, ut non pateretur filius ejus, sed spiritualis, qua volebat, ut per mortem filii ejus impleretur æterna salus ejus. Tertio cœpit eum querere post ascensionem ejus. Quæsivit, ut credo, duobus modis. Videbant enim adhuc in memoria ejus illa quæ corporaliter de illo viderat; cogitabat delectabilem ejus conversationem, suavam sermonem, gratum aspectum, dulcissimum compassionis affectum: et quia adhuc in corpore vivebat, saepe etiam qua-

rebat corporalem præsentiam ejus. Aliquando autem A ad sublimiora se conferens, et cœlestem illam conversationem mente pertractans, solebat animo terrena omnia fastidire, toto affectu cœlestia suspirare et solo corpore in terra existens, ibi conversari corde, ubi cogitabat filium suum super omnia regnare. Et tunc quidem nox illi erat absentia filii sui; illud quoque claustrum corporis sui, cujus tunc vinculo deinebatur, ut ex toto non posset filii sui amplexibus inbærere. His ergo noctibus primo adventum ejus, deinde in passione ejus, postmodum peracta ascensione ejus, quæsitit quem diligit anima ejus. *Quæsi*, inquit, *et non inveni*, et adjecit: *Surgam, et circuibō civitatem, per vicos et plateas quæram, quem diligit anima mea* (Cant. III).

Civitatem hic intelligo Jerusalem cœlestem, cujus plateæ secundum prophetam sternuntur auro mundo, per cujus vicos cantatur, *Alleluia*. Sed quid est, quod dicit: *Surgam, et circuibō civitatem*? Si auderem, dicerem, beatissimam Dei genitricem Mariam carnem primo reliquisse, deinde in ipsa carne in æternam vitam resurrexisse. Sed, licet hæc non audeam affirmare; quia non habeo, unde possim, si quis resistat, convincere; audeo tamen opinari: affirmare autem indubitanter audeo, quia hodierna die beata Virgo sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit, cœlum conscenderit, omnem illam cœlestem civitatem mentis vivacitate circumierit. Hodierna plane die illam cœlestem curiam intravit, candidas stolas virginum, roseas coronas martyrum, thronos apostolorum, et in iis omnibus filium suum regnare invenit. Quare ergo dicit adhuc: *Quæsi illum, et non inveni*? Re cogitate, fratres, hoc, quod paulo ante dixi. Nam et in prima illa ejus inquisitione, qua quæsitit eum, sed hodierna die eum tam perfecte, tam beate invenit, ut prius non invenisse merito fateatur. Sic et hic. Ultra enim omnem sanctorum celsitudinem conscendens, ad tantam Divinitatis notitiam pervenit, ut tunc primum se eum invenisse gloriatur. Unde ait: *Invenerunt me vigiles, qui custodiunt civitatem* (ibid.). Vigiles sunt angeli, qui custodiunt civitatem Dei, scilicet sanctam Ecclesiam, et protegunt ab incursionibus et insidiis diaboli. Et utique, fratres, certum est, omnem angelorum exercitum venisse hodie obviam beatissimæ Mariæ. Invenerrunt eam in mundo, et tulerunt eam de mundo. Sed illa licet vidisset claritatem angelorum, et eorum gloriam et beatitudinem, tamen non ei sufficiebat hoc; sed magis ipsum solum desiderabat videre, quem super omnia amabat. Ideo dicit: *Num quem diligit anima mea, vidistis*? Et addidit: *Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea*.

O beata anima, quæ non solum patriarchas et prophetas, apostolos, martyres, confessores, atque virginis, sed etiam angelos, thronos et dominationes, cherubim et seraphim, et omnem militiam cœli pertransiit, et sic ad dulcissimum suum per-

venit. Tunc perfecte invenit, quem modo diligit perfecte anima ejus. Invenit et tenuit. *Tenui*, inquit, *illum, nec dimittam*. Tenuit et tenet, et nunquam dimittet. Tenet illum amplexibus perfectæ charitatis, nec unquam poterit eum amittere; quia nunquam poterit minus amare. Erigamus ergo, fratres, corda nostra ad hanc dominam nostram, advocatam nostram. Consideremus quantam spem possumus in illam habere. Sicut enim illa est excellentior omni creatura; sic misericordior et benignior. Secure ergo illam oremus, quæ nobis succurrere potest per excellentiam, et vult per misericordiam; quatenus ipsa filium suum interpellat pro nobis, ut sicut de illa pro nobis dignatus est nasci, per illam dignetur nostri misereri, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIX.

IN NATIVITATE B. MARIE.

Transite ad me, omnes, qui concupiscitis me, et a generationibus meis adimplemini: spiritus enim meus super mel dulcis, et hæreditas mea super nel: et favum: memoria mea in generationes sæculorum (Eccli. xxiv). Ista verba quæ modo diximus sunt scripta in quodam libro ex persona Sapientiæ. Vocat enim nos Sapientia, et dicit: *Transite ad me*. Scitis autem, fratres, quia Dominus noster Jesus Christus est Dei virtus, et Dei sapientia. Ergo ista verba sunt Christi, qui vocat nos ad se, et dicit: *Transite ad me*. Videte, fratres. Ipse stat quasi in quodam excelso monte, et videt nos in valle positos, et dicit: *Transite*. Aut murus est inter nos et ipsum, aut mare, aut aliquid tale, quod debemus transire, ut ad eum veniamus. Et ego puto, quia utrumque est inter nos et ipsum, scilicet et mare, et murus; adhuc etiam nubes. Sic enim ait quidam sanctus ad Dominum: *Opposuisti nubem, ne transiret oratio* (Thren. III). Ista omnia oportet nos transire, si volumus venire ad Jesum; id est murum, mare, et nubem. Debemus autem scire differentias rerum, et postea modum transeundi. Nam mare non possumus transire, nisi per lignum; murum, nisi per ferrum; nubem, nisi per lumen.

Noverimus ergo, fratres, quod mare hoc, quod est inter nos et Deum, præsens sæculum est, de quo dicit Psalmista: *Hoc mare magnum et spatiosum manibus* (Psal. cIII). Nisi istud mare transierimus, nullo modo poterimus venire ad illum, qui ait: *Transite ad me omnes*. Alii merguntur in hoc mari, alii transeunt. Illi demerguntur, qui sine navi sunt in hoc mari, vel qui de navi exeunt, vel qui aliqua tempestate expelluntur. Navis ista, sine qua nullus potest transire hoc sæculum, est professio crucis Christi. Sine hoc ligno nullus potest transire mare. Sed alii meliorem et fortiorem habent navim, quam alii. Quasi navis est conjugium quod fit in fide Jesu Christi. Sed debilis est ista navis, et ruinoso, et recipit multum de aqua maris in sentina sua, et nisi jugiter exhauriatur, cito mergitur. Sunt enim

multarum occupationes sæculi in ista professione; et incurrun- tur sæpissime, etsi non damnabilia, certe multa alia peccata: quæ nisi per eleemosynas et magna opera misericordiæ hauriantur, mergunt istam navim, ut non possit venire ad portum. Quæ tamen in ista vita est professio crucis Christi, navis est; et potest homo per istam navim transire ad Christum. Quicumque autem post professionem conjugii cadit in adulterium, vel cætera damnabilia, exivit homo ille de navi, et ideo mergitur, et non poterit transire hoc mare, nisi forte iterum redeat ad navem suam per pœnitentiam. Est alia navis, scilicet abrenuntiatio hujus mundi. Qui enim reliquit sæculum, et tradidit se alicui sanctæ congregationi, ut sit sub regula et potestate alterius, iste intravit navim, ut transeat sæculum. Quicumque autem postea quam intraverit aliquam congregationem, iterum exivit et rediit ad sæculum; iste exivit de navi et demergetur in mare, nisi iterum ad navim redeat. Tempestas, quæ excutit hominem de ista navi, tentatio est. Ideo vos moneo, fratres charissimi, qui elegistis vobis hunc ordinem, quasi fertissimam et optimam navim, quatenus vos in ea teneatis; neque per aliquam adulationem vel vim patiamini vos ab hac navi educi. Adversarius enim vester diabolus circuit navim istam, et aliquando aculatur, ut vos educat, aliquando deterret. Adulatur, quando proponit vobis delicias sæculi, gloriam mundi; quando promittit vobis longam vitam, et ostendit vobis magnitudinem misericordiæ Dei, et cætera talia. Terret, quando proponit vobis asperitatem hujus ordinis, quodammodo loquens in animo vestro, dicens: Quomodo poteris semper ista pati? Et tu habes diu vivere, et semper in ista miseria esse, semper luctari contra carnem tuam, contra cogitationes tuas, nunquam esse sine timore. Et post triaginta annos per unum peccatum potes omnes istos labores perdere. Hæc sunt ejus signa et mendacia. Non illa audiamus. Teneamus nos in ista navi, adhæreamus cruci Jesu, ut veniamus ad illum, qui vocat nos et dicit: *Transite ad me.*

Est adhuc murus inter nos et Deum. Iste est murus, quem construximus de diversis vitiis et peccatis, et multis lapidibus, de quibus ait propheta: *Peccata vestra separant inter vos et Deum (Isai. LIX).* Istum murum non possumus dissipare et destruere, nisi per ferrum, et hoc acutum. Ferrum istud pœnitentia est. Ego qui vult ut dissipentur peccata sua, quæ sine dubio sunt quasi murus inter nos et Deum, necesse habet ut se operibus pœnitentiæ tradat. Per ferrum abstinentiæ destruat libidinem, per ferrum paupertatis destruat avaritiã, per ferrum silentii destruat contentiones, per contemptum honoris et dignitatis, quasi per acutissimum ferrum, destruat invidiam, per mortificationem propriæ voluntatis destruat lasciviam mentis; et per singula exercitia, quæ sunt quasi acutissima instrumenta, singula vitia quasi durissimos lapides conterat et comminuat, et ad illum constanter transeat,

A qui dicit: *Transite ad me.* Sed adhuc impedit nubes. Nubes est ignorantia, quæ sæpe cæcamur, ut in multis nesciamus, quid agere debeamus. Ad illam lucernam habeamus oculos nostros, de qua dicit Propheta: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis (Psal. CXVII).* Verbum Dei sancta Scriptura, ipsa est lumen, et lucerna, ad quam debemus sine intermissione aspicere, ne nos impediatur nubes ignorantie, ut videlicet ista exercitia, quæ agenda sunt, non nisi secundum regulam S. Scripturæ, et eorum doctrinam, qui nobis verbum Dei ministrant, agamus. Ergo fratres, quia in navi estis, per quam potestis transire hoc mare magnum et spatiosum, sæculum scilicet, quia instrumenta optima habetis et acutissima, quibus potestis murum illum dissipare, qui separat inter vos et Deum; quia lucernam habetis, per quam potestis nubem ignorantie penetrare; nolite stare, sed transite ad illum, qui vocat vos, et dicit: *Transite ad me.*

Sed quis hoc dicit? qui sunt quos vocat? Audite: *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me.* Place illi soli possunt transire ad illum, qui concupiscunt illum. Non ergo illi qui concupiscunt aurum, vel argentum, vel divitias mundi hujus, vel honores, possunt transire ad Christum. Ideo, fratres, concupiscite Christum, et sic transite ad Christum. Sed quid est, transire ad Christum? Tres sunt transitus ad Christum; unus in ista vita, alius post mortem, tertius in die judicii post resurrectionem. In ista vita debemus transire ad Christum, id est ad illum imitandum. Post istam vitam ad requiescendum cum illo. In die judicii ad regnandum cum illo. Istam vocem audivit beatissima Maria, audivit, et secuta est. Illa transivit perfecte hoc mare, de quo læuti sumus, hunc murum, hanc nubem. Ideo perfecte venit ad ipsam Sapientiam, quæ clamat, et dicit: *Transite ad me omnes qui concupiscitis me.* Ideo specialiter ista verba in ejus solemnitate leguntur. Illa concupivit Christum, ideo transivit ad Christum. Perfecit concupivit, quæ ab ipsa infantia ob ejus amorem mundum contempsit, desideria carnis amputavit, omnem gloriam mundi pro nihilo duxit. Nec miremini quod dixi, quia ab infantia concupivit Christum, cum Christus nondum fuerit natus, quando de Moysse dicit Apostolus: *Majores divitias arbitrans thesauris Ægyptiorum, improprium Christi (Hebr. XI).* Multum ante nativitatem Christi fuit Moyses, et tamen intuitu passionum Christi elegit passiones sustinere, quam in Ægypto regnare. Ita beatissima Maria, quia sciebat, quod nasciturus erat Christus, cœpit imitari conversationem ejus; quamvis non adhuc videretur in terra conversatio ejus; sicut Moyses jam imitabatur passionem ejus, quamvis non esset facta passio sua, sicut fecit beata Maria, quæ ita perfecte transivit ad Christum corde, ut etiam ad illam transiret, et maneret in illa etiam corpore. Hoc significabat, quod Maria quæ soror Aaron vocabatur, præcedebat filios Israel;

quando transierunt mare Rubrum, et præcedebat A cum tympano (*Exod. xv*). Quia sine dubio beatissima Maria, vera scilicet Maria, cujus typum illa Maria tenebat, præcedit omnes qui transierunt hoc mare, id est præsens sæculum. Præcedit dignitate, præcedit sanctitate, præcedit puritate, præcedit etiam carnis mortificatione, id est cum tympano. Sed etiam in hoc præcessit, quia prima omnium transiit: illa enim prima fuit de omni humano genere, quæ maledictionem primorum parentum evasit. Ideo audire meruit ab angelo: *Benedicta in mulieribus* (*Luc. 1*), id est cum omnes mulieres sub maledictione sint, tu sola inter eas mirabilem hanc benedictionem mereris. Ergo, fratres charissimi, imitemur, quantum possumus, beatissimam dominam nostram; concupiscamus sapientiam, transeamus ad Sapientiam, quæ clamat et dicit: *Transite ad me omnes qui concupiscitis me, et a generationibus meis adimplemini*.

Quæ sunt generationes sapientiæ? Potest dupliciter intelligi, videlicet generationes, quibus ipsa generatur in nobis, vel generationes, quas ipsa generat in nobis. Hodie lectum est in Evangelio: *Liber generationis Jesu Christi* (*Matth. 1*). Et sicut postea dicit evangelista: *Ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim* (*ibid.*), et cætera, usque ad Christum. Hæ sunt ergo generationes Christi, et si Christi, utique sapientiæ. Sed hæ sunt generationes quibus ipsa Sapientia generatur in nobis, sed secundum corpus. Forte autem secundum has generationes spiritualiter nobis nascitur adhuc sapientia. Ergo, si possumus intelligere: *Et a generationibus meis implemini*, id est ut habeamus in nobis spiritualiter Abraham, Isaac et Jacob, Judam et cæteros sanctos patres, secundum quos narrantur generationes sapientiæ, id est Christi; quia sine dulcio de istis nascitur sapientia. Si ergo volueris, ut Christus nascatur in te, habe et imple te generationibus sapientiæ, id est Christi. Quomodo? Habe in te Abraham, Isaac et Jacob, et cæteros tales, in quibus describuntur generationes Christi; Abraham fuit in fide perfectus, Isaac fuit filius promissionis. Jacob facie ad faciem Dominum vidit. Habete ergo in vobis perfectam fidem, et habebitis spiritualiter Abraham. Sperate promissiones futurorum, contemnite delectationes præsentium, et habebitis Isaac. Festinate, quantum potestis, ad Dei visionem, et habebitis Jacob. Item, si fueritis Spiritu ferventes, habebitis Abraham; si spe gaudentes, Isaac; si fueritis in tribulatione patientes, Jacob. Nam Abraham ita spiritu fervebat, ut unicum filium suum Deo voluerit immolare. Isaac interpretatur risus, ideo significat gaudium, quod debemus habere in spe; Jacob laboris patiens fuit, sicut ipse dixit ad Laban: *Die noctuque æstu urebar et gelu, et sic per viginti annos servivi tibi* (*Gen. xxxi*). Sic, si omnes patres istos, de quibus hodie loquitur Evangelium, spiritualiter habuerimus in nobis, tunc erit hoc, quod dicit Sapientia: *Et a generationibus*

A meis implemini. Quod si velis hic intelligere illas generationes, quas ipsa Sapientia generat in nobis, cogita, quia sapientia est mater et doctrix omnium virtutum. Nam, sicut de illa scriptum est: *Sobrietatem docet, et prudentiam, et justitiam et virtutem* (*Sap. viii*). Hæ sunt primæ generationes sapientiæ: quatuor scilicet principales virtutes, quas etiam gentiles philosophi potuerunt, ratione docente, cognoscere, scilicet temperantia, quæ hic appellatur sobrietas, prudentia, justitia, et fortitudo, quæ hic virtus nominatur.

Ex his generationes aliæ nascuntur, et ex his aliæ quibus omnibus Sapientia nos vult impleri, quæ dicit: *Et a generationibus meis implemini*. Per temperantiam casti sumus; per prudentiam bona eligimus, et mala respicimus; per justitiam Deum et proximum diligimus; per fortitudinem in omnibus his perseveramus. Transite ergo ad sapientiam, et a generationibus ejus implemini. *Spiritus enim meus*, inquit, *super mel dulcis, et hæreditas mea super me et favum*. Palato carnis nihil dulcius sapit quam mel, palato cordis nihil dulcius quam Spiritus Dei. Sed duo quædam hic posuit, spiritum suum, et hæreditatem suam; videtur majus aliquid tribuere hæreditati suæ quam spiritui suo: *Spiritus enim meus super mel dulcis*. Sed quid dulcius Spiritu Dei, cum ipse Dei Spiritus sit Deus? Quid excellentius, quid dulcius, quid delectabilius Deo? Sed debemus hic intelligere Spiritum sanctum, secundum hoc, quod eum nunc in nobis accipimus, sicut dicit Apostolus: *Qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus, qui dedit nobis pignus spiritus* (*II Cor. v*). Hæ sunt spirituales visitationes et consolationes, quibus interim quasi quodam pignore delectemur, donec ad perfectam hæreditatem perveniamus. Quæ hæreditas in regno cælorum est; et convenienter ista spiritualis dulcedo qua in præsentia reficimur, comparatur melli. Apis cujus opus est mel, castissimum animal est; non enim apes per commistionem carnalem generantur. Ideo apis significat castam et sobriam mentem; qualem sapientia libenter inhabitat. Hæc igitur casta anima quasi apis volat per agrum Scripturarum sedula meditatione. Ibi ex dictis et exemplis sanctorum quosdam spirituales flores colligit: ex quibus fit in corde ejus mira delectatio, et magna supernæ suavitatis dulcedo; et ita experitur, quia Spiritus Domini super mel dulcis sit: *Et hæreditas mea*, inquit, *super mel et favum*. Apta comparatio. Nonne casulæ illæ, quas soletis videre in favo, ostendunt vobis quamdam similitudinem hæreditatis illius, de qua Dominus dicit: *Multæ mansiones in domo Patris mei sunt?* (*Joan. xiv.*) Ideo addidit mel cum favo, quia in illis æternis mansionibus sempiterna et ineffabilis dulcedo est. Videte, etsi laboriosus videatur transitus usque ad sapientiam, magnus est tamen fructus: non debet vos magis labor terrere quam fructus mulcere. Labor omnino est magnus transire fluctus et tempestates

hujus sæculi, calcare omnes delicias et voluptates, A
contemnere requiem et quietem carnis. Sed hic est
transitus, quo pervenitur ad sapientiam hujus spi-
ritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et
favum.

Videtur esse leve et dulce, amare honores mundi,
sequi propriam voluntatem, in voluptatibus et deli-
citiis vitam ducere; sed fructus amarus est. Inter
hos fructus discernit Apostolus, ita dicens: *Sti-
pendium enim peccati mors; gratia autem Dei vita
æterna* (Rom. vi). Amarum fructus mors æterna,
dulcis fructus vita æterna. Illuc ducit peccatum,
huc non nostra merita, sed Dei gratia. Quare? Quia
totum quod transimus ad sapientiam, Dei gratiæ
ascribere debemus, quæ præstat nobis virtutem, ut
transire possimus. *Memoria mea in generationes* B
sæculorum. Si haberes memoriam de auro et ar-
gento, et divitiis, usquequo potest extendi ista me-
moria? Si multum, centum annis. Quis enim am-
plius vivit his temporibus? Si cogitas de Christo,
si cogitas de sapientia, ista memoria potest extendi
in generationes sæculorum, id est in æternum.
Semper enim erit sapientia, et semper poteris esse
cum sapientia; quia, sicut scriptum est, immorta-
lis est sapientia (*Sap. iv*). Quandiu aliquis vivit,
potest forte dives esse, ideo tandiu potest durare
memoria divitiarum; si quis autem ponit mem-
riam suam in libidine et voluptatibus carnis, quam
cito finiunt, quam parvo tempore durant! In uno
momento transit tota illa delectatio. Quid in deli-
citiis ventris, nonne quando saturatus est dives
decem ferculis aut duodecim, omnis delectatio
pretiosorum ciborum abscedit? Tamen, ut breviter
dicamus, nulla memoria temporalium potest exten-
di, nisi quandiu homo vivit; quia nullus potest
cogitare se amplius habiturum ista temporalia, nisi
quandiu vivit in ista vita. Sed, si cogitat de regno
cælorum, de gloria angelorum, de beatitudine,
quæ est in visione Dei, in incorruptione et immor-
talitate; ista memoria potest extendi in generatio-
nes sæculorum, id est in æternum; quia ista man-
ebunt in æternum. Ideo ait: *Memoria mea in ge-
nerationes sæculorum*.

Ergo, fratres, ut aliquando sermonem nostrum
finiamus, transcamus ista terrena et caduca, ut
perveniamus ad sapientiam et adimpleamur ge-
nerationibus illius, id est illis virtutibus, qui-
bus ipsa generetur in nobis. Experiamur, quan-
tum possumus, quia spiritus ejus dulcis est, et hæ-
reditas ejus super mel et favum. Auferamus,
quantum possumus, memoriam nostram de ipso
mundo, et cor nostrum ad æterna transferamus, ut
intercedente pro nobis beatissima domina nostra
sancta Maria, cujus hodie festa celebramus, quan-
doque ad ea, quæ æterna sunt, pervenire valeamus,
præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum
Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per
omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XX.

IN EADEM SOLEMNITATE II.

Mirabilis est misericordia Domini nostri Jesu
Christi. Ipse est iudex noster, et scit, quia miseri
sumus, et non possumus in iudicio ejus per nos
bonam causam habere. Misericors est, et vult no-
stri misereri, sed non potest nisi juste judicare. Quo-
modo ergo providit nobis? Docet nos bene vivere,
et nos contra male vivimus. Per baptismum nobis
primum omnia peccata donavit, et nos postea lapsi
sumus. Sæpe promisimus emendationem, et tamen
semper peccamus. Dat nobis locum pœnitentiæ, et
nos negligimus. Et tamen super hæc omnia parcit,
et quia nos indigni sumus, nec tales, quos debeat
exaudire: proponit nobis amicos suos, ut eos ro-
genus, et per eos ad eum accedamus et ei reconcili-
lemur. Vos scitis quia hoc solent facere homines
hujus sæculi. Quando dominus iratus est illis, que-
runt familiares ejus aliquando, sæpe etiam sponsam
ejus: ut si forte non sunt culpabiles, libentius au-
diat dominus causam illorum, quando ab illo vel
illa dicitur, quam dominus valde diligit; et si cul-
pabiles sunt, per illorum precem ignoscat eis. In-
venimus de quodam sancto rege, qui lætabatur
quando aliquis rogabat pro illo, quem necesse habe-
bat secundum leges punire, ut posset habere justam
causam ignoscendi. Ille sine dubio imitabatur Do-
minum nostrum, qui, ut possit etiam juste ignoscere
nobis, vult ut sui familiares orent pro nobis. Con-
sideret modo unusquisque seipsum; videat qualis
est causa sua ante Dominum. Quomodo viximus
ante conspectum ejus? Certe nos homines sumus,
ille Deus; nos servi, ille Dominus; nos creatura;
ille Creator. Non Deum nostrum coluimus, sicut
debuimus; non obedivimus Domino nostro, sicut
debuimus; non dileximus Creatorem nostrum, sicut
debuimus. Ideo, fratres, si bene consideremus nos-
metipsos, non poterimus ei respondere unum pro
mille, sicut dicit Scriptura (*Job ix*). Quid ergo fa-
ciemus? Nihil possumus celare ei. Nam, sicut dicit
Apostolus: *Omnia nuda et aperta sunt oculis ejus*
(*Hebr. iv*). Offeramus illi preces nostras. Dicamus
illi: *Non intres in iudicium cum servis tuis* (*Psal.*
cxliv). Parum est, tamen, nostras preces tantum
offerre. Quæramus illius auxilium, cujus preces
nullo modo velit contemnere.

Accedamus proinde ad sponsam ejus, accedamus
ad matrem ejus, accedamus ad optimam ancillam
ejus. Tutum hoc est beata Maria. Ideo cum jucun-
ditate Nativitatem beatæ Mariæ celebremus; ut
ipsa pro nobis intercedat ad Dominum nostrum.
Si aliquid boni fecimus per gratiam Dei; si ipsa
illud filio suo præsentaverit, non spernet. De malo
quod fecimus sine dubio veniam impetrabit. Hoc
est ergo nobis necessarium, ut ita nos habeamus
coram illa, ut ipsa velit suscipere causam nostram.
Sed quid ei faciemus? Qualia ei munera offeremus?
Utinam saltem possemus reddere ei, quod debemus
illi ex debito! Nos illi debemus honorem, nos illi

quando transierunt mare Rubrum, et præcedebat A cum tympano (*Exod. xv*). Quia sine dubio beatissima Maria, vera scilicet Maria, cujus typum illa Maria tenebat, præcedit omnes qui transierunt hoc mare, id est præsens sæculum. Præcedit dignitate, præcedit sanctitate, præcedit puritate, præcedit etiam carnis mortificatione, id est cum tympano. Sed etiam in hoc præcessit, quia prima omnium transiit: illa enim prima fuit de omni humano genere, quæ maledictionem primorum parentum evasit. Ideo audire meruit ab angelo: *Benedicta in mulieribus* (*Luc. i*), id est cum omnes mulieres sub maledictione sint, tu sola inter eas mirabilem hanc benedictionem mereris. Ergo, fratres charissimi, imitemur, quantum possumus, beatissimam dominam nostram; concupiscamus sapientiam, transeamus ad Sapientiam, quæ clamat et dicit: *Transite ad me omnes qui concupiscitis me, et a generationibus meis adimplemini*.

Quæ sunt generationes sapientiæ? Potest dupliciter intelligi, videlicet generationes, quibus ipsa generatur in nobis, vel generationes, quas ipsa generat in nobis. Hodie lectum est in Evangelio: *Liber generationis Jesu Christi* (*Matth. i*). Et sicut postea dicit evangelista: *Ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim* (*ibid.*), et cætera, usque ad Christum. Hæ sunt ergo generationes Christi, et si Christi, utique sapientiæ. Sed hæ sunt generationes quibus ipsa Sapientia generatur in nobis, sed secundum corpus. Forte autem secundum has generationes spiritualiter nobis nascitur adhuc sapientia. Ergo, si possumus intelligere: *Et a generationibus meis implemini*, id est ut habeamus in nobis spiritualiter Abraham, Isaac et Jacob, Judam et cæteros sanctos patres, secundum quos narrantur generationes sapientiæ, id est Christi; quia sine dubio de istis nascitur sapientia. Si ergo volueris, ut Christus nascatur in te, habe et imple te generationibus sapientiæ, id est Christi. Quomodo? Habe in te Abraham, Isaac et Jacob, et cæteros tales, in quibus describuntur generationes Christi; Abraham fuit in fide perfectus, Isaac fuit filius promissionis. Jacob facie ad faciem Dominum vidit. Habete ergo in vobis perfectam fidem, et habebitis spiritualiter Abraham. Sperate promissiones futurorum, contemnite delectationes præsentium, et habebitis Isaac. Festinate, quantum potestis, ad Dei visionem, et habebitis Jacob. Item, si fueritis Spiritu ferventes, habebitis Abraham; si spe gaudentes, Isaac; si fueritis in tribulatione patientes, Jacob. Nam Abraham ita spiritu fervebat, ut unicum filium suum Deo voluerit immolare. Isaac interpretatur risus, ideo significat gaudium, quod debemus habere in spe; Jacob laboris patiens fuit, sicut ipse dixit ad Laban: *Die noctuque æstu urebur et gelu, et sic per viginti annos servivi tibi* (*Gen. xxxi*). Sic, si omnes patres istos, de quibus hodie loquitur Evangelium, spiritualiter habuerimus in nobis, tunc erit hoc, quod dicit Sapientia: *Et a generationibus*

meis implemini. Quod si velis hic intelligere illas generationes, quas ipsa Sapientia generat in nobis, cogita, quia sapientia est mater et doctrix omnium virtutum. Nam, sicut de illa scriptum est: *Sobrietas docet, et prudentiam, et justitiam et virtutem* (*Sap. viii*). Hæ sunt primæ generationes sapientiæ: quatuor scilicet principales virtutes, quas etiam gentiles philosophi potuerunt, ratione docente, cognoscere, scilicet temperantia, quæ hic appellatur sobrietas, prudentia, justitia, et fortitudo, quæ hic virtus nominatur.

Ex his generationes aliæ nascuntur, et ex his aliæ quibus omnibus Sapientia nos vult impleri, quæ dicit: *Et a generationibus meis implemini*. Per temperantiam casti sumus; per prudentiam bona eligimus, et mala respuimus; per justitiam Deum et proximum diligimus; per fortitudinem in omnibus his perseveramus. Transite ergo ad sapientiam, et a generationibus ejus implemini. *Spiritus enim meus, inquit, super mel dulcis, et hæreditas mea super me et favum*. Palato carnis nihil dulcius sapit quam mel, palato cordis nihil dulcius quam Spiritus Dei. Sed duo quædam hic posuit, spiritum suum, et hæreditatem suam; videtur majus aliquid tribuere hæreditati suæ quam spiritui suo: *Spiritus enim meus super mel dulcis*. Sed quid dulcius Spiritu Dei, cum ipse Dei Spiritus sit Deus? Quid excellentius, quid dulcius, quid delectabilius Deo? Sed debemus hic intelligere Spiritum sanctum, secundum hoc, quod cum nunc in nobis accipimus, sicut dicit Apostolus: *Qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus, qui dedit nobis pignus spiritus* (*II Cor. v*). Hæ sunt spirituales visitationes et consolationes, quibus interim quasi quodam pignore delectemur, donec ad perfectam hæreditatem perveniamus. Quæ hæreditas in regno cælorum est; et convenienter ista spiritualis dulcedo qua in præsentia reficimur, comparatur melli. Apis cujus opus est mel, castissimum animal est; non enim apes per commisionem carnalem generantur. Ideo apis significat castam et sobriam mentem; qualem sapientia libenter inhabitat. Hæc igitur casta anima quasi apis volat per agrum Scripturarum sedula meditatione. Ibi ex dictis et exemplis sanctorum quosdam spirituales flores colligit: ex quibus fit in corde ejus mira delectatio, et magna superuæ suavitatis dulcedo; et ita experitur, quia Spiritus Domini super mel dulcis sit: *Et hæreditas mea, inquit, super me et favum*. Apta comparatio. Nonne casulæ illæ, quas soletis videre in favo, ostendunt vobis quandam similitudinem hæreditatis illius, de qua Dominus dicit: *Multæ mansiones in domo Patris mei sunt?* (*Joan. xiv*.) Ideo addidit mel cum favo, quia in illis æternis mansionibus sempiterna et ineffabilis dulcedo est. Videte, etsi laboriosus videatur transitus usque ad sapientiam, magnus est tamen fructus: non debet vos magis labor terrere quam fractus mulcere. omnino est magnus transitus fructus, et

hujus sæculi, calcare omnes delicias et voluptates, A
contemnere requiem et quietem carnis. Sed hic est
transitus, quo pervenitur ad sapientiam hujus spi-
ritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et
favum.

Videtur esse leve et dulce, amare honores mundi,
sequi propriam voluntatem, in voluptatibus et deli-
citiis vitam ducere; sed fructus amarus est. Inter
hos fructus discernit Apostolus, ita dicens: *Stipendium enim peccati mors; gratia autem Dei vita æterna* (Rom. vi). Amarus fructus mors æterna, dulcis fructus vita æterna. Illuc ducit peccatum, huc non nostra merita, sed Dei gratia. Quare? Quia totum quod transimus ad sapientiam, Dei gratiæ ascribere debemus, quæ præstat nobis virtutem, ut transire possimus. *Memoria mea in generationes sæculorum*. Si haberes memoriam de auro et argento, et divitiis, usquequo potest extendi ista memoria? Si multum, centum annis. Quis enim amplius vivit his temporibus? Si cogitas de Christo, si cogitas de sapientia, ista memoria potest extendi in generationes sæculorum, id est in æternum. Semper enim erit sapientia, et semper poteris esse cum sapientia; quia, sicut scriptum est, immortalis est sapientia (*Sap. iv*). Quandiu aliquis vivit, potest forte dives esse, ideo tandiu potest durare memoria divitiarum; si quis autem ponit memoriam suam in libidine et voluptatibus carnis, quam cito finiunt, quam parvo tempore durant! In uno momento transit tota illa delectatio. Quid in deliciis ventris, nonne quando saturatus est dives decem ferculis aut duodecim, omnis delectatio pretiosorum ciborum abscedit? Tamen, ut breviter dicamus, nulla memoria temporalium potest extendi, nisi quandiu homo vivit; quia nullus potest cogitare se amplius habiturum ista temporalia, nisi quandiu vivit in ista vita. Sed, si cogitat de regno cælorum, de gloria angelorum, de beatitudine, quæ est in visione Dei, in incorruptione et immortalitate; ista memoria potest extendi in generationes sæculorum, id est in æternum; quia ista manebunt in æternum. Ideo ait: *Memoria mea in generationes sæculorum*.

Ergo, fratres, ut aliquando sermonem nostrum finiamus, transeamus ista terrena et caduca, ut perveniamus ad sapientiam et adimpleamur generationibus illius, id est illis virtutibus, quibus ipsa generetur in nobis. Experiamur, quantum possumus, quia spiritus ejus dulcis est, et hæreditas ejus super mel et favum. Auferamus, quantum possumus, memoriam nostram de ipso mundo, et cor nostrum ad æterna transferamus, ut intercedente pro nobis beatissima domina nostra sancta Maria, cujus hodie festa celebramus, quandoque ad ea, quæ æterna sunt, pervenire valeamus, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum.

SERMO XX.

IN EADEM SOLEMNITATE II.

Mirabilis est misericordia Domini nostri Jesu Christi. Ipse est judex noster, et scit, quia miserius sumus, et non possumus in iudicio ejus per nos bonam causam habere. Misericors est, et vult nostri misereri, sed non potest nisi juste judicare. Quomodo ergo providit nobis? Docet nos bene vivere, et nos contra male vivimus. Per baptismum nobis primum omnia peccata donavit, et nos postea lapsi sumus. Sæpe promisimus emendationem, et tamen semper peccamus. Dat nobis locum penitentiae, et nos negligimus. Et tamen super hæc omnia parci, et quia nos indigni sumus, nec tales, quos debeat exaudire: proponit nobis amicos suos, ut eos rogemus, et per eos ad eum accedamus et ei reconciliemur. Vos scitis quia hoc solent facere homines hujus sæculi. Quando dominus iratus est illis, querunt familiares ejus aliquando, sæpe etiam sponsam ejus: ut si forte non sunt culpabiles, libentius audiat dominus causam illorum, quando ab illo vel illa dicitur, quam dominus valde diligit; et si culpabiles sunt, per illorum precem ignoscat eis. Invenimus de quodam sancto rege, qui lætabatur quando aliquis rogabat pro illo, quem necesse habebat secundum leges punire, ut posset habere justam causam ignoscendi. Ille sine dubio imitabatur Dominum nostrum, qui, ut possit etiam juste ignoscere nobis, vult ut sui familiares orent pro nobis. Consideret modo unusquisque seipsum; videat qualis est causa sua ante Dominum. Quomodo viximus ante conspectum ejus? Certe nos homines sumus, ille Deus; nos servi, ille Dominus; nos creatura, ille Creator. Non Deum nostrum coluimus, sicut debuimus; non obdivimus Domino nostro, sicut debuimus; non dileximus Creatorem nostrum, sicut debuimus. Ideo, fratres, si bene consideremus nosmetipsos, non poterimus ei respondere unquam pro mille, sicut dicit Scriptura (*Job ix*). *Quid ergo faciemus?* Nihil possumus celare ei. Nam, sicut dicit Apostolus: *Omnia nuda et aperta sunt coram domino* (*Hebr. iv*). Offeramus illi preces nostras humiliter illi: *Non intres in iudicium cum servo tuo* (*Psalm. cxlii*). Parum est, tamen, obdivimus tantum offerre. Quæramus illius auxilium, quæramus pro nobis, ut non modo vellet contemnere.

Accedamus proinde ad quendam amicum nostrum ad matrem ejus, sicut dicitur in Evangelio, ad matrem ejus. Totum hoc est, ut sciamus, quomodo per gratiam Nativitatis hujus sanctæ Mariæ, et ipsa pro nobis intercedat. Si aliquid boni fecerimus, si quidem illud illi non contemneret, sed quod debemus ei offerre, et illud illi offerre debemus, et illud illi offerre debemus. Sed quid est illud? Illud est, ut sciamus, quomodo per gratiam Nativitatis hujus sanctæ Mariæ, et ipsa pro nobis intercedat.

debemus servitium, nos illi debemus amorem, nos illi debemus laudem. Nos illi debemus honorem, quia est mater Domini nostri. Qui enim non honorat matrem, sine dubio inhonorat filium. Iterum Scriptura dicit : *Honora patrem tuum, et matrem* (Exod. xx). Quid ergo dicemus, fratres? Nonne ipsa est mater nostra? Certe, fratres, ipsa est vere mater nostra. Per illam enim nati sumus, per illam nutrimur, crescimus per illam. Per illam nati sumus, non mundo, sed Deo; per illam nutrimur, non lacte carnis; sed illo, de quo dicit Apostolus : *Lac vobis potum dedi, non escam* (I Cor. iii). Per illam crescimus; non magnitudine corporis, sed in virtute animæ. Modo videamus qualis sit ista nativitas; quale sit illud lac, quale sit istud crescere.

Fuimus omnes, sicut creditis et scitis, in morte, in vetustate, in tenebris, in miseria. In morte, quia Dominum perdideramus; in vetustate, quia in corruptione eramus; in tenebris, quia lumen sapientiæ amiseramus, et ita omnino perieramus. Sed per beatam Mariam multo melius quam per Evam nati sumus, per hoc quod Christus de ea natus fuit. Pro vetustate recuperavimus novitatem, pro corruptione incorruptionem, pro tenebris lumen. Ipsa est mater nostra, mater vitæ nostræ, mater incorruptionis nostræ, mater lucis nostræ. Dicit Apostolus de Domino nostro : *Qui factus est nobis a Deo sapientia, et justitia, et sanctificatio, et redemptio* (I Cor. i). Ipsa igitur, quæ est mater Christi, mater est sapientiæ nostræ, mater justitiæ nostræ, mater sanctificationis nostræ, mater redemptionis nostræ. Ideo nobis magis mater quam mater carnis nostræ. Ex ipsa ergo est melior nostra nativitas; quia ex ipsa est nostra nativitas; nostra sanctitas, nostra sapientia, nostra justitia, nostra sanctificatio, nostra redemptio. Ideo cum jucunditate ejus celebremus Nativitatem, de qua habemus tam bonam nativitatem. Nunc quale lac de illa sumpsimus, videamus. Verbum Dei, Filius Dei, sapientia Dei, panis est, et solidus cibus est. Et ideo de illo soli illi qui fortes erant, id est angeli, manducabant. Nos, qui parvi eramus, non potuimus cibum istum gustare, quia solidus erat; nos, qui in terra eramus, non potuimus ad istum panem ascendere, quia in cælo erat. Quid ergo factum est? Venit iste panis in utero B. Virginis, et ibi factus est lac, et tale lac, quale nos sugere possumus. Considera modo Dei Filium in gremio Virginis, inter brachia Virginis, ad ubera Virginis, hoc totum lac est, hoc sugere. Istud est lac, quod nobis bona mater nostra ministravit. Jam nunc considera ejus castitatem, ejus charitatem, ejus humilitatem; et exemplo ejus cresce in puritate, cresce in charitate, cresce in humilitate; et ita sequere matrem tuam. Ecce quemadmodum mater nostra est; ideo debemus illi honorem. Hoc enim præcepit Dominus, sicut diximus : *Honora patrem tuum, et matrem tuam*. Debemus etiam illi servitium, quia domina nostra est.

A Sponsa enim Domini nostri, domina nostra est; sponsa regis nostri, regina nostra; ideo serviamus illi. Apostolus enim præcipit : *Servi, subditi estote omni timore dominis* (I Petr. ii). Et, si ille contra præceptum Domini facit, qui non servit istis dominis carnalibus, sine dubio reprehensibiles sunt, qui spirituali huic dominæ non serviunt. Sed quomodo debemus servire illi?

Fratres, nullum servitium placet illi tantum, quantum hoc, ut nos omni amore et affectu humiliemus filio suo; quia omnis laus, omne servitium, quod exhibemus filio suo, hoc totum tenet pro suo. Nemo dicat : Quamvis faciam hoc aut illud contra Dominum, non curo multum; serviam sanctæ Mariæ, et securus ero. Non ita est. Statim ubi homo offendit filium, ibi sine dubio offendit et matrem. Sed quando volumus concordare Domino nostro post peccata nostra, tunc necessarium est ut eam requiramus, et ei nostram causam committamus. Item debemus ei amorem. Caro enim et soror nostra est. Non videatur vobis presumptuosum quod dico. Ipse Filius Dei, quia filius hominis est, frater noster est; attamen ipse de sola matre homo; ista et de patre, et de matre. Videte modo quantum possumus presumere de illa, quia soror nostra est. Amemus illam, quia ipsa utique amat nos. Istam utique sororem debemus amare; cujus sanctitas, cujus benignitas, cujus puritas non solum sibi, sed nobis omnibus profuit. Iterum debemus illi laudem. Dicit enim Scriptura : *Laudate Dominum in sanctis ejus* (Psal. cx). Si Dominus noster laudandus est in illis sanctis, per quos ille facit virtutes et miracula, quantum laudandus est in ista, in qua fecit seipsum, qui super omnia mirabilia est mirabilis! Si illi sunt laudandi, qui proponunt servare castitatem : quomodo est illa laudanda, quæ sine exemplo elegit servare virginitatem, et tamen cum virginitate obtinuit fecunditatem! Si illi laudandi, per quos Deus suscitavit mortuos, quomodo est illa laudanda, per cujus sanctitatem totum mundum de morte perpetua suscitavit! Ideo, fratres, laudemus illam, et cum jucunditate Nativitatem ejus celebremus, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum Deum nostrum. Sed, si voce laudamus, moribus non vituperemus. Idcirco non fecte, sed vere laudemus. Falso ille laudat, qui quod laudat, quantum potest, non vult imitari. Ille vere laudat humilitatem sanctæ Mariæ qui, quantum potest, studet esse humilis. Ille vere laudat ejus castitatem, qui execratur et despicit omnem immunditiam et libidinem. Ille vero laudat ejus charitatem, qui tota intentione et studio tendit ad hoc, ut possit Deum et proximum perfecte diligere.

Ideo, fratres, si volumus illam digne laudare, maxime hæc tria studia debemus habere, bonas cogitationes, sanctos sermones, et recta opera. Qui enim ista habet, quantum potest, et ad hoc tendit ut possit ista perfecte habere, ille imitatur sanctam Mariam. Ista enim tria commendat in illa Spiritus

sanctus, qui ait per Salomonem : *Favus distillans labia tua. Mel et lac sub lingua tua. Et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris* (Cant. iv). Per labia debemus accipere verba, quia per labia loquimur. Favus est cera, quæ habet in se mel. Favus distillans, quæ habet tantam abundantiam mellis intrinsecus, ut etiam incipiat foris fluere. Ideo bene verba beatæ Mariæ possunt comparari favo currenti, quia omnia verba ejus dulcia erant; plena, non carnali dulcedine, sed spirituali. Sed multi sunt, qui habent mel in ore, non tamen favum distillantem, quia multi habent dulcia verba, sed non veniunt ex abundantia interioris dulcedinis. Isti secundum aliquid similes sunt api, quæ habet dulcedinem et punctiorem. Ex una parte mel habent, quia dulce loquuntur, omnibus adulantur, voluntatem omnium sequuntur, sed hoc tantum foris. Nam in secretis suis, vel forte in cordibus suis, quos foris melle liniverint, intus detractionibus et judiciis pungunt. Non habent isti favum distillantem, quia ista dulcedo verborum non venit, ut diximus, de abundantia interioris dulcedinis. Non sic B. Maria. *Favus*, inquit, *distillans labia tua*, id est verba tua dulcia ex abundantia interioris dulcedinis. Et, ut sciamus, unde est ista dulcedo verborum, statim adjunxit : *Mel et lac sub lingua tua*. Qui voluerit sanctam dulcedinem habere in verbis suis, talem quæ Deo placeat, necesse est, ut duo habeat in cogitationibus suis et in corde suo, id est sanctitatem ad se, et compassionem ad proximos. Qui ista duo habet in corde suo, qui in istis duobus servat cogitationes suas, erunt ejus sermones pleni spirituali dulcedine. Sicut mel de diversis floribus fit, ita omnis sanctitas in multis virtutibus constat. Ideo per mel possumus intelligere sanctitatem. Lac, quoniam est signum maternæ charitatis, et nutrit parvulos, et facit matrem inclinare se ad parvulum suum; per lac intelligimus compassionem. Nihil autem magis facit hominem pie et benigne et dulciter loqui cum alio quam compassio. Sed compassio sine sanctitate remissio est.

Videte ergo quod dicitur : *Favus distillans labia tua, sponsa; mel et lac sub lingua tua*. Ac si diceret : Ideo sermones tui pleni sunt spirituali dulcedine, quia veniunt de interiori sanctitate et compassione. Sub lingua sunt illa, quæ non adhuc veniunt ad linguam. Ideo dicit : *Sub lingua tua*, quasi diceret, in cogitationibus tuis. Sequitur : *Et odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris*. In vestimentis debemus accipere bona opera nostra, quia per bona opera nostra teguntur peccata nostra quasi turpitudine nostra. Ipsa etiam sunt ornamenta nostra ante Deum. In thure possumus duo considerare : bonum odorem, et divinum sacrificium. Vestimenta igitur sanctæ Mariæ comparantur thuri; quia et Deo placebant, et hominibus odorem bonæ famæ exhibebant. Multi sunt, quorum vestimenta habent bonum odorem, sed non habent odorem thuris. Quia multi sunt, de quibus forma religionis exit,

quorum opera videntur hominibus esse sancta; sed non habent odorem thuris, quoniam in Dei sacrificio eorum opera non ponuntur. Ideo, fratres charissimi, imitemur beatissimam Marianam, quantum possumus. Sint in nobis sancta meditatio, et pia erga invicem compassio, quasi mel et lac. Sint labia nostra quasi favus distillans, ut omnia verba nostra ex dulcedine charitatis procedant. Si corripimus, fiat cum charitate; si ab illo corripimur, audiamus hoc cum charitate, ut secundum Apostolum, *omnia nostra in charitate fiant* (I Cor. xvi). Ex operibus nostris Deo sacrificemus per bonam conscientiam, spargamus in Deum bonum odorem, ut alii sumant exemplum, et sic non habeamus jucunditatem carnalem; non de epulis, non in jocis, non in hujus mundi pompis, sed cum omni jucunditate spirituali hodie Nativitatem B. Mariæ celebremus, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXI.

IN NATIVITATE B. MARIE III.

Vos scitis, fratres charissimi, quia nos celebramus hodie Nativitatem dominæ nostræ sanctæ Mariæ: et ideo justum est ut gaudeamus in Domino, et ad memoriam nostram revocemus quantum gaudium nobis advenit per ejus nativitatem, quia in ejus nativitate cepit apparere omne gaudium nostrum. Et ideo justum est ut excitemus nosmetipsos in hac festivitate ad laudandum Dominum nostrum. Sed, quia in hac nocte excitati estis per cantus, per lectiones, per psalmos, et per cætera talia quæ conveniunt festivitati, ut nihil vobis desit, volumus etiam, quantum possumus, vos excitare per sermonem nostrum. Spero autem quod, etsi illum ardentissimum vestræ devotionis affectum sermo noster non augeat, non minuet tamen. Et sicut mihi videtur, nihil aliud debet nos magis excitare ad amorem et laudem Domini nostri, et ad gaudium spirituale, quam si commemoremus vobis hoc, quod Dominus noster hodie incæpit ostendere nobis. Hodie enim nobis cepit illam miram misericordiam suam, miram pietatem suam exhibere, quam ante tot annos promiserat Abraham, scilicet quod in semine ejus benedicerentur omnes gentes. (Gen. xxii). Hodie enim fuit natum illud semen, de quo ortus est sol justitiæ Christus Deus noster, in quo sine dubio non una gens, sed omnes gentes benedictæ sunt, quia per omnes gentes est fides Christi, et ejus benedictio. Istud semen, fratres, est beata Maria, quæ hodie nata est de semine Abraham: quæ tam miram benedictionem recepit a Domino, quod abstulit maledictionem mundi. Nam, sicut Evangelium quod hodie legitur narrat, certissimum est quod ipsa est de semine Abraham. Ibi enim legimus : *Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham* (Matth. i). Unde scimus quod Dominus noster, qui non habuit patrem in terra, non

posset dici recte filius Abrahamæ, et filius David, nisi mater ejus esset de eodem semine. Iterum ut essemus certi, quia ipse est ille, de quo Deus locutus est ad Abraham, voluit evangelista Matthæus narrare nobis totam progeniem Domini nostri, ab Abraham usque ad beatam Mariam, de qua ortus est sol justitiæ Christus Deus noster. Debemus adhuc etiam considerare, quia non solum ad hoc tendebat evangelista, ut nobis simpliciter ostenderet illos patres, de quibus natus est Christus, et carnalem ejus progeniem sciremus; sed etiam ut de carnali ejus progenie spirituales fructum capiamus. Quia, si ad nihil aliud ostenderet evangelista, quare faceret illas tres distinctiones, id est in unaquaque distinctione poneret quatuordecim generationes, id est quatuordecim nomina? Sic enim dicit: *Ab Abraham usque ad David, quatuordecim generationes; a David usque ad transmigracionem Babylonis, generationes quatuordecim. A transmigracione Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim (ibid.).* Et quia noluit hunc numerum excedere, sed istas distinctiones servare, ideo omisit numerare quosdam patres et filios, qui pertinent ad istam progeniem, et transivit de patre ad tertium nepotem. Et ideo per illos patres et filios, per quos Christus descendit ad nos, debemus aliquid spirituale intelligere, et notare quosdam gradus, quibus debemus ascendere ad ipsum. Ideo videamus, quomodo narrat istam progeniem.

Ille incipit ab Abraham, et descendendo pervenit ad Dominum nostrum. Sicut videtur, per istam descensionem, qua Dominus noster descendit ad nos, voluit ostendere nobis quamdam ascensionem, qua debemus ascendere ad ipsum. Ideo enim ille descendit, ut nos ascenderemus. Ideo pro nobis pauper factus est, ut divites faceret. Evangelista autem incipit istam descensionem ab Abraham. Abraham autem interpretatur *pater excelsus*, per quem potest significari ille, qui vere excelsus pater est, id est Dominus Pater Domini nostri Jesu Christi. Inde, id est de sinu Patris excelsi descendit Dominus noster ut veniret ad nos. Per hoc autem venit ad nos, quod homo factus est inter nos. Et per hoc quod homo est, utique filius Mariæ est. Ideo in fine hujus descensus ita ait evangelista: *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus (ibid.).* Ergo, fratres charissimi, si volumus illuc ascendere, unde ille descendit ad nos, id est ad Patrem excelsum, hic incipiamus nostrum ascendere, ad filium Mariæ, id est ad humanitatem Christi, et sic ascendamus ad ejus divinitatem. Ipse est enim via, sicut ipse ait: *Ego sum via (Joan. xiv).* Sine ista via, nullus potest pervenire ad Patrem excelsum. Ideo ait: *Nemo venit ad Patrem, nisi per me (ibid.).* Nemo enim potest aliquid bonum incipere, nisi incipiat a Christo. Ipse est enim fundamentum omnium honorum, sicut dicit Apostolus: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Jesus Christus*

(I Cor. iii). Sed, quia nos in profundo sumus, ille autem ad quem ascendere debemus, valde altus est; non possumus nisi per quosdam gradus illuc pervenire. Istos gradus spirituales, per quos debemus ascendere, possumus, ut diximus, notare in istis patribus, per quos Dominus noster descendit ad nos, ut ad illum ascenderemus. Ideo, sicut ille ab Abraham, id est Deo Patre descendit ad nos per istos patres secundum carnem; ita et nos per istos patres spiritualiter intellectos ad ipsum Deum Patrem ascendamus. Et primum videamus, quid significant istæ tres distinctiones, quas evangelista fecit.

Puto quod per has tres distinctiones debeamus accipere tres status, in quibus sunt omnes qui volunt per istos gradus ascendere illuc, unde Christus descendit ad nos. Primus status est nostra conversio; secundus nostra purgatio; tertius nostra expectatio. Sic debet unusquisque proficere. Primo enim homo convertitur ad Dominum, quæ sæculi hujus vanitate; postea purgatur a vitiis, quæ contractæ ex mala consuetudine. Et postquam fuerit purgatus a vitiis, quantum humana fragilitas permiserit, tunc debet cum magno desiderio solutionem suam expectare; quando debeat de hoc corpore exire, et ad Christum venire et secure suum præmium recipere. Sed, si homo vult ad istum summum gradum ascendere, primo debet esse perfectus in primo, et postea in secundo, et sic ascendere ad tertium. Ideo oportet ut quicumque convertitur ad Dominum, non timide aut tepide convertatur. Ille timide et tepide convertitur ad Dominum, qui, quando relinquit sæculum, non vult perfecte omnia sua deserre; sed contra Domini præceptum sollicitus est de crastino, et aliquid sibi reservat, et de sua substantia; incipit aliquam novellam habitationem ædificare, et timet ne possit pati illam restrictionem, quæ est esse sub alterius imperio; et incipit per se vivere, et suimet curam habere, et prius esse magister quam discipulus. Ille etiam tepide se convertit ad Deum, qui, quamvis relinquat omnia quæ habet, et se ponat sub alterius potestate, aliquem locum eligit, et ibi se ponit, ubi habeat tantas delicias, vel etiam plures, quam habebat in sæculo. Sed et ille tepide convertitur ad Deum, qui in quacunque domo fuerit, quantum potest, semper trahit ad quietem et delicias carnis, et nihil curat, nisi ut quocumque modo possit remanere in domo, ad quam venit. Iterum in purgatione nostra debet esse perfectio, ut non sufficiat nobis, si illas abominabiles, quas fecimus in sæculo, relinquamus, et tamen ira, invidia, detractio, murmuratione, occultis etiam sordibus, oculus cordis nostri maculetur. Iterum in expectatione nostra debet esse quædam perfectio, id est perseverantia usque in finem, et semper fervens desiderium. Istas perfectiones possumus intelligere per tres tessaredecadas.

Sed quare posuit istum numerum, id est quatuordecim in unaquaque distinctione? Iste numerus

significat perfectionem. Decem enim et quatuor significant legem et Evangelium, in quibus est omnis perfectio. Decem significat perfectionem legis, propter decem præcepta, quæ erant in lege. Quatuor significat perfectionem Evangelii, propter quatuor libros evangelistarum. Ideo autem posuit evangelista istum numerum, qui significat perfectionem, quia in unoquoque statu debet homo esse perfectus, quia utique perfecta debet esse conversio nostra. Nam si in isto statu non fuerimus perfecti, nullo modo possumus ad illum aliam statum pervenire. Nisi enim voluerimus perfecte ad Dominum ab hoc sæculo converti, nequaquam poterimus a vitiis nostris purgari. Et nisi perfecte a vitiis nostris purgati fuerimus, nullo modo possumus secure præmium cælestis expectare. Sed quoniam nec ad primam perfectionem, quæ est in conversione, nec inde ad alias potest homo statim pervenire, ideo debet quasi per quosdam gradus ascendere donec perveniat illuc, unde Dominus noster descendit ad nos. Jam nunc ergo, fratres, ascendamus et a Christo incipiamus, ut ad Christum perveniamus. A Christo incipiamus, secundum quod homo est; et ad Christum perveniamus, ubi cum Patre excelso unum est. Et si volumus per istos patres, quos commemorat Evangelium, accipere illos gradus spirituales per quos debemus ascendere, debemus primo incipere a Joseph, et ita sursum versus pervenire usque ad transmigrationem Babylonis. Nam isti sunt gradus, qui pertinent ad primum statum :

Joseph interpretatur *augmentum*. Scire debemus quod Dominus creavit rationalem creaturam ut esset particeps beatitudinis illius, ita ut nihil aliud illi posset sufficere ad beatitudinem, nisi solus Deus. Et hæc est tota perfectio rationalis creature, et omne bonum adhærere illi. Et ideo recedens ab eo, tendit ad nihilum. Et hoc modo omne detrimentum hominis fuit, recedere a Deo. Idcirco, quando homo convertit se ad Deum, tunc incipit augmentum ejus. Et ideo si volumus ad ipsum ascendere, primum est ut convertamur ad eum et sic incipit augmentum nostrum, quod possumus intelligere per Joseph, qui interpretatur *augmentum*. Dominus noster Jesus Christus, cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinanivit (Philipp. 11), et descendit usque ad infirmitatem nostram. Sed quia quod infirmum est Dei fortius est hominibus (I Cor. 1), ideo ubi ille devenit ad defectum nostrum, ibi incœpit augmentum nostrum. Sed quia ab illa magna claritate cecidimus in istas tenebras, ab illa magna quiete, quam primus homo habuit in paradiso, cecidimus in hoc mare magnum et spatiosum, ubi abundans ventus tentationum, fluctus persecutionum, et in hanc noctem, in qua transeunt omnes bestię silvę (Psal. 138).

In hoc etiam mari sunt reptilia, quorum non est numerus (Psal. 139), id est maligni spiritus, qui semper intendunt ad nos decipiendos; et inter ista

A omnia mala et periculosa oportet nos illuc ascendere, unde cecidimus; et in ista nocte debemus ascendere, et a mari ascendere; necesse habemus ut habeamus aliquam lucem quæ nos illuminet, per quam ipsos gradus possimus ascendere. Ideo orta est nobis hodie stella quadam, domina scilicet nostra sancta Maria, quæ interpretatur *stella maris*, sine dubio stella istius maris, videlicet istius sæculi. Et ideo debemus erigere oculos nostros ad istam stellam, quæ hodie apparuit in terra, ut ipsa nos ducat, ut ipsa nos illuminet, ut ipsa nobis ostendat istos gradus, ut eos cognoscamus, ut ipsa nos consoletur, ne ascendendo deficiamus, ut ipsa nos adjuvet, ut ascendere valeamus. Et ideo pulchre in ista scala, de qua loquimur, ubi nos debemus incipere ascendere, ibi posita est Maria, sicut dicit evangelista, *Jacob autem genuit Joseph virum Marię (Matth. 1)*, ut statim in ipsa prima conversione nostra ipsa nobis appareat, et recipiat in sua custodia, et illuminet luce sua, et comitetur nobis in ista via laboriosa. Igitur, illa illuminante et docente per omnia, qui incepimus converti ad Deum, ipsam conversionem ducamus ad perfectionem, et incipiamus a Joseph, ubi incipit augmentum nostrum; et proficiamus et ascendamus, donec pertranseamus transmigrationem Babylonis, ut qui fuimus per vitia et peccata captivi sub potestate Nabuchodonosor in Babylone, id est in confusione, liberemur per gratiam Christi, ad quem conversi sumus: et ita cum perfecte convertendo ad Deum redierimus a Babylone, transeamus ad secundum statum, et incipientes nosmetipsos purgare, ascendamus de gradu in gradum, donec veniamus ad Salomonem, qui interpretatur *pacificus*, ut, scilicet purgati a malis passionibus, habeamus in nobis quandam pacem et tranquillitatem, et sic ingrediamur tertium statum, qui incipit a David, qui interpretatur *desiderabilis*; ut et nos desideremus, et ardeamus videre illum desiderabilem vultum Creatoris nostri, et in ipso desiderio nostro perveniamus ad Patrem Abraham, ad Deum scilicet excelsum, et videamus eum in Sion.

Sed quia longum est, si velimus ista omnia nomina percurrere, et in singulis istos gradus quærere; hoc videamus, ad quam perfectionem debemus in singulis istis tribus statibus pervenire. Et hoc primum videamus, ut fundamentum positum sit, id est fides Christi. *Sine fide enim impossibile est placere Deo (Hebr. 11)*. Postea vero diligenter consideremus, ut semper habeamus ante oculos nostros istam stellam, quæ hodie apparuit in terra, ne deficiamus propter tenebras hujus noctis, in qua sumus, et sic incipiamus ascendere in primo statu, ut conversio nostra perfecta sit.

Iste status incipit a Joseph. Joseph, ut diximus, interpretatur *augmentum*. Quid significat hoc augmentum, dicit Dominus in Evangelio: *Quis volens turrim ædificare, non prius seipsum cogitat, si habeat sumptus ad perficiendum (Luc. 14)*? Turris ista est

perfectio, ad quam debemus ascendere. Oportet ergo ut, qui voluerit istam turrin spiritualiter ædificare, augeat sibi expensas unde possit perficere, ut sit in isto primo gradu, id est augmento. Sed quæ est ista expensa? Dubitarem dicere, nisi ipse Dominus prius dixisset, oportere sumptus computare ad istam spiritualem ædificationem; statim in fine hujus Evangelii, de quali sumptu loqueretur ostendit, dicens: *Sic qui non renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest esse meus discipulus (ibid.)*. Mira res. Homines hujus sæculi, si volunt aliquid ædificare magnum, non solum servant ea quæ habent, sed etiam multa congregant et acquirunt. Sed ille qui vult spiritualem ædificationem facere, non solum non debet id querere quod non habet, sed etiam id quod habet relinquere. Quod ergo illis videtur detrimentum, hoc est nostrum augmentum. Quanto enim magis minuuntur pro Christo istæ corporales divitiæ, tanto magis augentur spirituales. Ideo nobis, qui desideramus ascendere et spiritualem turrin ædificare, primum est positus ante nos Joseph, id est augmentum, ut scilicet terrenas divitiis abjiciamus, et sic spirituales divitiæ nobis augeantur. Scire autem debemus quia temporales divitiæ et occupationes mundi sunt quasi quædam vincula, quibus diabolus tenet homines ligatos, ut non possint libere ascendere scalam Dei. Ideo quidam dives, quia audivit a Domino: *Vade et vende omnia quæ habes, et da pauperibus; et veni, sequere me (Math. xix)*, abiit tristis. Quare autem abiit tristis, evangelista nobis ostendit, qui ait: *Erat autem habens multas possessiones (ibid.)*. Tenebat enim ligatum diabolus occupationibus mundi, quasi quibusdam vinculis. Ideo tristis fuit. Videbat enim quid illum oporteret facere, sed quia erat his vinculis ligatus, non poterat se sine magna tristitia expedire. Qui ergo projecit propter timorem Dei et amorem divitiis hujus mundi, facile potest scalam Dei ascendere et diabolum supplantare. Quia nullo modo potest homo levius supplantare diabolum, quam per timorem Dei, quasi acuta novacula, abscindere vincula, quibus diabolus tenet eum ligatum. Sed quia quando homo incipit converti ad Deum a peccatis suis, timor nimius vult aliquando ducere eum ad desperationem: ideo ascendat superius, et respiciat ad illum qui vere misericors est, et totam spem suam in eam ponat, et eum super omnia diligat; quia omnibus qui convertuntur ad eum sine ulla dubitatione donat omnia peccata.

Dicit Salomon in Proverbiis: *Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia et timore, et præpara animam tuam ad tentationem (Eccli. ii)*. Non enim curat diabolus tentare hominem, quem in potestate sua habet. Qui enim propriæ concupiscentiæ in omnibus obedit, et satisfacit desideriis carnis suæ, non curat diabolus ad illum accedere; sed si cæperit ipsas concupiscentias abjicere, et nisi contra desiderabilia carnis suæ, tunc dolet diabolus, et ag-

greditur eum acriori certamine. Is quem diabolus impugnat, non desiciat; sed superius ascendat, et diabolus, et omnia ejus argumenta despiciat, et dicat: *Deus meus adjutor meus, et sperabo in eum (Psal. xvii)*. Si enim *Deus pro nobis, quis contra nos? (Rom. viii)*. Ponit diabolus ante oculos divitiis mundi, quas abjecit homo, et vult eum facere redire ad vomitum suum. Sed ille cum omni fiducia dicat: *Deus meus, adjutor meus, et sperabo in eum*. Et sic consideret, quia si delectabilia sunt terrena et transitoria, sine ulla dubitatione delectabilior est ille, qui fecit non solum ista terrena, sed et omnia dona pulchra, et cœlestia et terrena, et pro ejus amore omnia contemnat et dicat: *Deus meus, divitiæ meæ, honor meus, thesaurus meus, et omnia bona mea*. In isto gradu jam perfecte contemnantur omnes divitiæ; quia, quando homo considerat pulchritudinem Creatoris sui, parum ei videtur quidquid reliquit in sæculo. Sed jam, calcatis divitiis, quia illæ non possunt impedire quin conventur ad Deum, incipiunt impugnare carnales affectiones, scilicet patris et matris, fratrum et amicorum. Iste locus est valde periculosus. Quando enim homo vult relinquere sæculum, et converti ad Deum, obstant omnes, retinent, clamant. Relinquis nos? Quis in senectute sua sustinebit patrem tuum? Quis consolabitur matrem tuam viduam desolatam? Quis adjuvabit fratres, sorores, parvulos, qui omnes attendunt ad te? Hæc si non dicantur foris, ipsa tamen carnalis affectio vel diabolus dicit in corde. Ex alia parte occurrunt familiares, amici, et socii, cum quibus valde dulciter vixit, et dicunt: Ita relinquis nos? Ita dividemur? Sed qui ascendit scalam istam spiritualem, et vult cantare canticum graduum, dicat: *Domine, libera animam meam a labiis iniquis, et a lingua dolosa (Psal. cxix)*. Et iterum: *Narrant mihi iniqui delectationes; sed non ut lex tua, Domine (Psal. cxviii)*.

Istæ certe affectiones, quasi quædam nubes obscurant animam, et abscondere niuntur omnem spiritualem delectationem. Sed debemus hic maxime cogitare hanc stellam nostram, quæ nobis luceat in hac nocte, in hac obscuritate. Dehemus considerare radium, quide ista stella ortus est; qui quodammodo obscuratus est propter nos, ut nos liberaret ab his obscuritatibus. Ipsum ponamus contra omnes carnales affectiones, et ipsum consideremus patrem, fratrem, matrem, amicum. Patrem, quia erudit nos; matrem, quia consolatur nos, et lacte dulcedinis suæ nutrit nos; fratrem, quia carnem de carne nostra assumpsit; amicum, quia sanguinem suum fudit pro nobis. Hæc est recta via. Sed hic cavendi sunt latrones, qui se abscondunt, et plerumque incautos feriunt. Hic solet latere leo in insidiis, ille qui circuit, quærens quem devoret (*I Petr. v*); et quem non potest per suum gladium vulnerare, solet per ipsius arma, quem tentat, appetere. Tela illius sunt vitia, quibus nos aperte impugnat. Arma nostra sunt virtutes, quibus ei resistimus. Ideo, quando

non potest per aperta vitia, quæ sunt ejus tela, destruere, vult de nostris armis nos occidere. Nititur enim animo nostro persuadere ut in nobis ipsis gloriamur, quasi nostra virtute divitias reliquerimus, et nostra virtute affectiones omnes contempserimus. Contra hanc pestem debemus ascendere, ut unusquisque, quando profecerit, meminerit se a Domino adjutum, et non per propriam virtutem ad aliquod bonum pervenisse, vel pervenire posse, et non in se, sed in Domino gloriatur. Ipse est enim qui operatur in nobis et velle, et posse, pro bona voluntate. Unde dicit Apostolus: *Quid enim habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? (I Cor. iv.)*

Ergo qui vult perfecte converti ad Dominum, sic ascendat de gradu in gradum, donec perveniat ad transmigratiorem Babylonis. Sicut autem in descensione intelligitur illa transmigratio quæ facta est de Jerusalem in Babylonem, ita in ascensione debemus intelligere illam transmigratiorem quam facere debemus de Babylonia versus Jerusalem. Hæc est conversio perfectionis nostræ, ut Babyloniæ relinquamus. Babylon interpretatur *confusio*. Quandiu homo habet cor suum vel in divitiis hujus mundi, vel in deliciis, vel in amore carnali parentum et amicorum suorum, et in propria voluntate, utique in Babylone est, id est in confusione. Quia in corde, ubi ista sunt, sine dubio magna confusio est, et parva pax. Ideo ut perfecta sit nostra conversio, omnia ista abjiciamus, et de Babylone perfecte transmigremus. Et non solum transmigremus, sed et magistri Babylonis efficiamur. Magnum est enim, fratres mei, magistrum esse Babylonis. Videte, quæso, magnum mysterium. Omnes filii Israel, qui erant in Jerusalem, ducti sunt captivi in Babylonem; facta est tamen in ipsis captivis quædam divisio. Alii serviebant ipsis Babyloniis, et alii facti sunt magistri in ipsa Babylone et Babyloniis imperabant. Constituti sunt enim Daniel, Ananias, Azarias et Misael, principes super omnes satrapas regis Babylonis, omnes tamen captivi. Hæc, ut ait Apostolus, *in figura facta sunt nostri (I Cor. x)*. Omnes enim, fratres mei, omnes omnino tenemur captivi in Babylone, id est in confusione. Quis enim se liberum ab hac captivitate pronuntiet, cum Paulus dicat: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivum me ducentem in lege peccati? (Rom. vii.)* Ecce illa miserabilis captivitas. Omnes gemunt, qui non more phreneticorum gaudent. Babylonicis, a quibus captivi tenemur, ipsæ sunt concupiscentiæ. Sed bonum est, fratres mei, ipsis Babylonicis imperare. Miserum quidem est inter ipsos vivere, sed miserrimum est ipsis servire. Sed plures serviunt, pauci imperant. Illi quippe in Babylone Babylonicis serviunt, qui in ista misera captivitate de qua locuti sumus ipsis concupiscentiis, ipsis desideriiis carnis obedientes, præbent membra sua arma iniquitatis peccato. Illi imperant, qui ipsas concupiscentias comprimunt,

qui membra sua bene regunt, ut non regnet peccatum in eorum mortali corpore (*Rom. vi*), et sint magistri confusionis suæ, et non servi.

Quod quia suis viribus nemo sufficit implere, clamemus cum Apostolo: *Quis nos liberabit de corpore mortis hujus? (Rom. vii.)* Sic clamor meus semper sit ad Deum. Oculi nostri semper ad Deum, et sic intremus in alium statum. Nam, licet hæc perfecte fecerimus, et divitias et delicias, et omnes affectus carnales, et nostram propriam voluntatem abjecerimus, tamen adhuc nos impugnant vitia nostra, ira, impatientia, superbia, luxuria, et cætera hujusmodi. Ideo ingrediamur in alterum statum, et incipiamus nosmetipsos purgare a vitiis nostris per labores, per vigiliis, per jejunia, per orationes, per compunctionem, per lectionem, per meditationem. Sed quia nihil tantum valet ad nostram purgationem, quantum assidua oratio ad Deum, ideo in principio hujus distinctionis ponitur Jechonias, qui interpretatur *præparatio Domini*, ut sciamus et memoriæ commendemus, quia nos non sufficimus nosmetipsos præparare, neque purgare; sed hoc quod convertimur ad Deum, huic sæculo abrenuntiando, quod purgamur proficiendo, oportet ut omnis ista præparatio Domini sit præparatio nos, ut digni efficiamur Dei ipsius visione, omni finita tentatione. Sciendum sane quia, quandiu aliquid terrenæ cupiditatis cordi nostro inderit, nequaquam poterimus illud verum et delectabile bonum esurire. Qui autem hic justitiam non esurierit, nescio si aliquando illa satiari poterit. Verum licet sæculum deseruerimus, licet nos alienæ voluntati subdiderimus, licet vitiis nostris pristinis resistamus; nihil quoque de nobis præsumentes orationi insistamus; adhuc tamen quædam cupiditates ex ipsa infirmitate, quæ non est adhuc perfecte sanata, irruentes oculum cordis obscurant: verique luminis puritatem, cui inhiare oportet, intueri non sinunt.

Agendum est ergo, et omni nisu insistendum, ut minuatur ista cupiditas, sanetur ista infirmitas, charitas augeatur, qua unum verum solum dulce et vere delectabile bonum ametur ferventius, desideretur attentius, suavius degustetur. Hic quidem labor immanis oboritur, sed non est desperandum; non enim in nobis, sed in Domino speramus. A Domino speremus salutem, ut non obruat infirmitas et non vincat cupiditas, ut charitas nutriatur; et ideo illum jugiter oremus ut ipse nos præparet, et purget, et faciat nos vasa in honorem et non in contumeliam. Ab isto autem opere non cessemus, sed ascendamus magis de gradu in gradum, donec inveniamus, imo donec ipsi efficiamur Salomon, qui est ultimus gradus in secunda distinctione. Salomon interpretatur *pacificus*. Tandiu ergo debemus nosmetipsos a vitiis purgare, donec habeamus pacem in nobis, et vitia conquiescant, nec possint levare caput contra nos, nec aliquando nobis bellum inferre. Ista est enim perfectio secundi status, ut a Deo purgemur a vitiis nostris,

ut incipiamus etiam in hoc sæculo quasdam primitias illius pacis degustare, quam habebimus in nostra resurrectione, quando dicemus: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus (I Cor. xv)?* Si vero in isto statu fuerimus perfecti, quid restat, nisi ut desideremus præsentiam Christi; suspiremus ad illam visionem beatam, ut sint nobis lacrymæ nostræ panes die ac nocte (*Psal. xli*); et cum omni cordis affectione dicamus: *Quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? (Ibid.)* Incipit autem iste status a David, id est a sancto desiderio; David desiderabilis interpretatur. Et quis illo desiderabilior, de quo ait propheta: *Veniet desideratus cunctis gentibus? (Agg. ii)*. Desideratus plane et desiderandus.

Ut autem perfectum sit istud desiderium, non debet finire, donec veniamus ad Abraham, id est Patrem excelsum, ut videamus Deum deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*). Hæc est perfectio ad quam ascendere debemus; hoc est præmium quod exspectamus, visio scilicet Dei, id est Patris excelsi. O quantum præmium! quam magnum! quam bonum! videbunt eum iusti, videbunt impii; sed aliter impii, aliter iusti. *Videbunt, impii in quem transfixerunt (Joan. xix)*. Et iterum: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei (Isa. xxvi)*. Videbunt eum iusti, sed sicut est, dicente Joanne: *Nunc filii Dei sumus; sed nondum apparuerit, quid erimus. Scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est (I Joan. iii)*. Esse Dei est dissimiliter nunquam esse. Videbimus ergo eum, sicuti est; quia hunc in ipsa Deitatis suæ substantia contemplantur, quod nulli prorsus electorum in hac vita conceditur, nec ipsi Moysi, qui eum in Angelica specie contemplari solebat, dicente ei Domino: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, et vivet (Exod. xxxiii)*. Cui tamen promerito magnæ sanctitatis ait: *Ostendam tibi omne bonum (ibid.)*. Videbimus tunc illum speciosum forma præ filiis hominum (*Psal. xliiv*), in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr. i*). Nam, sicut quidam ait, quantum licet scire, Deus est substantia spiritualis, tam inestimabilis pulchritudinis, tam ineffabilis suavitatis, ut angeli qui septuplo solem sua vincunt pulchritudine, desiderent in eum iugiter et insatiabiliter prospicere. Videbimus tunc illum, cujus spiritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et favum, et spiritualibus brachiis amplectabimur, et mira quadam dulcedine osculabimur. Videbimus tunc, et sentiemus quam bonum et quam dulce erit, in illa beata vita frui conspectu Conditoris nostri, interesse angelorum societati, æterna immortalitate donari. Videbimus tunc illum, qui de sinu Patris descendit in gremium matris; ut nos incipientes, ut diximus, ab ejus humanitate, quam assumpsit de matre, perveniamus ad ejus divinitatem, quam semper habet cum Patre. Hoc totum bonum nostrum ab hac festivitate incipit, in qua orta est ejus beata Genitrix, qui nos ad tantam celsitudinem per suam gratiam perducit. Et

ideo in principio hujus ascensionis ponitur ipse Jesus, ponitur Maria, ut sub ipsa misericordia, sub ipsius misericordiæ matre benignissima nemo desperet, nemo ascendere dubitet, sed in ipsis omnem spem suam, omnem ponens delectationem, ascendat securus, ascendat intrepidus. Nunquam enim poterit deficere, qui talibus auxiliis poterit adjuvari. Erigamus ergo ad ipsum Christum intuitum nostrum, deprecantes illum per merita suæ dulcissimæ matris, ut ipse efficiat volentes, ut ipse adjuvet ascendentes, ut ipse recipiat venientes, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Fratres mei, si non sufficimus loqui de uno sanctorum Dei, et ejus gloriam exprimere, quomodo sufficemus de omnibus sanctis ejus sermonem facere? Hoc ergo magis necessarium est, ut ita nos habeamus, quatenus ad eorum gloriam pervenire valeamus. Quid ergo agendum est nobis? Quomodo ad illam exaltationem poterimus pervenire? Ideo, fratres, audiamus salubre consilium. Cui enim melius credere debemus, quam illi, qui jam ad illam excellentiam pervenit? Ipse certe novit viam, quam ipse ascendit. Audiamus ergo unum de magnis amicis Jesu dicentem: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet (I Petri v)*. Scitis quomodo hodie per universum mundum omnes laudant sanctos Dei, angelos, archangelos, apostolos, martyres, confessores, virgines. Inde sunt cantus hodie in sancta Ecclesia, inde hymni, inde luminaria et cætera quæ conveniunt festivitati. Cantus significat illam perpetuam jubilationem, in qua sancti sunt, propter ineffabile gaudium quod habent de Deo. Hymni significant illam inenarrabilem laudem qua ipsi semper Deum laudant. Unde dicit psalmista: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. lxxxiii)*. Luminaria significant illam perpetuam lucem, in qua habitant sancti Dei. Unde in hac nocte cantastis: *In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficit*. Modo, fratres, cogitate, si potestis, quantum exaltati sunt in cælo, qui ita possunt exaltari et honorari in terris? Certe, fratres, si omnem gloriam mundi, et omnem laudem mundi, et omne gaudium mundi possemus simul aspicere, in comparatione illius gaudii nihil est aliud quam summa miseria. Ideo, fratres, scire debetis quia istas festivitates in luminariis, in canticis et cæteris hujusmodi non facimus, nisi propter duas causas. Ista enim non prosunt sanctis Dei, non isto terreno cantu delectantur, non istis terrenis, luminariis et vilibus gloriantur, quorum laus Christus est, quorum lux ille est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. i*). Primo ut per has renovationes excitemus nosmetipsos ad majorem devotionem. Deinde propter illam significationem, quam superius diximus: et ideo tantum debemus agere, quantum sufficit ad ista duo. Nam

illi non bene, non rationabiliter, sicut mihi videtur, A celebrant istas festivitates, qui cum quadam nimietate et superfluitate quærunt istas glorias exteriores et pulchritudines, ita ut exteriori homine totocantibus, tot ornamentis, tot luminariis et cæteris hujusmodi pot'chritudinibus intento, nihil aliud pene poterit cogitare, quam ista quæ vel per oculos videt, vel per aures audit, vel per cæteros sensus carnis sentit.

Nos, fratres, qui ista non videmus, et scimus tamen quia a multis aguntur, cogitemus et delectemur: in illa pulchritudine, quæ vera est, in qua sancti sunt sine corruptione; in illis spiritualibus ornamentis, quæ sancti habent in justitia et sanctitate; in illis hymnis et laudibus, quibus ipsi laudant Deum sine fastidio; in illa luce, quam ipsi vident in Dei facie; et ita agamus nostras festivitates ut mens nostra non reflectatur ad istas terrenas delectationes et caducas; sed potius ad illa spiritualia et æterna excitetur, et sic illorum gloriam et exaltationem consideremus. Et ut ad illorum exaltationem pervenire possimus, audiamus consilium apostoli, qui ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei*. Novit optime apostolus causam quare dejecti sumus, quare illam exaltationem, in qua creati sumus, perdidimus, quare in ista miseria expulsi sumus. Quæ est ista causa, fratres, nisi superbia? Ideo contra illam superbiam docet humilitatem. *Humiliamini*, inquit. Sed quia scivit quod non omnes qui se humiliant, sapienter se humiliant, ideo adjecit, *sub potenti manu Dei*. Alii humiliantur sub gloriosa manu Dei; alii humiliantur sub forti manu Dei; alii humiliantur sub larga manu Dei; alii humiliantur sub potenti manu Dei. Sunt angeli boni, sunt et angeli mali; sunt et homines boni, sunt et homines mali. Sicut dicit Apostolus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum* (Philipp. 11). Videte modo quia omnes humiliantur Domino nostro, et omnes ei subjiciuntur. Omnes certe et boni et mali, quia ejus voluntati nullus resistere potest, et omnes serviunt voluntati ejus, velint, nolint. Ideo salubriter nos monet Apostolus ut nos illi humiliemur, id est voluntate nostra subjiciamur ei, quia tunc habebimus meritum. Si enim ex voluntate nostra volumus subjici illi, subjiciemur inviti, pœnam incurremus æternam. Jam videamus, qui sunt illi, qui humiliantur sub gloriosa manu Dei. Qui de manu Dei nihil aliud expectant, nisi gloriam ipsius, in qua ipsi sunt sine fine beati, unusquisque secundum ordinem in quo creatus est. Mali autem angeli ipsi sunt, qui humiliantur sub forti manu Dei; quia fortitudo Dei premit eos, et facit eos, velint nolint, suæ servire voluntati. Unde dicitur in psalmo: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei* (Psal. ciii). Nonne sapienter illi illudit Dominus noster, quando omnia quæ fecit ad destructionem illorum qui sunt electi, hoc retorquet Dominus ad illorum profectum, et quidquid ipse facit ut minuat gloriam Christi, hoc auget gloriam Christi? Et puto, fratres mei, quod

ipsemet hodie se tenet pro illuso. Considerat hodie gloriam apostolorum, martyrum et omnium sanctorum Dei, et videt quia per malitiam ejus aucta est illorum gloria. Quare enim tanta est illorum gloria, nisi quia, sicut dicit Apostolus: *Ludibria sunt et verbera experti, insuper vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt pro Christo?* (Hebr. xi). Et hæc omnia illis illata sunt per malitiam diaboli. Ipse enim operabatur in cordibus infidelium et impiorum, qui eos ita cruciabant. Et ecce omnia illa tormenta versa sunt illis in gloriam et coronam.

Sic, fratres mei, licet non patiamur illa corporalia tormenta, quæ illi passi sunt; tamen et per nos illuditur diabolo. Tentat enim et cruciat; sed quia fortitudo manus Dei premit eum, ne possit nos tentare supra id quod possumus sustinere, omnes istæ tentationes ad nostram gloriam, et ad illius contumeliam proficiunt. Similiter mali homines humiliantur sub forti manu Dei, quia non permittit eos Dominus exercere crudelitatem suam, nisi quantum viderit eis expedire. Alii sunt qui humiliantur sub larga manu Dei. Omnes tamen non eodem modo. Quidam enim videntes, quod ipse est qui dat escam omni carni (Psal. cxxv), qui firmiter credentes quod in ejus manu sunt omnes divitiæ et honores, et cui voluerit dat illa; incipiunt servire illi, vel ut ista terrena acquirant, vel ne ista terrena amittant. Alii meliores istis largam manum ejus considerantes, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v), qui etiam ista temporalia mistim bonis et malis abunde tribuit, conjiciunt, quam mira sunt, quam ineffabilia, quæ servat suis tantum bonis et cupiditate illius beatitudinis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. 11), serviunt illi et humiliantur. Item sunt alii, qui humiliantur sub potenti manu Dei. Illi sunt, qui considerantes ejus potentiam, qua superbos humiliat et humiles exaltat, qua damnat quos voluerit, salubri timore compuncti humiliantur. Ad hanc nos humiliationem Dominus invitat, dicens: *Nolite timere eos, qui corpus occidunt, et non habent ultra quid faciant: sed eum time, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam* (Matth. x). Hæc est prima causa humilitatis nostræ, timor Domini. Sed est perfectior gradus, quando non illam potentiam considerat, qua damnat impios; sed illam, qua in ista vita suos potenter defendit, et in die judicii ad regnum cælorum introducit. Ad istum gradum nos invitat Apostolus, dicens: *Humiliamini sub potenti manu Dei; non timore pœnæ, sed, ut vos exaltet in tempore visitationis* (I Petr. v). Tempus visitationis est dies judicii. Primo visitavit mundum per misericordiam, postea visitabit per judicium. Visitavit nos misericorditer, quando suum sanguinem fudit pro nobis; visitabit per judicium, quando unicuique reddet secundum opera sua (Matth. xvi).

Sunt etiam aliæ visitationes innumerabiles, qui

ut incipiamus etiam in hoc sæculo quasdam primitias illius pacis degustare, quam habebimus in nostra resurrectione, quando dicemus: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus (I Cor. xv)?* Si vero in isto statu fuerimus perfecti, quid restat, nisi ut desideremus præsentiam Christi; suspiremus ad illam visionem beatam, ut sint nobis lacrymæ nostræ panes die ac nocte (*Psal. xli*); et cum omni cordis affectione dicamus: *Quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? (Ibid.)* Incipit autem iste status a David, id est a sancto desiderio; David desiderabilis interpretatur. Et quis illo desiderabilior, de quo ait propheta: *Veniet desideratus cunctis gentibus? (Agg. ii)*. Desideratus plane et desiderandus.

Ut autem perfectum sit istud desiderium, non debet finire, donec veniamus ad Abraham, id est Patrem excelsum, ut videamus Deum deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*). Hæc est perfectio ad quam ascendere debemus; hoc est præmium quod expectamus, visio scilicet Dei, id est Patris excelsi. O quantum præmium! quam magnum! quam bonum! videbunt eum iusti, videbunt impii; sed aliter impii, aliter iusti. *Videbunt, impii in quem transfixerunt (Joan. xix)*. Et iterum: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei (Isa. xxvi)*. Videbunt eum iusti, sed sicut est, dicente Joanne: *Nunc filii Dei sumus; sed nondum apparuit, quid erimus. Scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est (I Joan. iii)*. Esse Dei est dissimiliter nunquam esse. Videbimus ergo eum, sicuti est; quia hunc in ipsa Deitatis suæ substantia contemplabimur, quod nulli prorsus electorum in hac vita conceditur, nec ipsi Moysi, qui eum in Angelica specie contemplari solebat, dicente ei Domino: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, et vivet (Exod. xxxiii)*. Cui tamen pro merito magnæ sanctitatis ait: *Ostendam tibi omne bonum (ibid.)*. Videbimus tunc illum speciosum forma præ filiis hominum (*Psal. xlv*), in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr. i*). Nam, sicut quidam ait, quantum licet scire, Deus est substantia spiritualis, tam inæstimabilis pulchritudinis, tam ineffabilis suavitatis, ut angeli qui septuplo solem sua vincunt pulchritudine, desiderent in eum jugiter et insatiabiliter prospicere. Videbimus tunc illum, cujus spiritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et favum, et spiritualibus brachiis amplexabimur, et mira quadam dulcedine osculabimur. Videbimus tunc, et sentiemus quam bonum et quam dulce erit, in illa beata vita frui conspectu Conditoris nostri, interesse angelorum societati, æterna immortalitate donari. Videbimus tunc illum, qui de sinu Patris descendit in gremium matris; ut nos incipientes, ut diximus, ab ejus humanitate, quam assumpsit de matre, perveniamus ad ejus divinitatem, quam semper habet cum Patre. Hoc totum bonum nostrum ab hac festivitate inceptit, in qua orta est ejus beata Genitrix, qui nos ad tantam celsitudinem per suam gratiam perducit. Et

A ideo in principio hujus ascensionis ponitur ipse Jesus, ponitur Maria, ut sub ipsa misericordia, sub ipsius misericordiæ matre benignissima nemo desperet, nemo ascendere dubitet, sed in ipsis omnem spem suam, omnem ponens delectationem, ascendat securus, ascendat intrepidus. Nunquam enim poterit deficere, qui talibus auxiliis poterit adjuvari. Erigamus ergo ad ipsum Christum intuitum nostrum, deprecantes illum per merita suæ dulcissimæ matris, ut ipse efficiat volentes, ut ipse adjuvet ascendentes, ut ipse recipiat venientes, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

B Fratres mei, si non sufficimus loqui de uno sanctorum Dei, et ejus gloriam exprimere, quomodo sufficemus de omnibus sanctis ejus sermonem facere? Hoc ergo magis necessarium est, ut ita nos habeamus, quatenus ad eorum gloriam pervenire valeamus. Quid ergo agendum est nobis? Quomodo ad illam exaltationem poterimus pervenire? Ideo, fratres, audiamus salubre cõsiliium. Cui enim melius credere debemus, quam illi, qui jam ad illam excellentiam pervenit? Ipse certe novit viam, quam ipse ascendit. Audiamus ergo unum de magnis amicis Jesu dicentem: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet (I Petri v)*. Scitis quomodo hodie per universum mundum omnes laudant sanctos Dei, angelos, archangelos, apostolos, martyres, confessores, virgines. Inde sunt cantus hodie in sancta Ecclesia, inde hymni, inde luminaria et cætera quæ conveniunt festivitati. Cantus significat illam perpetuam jubilationem, in qua sancti sunt, propter ineffabile gaudium quod habent de Deo. Hymni significant illam inenarrabilem laudem qua ipsi semper Deum laudant. Unde dicit psalmista: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. lxxxiii)*. Luminaria significant illam perpetuam lucem, in qua habitant sancti Dei. Unde in hac nocte cantastis: *In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficiet*. Modo, fratres, cogitate, si potestis, quantum exaltati sunt in cælo, qui ita possunt exaltari et honorari in terris? Certe, fratres, si omnem gloriam mundi, et omnem laudem mundi, et omne gaudium mundi possemus simul aspicere, in comparatione illius gaudii nihil est aliud quam summa miseria. Ideo, fratres, scire debetis quia istas festivitates in luminariis, in canticis et cæteris hujusmodi non facimus, nisi propter duas causas. Ista enim non prosunt sanctis Dei, non isto terreno cantu delectantur, non istis terrenis luminariis et vilibus gloriantur, quorum laus Christus est, quorum lux ille est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. i*). Primo ut per has renovationes excitemus nosmetipsos ad majorem devotionem. Deinde propter illam significationem, quam superius diximus: et ideo tantum debemus agere, quantum sufficit ad ista duo. Nam

illi non bene, non rationabiliter, sicut mihi videtur, celebrant istas festivitates, qui cum quadam nimitate et superfluitate quærent istas glorias exteriores et pulchritudines, ita ut exteriori homine tot cantibus, tot ornamentis, tot luminaribus et cæteris hujusmodi pulchritudinibus intento, nihil aliud pene poterit cogitare, quam ista quæ vel per oculos videt, vel per aures audit, vel per cæteros sensus carnis sentit.

Nos, fratres, qui ista non videmus, et scimus tamen quia a multis aguntur, cogitemus et delectemur in illa pulchritudine, quæ vera est, in qua sancti sunt sine corruptione; in illis spiritualibus ornamentis, quæ sancti habent in justitia et sanctitate; in illis hymnis et laudibus, quibus ipsi laudant Deum sine fastidio; in illa luce, quam ipsi vident in Dei facie; et ita agamus nostras festivitates ut mens nostra non reflectatur ad istas terrenas delectationes et caducas; sed potius ad illa spiritualia et æterna excitetur, et sic illorum gloriam et exaltationem consideremus. Et ut ad illorum exaltationem pervenire possimus, audiamus consilium apostoli, qui ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei*. Novit optime apostolus causam quare dejecti sumus, quare illam exaltationem, in qua creati sumus, perdidimus, quare in ista miseria expulsi sumus. Quæ est ista causa, fratres, nisi superbia? Ideo contra illam superbiam docet humilitatem. *Humiliamini*, inquit. Sed quia scivit quod non omnes qui se humiliant, sapienter se humiliant, ideo adjecit, *sub potenti manu Dei*. Alii humiliantur sub gloriosa manu Dei; alii humiliantur sub forti manu Dei; alii humiliantur sub larga manu Dei; alii humiliantur sub potenti manu Dei. Sunt angeli boni, sunt et angeli mali; sunt et homines boni, sunt et homines mali. Sicut dicit Apostolus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum* (Philipp. 11). Videte modo quia omnes humiliantur Domino nostro, et omnes ei subjiciuntur. Omnes certe et boni et mali, quia ejus voluntati nullus resistere potest, et omnes serviunt voluntati ejus, velint, nolint. Ideo salubriter nos monet Apostolus ut nos illi humiliemur, id est voluntate nostra subjiciamur ei, quia tunc habebimus meritum. Si enim ex voluntate nostra nolimus subjici illi, subjiciemur inviti, poenam incurremus æternam. Jam videamus, qui sunt illi, qui humiliantur sub gloriosa manu Dei. Qui de manu Dei nihil aliud expectant, nisi gloriam ipsius, in qua ipsi sunt sine fine beati, unusquisque secundum ordinem in quo creatus est. Mali autem angeli ipsi sunt, qui humiliantur sub forti manu Dei; quia fortitudo Dei premit eos, et facit eos, velint nolint, suæ servire voluntati. Unde dicitur in psalmo: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei* (Psal. 111). Nonne sapienter illi illudit Dominus noster, quando omnia quæ fecit ad destructionem illorum qui sunt electi, hoc retorquet Dominus ad illorum profectum, et quidquid ipse facit ut minuat gloriam Christi, hoc auget gloriam Christi? Et puto, fratres mei, quod

A ipsemet hodie se tenet pro illuso. Considerat hodie gloriam apostolorum, martyrum et omnium sanctorum Dei, et videt quia per malitiam ejus aucta est illorum gloria. Quare enim tanta est illorum gloria, nisi quia, sicut dicit Apostolus: *Ludibria sunt et verbera experti, insuper vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt pro Christo?* (Hebr. xi). Et hæc omnia illis illata sunt per malitiam diaboli. Ipse enim operabatur in cordibus infidelium et impiorum, qui eos ita cruciabant. Et ecce omnia illa tormenta versa sunt illis in gloriam et coronam.

Sic, fratres mei, licet non patiamur illa corporalia tormenta, quæ illi passi sunt; tamen et per nos illuditur diabolo. Tentat enim et cruciat; sed quia fortitudo manus Dei premit eum, ne possit nos tentare supra id quod possumus sustinere, omnes istæ tentationes ad nostram gloriam, et ad illius contumeliam proficiunt. Similiter mali homines humiliantur sub forti manu Dei, quia non permittit eos Dominus exercere crudelitatem suam, nisi quantum viderit eis expedire. Alii sunt qui humiliantur sub larga manu Dei. Omnes tamen non eodem modo. Quidam enim videntes, quod ipse est qui dat escam omni carni (Psal. cxxv), qui firmiter credentes quod in ejus manu sunt omnes divitiæ et honores, et cui voluerit dat illa; incipiunt servire illi, vel ut ista terrena acquirant, vel ne ista terrena amittant. Alii meliores istis largam manum ejus considerantes, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v), qui etiam ista temporalia mistim bonis et malis abunde tribuit, conjiciunt, quam mira sunt, quam ineffabilia, quæ servat suis tantum bonis et cupiditate illius beatitudinis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. 11), serviunt illi et humiliantur. Item sunt alii, qui humiliantur sub potenti manu Dei. Illi sunt, qui considerantes ejus potentiam, qua superbos humiliat et humiles exultat, qua damnat quos voluerit, salubri timore compuncti humiliantur. Ad hanc nos humiliationem Dominus invitavit, dicens: *Nolite timere eos, qui corpus occidunt, et non habent ultra quid faciant: sed eum time, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam* (Matth. x). Hæc est prima causa humilitatis nostræ, timor Domini. Sed est perfectior gradus, quando non illam potentiam considerat, qua damnat impios; sed illam, qua in ista vita suos potenter defendit, et in die judicii ad regnum cælorum introducit. Ad istum gradum nos invitavit Apostolus, dicens: *Humiliamini sub potenti manu Dei*; non timore poenæ, sed, *ut vos exaltet in tempore visitationis* (I Petr. v). Tempus visitationis est dies judicii. Primo visitavit mundum per misericordiam, postea visitabit per judicium. Visitavit nos misericorditer, quando suum sanguinem fudit pro nobis; visitabit per judicium, quando unicuique reddet secundum opera sua (Matth. xvi).

Sunt etiam aliæ visitationes innumerabiles, qui

ut incipiamus etiam in hoc sæculo quasdam primitias illius pacis degustare, quam habebimus in nostra resurrectione, quando dicemus: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus (I Cor. xv)?* Si vero in isto statu fuerimus perfecti, quid restat, nisi ut desideremus præsentiam Christi; suspiremus ad illam visionem beatam, ut sint nobis lacrymæ nostræ panes die ac nocte (*Psal. xli*); et cum omni cordis affectione dicamus: *Quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? (Ibid.)* Incipit autem iste status a David, id est a sancto desiderio; David desiderabilis interpretatur. Et quis illo desiderabilior, de quo ait propheta: *Veniet desideratus cunctis gentibus? (Agg. ii)*. Desideratus plane et desiderandus.

Ut autem perfectum sit istud desiderium, non debet finire, donec veniamus ad Abraham, id est Patrem excelsum, ut videamus Deum deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*). Hæc est perfectio ad quam ascendere debemus; hoc est præmium quod exspectamus, visio scilicet Dei, id est Patris excelsi. O quantum præmium! quam magnum! quam bonum! videbunt eum justi, videbunt impii; sed aliter impii, aliter justi. *Videbunt, impii in quem transfixerunt (Joan. xix)*. Et iterum: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei (Isa. xxvi)*. Videbunt eum justi, sed sicut est, dicente Joanne: *Nunc filii Dei sumus; sed nondum apparuerit, quid erimus. Scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est (I Joan. iii)*. Esse Dei est dissimiliter nunquam esse. Videbimus ergo eum, sicuti est; quia hunc in ipsa Deitatis suæ substantia contemplantur, quod nulli prorsus electorum in hac vita conceditur, nec ipsi Moysi, qui eum in Angelica specie contemplari solebat, dicente ei Domino: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, et vivet (Exod. xxxiii)*. Cui tamen pro merito magnæ sanctitatis ait: *Ostendam tibi omne bonum (ibid.)*. Videbimus tunc illum speciosum formæ præ filiis hominum (*Psal. xlii*), in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr. i*). Nam, sicut quidam ait, quantum licet scire, Deus est substantia spiritualis, tam inæstimabilis pulchritudinis, tam ineffabilis suavitatis, ut angeli qui septuplo solem sua vincunt pulchritudine, desiderent in eum jugiter et insatiabiliter prospicere. Videbimus tunc illum, cujus spiritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et favum, et spiritualibus brachiis amplectabimur, et mira quadam dulcedine osculabimur. Videbimus tunc, et sentiemus quam bonum et quam dulce erit, in illa beata vita frui conspectu Conditoris nostri, interesse angelorum societati, æterna immortalitate donari. Videbimus tunc illum, qui de sinu Patris descendit in gremium matris; ut nos incipientes, ut diximus, ab ejus humanitate, quam assumpsit de matre, perveniamus ad ejus divinitatem, quam semper habet cum Patre. Hoc totum bonum nostrum ab hac festivitate incipit, in qua orta est ejus beata Genitrix, qui nos ad tantam celsitudinem per suam gratiam perducit. Et

ideo in principio hujus ascensionis ponitur ipso Jesus, ponitur Maria, ut sub ipsa misericordia, sub ipsius misericordiæ matre benignissima nemo desperet, nemo ascendere dubitet, sed in ipsi omnes spem suam, omnem ponens delectationem, ascendat securus, ascendat intrepidus. Nunquam enim poterit deficere, qui talibus auxiliis poterit adjuvari. Erigamus ergo ad ipsum Christum intuitum nostrum, deprecantes illum per merita suæ dulcissimæ matris, ut ipse efficiat volentes, ut ipse adjuvet ascendentes, ut ipse recipiat venientes, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Fratres mei, si non sufficimus loqui de uno sanctorum Dei, et ejus gloriam exprimere, quomodo sufficemus de omnibus sanctis ejus sermonem facere? Hoc ergo magis necessarium est, ut ita nos habeamus, quatenus ad eorum gloriam pervenire valeamus. Quid ergo agendum est nobis? Quomodo ad illam exaltationem poterimus pervenire? Ideo, fratres, audiamus salubre consilium. Cui enim melius credere debemus, quam illi, qui jam ad illam excellentiam pervenit? Ipse certe novit viam, quam ipse ascendit. Audiamus ergo unum de magnis amicis Jesu dicentem: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet (I Petri v)*. Scitis quomodo hodie per universum mundum omnes laudant sanctos Dei, angelos, archangelos, apostolos, martyres, confessores, virgines. Inde sunt cantus hodie in sancta Ecclesia, inde hymni, inde luminaria et cætera quæ conveniunt festivitati. Cantus significat illam perpetuam jubilationem, in qua sancti sunt, propter ineffabile gaudium quod habent de Deo. Hymni significant illam inenarrabilem laudem qua ipsi semper Deum laudant. Unde dicit psalmista: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. lxxxiii)*. Luminaria significant illam perpetuam lucem, in qua habitant sancti Dei. Unde in hac nocte cantastis: *In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficiet*. Modo, fratres, cogitate, si potestis, quantum exaltati sunt in cælo, quanta possunt exaltari et honorari in terris? Certe, fratres, si omnem gloriam mundi, et omnem laudem mundi, et omne gaudium mundi possemus simul aspicere, in comparatione illius gaudii nihil est aliud quam summa miseria. Ideo, fratres, scire debetis quia istas festivitates in luminaribus, in canticis et cæteris hujusmodi non facimus, nisi propter duas causas. Ista enim non prosunt sanctis Dei, non isto terreno cantu delectantur, non istis terrenis luminaribus et vilibus gloriantur, quorum laus Christus est, quorum lux ille est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. i*). Primo ut per has renovationes excitemus nosmetipsos ad majorem devotionem. Deinde propter illam significationem, quam superius diximus: et ideo tantum debemus agere, quantum sufficit ad ista duo. Nam

illi non bene, non rationabiliter, sicut mihi videtur, celebrant istas festivitates, qui cum quadam nimitate et superfluitate quærent istas glorias exteriores et pulchritudines, ita ut exteriori hominetot cantibus, tot ornamentis, tot luminaribus et cæteris hujusmodi pulchritudinibus intento, nihil aliud pene poterit cogitare, quam ista quæ vel per oculos videt, vel per aures audit, vel per cæteros sensus carnis sentit.

Nos, fratres, qui ista non videmus, et scimus tamen quia a multis aguntur, cogitemus et delectemur: in illa pulchritudine, quæ vera est, in qua sancti sunt sine corruptione; in illis spiritualibus ornamentis, quæ sancti habent in justitia et sanctitate; in illis hymnis et laudibus, quibus ipsi laudant Deum sine fastidio; in illa luce, quam ipsi vident in Dei facie; et ita agamus nostras festivitates ut mens nostra non reflectatur ad istas terrenas delectationes et caducas; sed potius ad illa spiritualia et æterna excitetur, et sic illorum gloriam et exaltationem consideremus. Et ut ad illorum exaltationem pervenire possimus, audiamus consilium apostoli, qui ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei*. Novit optime apostolus causam quare dejecti sumus, quare illam exaltationem, in qua creati sumus, perdidimus, quare in ista miseria expulsi sumus. Quæ est ista causa, fratres, nisi superbia? Ideo contra illam superbiam docet humilitatem. *Humiliamini*, inquit. Sed quia scivit quod non omnes qui se humiliant, sapienter se humiliant, ideo adjecit, *sub potenti manu Dei*. Alii humiliantur sub gloriosa manu Dei; alii humiliantur sub forti manu Dei; alii humiliantur sub larga manu Dei; alii humiliantur sub potenti manu Dei. Sunt angeli boni, sunt et angeli mali; sunt et homines boni, sunt et homines mali. Sicut dicit Apostolus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum* (Philipp. 11). Videte modo quia omnes humiliantur Domino nostro, et omnes ei subjiciuntur. Omnes certe et boni et mali, quia ejus voluntati nullus resistere potest, et omnes serviunt voluntati ejus, velint, nolint. Ideo salubriter nos monet Apostolus ut nos illi humiliemur, id est voluntate nostra subjiciamur ei, quia tunc habebimus meritum. Si enim ex voluntate nostra volumus subjici illi, subjiciemur inviti, pœnam incurremus æternam. Jam videamus, qui sunt illi, qui humiliantur sub gloriosa manu Dei. Qui de manu Dei nihil aliud exspectant, nisi gloriam ipsius, in qua ipsi sunt sine fine beati, unusquisque secundum ordinem in quo creatus est. Mali autem angeli ipsi sunt, qui humiliantur sub forti manu Dei; quia fortitudo Dei premit eos, et facit eos, velint nolint, suæ servire voluntati. Unde dicitur in psalmo: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei* (Psal. 111). Nonne sapienter illi illudit Dominus noster, quando omnia quæ fecit ad destructionem illorum qui sunt electi, hoc retorquet Dominus ad illorum profectum, et quidquid ipse facit ut minuat gloriam Christi, hoc auget gloriam Christi? Et puto, fratres mei, quod

A ipsemet hodie se tenet pro illuso. Considerat hodie gloriam apostolorum, martyrum et omnium sanctorum Dei, et videt quia per malitiam ejus aucta est illorum gloria. Quare enim tanta est illorum gloria, nisi quia, sicut dicit Apostolus: *Ludibria sunt et verbera experti, insuper vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt pro Christo*? (Hebr. xi). Et hæc omnia illis illata sunt per malitiam diaboli. Ipse enim operabatur in cordibus infidelium et impiorum, qui eos ita cruciabant. Et ecce omnia illa tormenta versa sunt illis in gloriam et coronam.

Sic, fratres mei, licet non patiamur illa corporalia tormenta, quæ illi passi sunt; tamen et per nos illuditur diabolo. Tentat enim et cruciat; sed quia fortitudo manus Dei premit eum, ne possit nos tentare supra id quod possumus sustinere, omnes istæ tentationes ad nostram gloriam, et ad illius contumeliam proficiunt. Similiter mali homines humiliantur sub forti manu Dei, quia non permittit eos Dominus exercere crudelitatem suam, nisi quantum viderit eis expedire. Alii sunt qui humiliantur sub larga manu Dei. Omnes tamen non eodem modo. Quidam enim videntes, quod ipse est *qui dat escam omni carni* (Psal. cxxv), qui firmiter credentes quod in ejus manu sunt omnes divitiæ et honores, et cui voluerit dat illa; incipiunt servire illi, vel ut ista terrena acquirant, vel ne ista terrena amittant. Alii meliores istis largam manum ejus considerantes, *qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos* (Matth. v), qui etiam ista temporalia mistim bonis et malis abunde tribuit, conjiciunt, quam mira sunt, quam ineffabilia, quæ servat suis tantum bonis et cupiditate illius beatitudinis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. 11), serviunt illi et humiliantur. Item sunt alii, qui humiliantur sub potenti manu Dei. Illi sunt, qui considerantes ejus potentiam, qua superbos humiliat et humiles exaltat, qua damnat quos voluerit, salubri timore compuncti humiliantur. Ad hanc nos humiliationem Dominus invitavit, dicens: *Nolite timere eos, qui corpus occidunt, et non habent ultra quid faciant: sed eum time, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam* (Matth. x). Hæc est prima causa humilitatis nostræ, timor Domini. Sed est perfectior gradus, quando non illam potentiam considerat, qua damnat impios; sed illam, qua in ista vita suos potenter defendit, et in die judicii ad regnum cælorum introducit. Ad istum gradum nos invitavit Apostolus, dicens: *Humiliamini sub potenti manu Dei*; non timore pœnæ, sed, *ut vos exaltet in tempore visitationis* (I Petr. v). Tempus visitationis est dies judicii. Primo visitavit mundum per misericordiam, postea visitabit per judicium. Visitavit nos misericorditer, quando suum sanguinem fudit pro nobis; visitabit per judicium, quando unicuique reddet secundum opera sua (Matth. xvi).

Sunt etiam aliæ visitationes innumerabiles, qui-

ut incipiamus etiam in hoc sæculo quasdam primitias illius pacis degustare, quam habebimus in nostra resurrectione, quando dicemus: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus (I Cor. xv)?* Si vero in isto statu fuerimus perfecti, quid restat, nisi ut desideremus præsentiam Christi; suspiremus ad illam visionem beatam, ut sint nobis lacrymæ nostræ panes die ac nocte (*Psal. xli*); et cum omni cordis affectione dicamus: *Quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? (Ibid.)* Incipit autem iste status a David, id est a sancto desiderio; David desiderabilis interpretatur. Et quis illo desiderabilior, de quo ait propheta: *Veniet desideratus cunctis gentibus? (Agg. ii)*. Desideratus plane et desiderandus.

Ut autem perfectum sit istud desiderium, non debet finire, donec veniamus ad Abraham, id est Patrem excelsum, ut videamus Deum deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*). Hæc est perfectio ad quam ascendere debemus; hoc est præmium quod expectamus, visio scilicet Dei, id est Patris excelsi. O quantum præmium! quam magnum! quam bonum! videbunt eum justi, videbunt impii; sed aliter impii, aliter justi. *Videbunt, impii in quem transfixerunt (Joan. xix)*. Et iterum: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei (Isa. xxvi)*. Videbunt eum justi, sed sicut est, dicente Joanne: *Nunc filii Dei sumus; sed nondum apparuit, quid erimus. Scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est (I Joan. iii)*. Esse Dei est dissimiliter nunquam esse. Videbimus ergo eum, sicuti est; quia hunc in ipsa Deitatis suæ substantia contemplabimur, quod nulli prorsus electorum in hac vita conceditur, nec ipsi Moysi, qui eum in Angelica specie contemplari solebat, dicente ei Domino: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, et vivet (Exod. xxxiii)*. Cui tamen pro merito magnæ sanctitatis ait: *Ostendam tibi omne bonum (ibid.)*. Videbimus tunc illum speciosum forma præ filiis hominum (*Psal. xliiv*), in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr. i*). Nam, sicut quidam ait, quantum licet scire, Deus est substantia spiritualis, tam inestimabilis pulchritudinis, tam ineffabilis suavitatis, ut angeli qui septuplo solem sua vincunt pulchritudine, desiderent in eum jugiter et insatiabiliter prospicere. Videbimus tunc illum, cujus spiritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et favum, et spiritualibus brachiis amplexabimur, et mira quadam dulcedine osculabimur. Videbimus tunc, et sentiemus quam bonum et quam dulce erit, in illa beata vita frui conspectu Conditoris nostri, interesse angelorum societati, æterna immortalitate donari. Videbimus tunc illum, qui de sinu Patris descendit in gremium matris; ut nos incipientes, ut diximus, ab ejus humanitate, quam assumpsit de matre, perveniamus ad ejus divinitatem, quam semper habet cum Patre. Hoc totum bonum nostrum ab hac festivitate incepit, in qua orta est ejus beata Genitrix, qui nos ad tantam celsitudinem per suam gratiam perducit. Et

A ideo in principio hujus ascensionis ponitur ipse Jesus, ponitur Maria, ut sub ipsa misericordia, sub ipsius misericordiæ matre benignissima nemo desperet, nemo ascendere dubitet, sed in ipsis omnem spem suam, omnem ponens delectationem, ascendat securus, ascendat intrepidus. Nunquam enim poterit deficere, qui talibus auxiliis poterit adjuvari. Erigamus ergo ad ipsum Christum intuitum nostrum, deprecantes illum per merita suæ dulcissimæ matris, ut ipse efficiat volentes, ut ipse adjuvet ascendentes, ut ipse recipiat venientes, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

B Fratres mei, si non sufficimus loqui de uno sanctorum Dei, et ejus gloriam exprimere, quomodo sufficimus de omnibus sanctis ejus sermonem facere? Hoc ergo magis necessarium est, ut ita nos habeamus, quatenus ad eorum gloriam pervenire valeamus. Quid ergo agendum est nobis? Quomodo ad illam exaltationem poterimus pervenire? Ideo, fratres, audiamus salubre cõsiliium. Cui enim melius credere debemus, quam illi, qui jam ad illam excellentiam pervenit? Ipse certe novit viam, quam ipse ascendit. Audiamus ergo unum de magnis amicis Jesu dicentem: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet (I Petri v)*. Scitis quomodo hodie per universum mundum omnes laudant sanctos Dei, angelos, archangelos, apostolos, martyres, confessores, virgines. Inde sunt cantus hodie in sancta Ecclesia, inde hymni, inde luminaria et cætera quæ conveniunt festivitati. Cantus significat illam perpetuam jubilationem, in qua sancti sunt, propter ineffabile gaudium quod habent de Deo. Hymni significant illam inenarrabilem laudem qua ipsi semper Deum laudant. Unde dicit psalmista: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. lxxxiii)*. Luminaria significant illam perpetuam lucem, in qua habitant sancti Dei. Unde in hac nocte cantastis: *In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficiet*. Modo, fratres, cogitate, si potestis, quantum exaltati sunt in cælo, qui ita possunt exaltari et honorari in terris? Certe, D fratres, si omnem gloriam mundi, et omnem laudem mundi, et omne gaudium mundi possemus simul aspicere, in comparatione illius gaudii nihil est aliud quam summa miseria. Ideo, fratres, scire debetis quia istas festivitates in luminariibus, in canticis et cæteris hujusmodi non facimus, nisi propter duas causas. Ista enim non prosunt sanctis Dei, non isto terreno cantu delectantur, non istis terrenis, luminariibus et vilibus gloriantur, quorum laus Christus est, quorum lux ille est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. i*). Primo ut per has renovationes excitemus nosmetipsos ad majorem devotionem. Deinde propter illam significationem, quam superius diximus: et ideo tantum debemus agere, quantum sufficit ad ista duo. Nam

illi non bene, non rationabiliter, sicut mihi videtur, celebrant istas festivitates, qui cum quadam nimitate et superfluitate quærunt istas glorias exteriores et pulchritudines, ita ut exteriori homine tot cantibus, tot ornamentis, tot luminaribus et cæteris hujusmodi pulchritudinibus intento, nihil aliud pene poterit cogitare, quam ista quæ vel per oculos videt, vel per aures audit, vel per cæteros sensus carnis sentit.

Nos, fratres, qui ista non videmus, et scimus tamen quia a multis aguntur, cogitemus et delectemur: in illa pulchritudine, quæ vera est, in qua sancti sunt sine corruptione; in illis spiritualibus ornamentis, quæ sancti habent in justitia et sanctitate; in illis hymnis et laudibus, quibus ipsi laudant Deum sine fastidio; in illa luce, quam ipsi vident in Dei facie; et ita agamus nostras festivitates ut mens nostra non reflectatur ad istas terrenas delectationes et caducas; sed potius ad illa spiritualia et æterna excitetur, et sic illorum gloriam et exaltationem consideremus. Et ut ad illorum exaltationem pervenire possimus, audiamus consilium apostoli, qui ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei*. Novit optime apostolus causam quare dejecti sumus, quare illam exaltationem, in qua creati sumus, perdidimus, quare in ista miseria expulsi sumus. Quæ est ista causa, fratres, nisi superbia? Ideo contra illam superbiam docet humilitatem. *Humiliamini*, inquit. Sed quia scivit quod non omnes qui se humiliant, sapienter se humiliant, ideo adjecit, *sub potenti manu Dei*. Alii humiliantur sub gloriosa manu Dei; alii humiliantur sub forti manu Dei; alii humiliantur sub larga manu Dei; alii humiliantur sub potenti manu Dei. Sunt angeli boni, sunt et angeli mali; sunt et homines boni, sunt et homines mali. Sicut dicit Apostolus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum* (Philipp. 11). Videte modo quia omnes humiliantur Domino nostro, et omnes ei subjiciuntur. Omnes certe et boni et mali, quia ejus voluntati nullus resistere potest, et omnes serviunt voluntati ejus, velint, nolint. Ideo salubriter nos monet Apostolus ut nos illi humiliemur, id est voluntate nostra subjiciamur ei, quia tunc habebimus meritum. Si enim ex voluntate nostra nolimus subjici illi, subjiciemur inviti, pœnam incurremus æternam. Jam videamus, qui sunt illi, qui humiliantur sub gloriosa manu Dei. Qui de manu Dei nihil aliud expectant, nisi gloriam ipsius, in qua ipsi sunt sine fine beati, unusquisque secundum ordinem in quo creatus est. Mali autem angeli ipsi sunt, qui humiliantur sub forti manu Dei; quia fortitudo Dei premit eos, et facit eos, velint nolint, suæ servire voluntati. Unde dicitur in psalmo: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei* (Psal. 111). Nonne sapienter illi illudit Dominus noster, quando omnia quæ fecit ad destructionem illorum qui sunt electi, hoc retorquet Dominus ad illorum profectum, et quidquid ipse facit ut minuat gloriam Christi, hoc auget gloriam Christi? Et puto, fratres mei, quod

A ipsemet hodie se tenet pro illuso. Considerat hodie gloriam apostolorum, martyrum et omnium sanctorum Dei, et videt quia per malitiam ejus aucta est illorum gloria. Quare enim tanta est illorum gloria, nisi quia, sicut dicit Apostolus: *Ludibria sunt et verbera experti, insuper vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt pro Christo*? (Hebr. xi). Et hæc omnia illis illata sunt per malitiam diaboli. Ipse enim operabatur in cordibus infidelium et impiorum, qui eos ita cruciabant. Et ecce omnia illa tormenta versa sunt illis in gloriam et coronam.

Sic, fratres mei, licet non patiamur illa corporalia tormenta, quæ illi passi sunt; tamen et per nos illuditur diabolo. Tentat enim et cruciat; sed quia fortitudo manus Dei premit eum, ne possit nos tentare supra id quod possumus sustinere, omnes istæ tentationes ad nostram gloriam, et ad illius contumeliam proficiunt. Similiter mali homines humiliantur sub forti manu Dei, quia non permittit eos Dominus exercere crudelitatem suam, nisi quantum viderit eis expedire. Alii sunt qui humiliantur sub larga manu Dei. Omnes tamen non eodem modo. Quidam enim videntes, quod ipse est qui dat escam omni carni (Psal. cxxxv), qui firmiter credentes quod in ejus manu sunt omnes divitiæ et honores, et cui voluerit dat illa; incipiunt servire illi, vel ut ista terrena acquirant, vel ne ista terrena amittant. Alii meliores istis largam manum ejus considerantes, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v), qui etiam ista temporalia mistim bonis et malis abunde tribuit, conjiciunt, quam mira sunt, quam ineffabilia, quæ servat suis tantum bonis et cupiditate illius beatitudinis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. 11), serviunt illi et humiliantur. Item sunt alii, qui humiliantur sub potenti manu Dei. Illi sunt, qui considerantes ejus potentiam, qua superbos humiliat et humiles exultat, qua damnat quos voluerit, salubri timore compuncti humiliantur. Ad hanc nos humiliationem Dominus invitavit, dicens: *Nolite timere eos, qui corpus occidunt, et non habent ultra quid faciant: sed eum time, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam* (Matth. x). Hæc est prima causa humilitatis nostræ, timor Domini. Sed est perfectior gradus, quando non illam potentiam considerat, qua damnat impios; sed illam, qua in ista vita suos potenter defendit, et in die judicii ad regnum cælorum introducit. Ad istum gradum nos invitavit Apostolus, dicens: *Humiliamini sub potenti manu Dei*; non timore pœnæ, sed, *ut vos exaltet in tempore visitationis* (I Petr. v). Tempus visitationis est dies judicii. Primo visitavit mundum per misericordiam, postea visitabit per judicium. Visitavit nos misericorditer, quando suum sanguinem fudit pro nobis; visitabit per judicium, quando unicuique reddet secundum opera sua (Matth. xvi).

Sunt etiam aliæ visitationes innumerabiles, qui

quando transierunt mare Rubrum, et præcedebat cum tympano (*Exod. xv*). Quia sine dubio beatissima Maria, vera scilicet Maria, cujus typum illa Maria tenebat, præcedit omnes qui transierunt hoc mare, id est præsens sæculum. Præcedit dignitate, præcedit sanctitate, præcedit puritate, præcedit etiam carnis mortificatione, id est cum tympano. Sed etiam in hoc præcessit, quia prima omnium transitivum: illa enim prima fuit de omni humano genere, quæ maledictionem primorum parentum evasit. Ideo audire meruit ab angelo: *Benedicta in mulieribus* (*Luc. 1*), id est cum omnes mulieres sub maledictione sint, tu sola inter eas mirabilem hanc benedictionem mereris. Ergo, fratres charissimi, imitemur, quantum possumus, beatissimam dominam nostram; concupiscamus sapientiam, transeamus ad Sapientiam, quæ clamat et dicit: *Transite ad me omnes qui concupiscitis me, et a generationibus meis adimplemini*.

Quæ sunt generationes sapientiæ? Potest dupliciter intelligi, videlicet generationes, quibus ipsa generatur in nobis, vel generationes, quas ipsa generat in nobis. Hodie lectum est in Evangelio: *Liber generationis Jesu Christi* (*Matth. 1*). Et sicut postea dicit evangelista: *Ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim* (*ibid.*), et cætera, usque ad Christum. Hæ sunt ergo generationes Christi, et si Christi, utique sapientiæ. Sed hæ sunt generationes quibus ipsa Sapientia generatur in nobis, sed secundum corpus. Forte autem secundum has generationes spiritualiter nobis nascitur adhuc sapientia. Ergo, si possumus intelligere: *Et a generationibus meis implemini*, id est ut habeamus in nobis spiritualiter Abraham, Isaac et Jacob, Judam et cæteros sanctos patres, secundum quos narrantur generationes sapientiæ, id est Christi; quia sine dulcio de istis nascitur sapientia. Si ergo volueris, ut Christus nascatur in te, habe et imple te generationibus sapientiæ, id est Christi. Quomodo? Habe in te Abraham, Isaac et Jacob, et cæteros tales, in quibus describuntur generationes Christi; Abraham fuit in fide perfectus, Isaac fuit filius promissionis. Jacob facie ad faciem Dominum vidit. Habete ergo in vobis perfectam fidem, et habebitis spiritualiter Abraham. Sperate promissiones futurorum, contemnite delectationes præsentium, et habebitis Isaac. Festinate, quantum potestis, ad Dei visionem, et habebitis Jacob. Item, si fueritis Spiritu ferventes, habebitis Abraham; si spe gaudentes, Isaac; si fueritis in tribulatione patientes, Jacob. Nam Abraham ita spiritu servebat, ut unicum filium suum Deo voluerit immolare. Isaac interpretatur risus, ideo significat gaudium, quod debemus habere in spe; Jacob laboris patiens fuit, sicut ipse dixit ad Laban: *Die noctuque æstu urebar et gelu, et sic per viginti annos servivi tibi* (*Gen. xxxi*). Sic, si omnes patres istos, de quibus hodie loquitur Evangelium, spiritualiter habuerimus in nobis, tunc erit hoc, quod dicit Sapientia: *Et a generationibus*

A meis implemini. Quod si velis hic intelligere illas generationes, quas ipsa Sapientia generat in nobis, cogita, quia sapientia est mater et doctrix omnium virtutum. Nam, sicut de illa scriptum est: *Sobrietatem docet, et prudentiam, et justitiam et virtutem* (*Sap. viii*). Hæ sunt primæ generationes sapientiæ: quatuor scilicet principales virtutes, quas etiam gentiles philosophi potuerunt, ratione docente, cognoscere, scilicet temperantia, quæ hic appellatur sobrietas, prudentia, justitia, et fortitudo, quæ hic virtus nominatur.

Ex his generationes aliæ nascuntur, et ex his aliæ quibus omnibus Sapientia nos vult impleri, quæ dicit: *Et a generationibus meis implemini*. Per temperantiam casti sumus; per prudentiam bona eligimus, et mala respuimus; per justitiam Deum et proximum diligimus; per fortitudinem in omnibus his perseveramus. Transite ergo ad sapientiam, et a generationibus ejus implemini. *Spiritus enim meus, inquit, super mel dulcis, et hæreditas mea super me, et favum*. Palato carnis nihil dulcius sapit quam mel, palato cordis nihil dulcius quam Spiritus Dei. Sed duo quædam hæc posuit, spiritum suum, et hæreditatem suam; videtur majus aliquid tribuere hæreditati suæ quam spiritui suo: *Spiritus enim meus super mel dulcis*. Sed quid dulcius Spiritu Dei, cum ipse Dei Spiritus sit Deus? Quid excellentius, quid dulcius, quid delectabilius Deo? Sed debemus hic intelligere Spiritum sanctum, secundum hoc, quod cum nunc in nobis accipimus, sicut dicit Apostolus: *Qui autem efficit nos in hoc ipsum Deus, qui dedit nobis pignus spiritus* (*II Cor. v*). Hæ sunt spirituales visitationes et consolationes, quibus interim quasi quodam pignore delectemur, donec ad perfectam hæreditatem perveniamus. Quæ hæreditas in regno cælorum est; et convenienter ista spiritualis dulcedo qua in præsentibus reficimur, comparatur melli. Apis cujus opus est mel, castissimum animal est; non enim apes per commistionem carnalem generantur. Ideo apis significat castam et sobriam mentem; qualem sapientia libenter inhabitat. Hæc igitur casta anima quasi apis volat per agrum Scripturarum sedula meditatione. Ibi ex dictis et exemplis sanctorum quosdam spirituales flores colligit: ex quibus fit in corde ejus mira delectatio, et magna supernæ suavitatis dulcedo; et ita experitur, quia Spiritus Domini super mel dulcis sit: *Et hæreditas mea, inquit, super mel et favum*. Apta comparatio. Nonne casulæ illæ, quas soletis videre in favo, ostendunt vobis quamdam similitudinem hæreditatis illius, de qua Dominus dicit: *Multæ mansiones in domo Patris mei sunt?* (*Joan. xiv.*) Ideo addidit mel cum favo, quia in illis æternis mansionibus sempiterna et ineffabilis dulcedo est. Videte, etsi laboriosus videatur transitus usque ad sapientiam, magnus est tamen fructus: non debet vos magis labor terrere quam fructus mulcere. Labor omnino est magnus transire fluctus et tempestates

hujus sæculi, calcare omnes delicias et voluptates, A
contemnere requiem et quietem carnis. Sed hic est
transitus, quo pervenitur ad sapientiam hujus spi-
ritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et
favum.

Videtur esse leve et dulce, amare honores mundi,
sequi propriam voluntatem, in voluptatibus et deli-
ciis vitam ducere; sed fructus amarus est. Inter
hos fructus discernit Apostolus, ita dicens: *Sti-
pendium enim peccati mors; gratia autem Dei vita
æterna* (Rom. vi). Amarus fructus mors æterna,
dulcis fructus vita æterna. Illuc ducit peccatum,
huc non nostra merita, sed Dei gratia. Quare? Quia
totum quod transimus ad sapientiam, Dei gratiæ
ascribere debemus, quæ præstat nobis virtutem, ut
transire possimus. *Memoria mea in generationes* B
sæculorum. Si haberes memoriam de auro et ar-
gento, et divitiis, usquequo potest extendi ista me-
moria? Si multum, centum annis. Quis enim am-
plius vivit his temporibus? Si cogitas de Christo,
si cogitas de sapientia, ista memoria potest extendi
in generationes sæculorum, id est in æternum. Semper
enim erit sapientia, et semper poteris esse
cum sapientia; quia, sicut scriptum est, immorta-
lis est sapientia (*Sap. iv*). Quandiu aliquis vivit,
potest forte dives esse, ideo tandiu potest durare
memoria divitiarum; si quis autem ponit mem-
riam suam in libidine et voluptatibus carnis, quam
cito finiunt, quam parvo tempore durant! In uno
momento transit tota illa delectatio. Quid in deli-
ciis ventris, nonne quando saturatus est dives
decem ferculis aut duodecim, omnis delectatio
pretiosorum ciborum abscedit? Tamen, ut breviter
dicamus, nulla memoria temporalium potest ex-
tendi, nisi quandiu homo vivit; quia nullus potest
cogitare se amplius habiturum ista temporalia, nisi
quandiu vivit in ista vita. Sed, si cogitat de regno
cælorum, de gloria angelorum, de beatitudine,
quæ est in visione Dei, in incorruptione et immor-
talitate; ista memoria potest extendi in generatio-
nes sæculorum, id est in æternum; quia ista ma-
nebunt in æternum. Ideo ait: *Memoria mea in ge-
nerationes sæculorum*.

Ergo, fratres, ut aliquando sermonem nostrum
finiamus, transcamus ista terrena et caduca, ut
perveniamus ad sapientiam et adimpleamur ge-
nerationibus illius, id est illis virtutibus, qui-
bus ipsa generetur in nobis. Experiamur, quan-
tum possumus, quia spiritus ejus dulcis est, et
hæreditas ejus super mel et favum. Auferamus,
quantum possumus, memoriam nostram de ipso
mundo, et cor nostrum ad æterna transferamus, ut
intercedente pro nobis beatissima domina nostra
sancta Maria, cujus hodie festa celebramus, quan-
doque ad ea, quæ æterna sunt, pervenire valeamus,
præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum
Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per
omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XX.

IN EADEM SOLEMNITATE II.

Mirabilis est misericordia Domini nostri Jesu
Christi. Ipse est iudex noster, et scit, quia miseri
sumus, et non possumus in iudicio ejus per nos
bonam causam habere. Misericors est, et vult no-
stri misereri, sed non potest nisi juste judicare. Quo-
modo ergo providit nobis? Docet nos bene vivere,
et nos contra male vivimus. Per baptismum nobis
primum omnia peccata donavit, et nos postea lapsi
sumus. Sæpe promisimus emendationem, et tamen
semper peccamus. Dat nobis locum pœnitentiæ, et
nos negligimus. Et tamen super hæc omnia parcit,
et quia nos indigni sumus, nec tales, quos debeat
exaudire: proponit nobis amicos suos, ut eos ro-
gemus, et per eos ad eum accedamus et ei reconci-
liemur. Vos scitis quia hoc solent facere homines
hujus sæculi. Quando Dominus iratus est illis, quæ-
runt familiares ejus aliquando, sæpe etiam sponsam
ejus: ut si forte non sunt culpabiles, libentius au-
diat Dominus causam illorum, quando ab illo vel
illa dicitur, quam Dominus valde diligit; et si cul-
pabiles sunt, per illorum precem ignoscat eis. In-
venimus de quodam sancto rege, qui lætabatur
quando aliquis rogabat pro illo, quem necesse habe-
bat secundum leges punire, ut posset habere justam
causam ignoscendi. Ille sine dubio imitabatur Do-
minum nostrum, qui, ut possit etiam juste ignoscere
nobis, vult ut sui familiares orent pro nobis. Con-
sideret modo unusquisque seipsum; videat qualis
ante causam sua ante Dominum. Quomodo viximus
ante conspectum ejus? Certe nos homines sumus,
ille Deus; nos servi, ille Dominus; nos creatura,
ille Creator. Non Deum nostrum coluimus, sicut
debuimus; non obædivimus Domino nostro, sicut
debuimus; non dileximus Creatorem nostrum, sicut
debuimus. Ideo, fratres, si bene consideremus nos-
metipsos, non poterimus ei respondere unum pro
mille, sicut dicit Scriptura (*Job ix*). Quid ergo fa-
ciemus? Nihil possumus celare ei. Nam, sicut dicit
Apostolus: *Omnia nuda et aperta sunt oculis ejus*
(*Hebr. iv*). Offeramus illi preces nostras. Dicamus
illi: *Non intras in iudicium cum servis tuis* (*Psal.*
cxlii). Parum est, tamen, nostras preces tantum
offerre. Quæramus illius auxilium, cujus preces
nullo modo velint contemnere.

Accedamus proinde ad sponsam ejus, accedamus
ad matrem ejus, accedamus ad optimam ancillam
ejus. Totum hoc est beata Maria. Ideo cum jucun-
ditate Nativitatem beatæ Mariæ celebremus; ut
ipsa pro nobis intercedat ad Dominum nostrum.
Si aliquid boni fecimus per gratiam Dei; si ipsa
illud filio suo præsentaverit, non spernet. De malo
quod fecimus sine dubio veniam impetrabit. Hoc
est ergo nobis necessarium, ut ita nos habeamus
coram illa, ut ipsa velit suscipere causam nostram.
Sed quid ei faciemus? Qualia ei munera offeremus?
Utinam saltem possemus reddere ei, quod debemus
illi ex debito! Nos illi debemus honorem, nos illi

debemus servitium, nos illi debemus amorem, nos illi debemus laudem. Nos illi debemus honorem, quia est mater Domini nostri. Qui enim non honorat matrem, sine dubio inhonorat filium. Iterum Scriptura dicit : *Honora patrem tuum, et matrem* (Exod. xx). Quid ergo dicemus, fratres? Nonne ipsa est mater nostra? Certe, fratres, ipsa est vere mater nostra. Per illam enim nati sumus, per illam nutrimur, crescimus per illam. Per illam nati sumus, non mundo, sed Deo; per illam nutrimur, non lacte carnis; sed illo, de quo dicit Apostolus : *Lac vobis potum dedi, non escam* (I Cor. iii). Per illam crescimus; non magnitudine corporis, sed in virtute animæ. Modo videamus qualis sit ista nativitas; quale sit illud lac, quale sit istud crescere.

Fuimus omnes, sicut creditis et scitis, in morte, in vetustate, in tenebris, in miseria. In morte, quia Dominum perdideramus; in vetustate, quia in corruptione eramus; in tenebris, quia lumen sapientiæ amiseramus, et ita omnino perieramus. Sed per beatam Mariam multo melius quam per Evam nati sumus, per hæc quod Christus de ea natus fuit. Pro vetustate recuperavimus novitatem, pro corruptione incorruptionem, pro tenebris lumen. Ipsa est mater nostra, mater vitæ nostræ, mater incorruptionis nostræ, mater lucis nostræ. Dicit Apostolus de Domino nostro : *Qui factus est nobis a Deo sapientia, et justitia, et sanctificatio, et redemptio* (I Cor. i). Ipsa igitur, quæ est mater Christi, mater est sapientiæ nostræ, mater justitiæ nostræ, mater sanctificationis nostræ, mater redemptionis nostræ. Ideo nobis magis mater quam mater carnis nostræ. Ex ipsa ergo est melior nostra nativitas; quia ex ipsa est nostra nativitas; nostra sanctitas, nostra sapientia, nostra justitia, nostra sanctificatio, nostra redemptio. Ideo cum jucunditate ejus celebremus Nativitatem, de qua habemus tam bonam nativitatem. Nunc quale lac de illa sumpsimus, videamus. Verbum Dei, Filius Dei, sapientia Dei, panis est, et solidus cibus est. Et ideo de illo soli illi qui fortes erant, id est angeli, manducabant. Nos, qui parvi eramus, non potuimus cibum istum gustare, quia solidus erat; nos, qui in terra eramus, non potuimus ad istum panem ascendere, quia in cælo erat. Quid ergo factum est? Venit iste panis in utero B. Virginis, et ibi factus est lac, et tale lac, quale nos sugere possumus. Considera modo Dei Filium in gremio Virginis, inter brachia Virginis, ad ubera Virginis, hoc totum lac est, hoc sugere. Istud est lac, quod nobis bona mater nostra ministravit. Jam nunc considera ejus castitatem, ejus charitatem, ejus humilitatem; et exemplo ejus cresce in puritate, cresce in charitate, cresce in humilitate; et ita sequere matrem tuam. Ecce quemadmodum mater nostra est; ideo debemus illi honorem. Hoc enim præcepit Dominus, sicut diximus : *Honora patrem tuum, et matrem tuam*. Debemus etiam illi servitium, quia domina nostra est.

A Sponsa enim Domini nostri, domina nostra est; sponsa regis nostri, regina nostra; ideo serviamus illi. Apostolus enim præcipit : *Servi, subditi estote omni timore dominis* (I Petr. ii). Et, si ille contra præceptum Domini facit, qui non servit istis dominis carnalibus, sine dubio reprehensibiles sunt, qui spirituali huic dominæ non serviunt. Sed quomodo debemus servire illi?

Fratres, nullum servitium placet illi tantum, quantum hoc, ut nos omni amore et affectu humiliemus filio suo; quia omnis laus, omne servitium, quod exhibemus filio suo, hoc totum tenet pro suo. Nemo dicat : *Quamvis faciam hoc aut illud contra Dominum, non curo multum; serviam sanctæ Mariæ, et securus ero*. Non ita est. Satim ubi homo offendit filium, ibi sine dubio offendit et matrem. Sed quando volumus concordare Domino nostro post peccata nostra, tunc necessarium est ut eam requiramus, et ei nostram causam committamus. Item debemus ei amorem. Caro enim et soror nostra est. Non videatur vobis præsumptuosum quod dico. Ipse Filius Dei, quia filius hominis est, frater noster est; attamen ipse de sola matre homo; ista et de patre, et de matre. Videte modo quantum possumus præsumere de illa, quia soror nostra est. Amemus illam, quia ipsa utique amat nos. Istam utique sororem debemus amare; cujus sanctitas, cujus benignitas, cujus puritas non solum sibi, sed nobis omnibus profuit. Iterum debemus illi laudem. Dicit enim Scriptura : *Laudate Dominum in sanctis ejus* (Psal. cx). Si Dominus noster laudandus est in illis sanctis, per quos ille facit virtutes et miracula, quantum laudandus est in ista, in qua fecit seipsum, qui super omnia mirabilia est mirabilis! Si illi sunt laudandi, qui proponunt servare castitatem: quomodo est illa laudanda, quæ sine exemplo elegit servare virginitatem, et tamen cum virginitate obtinuit fecunditatem! Si illi laudandi, per quos Deus suscitavit mortuos, quomodo est illa laudanda, per cujus sanctitatem totum mundum de morte perpetua suscitavit! Ideo, fratres, laudemus illam, et cum jucunditate Nativitatem ejus celebremus, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum Deum nostrum. Sed, si voce laudamus, moribus non vituperemus. Idcirco non fide, sed vere laudemus. Falso ille laudat, qui quod laudat, quantum potest, non vult imitari. Ille vere laudat humilitatem sanctæ Mariæ qui, quantum potest, studet esse humilis. Ille vere laudat ejus castitatem, qui execratur et despicit omnem immunditiam et libidinem. Ille vero laudat ejus charitatem, qui tota intentione et studio tendit ad hoc, ut possit Deum et proximum perfecte diligere.

Ideo, fratres, si volumus illam digne laudare, maxime hæc tria studia debemus habere, bonas cogitationes, sanctos sermones, et recta opera. Qui enim ista habet, quantum potest, et ad hoc tendit ut possit ista perfecte habere, ille imitatur sanctam Mariam. Ista enim tria commendat in illa Spiritus

sanctus, qui ait per Salomonem: *Favus distillans labia tua. Mel et lac sub lingua tua. Et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris* (Cant. iv). Per labia debemus accipere verba, quia per labia loquimur. Favus est cera, quæ habet in se mel. Favus distillans, quæ habet tantam abundantiam mellis intrinsecus, ut etiam incipiat foris fluere. Ideo bene verba beatæ Mariæ possunt comparari favo currenti, quia omnia verba ejus dulcia erant; plena, non carnali dulcedine, sed spirituali. Sed multi sunt, qui habent mel in ore, non tamen favum distillantem, quia multi habent dulcia verba, sed non veniunt ex abundantia interioris dulcedinis. Isti secundum aliquid similes sunt api, quæ habet dulcedinem et punctionem. Ex una parte mel habent, quia dulce loquuntur, omnibus adulantur, voluntatem omnium sequuntur, sed hoc tantum foris. Nam in secretis suis, vel forte in cordibus suis, quos foris melle liniverint, intus detractionibus et judiciis pungunt. Non habent isti favum distillantem, quia ista dulcedo verborum non venit, ut diximus, de abundantia interioris dulcedinis. Non sic B. Maria. *Favus*, inquit, *distillans labia tua*, id est verba tua dulcia ex abundantia interioris dulcedinis. Et, ut sciamus, unde est ista dulcedo verborum, statim adjunxit: *Mel et lac sub lingua tua*. Qui voluerit sanctam dulcedinem habere in verbis suis, talem quæ Deo placeat, necesse est, ut duo habeat in cogitationibus suis et in corde suo, id est sanctitatem ad se, et compassionem ad proximos. Qui ista duo habet in corde suo, qui in istis duobus servat cogitationes suas, erunt ejus sermones pleni spirituali dulcedine. Sicut mel de diversis floribus fit, ita omnis sanctitas in multis virtutibus constat. Ideo per mel possumus intelligere sanctitatem. Lac, quoniam est signum maternæ charitatis, et nutrit parvulos, et facit matrem inclinare se ad parvulum suum; per lac intelligimus compassionem. Nihil autem magis facit hominem pie et benigne et dulciter loqui cum alio quam compassio. Sed compassio sine sanctitate remissio est.

Videte ergo quod dicitur: *Favus distillans labia tua, sponsa; mel et lac sub lingua tua*. Ac si diceret: Ideo sermones tui pleni sunt spirituali dulcedine, quia veniunt de interiori sanctitate et compassionem. Sub lingua sunt illa, quæ non adhuc veniunt ad linguam. Ideo dicit: *Sub lingua tua*, quasi diceret, in cogitationibus tuis. Sequitur: *Et odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris*. In vestimentis debemus accipere bona opera nostra, quia per bona opera nostra teguntur peccata nostra quasi tarpitudo nostra. Ipsa etiam sunt ornamenta nostra ante Deum. In thure possumus duo considerare: bonum odorem, et divinum sacrificium. Vestimenta igitur sanctæ Mariæ comparantur thuri; quia et Deo placebant, et hominibus odorem bonæ famæ exhibebant. Multi sunt, quorum vestimenta habent bonum odorem, sed non habent odorem thuris. Quia multi sunt, de quibus forma religionis exit,

A quorum opera videntur hominibus esse sancta; sed non habent odorem thuris, quoniam in Dei sacrificiorum opera non ponuntur. Ideo, fratres charissimi, imitemur beatissimam Mariam, quantum possumus. Sint in nobis sancta meditatio, et pia erga invicem compassio, quasi mel et lac. Sint labia nostra quasi favus distillans, ut omnia verba nostra ex dulcedine charitatis procedant. Si corripimus, fiat cum charitate; si ab illo corripimur, audiamus hoc cum charitate, ut secundum Apostolum, *omnia nostra in charitate fiant* (I Cor. xvi). Ex operibus nostris Deo sacrificemus per bonam conscientiam, spargamus inde bonum odorem, ut alii sumant exemplum, et sic non habeamus jucunditatem carnalem; non de epulis, non in jocis, non B in hujus mundi pompis, sed cum omni jucunditate spirituali hodie Nativitatem B. Mariæ celebremus, ut ipsa pro nobis intercedat ad Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXI.

IN NATIVITATE B. MARIE III.

Vos scitis, fratres charissimi, quia nos celebramus hodie Nativitatem dominæ nostræ sanctæ Mariæ: et ideo justum est ut gaudeamus in Domino, et ad memoriam nostram revocemus quantum gaudium nobis advenit per ejus nativitatem, quia in ejus nativitate cœpit apparere omne gaudium nostrum. Et ideo justum est ut excitemus nosmetipsos in hac festivitate ad laudandum Dominum nostrum. Sed, quia in hac nocte excitati estis per cantus, per lectiones, per psalmos, et per cætera talia quæ conveniunt festivitati, ut nihil vobis desit, volumus etiam, quantum possumus, vos excitare per sermonem nostrum. Spero autem quod, etsi illum ardentissimum vestræ devotionis affectum sermo noster non augeat, non minuet tamen. Et sicut mihi videtur, nihil aliud debet nos magis excitare ad amorem et laudem Domini nostri, et ad gaudium spirituale, quam si commemoremus vobis hoc, quod Dominus noster hodie incœpit ostendere nobis. Hodie enim nobis cœpit illam miram misericordiam suam, miram pietatem suam exhibere, quam ante tot annos promiserat Abrahæ, scilicet quod in semine ejus benedicerentur omnes gentes. (Gen. xxii). Hodie enim fuit natum illud semen, de quo ortus est sol justitiæ Christus Deus noster, in quo sine dubio non una gens, sed omnes gentes benedictæ sunt, quia per omnes gentes est fides Christi, et ejus benedictio. Istud semen, fratres, est beata Maria, quæ hodie nata est de semine Abrahæ: quæ tam miram benedictionem recepit a Domino, quod abstulit maledictionem mundi. Nam, sicut Evangelium quod hodie legitur narrat, certissimum est quod ipsa est de semine Abrahæ. Ibi enim legimus: *Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham* (Matth. i). Unde scimus quod Dominus noster, qui non habuit patrem in terra, non

posset dici recte filius Abrahamæ, et filius David, nisi A mater ejus esset de eodem semine. Iterum ut esse-
mus certi, quia ipse est ille, de quo Deus locutus
est ad Abraham, voluit evangelista Matthæus nar-
rare nobis totam progeniem Domini nostri, ab
Abraham usque ad beatam Mariam, de qua ortus
est sol justitiæ Christus Deus noster. Debemus ad-
huc etiam considerare, quia non solum ad hoc ten-
debat evangelista, ut nobis simpliciter ostenderet
illos patres, de quibus natus est Christus, et car-
nalem ejus progeniem sciremus; sed etiam ut de
carnali ejus progenie spiritualem fructum capiamus.
Quia, si ad nihil aliud ostenderet evangelista,
quare faceret illas tres distinctiones, id est in una-
quaque distinctione poneret quatuordecim genera-
tiones, id est quatuordecim nomina? Sic enim dicit: *Ab Abraham usque ad David, quatuordecim genera-
tiones; a David usque ad transmigracionem Baby-
lonis, generationes quatuordecim. A transmigra-
tione Babylonis usque ad Christum, generationes qua-
tuordecim (ibid.).* Et quia noluit hunc numerum ex-
cedere, sed istas distinctiones servare, ideo omisit
numerare quosdam patres et filios, qui pertinent ad
istam progeniem, et transivit de patre ad tertiara
nepotem. Et ideo per illos patres et filios, per quos
Christus descendit ad nos, debemus aliquid spiri-
tuale intelligere, et notare quosdam gradus, quibus
debemus ascendere ad ipsum. Ideo videamus, quo-
modo narrat istam progeniem.

Ille incipit ab Abraham, et descendendo pervenit
ad Dominum nostrum. Sicut videtur, per istam descen-
sionem, qua Dominus noster descendit ad nos,
voluit ostendere nobis quamdam ascensionem, qua
debemus ascendere ad ipsum. Ideo enim ille descen-
dit, ut nos ascenderemus. Ideo pro nobis pauper fac-
tus est, ut divites faceret. Evangelista autem inci-
pit istam descensionem ab Abraham. Abraham
autem interpretatur *pater excelsus*, per quem potest
significari ille, qui vere excelsus pater est, id est
Dominus Pater Domini nostri Jesu Christi. Inde, id
est de sinu Patris excelsi descendit Dominus noster
ut veniret ad nos. Per hoc autem venit ad nos,
quod homo factus est inter nos. Et per hoc quod
homo est, utique filius Mariæ est. Ideo in fine hu-
jus descensus ita ait evangelista: *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui
vocatur Christus (ibid.).* Ergo, fratres charissimi, si
volumus illuc ascendere, unde ille descendit ad nos,
id est ad Patrem excelsum, hic incipiamus nostrum
ascendere, ad filium Mariæ, id est ad humanitatem
Christi, et sic ascendamus ad ejus divinitatem. Ipse
est enim via, sicut ipse ait: *Ego sum via (Joan.
xiv).* Sine ista via, nullus potest pervenire ad Pa-
trem excelsum. Ideo ait: *Nemo venit ad Patrem,
nisi per me (ibid.).* Nemo enim potest aliquid bo-
num incipere, nisi incipiat a Christo. Ipse est enim
fundamentum omnium bonorum, sicut dicit Apo-
stolus: *Fundamentum aliud nemo potest ponere,
præter id quod positum est, quod est Jesus Christus*

(I Cor. iii). Sed, quia nos in profundo sumus, ille
autem ad quem ascendere debemus, valde altus est;
non possumus nisi per quosdam gradus illuc per-
venire. Istos gradus spirituales, per quos debemus
ascendere, possumus, ut diximus, notare in istis
patribus, per quos Dominus noster descendit ad
nos, ut ad illum ascenderemus. Ideo, sicut ille ab
Abraham, id est Deo Patre descendit ad nos per
istos patres secundum carnem; ita et nos per istos
patres spiritualiter intellectos ad ipsum Deum Pa-
trem ascendamus. Et primum videamus, quid si-
gnificent istæ tres distinctiones, quas evangelista
fecit.

Puto quod per has tres distinctiones debeamus
accipere tres status, in quibus sunt omnes qui vo-
lunt per istos gradus ascendere illuc, unde Christus
descendit ad nos. Primus status est nostra conver-
sio; secundus nostra purgatio; tertius nostra ex-
spectatio. Sic debet unusquisque proficere. Primo
enim homo convertitur ad Dominum a sæculi hu-
jus vanitate; postea purgatur a vitiis, quæ contraxit
ex mala consuetudine. Et postquam fuerit purgatus
a vitiis, quantum humana fragilitas permiserit,
tunc debet cum magno desiderio solutionem suam
expectare; quando debeat de hoc corpore exire,
et ad Christum venire et secure suum præmium re-
cipere. Sed, si homo vult ad istum summum gra-
dum ascendere, primo debet esse perfectus in primo,
et postea in secundo, et sic ascendere ad tertium.
Ideo oportet ut quicumque convertitur ad Dominum,
non timide aut tepide convertatur. Ille timide et
tepede convertitur ad Dominum, qui, quando relin-
quit sæculum, non vult perfecte omnia sua desere-
re; sed contra Domini præceptum sollicitus est de
crastino, et aliquid sibi reservat, et de sua sub-
stantia; incipit aliquam novellam habitationem æ-
dificare, et timet ne possit pati illam districtio-
nem, quæ est esse sub alterius imperio; et incipit
per se vivere, et suimet curam habere, et prius esse
magister quam discipulus. Ille etiam tepide se con-
vertit ad Deum, qui, quamvis relinquat omnia quæ
habet, et se ponat sub alterius potestate, aliquem
locum eligit, et ibi se ponit, ubi habeat tantas deli-
cias, vel etiam plures, quam habebat in sæculo.
Sed et ille tepide convertitur ad Deum, qui in qua-
cunque domo fuerit, quantum potest, semper tra-
hit ad quietem et delicias carnis, et nihil curat, nisi
ut quocunque modo possit remanere in domo, ad
quam venit. Iterum in purgatione nostra debet esse
perfectio, ut non sufficiat nobis, si illas abominatio-
nes, quas fecimus in sæculo, relinquamus, et
tamen ira, invidia, detractione, murmuratione,
occultis etiam sordibus, oculus cordis nostri macule-
tur. Iterum in expectatione nostra debet esse
quædam perfectio, id est perseverantia usque in fi-
nem, et semper fervens desiderium. Istas perfectio-
nes possumus intelligere per tres tessaredecades.

Sed quare posuit istum numerum, id est qua-
tuordecim in unaquaque distinctione? iste numerus

significat perfectionem. Decem enim et quatuor significant legem et Evangelium, in quibus est omnis perfectio. Decem significat perfectionem legis, propter decem præcepta, quæ erant in lege. Quatuor significat perfectionem Evangelii, propter quatuor libros evangelistarum. Ideo autem posuit evangelista istum numerum, qui significat perfectionem, quia in unoquoque statu debet homo esse perfectus, quia utique perfecta debet esse conversio nostra. Nam si in isto statu non fuerimus perfecti, nullo modo possumus ad illum alium statum pervenire. Nisi enim voluerimus perfecte ad Dominum ab hoc sæculo converti, nequaquam poterimus a vitiis nostris purgari. Et nisi perfecte a vitiis nostris purgati fuerimus, nullo modo possumus secure præmium cœlestis expectare. Sed quoniam nec ad primam perfectionem, quæ est in conversione, nec inde ad alias potest homo statim pervenire, ideo debet quasi per quosdam gradus ascendere donec perveniat illuc, unde Dominus noster descendit ad nos. Jam nunc ergo, fratres, ascendamus et a Christo incipiamus, ut ad Christum perveniamus. A Christo incipiamus, secundum quod homo est; et ad Christum perveniamus, ubi cum Patre excelso unum est. Et si volumus per istos patres, quos commemorat Evangelium, accipere illos gradus spirituales per quos debemus ascendere, debemus primo incipere a Joseph, et ita sursum versus pervenire usque ad transmigrationem Babylonis. Nam isti sunt gradus, qui pertinent ad primum statum:

Joseph interpretatur *augmentum*. Scire debemus quod Dominus creavit rationalem creaturam ut esset particeps beatitudinis illius, ita ut nihil aliud illi posset sufficere ad beatitudinem, nisi solus Deus. Et hæc est tota perfectio rationalis creature, et omne bonum adhærere illi. Et ideo recedens ab eo, tendit ad nihilum. Et hoc modo omne detrimentum hominis fuit, recedere a Deo. Idcirco, quando homo convertit se ad Deum, tunc incipit augmentum ejus. Et ideo si volumus ad ipsum ascendere, primum est ut convertamur ad eum et sic incipit augmentum nostrum, quod possumus intelligere per Joseph, qui interpretatur *augmentum*. Dominus noster Jesus Christus, cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinavit (Philipp. 1), et descendit usque ad infirmitatem nostram. Sed quia quod infirmum est Dei fortius est hominibus (I Cor. 1), ideo ubi ille devenit ad defectum nostrum, ibi incæpit augmentum nostrum. Sed quia ab illa magna claritate cecidimus in istas tenebras, ab illa magna quiete, quam primus homo habuit in paradiso, cecidimus in hoc mare magnum et spatiosum, ubi abundant ventus tentationum, fluctus persecutionum, et in hanc noctem, in qua transeunt omnes bestię silvæ (Psal. ciii).

In hoc etiam mari sunt reptilia, quorum non est numerus (Psal. xxxix), id est maligni spiritus, qui semper intendunt ad nos decipiendos; et inter ista

omnia mala et periculosa oportet nos illuc ascendere, unde cecidimus; et in ista nocte debemus ascendere, et a mari ascendere; necesse habemus ut habeamus aliquam lucem quæ nos illuminet, per quam ipsos gradus possumus ascendere. Ideo orta est nobis hodie stella quædam, domina scilicet nostra sancta Maria, quæ interpretatur *stella maris*, sine dubio stella istius maris, videlicet istius sæculi. Et ideo debemus erigere oculos nostros ad istam stellam, quæ hodie apparuit in terra, ut ipsa nos ducat, ut ipsa nos illuminet, ut ipsa nobis ostendat istos gradus, ut eos cognoscamus, ut ipsa nos consoletur, ne ascendendo deficiamus, ut ipsa nos adjuvet, ut ascendere valeamus. Et ideo pulchre in ista scala, de qua loquimur, ubi nos debemus incipere ascendere, ibi posita est Maria, sicut dicit evangelista, *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ (Matth. 1)*, ut statim in ipsa prima conversione nostra ipsa nobis appareat, et recipiat in sua custodia, et illuminet luce sua, et comitetur nobis in ista via laboriosa. Igitur, illa illuminante et docente per omnia, qui incepimus converti ad Deum, ipsam conversionem ducamus ad perfectionem, et incipiamus a Joseph, ubi incipit augmentum nostrum; et proficiamus et ascendamus, donec pertranseamus transmigrationem Babylonis, ut qui fuimus per vitia et peccata captivi sub potestate Nabuchodonosor in Babylone, id est in confusione, liberemur per gratiam Christi, ad quem conversi sumus: et ita cum perfecte convertendo ad Deum redierimus a Babylone, transeamus ad secundum statum, et incipientes nosmetipsos purgare, ascendamus de gradu in gradum, donec veniamus ad Salomonem, qui interpretatur *pacificus*, ut, scilicet purgati a malis passionibus, habeamus in nobis quandam pacem et tranquillitatem, et sic ingrediamur tertium statum, qui incipit a David, qui interpretatur *desiderabilis*; ut et nos desideremus, et ardeamus videre illum desiderabilem vultum Creatoris nostri, et in ipso desiderio nostro perveniamus ad Patrem Abraham, ad Deum scilicet excelsum, et videamus eum in Sion.

Sed quia longum est, si velimus ista omnia nomina percurrere, et in singulis istos gradus quærere; hoc videamus, ad quam perfectionem debemus in singulis istis tribus statibus pervenire. Et hoc primum videamus, ut fundamentum positum sit, id est fides Christi. *Sine fide enim impossibile est placere Deo (Hebr. xi)*. Postea vero diligenter consideremus, ut semper habeamus ante oculos nostros istam stellam, quæ hodie apparuit in terra, ne deficiamus propter tenebras hujus noctis, in qua sumus, et sic incipiamus ascendere in primo statu, ut conversio nostra perfecta sit.

Iste status incipit a Joseph. Joseph, ut diximus, interpretatur *augmentum*. Quid significat hoc augmentum, dicit Dominus in Evangelio: *Quis volens turrim ædificare, non prius seipsum cogitat, si habeat sumptus ad perficiendum (Luc. xiv)? Turris ista est*

perfectio, ad quam debemus ascendere. Oportet ergo ut, qui voluerit istam turrim spiritualiter ædificare, augeat sibi expensas unde possit perficere, ut sit in isto primo gradu, id est augmento. Sed quæ est ista expensa? Dubitaremus dicere, nisi ipse Dominus prius dixisset, oportere sumptus computare ad istam spiritualem ædificationem; statim in fine hujus Evangelii, de quali sumptu loqueretur ostendit, dicens: *Sic qui non renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest esse meus discipulus (ibid.)*. Mira res. Homines hujus sæculi, si volunt aliquid ædificare magnum, non solum servant ea quæ habent, sed etiam multa congregant et acquirunt. Sed ille qui vult spiritualem ædificationem facere, non solum non debet id querere quod non habet, sed etiam id quod habet relinquere. Quod ergo illis videtur detrimentum, hoc est nostrum augmentum. Quanto enim magis minuuntur pro Christo istæ corporales divitiæ, tanto magis augentur spirituales. Ideo nobis, qui desideramus ascendere et spiritualem turrim ædificare, primum est positus ante nos Joseph, id est augmentum, ut scilicet terrenas divitiis abjiciamus, et sic spirituales divitiæ nobis augeantur. Scire autem debemus quia temporales divitiæ et occupationes mundi sunt quasi quædam vincula, quibus diabolus tenet homines ligatos, ut non possint libere ascendere scalam Dei. Ideo quidam dives, quia audivit a Domino: *Vade et vende omnia quæ habes, et da pauperibus; et veni, sequere me (Matth. xix)*, abiit tristis. Quare autem abierit tristis, evangelista nobis ostendit, qui ait: *Erat autem habens multas possessiones (ibid.)*. Tenebat eum ligatum diabolus occupationibus mundi, quasi quibusdam vinculis. Ideo tristis fuit. Videbat enim quid illum oporteret facere, sed quia erat his vinculis ligatus, non poterat se sine magna tristitia expedire. Qui ergo projecit propter timorem Dei et amorem divitiis hujus mundi, facile potest scalam Dei ascendere et diabolum supplantare. Quia nullo modo potest homo levius supplantare diabolum, quam per timorem Dei, quasi acuta novacula, abscindere vincula, quibus diabolus tenet eum ligatum. Sed quia quando homo incipit converti ad Deum a peccatis suis, timor nimius vult aliquando ducere eum ad desperationem: ideo ascendat superius, et respiciat ad illum qui vere misericors est, et totam spem suam in eam ponat, et eum super omnia diligat; quia omnibus qui convertuntur ad eum sine ulla dubitatione donat omnia peccata.

Dicit Salomon in Proverbiis: *Fili, accedens ad servitum Dei, sta in justitia et timore, et præpara animam tuam ad tentationem (Eccli. ii)*. Non enim curat diabolus tentare hominem, quem in potestate sua habet. Qui enim propriæ concupiscentiæ in omnibus obedit, et satisfacit desideriis carnis suæ, non curat diabolus ad illum accedere; sed si cœperit ipsas concupiscentias abjicere, et niti contra desiderabilia carnis suæ, tunc dolet diabolus, et ag-

greditur eum acriori certamine. Is quem diabolus impugnat, non desiciat; sed superius ascendat, et diabolum, et omnia ejus argumenta despiciat, et dicat: *Deus meus adjutor meus, et sperabo in eum (Psal. xvii)*. Si enim *Deus pro nobis, quis contra nos? (Rom. viii)*. Ponit diabolus ante oculos divitiis mundi, quas abjecit homo, et vult eum facere redire ad vomitum suum. Sed ille cum omni fiducia dicat: *Deus meus, adjutor meus, et sperabo in eum*. Et sic consideret, quia si delectabilia sunt terrena et transitoria, sine ulla dubitatione delectabilior est ille, qui fecit non solum ista terrena, sed et omnia dona pulchra, et cœlestia et terrena, et pro ejus amore omnia contemnat et dicat: *Deus meus, divitiæ meæ, honor meus, thesaurus meus, et omnia bona mea*. In isto gradu jam perfecte contemnantur omnes divitiæ; quia, quando homo considerat pulchritudinem Creatoris sui, parum ei videtur quidquid reliquit in sæculo. Sed jam, calcatis divitiis, quia illæ non possunt impedire quin convertatur ad Deum, incipiunt impugnare carnales affectiones, scilicet patris et matris, fratrum et amicorum. Iste locus est valde periculosus. Quando enim homo vult relinquere sæculum, et converti ad Deum, obstant omnes, retinent, clamant. Relinquis nos? Quis in senectute sua sustinebit patrem tuum? Quis consolabitur matrem tuam viduam desolatam? Quis adjuvabit fratres, sorores, parvulos, qui omnes attendunt ad te? Hæc si non dicantur foris, ipsa tamen carnalis affectio vel diabolus dicit in corde. Ex alia parte occurrunt familiares, amici, et socii, cum quibus valde dulciter vixit, et dicunt: Ita relinquis nos? Ita dividemur? Sed qui ascendit scalam istam spiritualem, et vult cantare canticum graduum, dicat: *Domine, libera animam meam a labiis iniquis, et a lingua dolosa (Psal. cxix)*. Et iterum: *Narrant mihi iniqui delectationes; sed non ut lex tua, Domine (Psal. cxviii)*.

Istæ certe affectiones, quasi quædam nubes obscurant animam, et abscondere nituntur omnem spiritualem delectationem. Sed debemus hic maxime cogitare hanc stellam nostram, quæ nobis luceat in hac nocte, in hac obscuritate. Dehinc considerare radium, quide ista stella ortus est; qui quodammodo obscuratus est propter nos, ut nos liberaret ab his obscuritatibus. Ipsum ponamus contra omnes carnales affectiones, et ipsum consideremus patrem, fratrem, matrem, amicum. Patrem, quia erudit nos; matrem, quia consolatur nos, et lacte dulcedinis suæ nutrit nos; fratrem, quia carnem de carne nostra assumpsit; amicum, quia sanguinem suum fudit pro nobis. Hæc est recta via. Sed hic cavendi sunt latrones, qui se abscondunt, et plerumque incautos feriunt. Hic solet latere leo in insidiis, ille qui circuit, quærens quem devoret (*I Petr. v*); et quem non potest per suum gladium vulnerare, solet per ipsius arma, quem tentat, appetere. Tela illius sunt vitia, quibus nos aperte impugnat. Arma nostra sunt virtutes, quibus ei resistimus. Ideo, quando

non potest per aperta vitia, quæ sunt ejus tela, destruere, vult de nostris armis nos occidere. Nittur enim animo nostro persuadere ut in nobis ipsis gloriamur, quasi nostra virtute divitias reliquerimus, et nostra virtute affectiones omnes contempserimus. Contra hanc pestem debemus ascendere, ut unusquisque, quando profecerit, meminerit se a Domino adjutum, et non per propriam virtutem ad aliquod bonum pervenisse, vel pervenire posse, et non in se, sed in Domino gloriatur. Ipse est enim qui operatur in nobis et velle, et posse, pro bona voluntate. Unde dicit Apostolus: *Quid enim habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* (I Cor. iv.)

Ergo qui vult perfecte converti ad Dominum, sic ascendat de gradu in gradum, donec perveniat ad transmigracionem Babylonis. Sicut autem in descensione intelligitur illa transmigratio quæ facta est de Jerusalem in Babylonem, ita in ascensione debemus intelligere illam transmigracionem quam facere debemus de Babylonia versus Jerusalem. Hæc est conversio perfectionis nostræ, ut Babyloniæ relinquamus. Babylon interpretatur *confusio*. Quandiu homo habet cor suum vel in divitiis hujus mundi, vel in deliciis, vel in amore carnali parentum et amicorum suorum, et in propria voluntate, utique in Babylone est, id est in confusione. Quia in corde, ubi ista sunt, sine dubio magna confusio est, et parva pax. Ideo ut perfecta sit nostra conversio, omnia ista abjiciamus, et de Babylone perfecte transmigramus. Et non solum transmigramus, sed et magistri Babylonis efficiamur. Magnum est enim, fratres mei, magistrum esse Babylonis. Videte, quæso, magnum mysterium. Omnes filii Israel, qui erant in Jerusalem, ducti sunt captivi in Babylonem; facta est tamen in ipsis captivis quædam divisio. Alii serviebant ipsis Babyloniis, et alii facti sunt magistri in ipsa Babylone et Babyloniis imperabant. Constituti sunt enim Daniel, Ananias, Azarias et Misael, principes super omnes satrapas regis Babylonis, omnes tamen captivi. Hæc, ut ait Apostolus, *in figura facta sunt nostri* (I Cor. x). Omnes enim, fratres mei, omnes omnino tenemur captivi in Babylone, id est in confusione. Quis enim se liberum ab hac captivitate pronuntiet, cum Paulus dicat: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, et captivum me ducentem in lege peccati?* (Rom. vii.) Ecce illa miserabilis captivitas. Omnes gemunt, qui non more phreneticorum gaudent. Babylonicis, a quibus captivi tenemur, ipsæ sunt concupiscentiæ. Sed bonum est, fratres mei, ipsis Babylonicis imperare. Miserum quidem est inter ipsos vivere, sed miserrimum est ipsis servire. Sed plures serviunt, pauci imperant. Illi quippe in Babylone Babylonicis serviunt, qui in ista misera captivitate de qua locuti sumus ipsi concupiscentiis, ipsis desideriis carnis obedientes, præbent membra sua arma iniquitatis peccato. Illi imperant, qui ipsas concupiscentias comprimunt,

A qui membra sua bene regunt, ut non regnet peccatum in eorum mortali corpore (Rom. vi), et sint magistri confusionis suæ, et non servi.

Quod quia suis viribus nemo sufficit implere, clamemus cum Apostolo: *Quis nos liberabit de corpore mortis hujus?* (Rom. vii.) Sic clamor meus semper sit ad Deum. Oculi nostri semper ad Deum, et sic intremus in alium statum. Nam, licet hæc perfecte fecerimus, et divitias et delicias, et omnes affectus carnales, et nostram propriam voluntatem abjecerimus, tamen adhuc nos impugnant vitia nostra, ira, impatientia, superbia, luxuria, et cætera hujusmodi. Ideo ingrediamur in alterum statum, et incipiamus nosmetipsos purgare a vitiis nostris per labores, per vigiliis, per jejunia, per orationes, per compunctionem, per lectionem, per meditationem. Sed quia nihil tantum valet ad nostram purgationem, quantum assidua oratio ad Deum, ideo in principio hujus distinctionis ponitur Jechonias, qui interpretatur *præparatio Domini*, ut sciamus et memoriæ commendemus, quia nos non sufficimus nosmetipsos præparare, neque purgare; sed hoc quod convertimur ad Deum, huic sæculo abrenuntiando, quod purgamur proficiendo, oportet ut omnis ista præparatio Domini sit præparantia nos, ut digni efficiamus Dei ipsius visione, omni finita tentatione. Sciendum sane quia, quandiu aliquid terrenæ cupiditatis cordi nostro insederit, nequaquam poterimus illud verum et delectabile bonum esurire. Qui autem hic justitiam non esurierit, nescio si aliquando illa satiari poterit. Verum licet sæculum deseruerimus, licet nos alienæ voluntati subdiderimus, licet vitiis nostris pristinis resistamus; nihil quoque de nobis præsumentes orationi insistamus; adhuc tamen quædam cupiditates ex ipsa infirmitate, quæ non est adhuc perfecte sanata, irruentes oculum cordis obscurant: verique luminis puritatem, cui inhære oportet, intueri non sinunt.

Agendum est ergo, et omni nisu insistendum, ut minuatur ista cupiditas, sanetur ista infirmitas, charitas augeatur, qua unum verum solum dulce et vere delectabile bonum ametur ferventius, desideretur attentius, suavius degustetur. Hic quidem labor immanis oboritur, sed non est desperandum; non enim in nobis, sed in Domino speramus. A Domino speremus salutem, ut non obruat infirmitas et non vincat cupiditas, ut charitas nutriatur; et ideo illum jugiter oremus ut ipse nos præparet, et purget, et faciat nos vasa in honorem et non in contumeliam. Ab isto autem opere non cessemus, sed ascendamus magis de gradu in gradum, donec inveniamus, imo donec ipsi efficiamur Salomon, qui est ultimus gradus in secunda distinctione. Salomon interpretatur *pacificus*. Tandiu ergo debemus nosmetipsos a vitiis purgare, donec habeamus pacem in nobis, et vitia conquiescant, nec possint levare caput contra nos, nec aliquid quando nobis bellum inferre. Ista est enim perfectio secundi status, ut a Deo purgemur a vitiis nostris.

ut incipiamus etiam in hoc sæculo quasdam primitias illius pacis degustare, quam habebimus in nostra resurrectione, quando dicemus: *Ubi est, mors, victoria tua? Ubi est, mors, stimulus tuus (I Cor. xv)?* Si vero in isto statu fuerimus perfecti, quid restat, nisi ut desideremus præsentiam Christi; suspiremus ad illam visionem beatam, ut sint nobis lacrymæ nostræ panes die ac nocte (*Psal. xli*); et cum omni cordis affectione dicamus: *Quando veniam, et apparabo ante faciem Dei? (Ibid.)* Incipit autem iste status a David, id est a sancto desiderio; David *desiderabilis* interpretatur. Et quis illo desiderabilior, de quo ait propheta: *Veniet desideratus cunctis gentibus? (Agg. ii)*. Desideratus plane et desiderandus.

Ut autem perfectum sit istud desiderium, non debet finire, donec veniamus ad Abraham, id est Patrem excelsum, ut videamus Deum deorum in Sion (*Psal. lxxxiii*). Hæc est perfectio ad quam ascendere debemus; hoc est præmium quod exspectamus, visio scilicet Dei, id est Patris excelsi. O quantum præmium! quam magnum! quam bonum! videbunt eum iusti, videbunt impii; sed aliter impii, aliter iusti. *Videbunt, impii in quem transfixerunt (Joan. xix)*. Et iterum: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei (Isa. xxvi)*. Videbunt eum iusti, sed sicut est, dicente Joanne: *Nunc filii Dei sumus; sed nondum apparuit, quid erimus. Scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est (I Joan. iii)*. Esse Dei est dissimiliter nunquam esse. Videbimus ergo eum, sicuti est; quia hunc in ipsa Deitatis suæ substantia contemplabimur, quod nulli prorsus electorum in hac vita conceditur, nec ipsi Moysi, qui eum in Angelica specie contemplari solebat, dicente ei Domino: *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, et vivet (Exod. xxxiii)*. Cui tamen merito magnæ sanctitatis ait: *Ostendam tibi omne bonum (ibid.)*. Videbimus tunc illum speciosum forma præ filiis hominum (*Psal. xliiv*), in quem desiderant angeli prospicere (*I Petr. i*). Nam, sicut quidam ait, quantum licet scire, Deus est substantia spiritualis, tam inæstimabilis pulchritudinis, tam ineffabilis suavitatis, ut angeli qui septuplo solem sua vincunt pulchritudine, desiderent in eum iugiter et insatiabiliter prospicere. Videbimus tunc illum, cujus spiritus super mel dulcis, et hæreditas super mel et favum, et spiritualibus brachiis amplexabimur, et mira quadam dulcedine osculabimur. Videbimus tunc, et sentiemus quam bonum et quam dulce erit, in illa beata vita frui conspectu Conditoris nostri, interesse angelorum societati, æterna immortalitate donari. Videbimus tunc illum, qui de sinu Patris descendit in gremium matris; ut nos incipientes, ut diximus, ab ejus humanitate, quam assumpsit de matre, perveniamus ad ejus divinitatem, quam semper habet cum Patre. Hoc totum bonum nostrum ab hac festivitate incepit, in qua orta est ejus beata Genitrix, qui nos ad tantam celsitudinem per suam gratiam perducit. Et

ideo in principio hujus ascensionis ponitur ipse Jesus, ponitur Maria, ut sub ipsa misericordia, sub ipsius misericordiæ matre benignissima nemo desperet, nemo ascendere dubitet, sed in ipsis omnem spem suam, omnem ponens delectationem, ascendat securus, ascendat intrepidus. Nunquam enim poterit deficere, qui talibus auxiliis poterit adjuvari. Erigamus ergo ad ipsum Christum intuitum nostrum, deprecantes illum per merita suæ dulcissimæ matris, ut ipse efficiat volentes, ut ipse adjuvet ascendentes, ut ipse recipiat venientes, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXII.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Fratres mei, si non sufficimus loqui de uno sanctorum Dei, et ejus gloriam exprimere, quomodo sufficemus de omnibus sanctis ejus sermonem facere? Hoc ergo magis necessarium est, ut ita nos habeamus, quatenus ad eorum gloriam pervenire valeamus. Quid ergo agendum est nobis? Quomodo ad illam exaltationem poterimus pervenire? Ideo, fratres, audiamus salubre consilium. Cui enim melius credere debemus, quam illi, qui jam ad illam excellentiam pervenit? Ipse certe novit viam, quam ipse ascendit. Audiamus ergo unum de magnis amicis Jesu dicentem: *Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet (I Petri v)*. Scitis quomodo hodie per universum mundum omnes laudant sanctos Dei, angelos, archangelos, apostolos, martyres, confessores, virgines. Inde sunt cantus hodie in sancta Ecclesia, inde hymni, inde luminaria et cætera quæ conveniunt festivitati. Cantus significat illam perpetuam jubilationem, in qua sancti sunt, propter ineffabile gaudium quod habent de Deo. Hymni significant illam inenarrabilem laudem qua ipsi semper Deum laudant. Unde dicit psalmista: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te (Psal. lxxxiii)*. Luminaria significant illam perpetuam lucem, in qua habitant sancti Dei. Unde in hac nocte cantastis: *In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficiet*. Modo, fratres, cogitate, si potestis, quantum exaltati sunt in cælo, quanta possunt exaltari et honorari in terris? Certe, D fratres, si omnem gloriam mundi, et omnem laudem mundi, et omne gaudium mundi possemus simul aspicere, in comparatione illius gaudii nihil est aliud quam summa miseria. Ideo, fratres, scire debetis quia istas festivitates in luminaribus, in canticis et cæteris hujusmodi non facimus, nisi propter duas causas. Ista enim non prosunt sanctis Dei, non isto terreno cantu delectantur, non istis terrenis, luminaribus et vilibus gloriantur, quorum laus Christus est, quorum lux ille est, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (*Joan. i*). Primo ut per has renovationes excitemus nosmetipsos ad majorem devotionem. Deinde propter illam significationem, quam superius diximus: et ideo tantum debemus agere, quantum sufficit ad ista duo. Nam

illi non bene, non rationabiliter, sicut mihi videtur, A celebrant istas festivitates, qui cum quadam nimitate et superfluitate quærunt istas glorias exteriores et pulchritudines, ita ut exteriori homine tot cantibus, tot ornamentis, tot luminaribus et cæteris hujusmodi pulchritudinibus intento, nihil aliud pene poterit cogitare, quam ista quæ vel per oculos videt, vel per aures audit, vel per cæteros sensus carnis sentit.

Nos, fratres, qui ista non videmus, et scimus tamen quia a multis aguntur, cogitemus et delectemur: in illa pulchritudine, quæ vera est, in qua sancti sunt sine corruptione; in illis spiritualibus ornamentis, quæ sancti habent in justitia et sanctitate; in illis hymnis et laudibus, quibus ipsi laudant Deum sine fastidio; in illa luce, quam ipsi vident in Dei facie; et ita agamus nostras festivitates ut mens nostra non reflectatur ad istas terrenas delectationes et caducas; sed potius ad illa spiritualia et æterna excitetur, et sic illorum gloriam et exaltationem consideremus. Et ut ad illorum exaltationem pervenire possimus, audiamus consilium apostoli, qui ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei.* Novit optime apostolus causam quare dejecti sumus, quare illam exaltationem, in qua creati sumus, perdidimus, quare in ista miseria expulsi sumus. Quæ est ista causa, fratres, nisi superbia? Ideo contra illam superbiam docet humilitatem. *Humiliamini*, inquit. Sed quia scivit quod non omnes qui se humiliant, sapienter se humiliant, ideo adjecit, *sub potenti manu Dei.* Alii humiliantur sub gloriosa manu Dei; alii humiliantur sub forti manu Dei; alii humiliantur sub larga manu Dei; alii humiliantur sub potenti manu Dei. Sunt angeli boni, sunt et angeli mali; sunt et homines boni, sunt et homines mali. Sicut dicit Apostolus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi omne genu flectatur caelestium, terrestrium et infernorum (Philipp. 11).* Videte modo quia omnes humiliantur Domino nostro, et omnes ei subjiciuntur. Omnes certe et boni et mali, quia ejus voluntati nullus resistere potest, et omnes serviunt voluntati ejus, velint, nolint. Ideo salubriter nos monet Apostolus ut nos illi humiliemur, id est voluntate nostra subjiciamur ei, quia tunc habebimus meritum. Si enim ex voluntate nostra holumus subjici illi, subjiciemur inviti, pœnam incurremus æternam. Jam videamus, qui sunt illi, qui humiliantur sub gloriosa manu Dei. Qui de manu Dei nihil aliud expectant, nisi gloriam ipsius, in qua ipsi sunt sine fine beati, unusquisque secundum ordinem in quo creatus est. Mali autem angeli ipsi sunt, qui humiliantur sub forti manu Dei; quia fortitudo Dei premit eos, et facit eos, velint nolint, suæ servire voluntati. Unde dicitur in psalmo: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei (Psal. 111).* Nonne sapienter illi illudit Dominus noster, quando omnia quæ fecit ad destructionem illorum qui sunt electi, hoc retorquet Dominus ad illorum profectum, et quidquid ipse facit ut minuat gloriam Christi, hoc augeat gloriam Christi? Et puto, fratres mei, quod

ipsemet hodie se tenet pro illuso. Considerat hodie gloriam apostolorum, martyrum et omnium sanctorum Dei, et videt quia per malitiam ejus aucta est illorum gloria. Quare enim tanta est illorum gloria, nisi quia, sicut dicit Apostolus: *Ludibria sunt et verbera experti, insuper vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occasione gladii mortui sunt pro Christo? (Hebr. 11).* Et hæc omnia illis illata sunt per malitiam diaboli. Ipse enim operabatur in cordibus infidelium et impiorum, qui eos ita cruciabant. Et ecce omnia illa tormenta versa sunt illis in gloriam et coronam.

Sic, fratres mei, licet non patiamur illa corporalia tormenta, quæ illi passi sunt; tamen et per nos illuditur diabolo. Tentat enim et cruciat; sed quia fortitudo manus Dei premit eum, ne possit nos tentare supra id quod possumus sustinere, omnes istæ tentationes ad nostram gloriam, et ad illius contumeliam proficiunt. Similiter mali homines humiliantur sub forti manu Dei, quia non permittit eos Dominus exercere crudelitatem suam, nisi quantum viderit eis expedire. Alii sunt qui humiliantur sub larga manu Dei. Omnes tamen non eodem modo. Quidam enim videntes, quod ipse est *qui dat escam omni carni (Psal. cxxxv)*, qui firmiter credentes quod in ejus manu sunt omnes divitiæ et honores, et cui voluerit dat illa; incipiunt servire illi, vel ut ista terrena acquirant, vel ne ista terrena amittant. Alii meliores istis largam manum ejus considerantes, *qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v)*, qui etiam ista temporalia mistim bonis et malis abunde tribuit, conjiciunt, quam mira sunt, quam ineffabilia, quæ servat suis tantum bonis et cupiditate illius beatitudinis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (*I Cor. 11*), serviunt illi et humiliantur. Item sunt alii, qui humiliantur sub potenti manu Dei. Illi sunt, qui considerantes ejus potentiam, qua superbos humiliat et humiles exaltat, qua damnat quos voluerit, salubri timore compuncti humiliantur. Ad hanc nos humiliationem Dominus invitat, dicens: *Nolite timere eos, qui corpus occidunt, et non habent ultra quid faciant: sed eum time, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam (Matth. x).* Hæc est prima causa humilitatis nostræ, timor Domini. Sed est perfectior gradus, quando non illam potentiam considerat, qua damnat impios; sed illam, qua in ista vita suos potenter defendit, et in die judicii ad regnum cælorum introducit. Ad istum gradum nos invitat Apostolus, dicens: *Humiliamini sub potenti manu Dei; non timore pœnæ, sed, ut vos exaltet in tempore visitationis (I Petr. v).* Tempus visitationis est dies judicii. Primo visitavit mundum per misericordiam, postea visitabit per judicium. Visitavit nos misericorditer, quando suum sanguinem fudit pro nobis; visitabit per judicium; quando unicuique reddet secundum opera sua (*Matth. xvi*).

Sunt etiam aliæ visitationes innumerabiles, qui-

bus hic Dominus visitat, non solum electos, sed etiam reprobos. Visitat nos per prospera, visitat nos per adversa. Visitat nos quando tentamur, visitat nos quando consolamur. Visitat nos per occultam inspirationem, visitat nos per exteriorem sermonem. Visitat nos per Scripturas, visitat nos per sacramenta. Et hæc omnia bonis proveniunt in salutem, malis in perditionem. Si autem voluerimus in his omnibus visitationibus exaltari, humiliemur sub potenti manu Domini. Et quid sunt istæ festivitates, quas celebramus, nisi quædam ejus visitationes? Sed in istis visitationibus alii exaltantur, alii dejiunt. Ecce hodie celebramus festivitatem Omnium Sanctorum, nec soli nos celebramus. Quis est enim Christianus, qui non hodie celebrat istam festivitatem? Sed multi in luxuriis, in comessationibus, in ebrietatibus, in impudiciis, et hujusmodi contaminationibus. Isti non exaltantur in ista visitatione, sed potius dejiunt. Qui vero in præsentis festivitatis apud seipsum considerat sanctos Domini nostri, gloriam angelorum, doctrinam apostolorum, patientiam martyrum, constantiam confessorum, pudicitiam virginum; et in his omnibus nunc desiderat gloriam, ad quam pervenerunt; nunc fervet sequi per viam, per quam præcesserunt; et sic compungitur, dolet, plangit præteritas negligentias et peccata sua; proponit ferventius Deo servire, ut consequatur gloriam angelorum; patientius omnia adversa tolerare, ut perveniat ad coronam martyrum; purius cor suum et carnem suam amodo custodire, ut fruatur consortio virginum, iste est qui exaltatur in hoc tempore visitationis. Sed qui sunt, qui ista faciunt? Non superbi, non clari, non contumaces, non murmurosi. Sed qui? Utique qui se humiliter sub potenti manu Dei. Qui timorem Dei semper sibi ante oculos ponunt, qui divinam potentiam semper considerant, qui semper mortem sensitam ante oculos habent. Ergo, fratres, humiliemur sub potenti manu Dei, ut nos exaltet in tempore visitationis. In istis visitationibus nos exaltet per bona opera, per sancta desideria, ut quando venerit in illa magna visitatione, quando requiret ab omnibus quid in ista vita gesserunt, ut reddat unicuique secundum opera sua, tunc nos perfecte exaltet, audientes illam delectabilem vocem: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi* (Matth. xv). Hæc erit vera exaltatio nostra, quando eorum consortiis fruamur in cælis, quorum hodie festivitatem celebramus in terris. Quod per eorum merita nobis præstare dignetur Dominus noster Jesus Christus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXIII.

DE OMNIBUS SANCTIS II.

Benedictus sit imperator noster, qui pauperem familiam suam visitare non desistit. Aliquando, fratres charissimi, visitat nos per aliquem servorum suorum, aliquando per plures, aliquando per cha-

arissimam matrem suam, aliquando, quod plus est, per seipsum. Quæ sunt enim istæ festivitates Sanctorum, quas tam sæpe celebramus, nisi quædam visitationes, per quas visitat nos Dominus noster, et confortat? Quia ergo expediebat nobis, semper memores existere beneficiorum ejus, quæ nobis per præsentiam suam corporalem exhibuit: et quia scivit memoriam nostram esse corruptam per oblivionem, intellectum per errorem, studium per cupiditatem pie providit nobis ut ipsa sua beneficia non solum recitarentur nobis per Scripturas, sed etiam nobis repræsentarentur per quasdam spirituales actiones. Ideo quando tradidit discipulis suis sacramentum corporis et sanguinis sui, ait illis: *Hoc facite in meam commemorationem* (Matth. xxvi).

Ob hanc causam, fratres, institutæ sunt istæ festivitates in Ecclesia Dei, ut per hoc quod modo ejus festivitatem repræsentamus, modo ejus passionem, modo ejus resurrectionem, modo ejus ascensionem: semper sit recens in memoria nostra illa mira pietas, illa mira suavitas, illa mira charitas, quam in nobis per hæc omnia ostendit. Ex his etiam plurimum proficere debet fides nostra, quando et auribus nostris videmus quid Christus pertulit pro nobis, quid etiam in ista vita dat nobis, quid post istam vitam promittit nobis. Pertulit pro nobis mortem, in præsentis dat nobis peccatorum remissionem, post istam vitam promittit æternam felicitatem. Istam nostram liberationem, fratres charissimi, istam spem nostram, istam beatitudinem nostram debemus ad memoriam nostram reducere, quando celebramus ipsius festivitatem. Sed quare celebramus istas festivitates suorum fidelium, nisi ut consideremus attentius illorum gloriam, quam illis misericordia Dei contulit: ut per istam considerationem illam ardentius desideremus et amemus? Per hoc etiam quod audimus vitam illorum, et passiones, et labores, per quos illi venerunt ad tantam gloriam, debemus concipere magnam consolationem, et magnam spem: et quanto magis viderimus nos in laboribus et angustiis hujus vitæ, tanto possumus securius illam gloriam et felicitatem, ad quam ipsi nos præcesserunt, sperare.

Charissimi, nemo vos fallat, nulla vos cogitatio decipiat, nec ullum blandimentum inimici. Vera est certe illa Scriptura quæ dicit: *Per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei* (Act. xiv). Fratres mei, licet angelus sit, qui vobis aliud dicat, anathema sit. Celebramus sæpe festivitates apostolorum, sæpe et martyrum, aliquando et confessorum, aliquando et virginum. Quis est de illis omnibus, qui non transivit per dolores et tribulationes hujus vitæ? Ecce hodie ipse rex, ipse imperator noster, cum omni suo nos visitat exercitu. Consideremus, quantum possumus, omnes acies ejus, quam sunt pulchræ, quam sunt ordinatæ; desideremus eorum societatem, sed primo non refugiamus eorum laborem. Gravis quidem est pugna, sed debet nos delectare corona. Non deest nobis

auxilium in hac pugna. Sunt circa nos angeli, archangeli, de quibus dicit Apostolus: *Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi, propter eos qui hereditatem capiunt salutis?* (Hebr. 1.) Videamus ergo in prima fronte ipsum imperatorem nostrum; audiamus quomodo hortatur milites suos. *In hoc, inquit, mundo pressuram habebitis* (Joan. xvi). Fratres, veritas non potest mentiri. Ideo audivite quod promisit. Duo sæcula sunt, præsens et futurum. Dominus noster prædixit nobis, quomodo habeamus esse in utroque. *In hoc, inquit, mundo pressuram habebitis* (Matth. xiii). Iterum quales sui futuri sunt in alio, ipse dixit: *Fulgebunt justi sicut sol in regno Patris mei* (Matth. xxii). Et iterum: *Erunt sicut angeli Dei in cælo* (ibid.). Ideo, fratres, quamvis fortassis fecisset dives ille multa mala, de quo dicit Evangelium, quia cruciabatur in inferno, et vidit Lazarum in sinu Abraham: et quamvis forte habuisset in se ille pauper Lazarus multa bona, tamen non commemoravit Abraham aliam causam damnationis divitis, nisi quod recepisset bonæ in vita sua; nec aliam causam salutis Lazari, nisi quod recepisset similiter mala in vita sua. Sic enim ait: *Memento, fili, quia recepisti bona in vita tua: et Lazarus similiter mala* (Luc. xvi). Idcirco, fratres, quantum unusquisque se videt in pressuris hujus vitæ pro Christo, sciat pro certo quia tantum crescit gloria ejus in alia vita; et quantum se videt in bonis et deliciis in hac vita, tantum timeat, ne minuatur gloria ejus in alia vita.

Quapropter, fratres, hæc duo debemus habere in memoria nostra, quales debemus esse in cælo cum Domino, et de istis duabus vitis debemus semper aliquid sentire. Ad istam vitam pertinet labor, ad illam vitam requies; ad istam vitam pertinet tentatio, ad illam securitas; ad istam vitam paupertas, ad illam divitiæ; ad istam vitam luctus, ad illam vitam consolatio; ad istam vitam fames et sitis, ad illam vitam satietas. Hoc est, fratres mei, quod Dominus dicit in Evangelio: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Beati qui fletis, quia ridebitis. Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini* (Luc. vi). Et iterum: *Væ vobis, divites, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis qui ridetis nunc, quia plorabitis et flebitis* (ibid.). Sed jam videte quod dixi, quia oportet ut hæc duo habeamus in memoria nostra, id est quales debemus hic esse, et quales futuri sumus ibi; quia si tantum illa attendamus quæ pertinent ad istam, non poterimus sustinere. Quis enim sine periculo murmurætionis et desperationis potest sine aliqua consolatione semper esse in pressuris, et miseriis, et tentationibus? Quis est, fratres, in ista vita, qui non sentiat istas miseras, nisi ex toto sit sine sensu? Et propter istas miseras omnes quærunt habere aliquam consolationem. Sæculares enim et qui amant istum mundum, ipsi quærunt consolationem in divitiis, in honoribus, in multis curiositatibus, in desideriis carnis et voluptatibus. Isti sunt miseri, quando

tristantur, sed multo miseriores quando sic consolantur. *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis* (I Petr. ii), non debetis habere tristitiam, quam isti habent; nec consolationem, quam isti habent. Considerate totam familiam istam nostri imperatoris, quam hodie nobis ostendit; et videte in ipsa ista duo, tristitiam quam habuerunt, et gaudium quod receperunt. Hæc est illa familia Christi, sponsa Christi, quæ dicit in Canticis: *Nigra sum, sed formosa* (Cant. i). Ecce, fratres, illa duo, de quibus locuti sumus. Nigredo pertinet ad istam vitam; formositas ad illam, in qua erimus Deo præstante post istam. Quidquid habuerunt sancti de ista vita, nigrum fuit, sed cum ista nigredine habuerunt magnam pulchritudinem. Quasi quædam nigredo erat illa tribulatio, illa angustia, illæ tentationes, quas pertulerunt in mundo, de quibus dicit Apostolus: *Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis; egentes, angustiati, afflicti; quibus dignus non erat mundus* (Hebr. xi). Habuerunt etiam quædam pulchritudinem in fide, in castitate, in puritate, in charitate.

Consideremus primo ipsos duces exercitus nostri; audiamus, quid de illis dicat unus eorum. *Videte, inquit, vocationem vestram, fratres; quia non multi sapientes secundum carnem, non multi nobiles; sed quæ sunt stulta mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, et infirma mundi, et contemptibilia, et ea quæ non sunt* (I Cor. i). Et iterum dicit: *Tanquam purgamentum hujus mundi facti sumus; omnium peripsema* (I Cor. iv). Hæc est nigredo illa, de qua locuti sumus. Sed ubi erat pulchritudo eorum? Audite: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiarum nostræ* (II Cor. i). Intus erat pulchritudo eorum, non foris. Quid martyres sancti? Nonne apparebant in illis, quando tradebantur ad carceres, quando ducebant vinctos catenis coram hominibus, quando lapidabant eos, quando verberabant eos, et omnibus contumeliis et tormentis cruciabant? Vox ipsorum est in psalmo: *Miserere nostri, Domine, miserere nostri; quia multum repleti sumus despectione. Quia multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, et despectio superbis* (Psal. cxvii). Sed omnis ista nigredo, quæ erat foris, non minuebat, sed augebat pulchritudinem, quæ erat intus. Quid cæteri sancti, qui non fuerunt in istis persecutionibus, sicut confessores, sicut multæ virgines sanctæ, sicut monachi sancti et eremitæ? Nonne habuerunt illi istam nigredinem? Sed Apostolus communiter de omnibus dicit: *Omnes, qui volunt in Christo pie vivere persecutionem patiuntur* (II Tim. v). Ille pie vivit, qui potest veraciter dicere: *Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror?* (I Cor. xi). Magna persecutio est, fratres, sicut nos sæpe experimur, quia scimus infirmitates, et dolores, et gravamina multorum. Magna est persecutio, habere curam de omnibus, dolorem pro omnibus; tristari, quando aliquis tristatur; timere, quando aliquis tentatur. Quoniam est

iterum intolerabilis persecutio, quæ aliquando nobis accidit, quando aliquis eorum quos nutrimus, et custodimus, et amamus quasi viscera nostra, vincitur a diabolo; in tantum, ut etiam discedat a nobis, vel ita perverse et perditæ vivit, ut necesse habeamus expellere eum a nobis.

Fratres, si vos habetis dolorem et magnam tristitiam, quando talia accidit, qui fratres estis, quantum nos tristitiam putatis habere, qui sumus et fratres, et patres, et custodes; qui suscepimus reddere rationem pro talibus? Certe, fratres, magnam compassionem debetis habere de nobis, et lætificare nos de vestra bona conversatione, qui in tantis aliis rebus tristitiam habemus. Beatus tamen, qui istam nigredinem patitur pro Christo. Ista nigredo non facit eum turpem, sed formosum. Non enim venit de flamma cupiditatis, sed de igne charitatis. Talis anima potest dicere, quia *decoloravit me sol* (Cant. 1), sol videlicet charitatis, qui lucet et ardet in corde ejus; et facit eum, quanto magis amat, tanto magis sæpius dolere et tristari pro illis, quos amat. Est adhuc alia quedam nigredo, qua vos sæpe experimini. Illa est utique, quam nemo sanctorum unquam potuit vitare. Nigredo ista, fratres, tentatio est, sive de inimico, sive de carne, sive de hoc mundo. Hanc enim nigredinem habuit ipse Paulus, sicut ipse dicit: *Datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizat* (II Cor. xii). Et de tentatione carnis ipse dicit: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, et captivum me ducentem in legem peccati* (Rom. vii). Hanc nigredinem tota societas sanctorum Dei experta est, ut dicere possit: *Nigra sum, sed formosa* (Cant. 1). Hoc etiam omnis sancta anima quando vivit in ista carne, potest dicere. Quis enim sanctus liber est a tentatione, cum Job dicat. *Tentatio est vita hominis super terram?* (Job. vii) *Nigra sum, sed formosa.* Nonne anima unicuiqueque nostrum hoc potest dicere, nigra sum, sed formosa? Formosa est sine dubio illa anima, quæ contemnit mundum; sed adhuc nigra, quia sæpe versat in corde suo, et cogitat mundum. Formosa est illa anima, quæ quantum potest, Deum diligit; sed adhuc nigra, quia amorem carnalium rerum sæpe in se sentit. Formosa est illa anima, quæ, quantum potest, facit quod scit prodesse cæteris, propter charitatem; sed adhuc nigra est, quia sæpe sentit in se iram, impatientiam et cætera alia quæ impugnant charitatem. Formosa est denique illa anima, quæ nulli vitio consentit; sed adhuc nigra, quia ipsa vitia sentit.

Et quid mirum, fratres, si sancti transeunt per illam nigredinem, quando ipse Dominus cum quadam nigredine voluit vivere in hoc mundo? Et ipse, fratres, ipse potuit dicere: *Nigra sum, sed formosa.* Ideo non aliquam verecundiam habet sponsa sua, omnis scilicet societas sanctorum, sive unaquæque anima sancta, fieri de se. *Nigra sum,*

A *sed formosa.* Sed audi, quomodo: *Sicut tabernaculum Cedar, sicut pelles Salomonis* (Cant. 1). Hoc est quod dixi, quia ipse Dominus noster voluit ostendere in se quamdam nigredinem; sed habuit sub illa nigredine magnam pulchritudinem. Vultis utrumque audire, et nigredinem, et pulchritudinem? De nigredine ejus dicit Isaias: *Vidimus eum, et non erat ei aspectus, neque decor, despectum et novissimum virorum* (Isa. LIII). De pulchritudine ejus dicit David: *Speciosus forma præ filiis hominum* (Psal. xlii). Sed utique passus est tentationes, sicut dicit Apostolus: *Tentatum per omnia pro similitudine absque peccato* (Hebr. iv). Ideo omnes sancti ejus secuti sunt vestigia ejus et exemplum ut unaquæque sancta anima possit dicere: **B** *Nigra sum, sed formosa, filie Jerusalem; sicut tabernaculum Cedar, sicut pelles Salomonis.* Quis est iste Cedar, quis est iste Salomon? Ego puto, quod Dominus noster Jesus, ipse propter aliquam significationem est Cedar, et propter aliam significationem est Salomon. Nam Cedar interpretatur *tenebræ*, Salomon *pacificus*. Et ut videamus quomodo ista duo nomina conveniant Domino nostro Jesu Christo, attendamus quod ipse dicit in Evangelio: *Ego in judicium veni in hunc mundum; ut non videntes videant, et qui vident, cæci fiant* (Joan. ix). Multi per ejus præsentiam cæcati sunt, et multi illuminati. *Positus enim fuit, ut ait Simeon: In ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel.* **C** (Luc. ii). Illis, qui nolebant credere in eum, sed excæcati sunt per malitiam suam in præsentia ejus, erat Cedar. Nonne tenebant eum pro Cedar, qui dicebant: *Nonne hic est filius fabri?* Videbant eum pauperem, non quærentem, sed potius fugientem gloriam mundi; esurientem, sitientem, et ideo contemnebant eum; putabant, quod esset Cedar, id est tenebrosus, et sine lumine Deitatis, sicut cæteri homines. Sed unde hoc illis; unde offenderunt in eum? Utique propter tabernaculum ejus, id est carnem ejus in qua quasi in tabernaculo habitat divinitas. In hoc tabernaculo magis niger erat Dominus noster; patiebatur famem, sitim, opprobria, ad ultimum conspuerunt in eum, colaphizaverunt, flagellaverunt, et sic crucifixerunt **D** eum. Sed tota ista nigredo erat in tabernaculo, id est in carne; foris erat, non intus; quia intus *speciosus forma præ filiis hominum*; intus talis, *in quem desiderant angeli prospicere* Et ideo, fratres, tota illa nigredo magis erat nostra quam sua. Nos portamus carnem peccati, ille non portavit carnem peccati, sed similitudinem carnis peccati.

Veniat in memoriam ille Jacob, qui ut acquireret benedictionem, abscondit propriam similitudinem intus et alterius similitudinem assumpsit foris. Audistis sæpe, fratres, istam historiam. Rebecca induit filium suum caprinis pellibus, in similitudinem illius pilosi Esau (Gen. xxvii). Quid enim significavit Esau pilosus nisi filios eorum qui cum pelliceis tunicis ejecti fuerunt de paradiso?

Omnes filii Adam pilosi et nigri, propter peccata et iniquitates. Non habebat istos pilos Filius Dei. Quomodo enim haberet ille peccatum qui erat unus cum Patre perfectus et omnipotens Deus? Sed nec habebat in sua illa Deitate similitudinem alicujus peccati aut corruptionis. Fratres, nisi iste assumeret similitudinem pellis nostræ, similitudinem pilorum nostrorum, nunquam nos possemus liberari a pilis nostris. Ideo dignatus est induere similitudinem carnis peccati, ut foris ostenderet infirmitatem, et quamdam nigredinem, intus autem servabat illam miram et ineffabilem pulchritudinem. Ponite modo in corde vestro, quasi videatis Jacob coopertum pellibus caprinis; nonne posset veraciter dicere, niger sum, sed formosus? Niger propter tabernacula Cedar, propter nigram pellem caprorum; sed intus formosus, propter propriam similitudinem. Sic attendite illum verum Jacob Dominum nostrum Jesum Christum; nigrum propter similitudinem carnis peccati; pulchrum, quia nullum habebat peccatum; sed per istam nigredinem acquisivit nobis benedictionem, non sibi, quia ille non indigebat; sed nobis, qui benedictione opus habebamus, quia maledicti eramus. Nam sine dubio in illa benedictione, qua Isaac benedixit filium suum, fuimus nos significati, et per significationem benedicti. Audite enim quid dixit: *Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus (ibid.)*.

Iste est ager, fratres, quem hodie debemus maxime considerare. Ager iste plenus est omni suavitate, omni dulcedine, omni decore. Nam, sicut paulo ante cantastis: *Floribus ejus nec rosæ, nec lilia desunt*. Hic suavissimi fructus apostolorum, hic rosæ martyrum, hic lilia virginum, hic singuli sancti, quasi arbores fructuosæ in agro Domini. Utinam, fratres, et nos simus de illo pleno agro, cui benedixit Dominus! Huic agro Dominus de rore cœli, et de pinguedine terræ, abundantiam frumenti, vini et olei tribuit. Ros cœli est gratia spiritualis, quam iste ager solet recipere, in compunctionibus, in meditationibus, in psalmis, in lectionibus. Pinguedo terræ, quæ est? Terra nostra caro nostra est. Felix, qui potest de ista terra accipere pinguedinem. Ista pinguedo, fratres, bona opera sunt: quæ utique non facimus, nisi per corpus nostrum. Qui bene et sapienter et discrete sciunt exercere istam terram, ipsi experiuntur, quia vigiliæ, et labores, et jejunia mirabilis quædam pinguedo est. Ex his ergo duobus, de rore cœli et de pinguedine terræ, id est, ut manifestius dicam, de corporali et spirituali exercitio, habet iste ager, omnis videlicet societas sanctorum, abundantiam vini, frumenti et olei. Frumentum sapientiæ, vinum contemplationis, oleum charitatis. Sic Paulus optima arbor de isto agro, qui laborabat manibus nocte et die, quod pertinet ad pinguedinem terræ; qui sine intermissione orabat, quod pertinebat ad rorem cœli; per

hæc acquisivit istud frumentum, vinum et oleum. Nam ipse loquebatur sapientiam inter perfectos, dividens illis frumentum suum. Ipse in contemplatione raptus est usque ad tertium cœlum, et inebriatus est illo vino, quod solet lætificare cor hominis. Ideo ait: *Sive mente excedimus, Deo; sive sobrii sumus, vobis (II Cor. v)*. Qui dicit se sobrium, quando se contemperabat secundum modum infirmorum, sine dubio illum excessum mentis, quem dixit esse soli Deo, appellare voluit quamdam spirituale ebrietatem. Charitatem non est necesse commendare in Paulo.

Videte, fratres, qualem benedictionem acquisit Dominus huic agro pleno; pleno sine dubio omnibus virtutibus, pleno omni perfectione. Nec mirum, quando in isto agro sunt omnes sancti a constitutione mundi et unusquisque habet locum suum, suam pulchritudinem, suam virtutem. In isto agro hanc, fratres, benedictionem vobis acquisivit, per hoc, quod factus est niger, quod se induit noster Jacob pellibus carnis. Ipsæ pelles, ipsa sunt tabernacula Cedar, id est caro ejus, id est humanitas ejus: ad cujus exemplum omnes sancti voluerunt esse nigri in hac vita, ut possent postea esse formosi, sicut pelles Salomonis. Quæ sunt istæ pelles Salomonis? Quædam pelles erant, in quibus erat sanctuarium, quod habebat ille antiquus populus Judæorum, scilicet arca illa, de qua audistis sæpe, et altare incensi, et cæteri hujusmodi. B. Paulus apostolus aperte ostendit quid significant ista: *Non in manufacta sancta introiit Jesus exemplaria verorum, sed in ipsum cœlum (Hebr. ix)*. Ergo pelles Salomonis cœli sunt. In his enim pellibus non est ipse Cedar, sed Salomon. In his enim pellibus ostendit ipse pulchritudinem suam, suavitatem suam, et lucem suam; et apparet omnibus non tenebrosus, sed pacificus, quia ipse est pax et tranquillitas angelorum, qui sunt cœli, in quibus habitat Deus. Videte modo quæ sit ista pulchritudo, et qualis sit de qua gloria sancta Ecclesia, id est societas sanctorum. Pulchritudo pellium Salomonis est pulchritudo cœlorum, pulchritudo angelorum. Ipsa est pulchritudo, quam Dominus præmittit, dicens: *Erunt sicut angeli Dei (Matth. xxii)*. Felix, qui hoc potest dicere: *Nigra sum, sed formosa; sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis (Cant. i)*. Hæc duo, fratres charissimi, debent se comitari in ista vita, scilicet tabernaculi nigredo et pellium pulchritudo. Sed ista pulchritudo tantum in anima potest esse in hac vita, post diem vero iudicii, et in anima et in corpore. Ubi, fratres, inveniemus in ista vita imitationem angelorum, pulchritudinem illorum, qui sunt in æterna felicitate cum Domino? Ubi inveniemus illos, qui illum ardorem imitentur amoris Dei, quem habet ille ordo angelorum, qui propter nimium amorem quo diligunt Deum, dicuntur seraphim? Ubi inveniemus, qui imitentur scientiam illorum, qui propter miram scientiam quam

habent, dicuntur cherubim, id est plenitudo scientiæ? Et quia longum est omnes illos novem ordines angelorum commemorare ubi inveniemus illos, qui imitentur illam castitatem, illam puritatem, illam unitatem et charitatem, quam angeli habent? Beata est illa anima, quæ potest veraciter dicere et gloriari: Formosa sum, sicut pelles Salomonis. Sed videte, fratres, unde debetis vos plurimum consolari, et unde debetis multum gaudere. Ego puto, quod intelligo hic unam animam, quæ potest utrumque veraciter dicere: Nigra sum, sed formosa; sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.

Et primum fidele quæ sit ista anima. Unusquisque vestrum, antequam huc veniret, unam animam habuit, quæ tantum sua erat. Conversi estis ad Deum; et ecce Spiritus sanctus, ille cælestis ignis, quem Dominus noster misit in terram, et quem vult ut ardeat, accendit corda vestra, accendit animas vestras (*Luc. xii*) et de omnibus cordibus vestris fecit cor unum et animam unam. Hæc est illa anima, quæ potest veraciter dicere, nigra sum sicut tabernacula Cedar, formosa sicut pelles Salomonis. Habet quamdam nigredinem, sicut tabernacula Cedar, quia imitatur passiones Christi, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in mortificatione carnis. Habet etiam quamdam nigredinem de proprio tabernaculo suo, propter tentationes quas patitur, et propter concupiscentias carnis, quæ non sunt adhuc perfecte consumptæ; sed tamen formosa sicut pelles Salomonis. Quam enim virtutem habent angeli quam non habet ista anima, quamvis non habeat eas ita perfecte, sicut habent angeli? Habent angeli castitatem; et ipsa est, quæ regnat in ista sancta congregatione. Habent angeli charitatem, quæ sine dubio potest reperiri valde perfecte in ista sancta societate. Habent perfectam humilitatem, qua se humiliant sub manu Dei; habent obedientiam, qua implent præcepta ejus, et portant ad nos legationes ejus. Habent inter se talem unitatem et concordiam, ut quamvis alii sint inferiores, et alii superiores, tamen per unitatem et concordiam, quidquid est singulorum, hoc est omnium, et quidquid est omnium, hoc est singulorum. Hoc totum est in ista societate quamvis propter tabernacula Cedar, non tam perfecte. Ille, fratres, qui forte infirmi et debiliores sunt, et non possunt tanta facere quanta possunt alii, non contristentur neque desperent; tantum hoc caveat unusquisque, ne per prigratiam suam aut negligentiam, scienter subtrahat aliquid de his quæ potest facere. Timeat enim illud quod dicit propheta. *Maledictus homo qui opus Domini facit negligenter* (*Jer. xlviii*). Quia qui scienter sine discretione se subtrahit de his quæ potest facere, ipse fraudem facit; quia virtus ejus et fortitudo non est tantum sua, sed totius congregationis. Iterum qui plus possunt, non se extollant super alios; quia gratiam quam accepe-

runt, non acceperunt tantum propter se, sed etiam propter illos, qui minus possunt. Si ergo vera unitas et charitas est inter vos, sine dubio quidquid unus facit erit omnium, et quidquid omnes faciunt erit singulorum; ita ut anima uniuscujusque vestrum possit dicere: *Formosa sum sicut pelles Salomonis*. Ille solus non potest hoc dicere, qui discedit ab ista societate, vel qui se dividit per discordiam, vel invidiam, vel aliquod criminale peccatum. Possemus adhuc loqui de hac nigredine, et de hac pulchritudine; sed hora diei præterit, et oportet nos non solum isto modo, sed adhuc alio laudare Dominum, et mirabilem cum prædicare in sanctis suis: ad quorum nos societatem perducere dignetur ipse Dominus noster Jesus Christus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXIV.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM III.

Dominus noster Jesus Christus non solum corporales, sed etiam spirituales epulas in monte exhibere curavit: ostendens nimirum, debere nos omni affectu, omnique desiderio corda nostra ad illum erigere montem, de quo Isaias dicit. *Et erit in novissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium* (*Isa. ii*). Hic est mons ille pinguis, de quo nobis cælestis pinguedo profluere non desistit. Hic mons coagulatus, de quo nobis lac spirituale distillare consuevit. Hic est excelsa illa terra, de qua Moyses cecinit: *Constituit eum super excelsam terram, ut comederet fructus agrorum, ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo*, (*Deut. xxxii*). Pulchre ergo ait evangelista: *Videns turbas Jesus ascendit in montem* (*Matth. v*), ut scilicet seipsum montem ostenderet, ut præceptorum suorum excellentiam commendaret. Venite ergo, ascendamus in montem Domini, et ad domum Dei Jacob, et docebit nos vias suas. Aperiens enim os suum, docebat eos, dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum* (*ibid.*). Hæ sunt regales epulæ, quæ non erant turbis apponendæ; et ideo videns turbas Jesus, ascendit in montem. Hæ sunt turbæ, quæ cæcum illum Jerichontinum clamantem post Jesum ut taceret increpabant. Hæ turbæ fuerunt impedimento pusillo Zachæo, volenti Jesum videre (*Luc. xix*). Sed quia illi deerat facultas ascendendi in montem, invenit arborem sycomorum, suæ scilicet parvitati satis congruam. Montes quippe excelsi cervis, petra refugium herinaciis. Qui ergo Jesum videre desiderat, si magnus est, ascendat in montem, ut videat glorificatum: si parvulus, ascendat sycomorum, ut videat crucifixum. Sycomorus quidem *fatua ficus* dicitur, per quam crux Christi manifestissime figuratur. Unde Apostolus: *Nos prædicamus Jesum crucifixum, Judæis scandalum, gentibus autem stultitiam* (*I Cor. i*). Qui vult igitur videre Jesum, si incipit, ascendat sycomorum, ut amplexetur pro se morientem; si perfectus est, montem ascendat, ut

audiat secreta patris proferentem. Ascendat, inquam, a turba ut audiat pacem, quam non novit turba. Hæc namque turba comprimit Jesum, dicentibus discipulis : *Turbæ te comprimunt. Sana-verat namque tactu suo Dominus mulierem a pro-fluvio sanguinis, et ait : Quis me tetigit ? Et Disci-puli : Turbæ te comprimant, et tu dicis : quis me tetigit ? Luc. viii.*) Sed non ait Dominus, quis me comprimit ; sed quis me tetigit. Aliud est Jesum tangere, aliud comprimere. Amor tangit, turba comprimit.

Et nos, fratres, si aliquando Jesum manu sancti desiderii tangimus ; si ei vel ad momentum spiri-tuali glutino inhæremus, insurgunt sæcularium cogitationum importunissimæ turbæ, et eum ne cordi nostro dulcescat, comprimunt, vel, quod ni-mis dolendum est, omnino excludunt. Videns enim turbas carnalium cogitationum Jesus, ascendit in montem, cor scilicet turbatum deserens, et men-tem cœlestibus inhærentem ascendens : in qua quasi in sede sua residens, secretorum suorum revelat arcana. *Videns turbas Jesus, ascendit in montem. Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus. Quibusdam ambulat Jesus, quibusdam stat, quibus-dam sedet. Cum enim Adam peccasset, et a recto itinere divertisset, ambulabat Dominus ad auram post meridiem. Moysi stabat, cum ait : Tu vero hic sta mecum (Deut. v).* Isaia vero sedit. Vidit enim Dominum sedentem super solium excelsum, et ele-vatum. Sedebat quippe, cum ex occulto iudicio suo Judæorum excecationem et gentium illuminationem ei revelaret. Sedebat et cum discipulis in monte, cum eos eadem gentes illuminare instrue-ret. Cum enim sedisset, *accesserunt ad eum disci-puli ejus.* Non hi qui in turba sunt ascendent ad Jesum, quia sæpius turbantur ; sed discipuli, qui pacem sectantur : et discipulis suis idem Dominus satis lucide insinuat : *In hoc, inquit, cognoscent omnes, quia mei estis discipuli, si dilectionem ha-bueritis ad invicem (Joan. xiii).* Eia, fratres, hoc iudicio videat unusquisque utrum sit discipulus Jesu, non interroget sapientiam suam, non sensum, non facultatum distributionem, non corporis con-sumptionem. Si enim *linguis hominum loquar, et angelorum, ait Apostolus, charitatem autem non habeam, nihil sum (I Cor. xiii).* Non, inquam, exte-riora hæc interroget, sed cordis sui amorem ex-ploret. Qui enim diligit Deum, diligit et fratrem suum. Si tamen ita diligat, ut idem Jesus præcipit : *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos (Joan. xv).*

Ascendant igitur discipuli in montem, nec solum ascendant, sed etiam ascendant contemplantes, a cendant amantes. Cum enim, *sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus ; et aperiens os suum docebat eos (Matth. v).* O mira dignatio ! Multifarie multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis in Filio, qui *aperiens os suum, docebat. Os suum,*

inquit. Ut enim antiquis patribus loqueretur, ali-quando prophetarum ora aperuit, aliquando ange-lorum linguas adhibuit, aliquando elementorum obsequia adjunxit. Ut autem nobis loqueretur, *Aperiens os suum docebat, dicens : Beati pauperes spiritu.* Ecce quale antidotum, fratres mei, contra antiqui serpentis venenum, quo totum genus hu-manum infecit : *Eritis, inquit, sicut dii (Gen. iii).* Iste est calix aureus inebrians omnem terram, præ-ferens quidem decoorem beatitudinis, sed latenter propinans amarum poculum infelicitatis : *Eritis sicut dii.* Vas pulchrum, sed intus latet venenum. Eia, miser Adam, miser factus udiendo : *Eritis sicut dii, esto beatus, audiendo : Beati pauper s spiritu.* Est paupertas carnis, et est paupertas spi-ritus. Paupertas carnis nulla facultatum possessio ; paupertas spiritus pro Deo voluntaria mentis et corporis abjectio. Hinc quidam pauper spiritu glo-riatur, dicens : *Elegi abjectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccato-rum (Psal. lxxxiii).* Beati ergo pauperes spiritu, quos replet spiritus timoris Domini, et ex timore nutriens amorem. Hic est primus creationis, et recrea-tionis nostræ dies, in quo ex præcepto Domini ori-tur nobis lux, id est ex nostri cognitione humilitas. Ipsa namque est, quæ dividit inter diem et noctem, inter tenebras et lucem, inter justitiam et iniquita-tem, inter electos et reprobos, inter damnandos et salvandos. Hic quidem dies incipit a vespera, id est consideratione nostræ infirmitatis, et tendit in mane nostræ reparationis. Et sicut initium omnis peccati superbia, ita ab humilitate incipit omnis justitia, et est primus ad regnum cœlorum ascensus. *Beati enim pauperes spiritu, quoniam ipsorum est re-gnum cœlorum.* Sed jam anima cognoscens seip-sam per humilitatem, incipit Deum nosse per pie-tatem.

Fiat igitur ei ex præcepto Domini firmamentum, quod vocetur cœlum ; illud scilicet, de quo ait pro-pheta : *Extendens cœlum sicut pellem (Psal. ciii),* sacram videlicet Scripturam significans. Ad hoc ergo firmamentum oculos erigat, hic Deum discat. Ex-probrat quidem Judæis Jesus, dicens : *Erratis, ne-scientes Scripturas neque virtutem Dei (Matth. xxii).* Christus vero Dei virtus est et Dei sapientia. Qui ergo non vult Christum Dei virtutem ignorare, stu-deat Scripturas intelligere. Mitis existat, ut sit tar-dus ad loquendum, promptus ad audiendum (*Jac. i*). Mitis, ut humiliter discat ; mitis, ut importune non resistat. In hac namque virtute quasi in se-cunda reparationis nostræ die, maxime nobis firma-mentum Scripturarum apparet, dividens inter aquas superiores et inferiores, angelicam videlicet et hu-manam scientiam. Inferius ista, superius illa. Et hic quoque dies nobis incipit a vespera, id est in-tuitu nostræ ignorantie, et tendit ad mane, id est illuminationem divinæ gratiæ. Et est quidem gra-dus ad terram viventium repromissionis, terram perpetuæ mansionis. *Beati enim mites, quoniam ipsi*

possidebunt terram (*Matth. v.*) Jam homo et scipsum cognoscens, et in Dei cognitione aliquantisper evigilans, opus habet scientia; non ea quæ superbia inflet, sed ex charitate ædificet. Necessarium namque ei est scire quantæ sint lujus vitæ miserix, quantus timor, ne cadat in tentationem; quantus, ne superliat in prosperitate, ut fiant ei lacrymæ suæ panes die ac nocte, et magis amet lugere quam ridere. Ut in hac tertia beatitudine, quasi in tertia die, ex præcepto Domini congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum, scilicet fluxæ et terrenæ cogitationes, et appareat terra arida, quæ lacrymarum imbrem excipiens, præferat herbam virentem et afferentem semen, lignumque pomiferum faciens fructum. Terra namque cordis nostri lacrymis irrigata profert fructum bonarum cogitationum, quæ veterem vitam in quemdam virorem transmutat, ut ex novo homine novus videatur fructus exsurgere; et hic nihilominus dies a vespera, id est a luctu incipit, et in mane divinæ contemplationis tendit. *Beati*, namque, *qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur* (*ibid.*). Sic homo proficiens, et ad servitutum Dei accedens, necessarium habet spiritum fortitudinis, ut fortiter stet et præparet animum suum, non ad requiem, sed ad tentationem: fortiter prospera superet, fortiter adversa toleret, sicut iam justitiam esuriens et sitiens, et omnia ejus contemplatione contemnens. Quod ut exsequi valeat, jam in hac quarta beatitudine, quasi in quarta die ostendit nobis Dominus luminare majus, ut præsit diei; exemplum scilicet Salvatoris nostri, ut diem, id est prosperitatis tempus illuminet, ne in tenebris superbiæ involvatur; luminare minus et stellæ, ut præsent nocti, exemplum videlicet ecclesiasticæ patientiæ et sanctorum tolerantix, ne nox, id est adversitatis vespera, omnimoda luce careat. Et hic quoque dies habet vesperam, tentationem videlicet, beatitudinis et justitiæ esuriam; sed proficit in mane, id est prosperitatem et æternam satietatem. *Beati*, enim, *qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur* (*ibid.*). Jam iste didicit misereri animæ suæ, placens Deo. Discat misereri et proximo. Nemo enim tam justus, qui non indigeat misericordiæ: et hoc est unum et solum consilium, ut qui sibi vult misereri, miseretur et ipse alteri.

Producant ergo ex præcepto Domini aquæ reptilia animarum viventium; ex bonis scilicet cogitationibus bona opera, non mortua, sed viventia; frangat esurienti panem suum, et egenos vagosque inducat in domum suam, cum viderit nudum operiat eum, et carnem suam ne despiciat (*Ezech. xviii*); et sic quinta luce quasi beatitudine perfundatur. Qui habet quidem vesperam, considerationem scilicet propriæ necessitatis, in qua discit aliis, sicut sibi vellet, misereri, sed tendit ad mane, scilicet ad remunerationem ex misericordia Dei. *Beati* enim, *miseriordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur* (*ibid.*). Sed qui jam declinavit a malo, et didi-

cit facere bonum, dignus est plane, ut surgat ad intellectum. Nam qui student benefacere profecto merentur Deum intelligere. Iste intellectus purgat oculum cordis, ut qui Deum intelligit per speculum et in ænigmate, tunc eum videat in manifestatione (*I Cor. xiii*). In hac sexta beatitudine, quasi in sexta die, homo creatur ad imaginem Dei, ut qui comparatus fuerat jumentis per ignorantiam, conformetur Deo per intelligentiam (*Psal. xlviii*). Et hic dies habet vesperam, speculum scilicet et ænigma; quia non valet videre manifeste, sed per munditiam cordis ad illud mane tendit, de quo ait Psalmista: *Mane astabo tibi, et videbo* (*Psal. v*). *Beati* enim *mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (*Matth. v*). Igitur perfectus est iste intelligibilis mundus, et omnis ornatus ejus. Quid igitur restat nisi Sabbathum? Post hæc enim opera sex dierum, quæ non sine labore exercentur, pervenitur ad requiem et pacem mentis, et excluditur timor servilis, et succedit amor filiorum. Fit enim Filius Dei de servo, ut ipse requiescat in Deo, et Deus in illo. *Beati* enim *pacifici, quoniam Filii Dei vocabuntur* (*ibid.*).

Hæc est via, charissimi, qua oportet nos ad patriam redire, et ad eorum societatem, quorum hodie festa celebramus pervenire. Per hanc viam laboriosam ipsi ante nos ascenderunt; ab hac via eos avellere nullæ persecutiones, nullæ adversitates potuerunt. Audierant namque consolationem a Domino, quam hoc suo sermone consequenter adjunxit: *Beati*, inquit, *qui persecutionem patiuntur propter justitiam* (*ibid.*). Et illud: *Beati* *critis, cum vos oderint homines, et exprobraverint, et ejecerint nomen vestrum tanquam malum; propter me* (*Luc. vi*). Sit ergo, fratres charissimi, vera laus omnium sanctorum in ore, ne laudemus ore, et vituperemus actione. Veraciter enim eos laudamus, si imitari satagimus. Quidquid enim libenter agimus, hoc nos amare probamus; et quamvis ore taceamus, opere laudamus. Festinemus, charissimi, eorum dulcissima societate perfrui, cum eis illum speciosum forma præ filii hominum contemplari (*Psal. xlv*). Nihil cursum nostrum impediatur, nec desidia, nec pusillanimitas, nec indiscreta laboris immanitas. Contra desidiam exempla sanctorum nobis proponamus; contra indiscretam laboris immanitatem sola nos Dei gratia salvandos confidamus. Contra pusillanimitatem auxilium Domini, et omnium sanctorum pro nobis jugem orationem respiciamus. Quare enim pusillanimes esse debemus, qui cum tot auxilantium manibus pugnamus? Plures enim nobiscum sunt, quam contra nos. Tantum hoc nostrum est ut Dominum nostrum postulemus, quatenus per omnium sanctorum suorum merita, et hic pugnantem adjuvet, et cum eis æterna felicitate coronet, Jesus Christus Dominus noster, qui vivit et regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXV.

DE BEATA MARIA (18)

Descripsit nobis rex Salomon, imo per Salomonem Spiritus sanctus, mulierem quamdam fortem, sapientem, optimam operariam, quantum existimo, in comparatione illius in paradiso insipientis et infirmæ, quæ seducta est a diabolo, propter insipientiam suam : et ideo pulsa est in hoc exsilium ad pœnam suam. *Mulierem fortem quis inveniet (Prov. xxxi)?* Hæc est illa, de cujus fortitudine serpenti Dominus minabatur. *Inimicitias, inquit, ponam inter te et mulierem, et semen tuum, et semen illius. Ipsa conteret caput tuum (Gen. iii).* Hæc est illa uxor novi Adæ, quæ ei de proprio latere ædificata est, cum dormiret in cruce. Uxor ejus, sponsa ejus, sancta videlicet Ecclesia ejus, tam fortis ut vincat mundum; tam sapiens ut vincat diabolum; tam bona operaria ut acquirat cœlum. Mulierem fortem quis inveniet, nisi ille qui, relictis nonaginta novem ovibus in deserto, abiit unam, quæ erraverat, quærere (*Luc. xv*)? Verum, quia hæc prophetia quemadmodum sanctæ Ecclesiæ conveniat, sæpe et a multis tractatum est; maxime quia moralis expositio solet magis et prodesse et placere: simplicibus nos, qui utrisque sapientibus scilicet et simplicibus, debitores sumus, qualiter hæc prophetia animæ perfectæ conveniat, prout possumus, disse-ramus. Et satis congruum est ut perfectio, quæ spiritualiter matri convenit, etiam filiæ assignetur, quatenus matris perfectione inspecta, filia velit imitari. Igitur, quantum mihi videtur, forma quamdam optimæ vitæ sub mulieris nobis specie propheticus sermo depingit, et ad quid unaquæque proficiens anima debet inniti, mystico sermone describit. Considerans namque Salomon, post primum illud generale peccatum quam sit prona ad malum anima humana, quam labilis ad peccandum, quam debilis contra diabolum, erigens ad evangelicam gratiam mentis intuitum, et quantum in humana anima operatur, admirans, ait: *Mulierem fortem quis inveniet?* Cum illa ita debilis exstiterit in paradiso, in hoc loco miseræ quis poterit fortem invenire? Fratres, fortis est illa anima, quæ reliquit sæculum: quæ carnis desideria calcit, quæ mundi gloriam spernit. Talem, inquit, quis inveniet? Non Moyses, non Jesu Nave, non David, non ipse Salomon, sed ille, qui ait: *Si vis perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et veni, sequere me (Matth. xix).* Ille talem animam invenit tam fortem, quia ipse primo hanc fortitudinem docuit. Hæc fortitudo præcipue relucebat in beatissima Dei genitrice Maria, quæ sine exemplo alterius, mundi illecebras contempsit, carnis illuviem horruit; et quod nulla altera ante eam fecit, virginitatis pudorem et puritatem elegit. Hanc mulierem fortem ipse invenit, qui eam sibi matrem ante mundi constitutionem providit.

(18) Hic sermo in codice Clara-Vallensi est secundus de omnibus sanctis; sed evidens est, maxime

A Hanc fortitudinem, fratres, imitamini; hanc puritatem æmulamini. Sed jam factum est, Deo gratias. Quanta est enim fortitudo vestra, qui sæculum contempsistis; qui hanc pauperem et arduam conversationem subistis; qui vobis patrum, matrum, fratrum, amicorum, affectum plenissime abscedistis. Hanc fortitudinem Salomon in spiritu videns, mirabatur. Et quia nullius hominis virtute, sed sola Dei gratia fieri potuit, exclamat: *Mulierem fortem quis inveniet.* Non quia nullus; sed quia nullus, nisi solus Deus. Apparet in vobis ista fortitudo; sed adhuc aliquid quærendum videtur. Magna fecistis, fortiter egistis; sed quo pretio, qua intentione, quo fine? Quod pretium sperastis dari vobis pro hac fortitudine? Stulti quidam homines, qui sapientes mundi appellati sunt (sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum), stulti ergo quidam, Socrates, Diogenes, divitias contempserunt, delicias mundi magna sibi ex parte amputaverunt. Quid ergo inter vos et illos distat? Video fortem mulierem, fortem videlicet animam, in Paulo, qui lapidatur, qui virgis cæditur, fame, siti, frigore afficitur (*I Cor. xi*). Quam multi latrones fortiter talia patiuntur! In quo ergo differentia? Certe in causa, id est in intentione, in pretio quod exspectant. Audiannus itaque hujus fortis mulieris pretium. *Procul, inquit, et de ultimis finibus pretium ejus (Prov. xxxi).* Magna fortitudo philosophorum, magna fortitudo latronum, sed parvum pretium eorum. Quare parvum? Quia isti mundi gloriam, populi favorem, vulgi admirationem exspectant. Isti aut nummum, aut vestem, aut equum, aut aliquid hujus mundi sperant. Vile pretium, quia de prope est. *Procul autem, et de ultimis finibus pretium, hujus mulieris.* Si aurum cogitas, non est procul; si argentum, ne id quidem procul est; si mundi honores, si temporales dignitates, nec ista procul sunt, quia temporalia sunt. Pretium hujus mulieris procul. Procul omnino, quia nec oculis cernitur, nec aure percipitur, nec faucibus sapit, nec naribus, nec manibus atrectatur. Quale hoc pretium? *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (I Cor. ii).* Hoc procul est. Procul, quantum cœlum a terra, quantum mors a vita, quantum miseria a felicitate, quantum lux a cæcitate. In tenebris est mulier ista, sed pretium ejus lux est; in morte est, sed pretium ejus vita est; in miseria est, sed pretium ejus felicitas est; in terra est, sed pretium ejus cœlum est. Postremo homo est, sed pretium ejus Deus est. Procul ergo, et de ultimis finibus pretium ejus. Sed quare de ultimis finibus? Sunt duo quidam fines, alius bonorum, alius malorum. Sed sunt fines utrorumque, alii primi, alii ultimi. Finis est uniuscujusque, quando moritur. Sed aliter moritur iniquus, aliter justus; quia *mors peccatorum pessima (Psal. xxxiii), et pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus (Psal. cxv).* Ille ex fine, illum de Virgine esse et in Assumptione ejus habitum esse.

primi fines. Quamvis anima sancta de corpore A egressa, non modicam sortiatur beatitudinis portionem, tamen procul et de ultimis finibus pretium ejus. Qui sunt ultimi fines? Quando *omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur* (I Cor. xv); quando, finitis omnibus molestiis, jam in carnis quoque incorruptione posita mulier fortis audiet a Domino: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi* (Matth. xxv); impiis econtra audientibus: *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum* (ibid.).

Ex his finibus expectat mulier ista pretium suum. Pro hoc pretio, se modo vendit ancillam, et istud pretium spectans, sudat, operatur, quocumque ei præcipitur, graditur; quodcumque imponitur, libenter patitur. Hoc pretium, fratres, ante oculos B ponite; hujus pretii intuitu labores, vigiliis, cæterasque molestias tolerate. Si homines tam acerbos labores sustinent ut acquirant nummum, quid vobis agendum est, quibus proponitur cælum? Ergo, ut breviter dicam, animam mundum perfecte contententem, et nihil aliud nisi futura sperantem, inuens Salomon, ait; *Mulierem fortem quis inveniet. Procul et de ultimis finibus pretium ejus. Et addidit: Confidit in ea cor viri sui, et spoliis non indigebit.* Quis sit vir hujus fortis mulieris, non est opus commendare charitati vestræ. Ipse enim est, de quo dicit Apostolus: *Despondi enim vos uni viro, virginem castam exhibere Christo* (II Cor. xi). Ergo confidit in ea cor viri sui. Similitudo trahitur ab humanis. Vir quippe sciens uxorem suam castam, sobriam, pudicam, bene morigeratam; sive ille absens fuerit, sive præsens, scit quod non admittet adulteros, non audiet corruptores, non aspiciet deceptores. Timet enim caste, amat perfecte; amat virum suum, non propter sua, sed propter se; timet non quidem flagellari, sed vel modice derelinqui. Talis hic anima describitur. Si enim anima talis fuerit, videlicet si casta, si sobria, si amans perfecte, si timens caste, confidit in ea cor viri sui. Secure abest, secure adest, secure committit ei bona sua, non profliganda cum adulteris, non cum fornicatoribus partienda. Sed iste vir spiritualis quomodo accedit, vel quomodo recedit, qui ubique est, et nusquam deest; quoniam semper, et totus, et ubique præsens est? Sed cum aliquibus adversitatibus fatigamur, quasi recedit, cum prosperitatibus consolamur, quasi redit. Cum gratia sua mentem nostram visitat, quasi præsens est; cum ipsa gratia subtrahitur, quasi procul est. Felix mens, cum qua quasi secure Deus hæc omnia agit. Vere confidit in ea cor viri sui. Felix mens, quæ nec adversis frangitur, nec prosperis dissolvitur; quæ nec murmurat in adversis, nec superbit in prosperis. Utique confidit in ea cor viri sui. Felix mens, quæ subtracta gratia non desperat; quæ, præsentem gratia, non se super cæteros exultat. Vere confidit in ea cor viri sui. Fratres, hinc nolo incautos esse vos. Multi enim quando nec tentationes

patiuntur, nec adversitatibus atteruntur, nec aliquibus molestiis afficiuntur, exultant, tripudiant, et quasi id meritis suis acquisierint, super cæteros se extollunt. Si autem in contrarium ista omnia cedant, contristantur, dejiciuntur, murmurant, desperant. Non est de tali anima, dicere: *Confidit in ea cor viri sui.* Eia, frater, quicumque talis es, qui heri flevisi, orasti, magnam dulcedinem de Deo sensisti; scito, quia præsens fuit vir tuus. Quid tunc promisisti viro tuo? *Non movebor in æternum?* (Psal. xxix.) Hodie in contrarium res versa est. Sordet meditatio, horret oratio, lectio vilescit; insuper impugnat libido, succenditur caro, mens quasi quibusdam furiis agitur. Absens est vir tuus. Jam nunc videamus, si de te dici debeat: *Confidit in ea cor viri sui.* Absens est, tu fidelis esto. Quid, quasi desperans viri tui reditum, respicis adulteros, spiritus scilicet immundos, suggerentes immoderatam tristitiam, vel in vanis et superfluis ineptam lætitiâ? Quia jam illam viri tui dulcedinem non sentis, ad carnis pessimam dulcedinem devolveris. Non est enim dicere: *Confidit in ea cor viri sui.*

Volo vos, fratres, contra istam pessimam tentationem aliquantulum instruere. Si contigerit vos gratia Dei visitari, et cælesti quadam suavitate perfundi, lacrymarum flumine irrigari, diligenter vobis attendite, ne irrepât superbia, ne cæteris actionibus vestris aliqua misceatur negligentia, ne sitis remissiores in abstinentia, tepidiores in obedientia; et super omnia, ne eum quem simili gratia præditum non perspicitis, vobis inferiorem judicetis. His enim negligentibus solet gratia subtrahi, et ignobilitas quædam ac tepor innasci. Subtracta autem gratia, si quid horum vos elegisse memineritis, nequaquam adversum Deum murmuretis; sed vosmetipsos potius humiliter accusantes ad dirupta resarcienda viriliter accingatis. Verum, si vos nullius remissionis consciî estis, nequaquam de subtracta gratia irrationabiliter contristemini; sed quasi iterum eandem gratiam recepturi, in spe certa consolamini. Erudit enim vos Dominus, quatenus et in prosperis humilitatem, et in adversis patientiam habeatis. Item vir habens mulierem in quam confidit, secure ei bona sua commendat, sive eroganda, sive servanda. Nihil bona mulier sibi subripit, nihil inde adulteris et corruptoribus dispertit. Jam videt unaquæque anima, quam fideliter viri sui bona conservet. Si habet scientiam, si habet sapientiam, si intelligentiam in Scripturis, hæc omnia a viro suo accepit, non solum servanda, sed etiam eroganda. Si habet gratiam in laboribus, in vigiliis, in psalmodiis, et hæc eroganda accepit; si habet gratiam in compunctione, in oratione, in spirituali affectione, in contemplatione, hæc accepit non eroganda, sed servanda. Videat modo unaquæque anima, si fidelis est viro suo, et si debeat dici: *Confidit in ea cor viri sui.* Primum necesse est, quatenus in his omnibus non superbiat, nec ea quæ viri sui sunt sibi deputet. Deinde caveat ne ea quæ accepit eroganda, abscondat in-

videnter, nec erogat arroganter; postremo ne ea quæ tantum servanda accepit, profliget impudenter. Ut vero apertius dicam, anima quæ de collata sibi gratia non superbit, de substantia viri sui nihil sibi usurpat; si vero unde potest prodesse aliis, per invidiam non abscondit; sed ad laudem viri sui humiliter dicit, res viri sui fideliter dispensat. Si de occulta gratia, quam accepit, verbi gratia compunctione, devotione, oratione, contemplatione, non se inaniter jactat, bona viri sui prudenter conservat. Ergo de tali anima potest dici: *Confidit in ea cor viri sui.*

Hæc autem perfectio, quam in beatissima Maria splenduerit, paucis advertite. De collata sibi gratia quam nihil superbierit, testis est illa responsio humilis ad angelum: *Ecce ancilla Domini (Luc. 1).* Quam nihil se ob id aliis prætulit, docet illa humilis visitatio, quæ Deum in utero portans, etiam ad ancillam salutandam profecta est. Quanta reverentia bona viri sui servaverit, providit evangelicus sermo, qui ait: *Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo (Luc. 11).* Quam fideliter loquendo non tacuerit, hymnus ille mellifluus clamat: *Magnificat anima mea Dominum (i bid.).* Merito confidit in ea cor viri sui. *Et spoliis, inquit, non indigebit.* Quæ est illa anima, tantis decorata ornamentis, ut spoliis alienis non indigeat? Non est ista de fatuis virginibus, quæ nihil sibi olei reservantes, ab aliis oportuit mendicare. Spolia dicuntur ea ornamenta, vel indumenta, quæ solent detrahi. Et sunt plerique, qui nihil sanctitatis in se habentes, et tamen infeliciter aliis invidentes, vitia sua quasi nudam turpitudinem aliis detrahendo cooperiant, æstimantes se bene contegi, si aliis possint indumenta bonæ existimationis auferre. Sunt et alii, qui in propria conscientia nihil boni habentes, ut religiosi appareant apud homines, aliquid boni exterius operando suam famam commendant. Unde in die iudicii, quia in se vacui sunt et nudi, aliorum commendatione, quasi alienis spoliis indigebunt. Hinc vox illa fatuarum virginum: *Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur (Matth. xxv).* Tunc mulier hæc sapiens spoliis non indigebit; quia gloria propriæ conscientie adornata, sponso suo secure obviabit. Potest quoque simpliciter intelligi, *spoliis non indigebit;* quia virtutum ornamentis abundavit. Sequitur:

Reddet ei, videlicet viro suo, bonum, et non malum, omnibus diebus vitæ suæ (Prov. xxxi). Nam quod sic debeat accipi, manifestat alia translatio, quæ sic habet: *Operabitur viro suo bonum, et non malum.* Si recte vir hujus mulieris Christus intelligitur, profecto quidquid boni a qualibet anima in ejus obsequiis exhibetur, redditur potius quam datur. Si pura humilitas, si dulcis charitas, si vera obedientia, si perfecta patientia ei offertur; unde habetur nisi ab illo? Si fervor in laboribus, si puritas in vigiliis, si cibi parcitas, si humilis taciturnitas, unde ista, nisi ab illo, a quo *omne datum optimum, et omne donum perfectum est? (Jac. 1.)* Ergo

A sancta anima, quia ista a Deo bona prius accepit, merito reddit. *Reddet ei bonum, et non malum.* Magna commendatio, fratres. Multi enim aliter. Bona enim accipiunt, et mala reddunt. Accipiunt divitias, et hinc magis libidine dissolvuntur; si honores, inde miseri intumescent; si scientiam, inde super cæteros se extollunt: accipiunt pulchritudinem corporis, et quanto sunt pulchriores, tanto fiunt, quia ea abutuntur, turpiores. Quid dicam, quod communem hanc lucem, aerem, panem, a Deo accipiunt: et his omnibus in ejus injuriam abutuntur? Non est de hujusmodi dicere: *Reddet ei bonum, et non malum.*

B Fratres, magna omnino, magna perfectio est, nullo Dei munere abuti. Nam de spiritalibus quid dicam? Si Dei cognitione proficimus, si Scripturarum venas aliquanto subtilius penetramus, si lacrymis abundamus, si graves in sermonibus, maturi in moribus fuerimus, et ex his omnibus superbimus, non erit de nobis dicere: *Reddet ei bonum, et non malum.* Plerumque cum nos visitat Dominus, ut aliquid de ejus dulcedine sentiamus; si mox dulcedine illa subtracta contingit nos aliqua tentatione pulsari; si tunc quasi obliti illius dulcedinis deicimur, utique non reddimus bonum pro bono, sed malum pro bono. Ergo, fratres, anima quæ nullo Dei munere abutitur, hac laude non immerito digna habetur: *Reddet bonum, et non malum.* Et quia non inchoantibus præmium promittitur, sed perseverantibus datur: adjecit sermo propheticus: *Omnibus diebus vitæ suæ.* Dixerat superius, quia spoliis non indigebit; quia videlicet propriis ornamentis abundabit. Ideo unde hæc illi ornamenta provenerint, manifestat, cum subdit: *Quæsit lanam et linum, et operata est consilio manuum suarum (i bid.).* Merito spoliis non indigebit. Non enim otio torpuit, non meriti somno dissoluta est. Quæsit lanam et linum, et operata est consilio manuum suarum. Novit, quia qui vacat otio replentur egestate. Ergo ad labores prompta, ad operandum impigra, quæsit lanam et linum. Quare, nisi ut vestes texeret, frigus repelleret, tegeter nullitatem? Vestimenta nostra sunt ipsa justitiæ opera, quibus nuditas nostra tegitur, et frigus æternæ damnationis vitatur. Omnis enim anima sine bonis operibus, ante Dei oculos nuda subsistit, et a Dei charitate omnino frigescit. Sed sunt vestimenta cilicina, sunt et lanæ, et lineæ, sunt et purpurea. Vestis cilicina pungit, sed lanæ frigus depellit. Linea est non modicæ lenitatis, purpurea magni honoris. Ut ergo hæc ad spiritualia referamus, quantum mihi videtur, vestis cilicina pertinet ad pœnitentes, lanæ ad se erigentes ad bona opera; linea est proficientium, purpurea perfectorum. Anima, quæ adhuc vitiiis sordet, necesse est, magna amaritudine pœnitentiæ compungatur, ut iniquitatum contagio hæc asperitate tegatur. De hac veste mulier hæc non satagit; qui jam gradum illum pœnitentium transcendit. De hac veste purpurea in sequentibus Sri-

ptura mentionem facit; sed primo lanam et linum A ponit. Non enim sufficit, si quem de malis præteritis pœnitet, nisi se viriliter ad bona opera accingat. *Quæsit lanam et linum, et operata est.* Videamus, si placet, differentiam inter laneam et lineam vestem; exinde aliquid spirituale, si possumus, exsculpamus.

Vestis quippe lanea asperior, linea mollior est; sed lanea vestis frigus expellit; linea contra hiemis injuriam non satis sufficit. Ergo qui lanea tantum vestitur, aliquid patitur asperitatis; qui linea tantum, parum caloris. Melius ergo utraque vestitur, ut lanca excludat algorem, et linea temperet asperitatem. Vestimenta hujus mulieris, id est ecclesiasticæ cujusque animæ, bona opera diximus. Nec immerito. His enim vestitur, his adornatur; his, si quid forte ob carnis consortium turpe patitur, a Dei conspectu celatur. His indumentis carens anima, nuda apparebit in die judicii, nec erit unde ejus turpitude celatur. Ideo nimirum in ignem æternum projicietur. Sed bona opera nostra, omnia in duobus consistunt, in activa scilicet vita, et contemplativa. Activa vita quasi vestis lanea, contemplativa quasi linea. Illa asperior, ista suavior; illa exterius, ista interius. Et activa quidem vita potest contra frigus damnationis sufficere, omnem turpitudinem peccatorum abstergere: sine qua, nec contemplativa vita, in hac duntaxat mortalitate, potest quemlibet ad perfectionem adducere. Nemo se decipiat, fratres mei. Falluntur omnino, fratres, falluntur; imo, ut ego existimo, non falluntur, sed alios fallere nituntur, qui errantes, et in errorem mittentes, dum nesciunt, *neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant (I Tim. 1)*: quia ipsi sunt otiosi et desidiosi, nihil operantes, sed curiose agentes; ipsam otiositatem suam et curiositatem velamine contemplationis oppalliant, et dicunt: Quid opus est operari? Quid habet emolumentum, vel securi truncum, vel saxum malleo tundere? *Maria optimam partem elegit (Luc. x)*. Quos Paulus redarguit, aperte scribens ad Thessalonicenses: *Audivimus quosdam ambulantes inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes. Denuntiamus eis in nomine Domini Jesu Christi, ut cum silentio, suum panem manducent (II Thess. 11)*.

Contendant ergo cum Paulo et dicant: Quid nobis præcipit operari? Maria optimam partem elegit. Et verum est, fratres, Maria optimam partem elegit. Veritas dixit: Lectum est in hac festivitate S. Mariæ de illis duabus sororibus, Maria et Martha. Nec sine causa in hac ejus festivitate legitur, nisi quia in ipsa B. Virgine, utraque hac vita activa et contemplativa, perfecte operabatur. Maria quidem optimam partem elegit. Sed considerandum est quia in eadem domo et Martha laborabat, et Maria vacabat, quia in anima, in qua Christus suscepit utraque vita operatur, unaquæque suo tempore, suo loco, suo ordine. Ideo mulier ista fortis, non solum

lanifica sed linifica est. Quæsit enim lanam et linum, et operata est. Quid, nisi duplicem hanc vestem, laneam videlicet et lineam? Sed quia de istis vestibus diximus; jam de lana et lino, unde hæc vestimenta texuntur, videamus. Ut mihi videtur, imo beatissimo videtur Augustino, per lanam opera intelliguntur corporalia, ex quibus vita activa perficitur; per linum spiritualia, ex quibus vita contemplativa contextitur. Corporalia dico, vigiliis, laborem, jejunia, spiritualia, orationes, lectiones, meditationes, compunctiones. Sunt plerique, qui sese exercitiis corporalibus atterunt, sed ad spiritualia minime assurgunt. Alii de solis sibi de spiritualibus, quasi de veste linea blandiuntur, et ab omni spirituali fervore frigescent. Non quidem frigescent, si spiritualibus ferventer et jugiter inhærent. Sed cum illa spiritualia sine corporum quadam interpolatione nequeant exerceri; dum illa fastidiunt, in istis ex toto tepescunt. Utrique ergo hujus mulieris sapientiam imitari detrectant, quæ utrumque quæsit, lanam et linum, et operata est. Sed ubi quæsit? Quomodo quæsit. Certe anima cupida salutis, studiosa perfectionis, vitam, mores, doctrinamque sanctorum circuit Patrum. In uno quærit industriam operandi, in altero studium vigilandi; illius investigat abstinentiam, alterius scrutatur obedientiam; ab isto discit quasdam, ut ita dicam, venas orationum, ab illo sibi assumit formam meditationum. Et in sinu congerens operatur consilio manuum suarum. Quod consilium manuum? Manifestum est quia manibus suis homo pascitur, manibus defenditur; manus cætera membra disponunt; manus sese contra ictus objiciunt.

Consideremus ergo corpus illud, de quo dicit Apostolus: *Quoriam unum corpus multi sumus (I Cor. x)*. Omnes qui in ista congregatione sumus, unum corpus sumus. Alii pedum funguntur officio, alii manuum, alii oculorum. Ergo, fratres, videtur mihi manuum nomine prælatos posse intelligi, qui cæteros et doctrina pascunt, et orationibus defendunt; qui etiam cæteros quasi membra disponunt, et contra ictus exteriorum curarum sese objiciunt. Proinde, fratres, si quæsitis vobis lanam et linum, id est exercitia corporalia, et spiritualia, operamini. Non tamen proprio consilio, sed consilio manuum vestrarum, ut omnia opera vestra ex prælatorum vestrorum pendeant arbitrio. Putaveram, fratres, uno sermone omnia quæ hic de hac muliere dicuntur, concludere; sed videam me prolixum sermonem habuisse, et vix quatuor versus exclusisse. Et hoc forte pertinet ad linum hujus mulieris. Nam linum, quando in colo cernitur, quam longum filum inde fieri possit, ignoratur. Ergo quæ sequuntur, alio sermone, vel si hoc non possumus, aliis sermonibus reservemus.

(*Ex his ultimis verbis constat auctorem statuisse alios quoque sermones de B. Virgine in caput xxi Proverb. habere: quos an habuerit ignoratur.*)